

A MEZŐGAZDASÁG SZOCIALISTA ÁTSZERVEZÉSE

1947-től 1953-ig

SZEGED JÁRÁS TERÜLETÉN

Készítette:

Móricz Béla
középiskolai tanár

Bölcsész doktori disszertáció

A témakört adta:

DR.SERFÖZŐ LAJOS
egyetemi docens

I.

A magyar parasztság évszázados harca a földért.

A magyar parasztság az elmúlt évszázadok során szüntelenül harcot folytatott helyzetének megjavításaért. A nemzet történetének a felszabadulásig tartó utolsó négyszáz esztendeje bővelkedett parasztmozgalmakban, amelyekben a földesurak iránti gyűlölete és a föld szeretete jutott kifejezésre. Ezek a mozgalmak elbuktak, mert a parasztság egyedül, szilárd vezető és szövetséges nélkül nem tudta elvenni a földet a földbirtokosoktól.

Dolgozó parasztságunk évszázados álma először csak a Tanácsköztársaság dicső napjaiban lépett a beteljesülés útjára.

A Tanácsköztársaság társadalmi tulajdonba vette a kizsákmányolás legfőbb eszközeit : a gyárakat, a bankokat, a közlekedési eszközöket és a nagybirtokokat.

A Forradalmi Kormányzótanács XXXVIII. számú rendelete a nagybirtok társadalmi tulajdonba vételéről a következőképen rendelkezett:

" 1.§. Magyarország földje a dolgozók társadalmáé. Aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat.

2.§. Minden közép és nagybirtok, minden tartozékával, élő és holt felszerelésével, valamint mezőgazdasági és ipari üzemeivel együtt minden megváltás nélkül a proletár állam tulajdonába megy át. " ^{1/}

A fentebb idézett rendelet értelmében a nagybirtokot ugyan kisajátították, azonban a földet nem osztották ki a parasztok között, hanem ehelyett állami, szövetkezeti kezelésbe vették. Így - földosztás hiányában - a szegényparasztság és a középparasztság tömegei nem részesültek a forradalom gazdasági vívmányai-ból. Ezért csalódottakká váltak, nem támogatták egységesen a munkásosztály harcát és ez hatásában, illetve eredményében meggyengítette a Tanácsköztársaság gazdasági és politikai alapját.

A földkérdés helytelen megoldására mutatott rá Lenin elvtárs a Kommunista Internacionálé II. Kongresszusán elmondott beszédé-

^{1/} A Forradalmi Kormányzótanács rendelete 1919. év. I. kötet
56. oldal.

ben a következőképen:

" Magyarországon - a proletárdiktatura megvalósítása majdnem semmit sem változtatott a magyar faluban. . . Magyarországon nagy latifundiumok vannak, Magyarországon nagy földterületeken félf feudális gazdálkodást folytatnak. Mindig akad és kell, hogy akadjon a nagybirtoknak olyan része, amelyből le lehet adni valamit a kisparaszságnak . . . , hogy a kisebb parasztnak is jusson valami az elkobzott birtokból . . . Különben a kisparaszt nem is veszi észre a különbséget az előző kormány és a tanácsok diktaturája között. Ha a proletárhatalom így viselkedik, akkor nem tarthatja fenn magát. " 2/

A Magyar Tanácsköztársaság dicső napjai után a nagytőkések és nagybirtokosok ragadták magukhoz a hatalmat.

A parasztság földéhségének leszerelésére, - amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméből és a Magyar Tanácsköztársaság tapasztalataiból táplálkozott - a magyar ellenforradalmi kormány látszat földreformot hajtott végre, amely Nagyatádi Szabó István földművelésügyi miniszter nevéhez fűződött.

A Nagyatádi - Bethlen féle földreform az 1920-as évek " földreformjai " közül a legreakciósabb volt. Nemcsak azért, mert a nagybirtok védelmében a legkevesebb földet osztották szét, hanem azért is, mert a kiosztott földek tulnyomó részét a fehérterror legfőbb politikai támaszai: a csendőrök, a jegyzők, a vitézek kapták meg, hűségük jutalmául.

A szegedi járásban ilyen címen 45 fő 900 katasztrális hold földet kapott. 3/

A szegényparasztság részére " juttatott " föld a legrosszabb minőségű, vagy a falutól igen távol eső és ezért nehezen megművelhető volt. E földosztásban mintegy kifejezésre jutatta az ellenforradalmi kormány azon célját, hogy Magyarországon a nagy-

2/ Lenin művek XXV. kötet.

3/ Magyaror-szág földbirtokviszonyai 1935. 824 oldal.
Atephaneum Nyomda. 1936

birtokrendszert nem megszüntetni, hanem megjavítani kell.

Ezt a törekvést szolgálta a Horthy - rendszer törvényhozásának az az intézkedése, amely szerint a földreform során a nagybirtokosoktól elvett földek ellenértékének teljes megtérítését, a nagybirtokosok kártalanítását rendelte el.

Igy került a Nagyatádi földreform során kiosztásra 1920-ban Őrgróf Pallavicini Alfonz Károly nagybirtokos szikes, értéktelen földjéből a szomolyai terület, továbbá a Szeged város tulajdonát képező nagykemesi, igen mély fekvésű, magas talajvízszintű föld.

A juttatás magas megváltás ellenében történt. Egy katasztrális hold megváltási ára 600 - 1.600 pengő között volt. A juttatásról szóló végzés a részesülteket tulajdonos adósoknak nevezi, mintegy ezzel is nyomatékosan aláhuzva a nagybirtokosok tulajdonjogának védelmét.

A Nagyatádi földreform szellemében hozta meg döntését az Országos Földbirtokrendező Biróság Pallavicini Alfonz Károly és a Mindszentányási hitbizományi birtokok rosszminőségű földjeire vonatkozóan, amelyet Tápé, Algyő, Földeák, Mindszent, Sővényháza, Csanytelek, Tömörkény, Kistelek, Kiskundorozsma, Csongrád és Szeged " lakosságának egy csoportja kérelmére " megváltását elrendelte.

/ I. II. melléklet. /

Az ellenforradalmi rendszer földreformjának célja: sértetlenül megőrizni a nagybirtokot, mint uralmának egyik alapját, fenntartani a " hárommillió koldust " , elriasztani a teljesen nincstelen, vagy kevés földdel rendelkező szegényparaszságot attól, hogy igényt merjen támasztani a nagybirtokosok földjére.

A Nagyatádi - Bethlen féle földreformról a következőket írja Bethlen történetírója, Surányi Miklós :

"Ha egyebért nem is, meg kell csinálni azért, hogy a földosztó agrárszocializmus utópiából a magyar paraszt örökre kiábránduljon. " 4/

4/ Surányi Miklós: Bethlen 140. oldal

A magyar uralkodó osztálynak szinte minden kormánya ígért földet a parasztság részére az ellenforradalom idején. Minél szorultabb helyzetbe került a magyar reakció, annál arcátlanabbul ígérte a földet és szegte meg ígéretét. A második világháború idején a magyar uralkodó osztály ismét földet ígért a szegény-parasztságnak. Öt holdat ígért annak, aki a Szovjetunió elleni esztelen háborúban egy tankot elpusztít, aki pedig életét veszti, annak családja tíz holdat kap.

Erről így ír az illegális Szabad Nép :

" Elvük: " Védd meg a tízezer holdat és kapsz belőle ötöt. Halj hősi halált és a jutalom tíz hold - és ráadásul egy sirgödör a temetőben." Ez a földbirtokosok és tőkések népbolondító földreformja. Olyan, mint a mennyek országa : előbb meg kell halnod, hogy bejussál a kapuján. " 5/

A Horthy - fasizmus elválaszthatatlanul összeforrott a tízezer holdas nagybirtokokkal és a vele szemben álló nyomorgó, jogtalan hárommillió koldussal. Ezt a helyzetet csak az 1945-ös felszabadulás változtatta meg.

/ II./a számú melléklet. /

2. Az agrárkérdés alakulása Magyarországon a felszabadulás után.

A felszabadult Magyarország a háború pusztításain kívül magában hordta mindazokat az ellentmondásokat, amelyeket a Horthy-rendszer gazdaságpolitikája örökölt hagyott. Hazánk fejletlen iparral rendelkező agrárország volt. Így az ország gazdasági és társadalmi fejlődésének elengedhetetlen feltétele a földreform végrehajtása és az iparosítás meggyorsítása volt. E kettős feladat megvalósításaként már 1945.-ben megindult az a folyamat, - egyrészt az államosítással, másrészt a földosztással - amely

5/ Illegális Szabad Nép gyűjtemény 108. oldal.

hivatva volt biztosítani a szocialista termelési mód társadalmi - gazdasági alapjait. E célok realizálását határozza meg a Magyar Kommunista Párt programja, amelyet a felszabadulás utáni első napokban hozott nyilvánosságra, s amely az ország újjáépítésének és felemelkedésének útját határozta meg.

A Párt programja többek között a következőket tartalmazta:

" . . . a legrövidebb határidőn belül a földigénylők közreműködésével, széleskörű földreformot kell végrehajtani, amely sokszázezer földnélkülit és szegényparasztot tesz életképes kisgazdaság tulajdonosává. " 6/

Ezt az 1944. november 30.-án közzétett programot maradéktalanul magáévá tette az 1944. december 3.-án Szegeden megalakult Magyar Nemzeti Függetlenségi Front. E program igen lényeges kérdése a földosztás maradéktalan megvalósítása volt.

A Magyar Kommunista Párt képviselői az Ideiglenes Nemzetgyűlés 1944. december 21.-én és december 22.-én tartott első és második ülésén kifejtették a Párt országépítő célkitűzéseit, amelynek szerves része a földosztás volt.

A Magyar Kommunista Párt követelésének szellemében az Ideiglenes Nemzetgyűlés 1944. december 21.-én kiadott " Szózata " és az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1944. december 22.-i " Nyilatkozata " kinyilvánítja a nép akaratát : haladéktalanul radikális földreformot fog végrehajtani a nép érdekében.

/ III., IV. számú melléklet./

A Kommunista Párt földreform követelését a Parasztpárt teljes egészében támogatta, sőt a Parasztpárt 1945. január 14.-én a szegedi Délmagyarországban nyilvánosságra hozta földreformjavaslatát, amelyben kifejezésre juttatja, hogy a földosztás meg-

6/ Néplap 1944. november 30. Debrecen. I. évfolyam 6. szám

megvalósítása az egyetlen útja a magyar mezőgazdaság talpraállításának és egyben az ujjaépítésnek is.

Többek között követelte, hogy a földreform végrehajtása 1945. október 1.-ig valósuljon meg, mert csak így lehet biztosítani azt, hogy az 1945/46.-os gazdasági év kezdetén az ujjgazdák már birtokba vehessék a földet. 7/

A Magyar Kommunista Párt helyeselte a Parasztpárt programját, de ugyanakkor kemény harcot kellett megvívnia a Szociáldemokrata és a Kisgazda Párttal szemben.

Ilyen előzmények után 1945. március 15.-én elfogadta a törvényhozás az Ideiglenes Nemzeti Kormány 600/1945.M.E. számú rendeletét, amely a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról intézkedik.

E rendelet megjelenésével a magyar szegényparaszság évszázados harca a fordulóponthoz ért.

A szegényparaszti tömegek mozgósításának eszköze és szervezeti formája a földreform megvalósításában a Földigénylő Bizottságok voltak.

A Földmunkás Szövetségnek biztosítottak döntő szerepet a Földigénylő Bizottságokban. A teljesen nincstelen parasztság mellett képviseltették magukat ezekben a bizottságokban a kisbirtokos parasztok is.

A földosztás lebonyolítására országosan 3.200 földigénylő bizottság alakult meg, kb. 35.000 taggal.

A földreform végrehajtásával a földigénylő bizottságok teljesítették feladatukat.

A nagybirtok szétoztása után átalakultak az ujjonon földhözjuttatottak érdekvédelmi szerveivé. Így jött létre az UFOSZ, amelynek feladata volt szervezni, együtt-tartani az ujjbirtokosokat, segíteni nehézségeik megoldásában.

A földreform elleni általános támadás élharcosaként hallatta

7/ Délmagyarország 1945. január 14.

hangját a klérus elveszett többszázvezres holdjai miatt. Ez jut kifejezésre Mindszenty pásztorleveleiben is.

/ IX., X. számú melléklet. /

Ugyancsak a magyar népidemokratikus államrend, annak vívmányai, a földreform elleni általános támadás nyilvánult meg a Kard és Kereszt Szövetség célkitűzéseiben, ezért uszított az államrend megdöntésére.

/ XI., XII. számú melléklet. /

A földreform elleni általános támadás hatására a földhözjuttatott parasztság a Magyar Kommunista Párthoz fordult segítségért. Küldöttségek tömegei utaztak fel Budapestre, ahol a Párt és Kormány védelmét kérték a földet visszakövetelőkkel szemben.

A Kommunista Párt segítségére sietett a parasztságnak, egyben kiadta a jelszót : " Megvédjük a földet ! Földet vissza nem adunk ! "

A Párt mozgósította a tömegeket a reakció ellen. Népitételek során eltávolították a közigazgatásból a népellenes elemeket. A munkásosztály tüntető nagygyűléseket tartott a parasztság mellett és ezen akcióegység eredményeképpen meggyorsult a juttatott földek telekkönyvezése.

1947. év végére lényegében elkészült a földreform során kiosztott földek telekkönyvi bejegyzése az újonnan földhözjuttatottak nevére. Így a föld visszavonhatatlanul a jogos jussot megillető parasztság tulajdonába került.

/ XIII. számú melléklet. /

A feudális maradványokkal terhelt nagybirtokrendszer megsemmisítése, a föld szétoztása a parasztság között, a polgári demokratikus forradalom feladata. Az 1945-ben hazánkban végbemenő polgári demokratikus átalakulás a magyar társadalom előrehaladott szakaszában következett be.

A parasztság ellentétes rétegekre való tagozódása már erősen kifejlődött. Mégis a polgári demokratikus feladatok megoldásában az egész parasztság érdekelve volt. Létérdekeit fenye-

gette a nagybirtokrendszer és feje felett lebegett az elszegényedés, vagy a teljes nincstelenné válás veszélye.

A földosztás során az egész parasztság együtt haladt a munkásosztállyal. E tény mellett meg kell állapítani azt is, hogy a parasztság különböző rétegei különbözőképpen segítették a földosztás végrehajtását.

A parasztság fő tömegei : a szegény- , a kis- , és a középparasztság aktívan támogatta a munkásosztályt a nagybirtok felosztásában. A parasztság kisebbik részét kitevő kulákság zöme passzívan szemlélte a földosztást. Néhány helyen azonban a kulákok a földosztás ellen léptek fel, de nem tudták megakadályozni a parasztság évszázados földéhségének kielégítését.

Az 1945-ben megvalósított földreform gyökeresen különbözik minden előző földreformtól.

Amíg a Nagyatádi-féle " földreform " az ország földterületének csupán 4 %-át vette igénybe, és a nagybirtoknak csak jelentéktelen darabkait érintette, addig az 1945-ös földosztás az egész nagybirtokrendszert megsemmisítette.

Megmozgatta a megművelhető földterület 34.6 %-át és 642.342-en jutottak földhöz országosan. Az egy személy részére jutott földterület átlaga 5.1 katasztrális hold.

Az 1945-ös földreform nemcsak a földet vette igénybe, hanem a nagybirtok élő és holt felszereléseit is. Ezzel kívánta biztosítani a termelés folyamatosságát, mert nyilván megfelelő felszerelés nélkül a háborús pusztítás után, a föld megműveléséhez szükséges eszközök hiányában szinte lehetetlen lett volna a mezőgazdasági termelés biztosítása.

Ezeket a felszereléseket az állam a szövetkezeteken, illetőleg a községeken keresztül közvetve, vagy közvetlenül az igénylő dolgozó parasztok rendelkezésére bocsátotta.

Az 1945-ös földreform sajátossága az is, hogy népi jellegű.

A földosztást a Magyar Kommunista Párt kezdeményezte, a parasztság pedig erőteljesen támogatta. Gyakorlatilag a földosztást maga a parasztság hajtotta végre, nem pedig a földesurakat kiszolgáló néPELLenes hatóságok, amelyek maradványai a felszabadulás után még megvoltak.

/ V. / a számu melléklet. /

Az Ideiglenes Kormánynak a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról szóló jogszabálya volt az első olyan törvény a magyar nép története során, amely a végrehajtást egy alulról jövő népmozgalomra bízta.

Az 1945-ös földreformnál - jellegét tekintve - sajátos ket-
tősség található meg. Ez a földreform a mezőgazdaság forradal-
mi átalakulását biztosította és az új termelési viszonyok
előfeltételeinek kiinduló pontjává vált.

Ez a forradalmi jelleg következik a földreform méreteiből,
a végrehajtás üteméből és a népi szervek közreműködéséből.

A földosztás ugyanakkor reform jellegű is volt. Ez abból adó-
dott, hogy a Kormány felülről kezdeményezte a földosztást, irá-
nyította a földosztás megvalósítását, amelyet a tömegek akti-
vítása támogatott. Így az alulról és felülről jövő kezdemé-
nyezés egy dialektikus egységet valósított meg.

A földreform sikeres végrehajtásával gyökeresen megváltozott
a falu arculata. Eltűnt az egyik legszámottevőbb réteg, a nincs-
telen, földnélküli parasztság.

Mintegy 371.000 agrárproletár kapott földet országosan és így
kisáru termelő tulajdonossá vált. A parasztság zöme középpa-
raszttá lett.

A földreform következtében a mezőgazdaságban a dolgozó paraszt-
ság lett az uralkodó tényező. A szántóterület abszolút többsé-
ge a dolgozó parasztság kezébe került.

Az 1949-es statisztikai adatok szerint az ország összterületé-
nek 84.3 %-a a dolgozó parasztság művelése alatt állott.

/ VIII. számu melléklet. /

Csongrád megyében a földosztás során 175.279 katasztrális hold földterületet vettek igénybe, amely a megye összes földterületének 29.1 %-a. ^{8/}

Az igénybevett földterületet összesen 19111 személy között osztották fel, akik a megye lakosságának 5.5 %-át tették ki. ^{9/}

Ez az 1949-es adat nem foglalja magában azonban a jelenlegi szegedi járás tiszántuli részét és a makói járást, mert ez a terület a fenti időpontban Csanád megyéhez tartozott.

A fentebb említett statisztikai adatokból megállapíthatók, hogy a földhözjuttatottak átlagban Csongrád megyében kerekén 9.1 katasztrális hold földet kaptak a földosztás során.

A föld mennyisége önmagában - a területnagyság tekintetében - egy középparasztosodási folyamat megindulásának kifejezője, de ha figyelembe vesszük a Szeged környéki alacsonyfekvésű, vízállásos, vagy szikes, homokos talajviszonyokat, akkor meg kell állapítani, hogy a külterjes gazdálkodásu nagy földterületek megművelése megfelelő gazdasági felszerelés hiányában, gazdasági kényszerként lépett fel és egyik csirájává vált a társulási forma, a szövetkezeti mozgalom kialakulásában.

A most elmondottak mellett mazonban világosan kell látni, hogy a Magyar Kommunista Párt vezetésével 1945-ben a földkérdést elsősorban politikai szempontból oldottuk meg.

Szem előtt tartottuk a termelés érdekeit is.

A romokban heverő országban a termelés megindításának kulcsa, egyedüli biztosítéka a földosztás volt. A földkérdésnek elsősorban politikai, de egyuttal gazdasági szempontból tör-

^{8/} Levéltárak Országos Központja és az MTA Történettudományi Intézete Földreform 1945 Tanulmányok és dokumentumgyűjtemény Kossuth Könyvkiadó 1965. 4. számú táblázat.

^{9/} Ugyanott 10. számú táblázat.

ténő helyes megoldása megteremtette és megerősítette a munkás - paraszt szövetséget, népidemokratikus rendünk alapját.

Az 1945-ös földosztás gyökeresen megváltoztatta az agrárnépesség társadalmi rétegződését. Megszűnt a földbirtokos osztály, az agrárproletariátus száma óriási mértékben csökkent, de ugyanakkor megnövekedett a törpebirtokosok és középparasztok száma és aránya.

Ez az átalakulás is hozzájárult a szövetkezeti mozgalom kibontakozásához.

A földreform befejezése után felvetődött az a kérdés, hogy milyen irányba fejlődjön mezőgazdaságunk. A régi kapitalista uton haladjon-e tovább, vagy az új, parasztságunk számára ismeretlen szocialista uton, amely a dolgozó parasztság önkéntes szövetkezeti társulása alapján valósítható meg.

Ez utóbbi utat jelölte meg a Magyar Kommunista Párt 1946. szeptember 29.-től október 1.-ig megtartott III.Kongresszusa.

Az MKP III.Kongresszusa önálló napirendi pontként megtárgyalta a Párt parasztpolitikáját. A Kongresszus nyomatékosan figyelmeztetett arra, hogy a népidemokratikus forradalom továbbfejlesztésének, a hatalomért vívott harc sikerének fő kérdése : kit támogat a parasztság - a munkásosztályt, vagy a burzsoáziát. Olyan agrárpolitika kidolgozása volt tehát a feladat, amely biztosítja a munkás - paraszt szövetség erősítését, a dolgozó parasztság támogatását a forradalom továbbfejlesztésében és megakadályozza a tőkés kizsákmányolás korlátlan érvényesülését.

A mezőgazdaság népidemokratikus fejlődése a nagytőkének és a gazdag paraszt kizsákmányolásának, s vele a parasztság differenciálódásának korlátozását jelentette. A Kongresszus határozata rámutat arra, hogy a mezőgazdasági termelés fellendítésével meg lehet szilárdítani a paraszti kistulajdönt, biztosítani lehet a parasztság anyagi és kulturális felemelkedését.

A kistulajdon megszilárdításának fontos eszköze és a nagytőkés kizsákmányolás elleni harc fő fegyvere a szövetkezeti mozgalom, amely előkészíti az átmenetet a mezőgazdaság egy későbbi időpontjának megfelelő szocialista átszervezés végrehajtásához.

A mezőgazdaság fejlődésének népidemokratikus útja azonban attól függött, hogy milyen irányba fejlődik az ország. A népidemokratikus forradalom továbbfejlesztése teremthette csak meg ~~csak meg~~ a szocializmus építésének előfeltételeit a jövőre vonatkozóan.

Nevezetesen : a burzsoázia kiszorítása a hatalomból, a nagytőke korlátozása és felszámolása, a gazdasági kulcspozíciók összpontosítása a népi hatalom kezében.

Összegezve tehát : a proletárdiktatura megteremtése Magyarországon.

Ezeknek a feltételeknek a megvalósítása azonban megkövetelte, hogy a dolgozó parasztság felzárkózzék a munkásosztály mellé.

A Kongresszus által megjelölt fejlődési ut tehát szerves része, részben következménye, részben hajtóereje volt az ország népidemokratikus fejlődésének. Korlátozta a dolgozó parasztságnak a nagytőkések általi kizsákmányolását, a kisárutermelésből szükségszerűen következő, kapitalista tendenciákat. Elősegítette a mezőgazdasági termelés növelését, a parasztság életszínvonalának emelését, a szövetkezeti mozgalom elterjedését.

A Kongresszus tehát megjelölte a mezőgazdaság fejlődésének a dolgozó parasztság számára az adott időszakban az egyedüli, elfogadható, legelőnyösebb útját. 10 /

E kongresszusi állásfoglalással összefüggésben mindjobban kialakult az a nézet, amely szerint :

" . . . a népi demokráciában megvan annak a lehetősége, hogy a dolgozó nép államának segítség-

10 / Előre a népi demokráciáért. MKP III. Kongresszus jegyzőkönyve Bp. 1946.

gével a nemzetgazdaság államosított szektorára támaszkodva, olyan szövetkezeti rendszert építünk ki, amely a burzsoáziának az áruforgalomból való kiszorításával, a mezőgazdaságban az egyéni gazdálkodásról a szövetkezeti gazdálkodásra való fokozatos áttéréseken keresztül . . . a kizsákmányolás visszaszorítását, a mezőgazdaság szocialista fejlődését szolgálja. " 11/

Az MKP III. Kongresszusán hozott határozatok következetes végrehajtása elősegítette, majd 1948. júniusában a két munkáspárt egyesülése betetőzte a proletárdiktatura létrejöttét hazánkban. Továbbra is döntő kérdés maradt a munkáosztály és a parasztság szövetségének erősítése.

Világossá vált, hogy a munkás - paraszt szövetségen alapuló proletárdiktatura termtheti csak meg a mezőgazdaság szocialista átszervezésének feltételeit és viheti azt a beteljesülésbe.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése pedig történelmi - társadalmi szükségszerűség, mert szocializmust felépíteni csak úgy lehet, ha a népgazdaság két fő ága - az ipar és a mezőgazdaság - jellegét tekintve szocialista.

E problémakörrel foglalkozott az egyesülési kongresszus is. Ezen túlmenően az MDP programnyilatkozata magában foglalta a későbbiek során torzulás forrásává váló nézetet, amely szerint:

" . . . a kizsákmányolók korlátozása, kiszorítása és fokozatos felszámolása mulhatatlanul kiváltja és fokozza ellenállásukat, tehát kiélezi az osztályharcot. " 12/

A Párt politikájának ez a torzulása különösen éreztette hatását a magyar faluban, ahol számtalan esetben a gazdasági nehézségeket az objektív tényezők feltárása helyett a kulákok aknamunkájával magyarázták, s így a valóság torz képet

11 / P.I. Archivum. MKP-határozatok. Az MKP Politikai Bizottságának 1948. április 22.-i határozatából.

12 / MKP és SZDP egyesülési kongresszus jkv. 348. oldal. Bp.

kapott. E hatás különösen 1949-től, 1953-ig érvényesült a legjobban.

A fentebb röviden vázolt körülmények ellenére 1948 végén, sőt 1949-ben már nagy jelentőségű és a jövőbe mutató folyamat volt a termelészövetkezeti paraszti réteg megjelenése a falun. Az első termelészövetkezeteket mezőgazdasági munkások, kisbérlők hozták létre. A földdel rendelkező parasztok közül főként a szegényparasztok lettek egyre nagyobb számban a termelészövetkezetek tagjai.

A munkásosztály falusi pozícióját erősítették a kiépülő állami gazdaságok és gépállomások szocialista üzemeiben dolgozó ipari és mezőgazdasági munkások.

3. A Szegedi Járás birtokviszonyai és agrárnépessége.

A szegedi járás jelenlegi formájában, mint közigazgatási egység 1950.-ben - a tanácsok megalakulása idején - jött létre. Magában foglalja a régi, ugynevezett Nagy-Szeged területét 140.050 katasztrális holdjával, amely a mai Balástyától Mórahalomig terjedt, továbbá Tápé, Kiskundorozsma, Kistelek, Sándorfalva, Sövényháza, Csengele községeket, illetőleg a volt Csanád megyéből Szőreg, Deszk községeket, továbbá a tórontáli terület egy részét.

Ma a szegedi járás területe 274.490 katasztrális hold.

A jelenlegi szegedi járásra vonatkozóan a tanácsok megalakulásáig lényegében pontos statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, de miután a már hivatkozott Nagy-Szeged lényegében a jelenlegi szegedi járás területének tulnyomó többségét tölti ki, így a földterület művelési ágankénti megoszlása jellemző adatként szerepelhet.

A már említett 140.050 katasztrális holdból 64.634 kh városi birtok volt, amelyet a város földbérlet formájában hasznosított.

A művelési ágak szerinti megoszlás a következő :

szántó	89.061 kh	
kert	969 "	
rét, kaszáló	17.406 "	
legelő	2.912 "	
szőlő	12.496 "	
nádas	455 "	
terméketlen	9.192 "	
erdő	7.559 "	13 /

Mig például Sándorfalva a Pallaviciniék uradalma, Sövényháza pedig hitbizományi birtok volt, addig a már említett városi bérleten tul, a törpe és kisbirtok volt az uralkodó. Feltűnő volt a birtokmegoszlásnál a törpebirtokosok nagy száma, mert a tulajdonnal rendelkezők majdnem felét - 7.781 főt - tette ki.

A mezőgazdaság elmaradottsága, a belterjes gazdálkodás lehetetlensége a törpe- és kisbirtokon, lényegében a parasztság állandó elszegényedését hozta magával. Az elmaradott mezőgazdasági termelés, a szétszórt tanyavilág következtében az egymáson való segítség megoldhatatlansága, a nagybirtok termelési fölénye, általában az egész kapitalista rendszer ténye és agrárpolitikája odavezetett, hogy a parasztság mindnagyobb számban kénytelen v-olt elhagyni földjét és - mint nincstelen - gazdasági cselédként helyezkedett el a nagybirtokon, vagy üzembe ment dolgozni és ezzel a ténnyel elősegítette a bércsökkenést az iparban.

A szegedi járás talajviszonyai igen változatosak. A Tiszántúli rész szurkos, fekete agyagföldü, mély termőrétegü.

13 / Magyar Városok Monográfiája. Szeged. Szerkeztette: Kiss Ferenc, Tonelli Sándor dr., Sz.Szigethy Vilmos. Magyar városok monográfiája Kiadóhivatal Budapest 1927. 159.oldal.

Szegedtől délre, Rösztke körzetében az agyagos föld sok homokot tartalmaz. Itt vannak a legjobb paprika földek. Fehértó és környéke igen szikes talaju, míg a járás többi része homokos, amely átmegy egész a futóhomokig.

Szatymasztól Csengeléig terjedő vidékre, továbbá Öttömös környékére a gyümölcs és szőlőtermelés volt a jellemző.

A silány talajviszonyok, a fejletlen agrártechnika következtében a termésátlag igen alacsony volt. ^{14 /}

Ezek a birtokviszonyok és művelési ágak voltak jellemzőek a Szeged Járás területére a felszabadulás előtti időben.

II.

4. A szövetkezeti mozgalom hagyományai a magyar mezőgazdaságban.

Az első tszcs- k kialakulása és fejlődése a szegedi járásban.

A felszabadulás előtt hazánkban legelterjedtebbek voltak a fogyasztási szövetkezetek. Ezek a fogyasztási szövetkezetek a Hangya kötelékében működtek, de a későbbiek során általános fogyasztási szövetkezetté alakultak át. Működési körükbe tartozott a termelési szükségleteket ellátó kereskedelem és a mezőgazdasági termékek értékesítése. Kialakultak a hitel és értékesítő szövetkezetek is. Később az agrárszövetkezetek gazdaságpolitikai szervezetekké váltak ; vagy, mint központok, vagy, mint országos, nagy szövetkezetek, - amelyek lényegében nem a kisgazdák érdekvédelmi szervei voltak, hanem az állam gazdaságpolitikai és szociálpolitikai törekvéseinek eszközeiként jelentkeztek.

Ezek a szövetkezetek kívül alakult néhány haszonbérleti szövetkezet is, amelynek célja a haszonbérleti csoport tag-

^{14 /} ugyanott 176- 181 oldalak.

jai részére az üzemi nyereségből anyagi alapot teremteni a közjóléti szövetkezettől való kiválás, illetve önállósítás megteremtéséhez. A haszonbérleti csoportok feladatuknak tekintették még a mezőgazdasági termelés és állattenyésztés színvonalának emelését, a közéleti megközelítés megfelelő kielégítése szempontjából.

16 /

A felszabadulás után, a földreform végrehajtásának következtében a földművesszövetkezetek szervezése indult meg hazánkban. Ezt a szövetkezési formát is az állam kezdeményezte, azonban alapvetően más céllal és tartalommal. Míg az előző szövetkezetek a nagybirtokosság érdekeit szolgálták, addig a földművesszövetkezetek a szegényparasztság érdekvédelmi szervei voltak, amelyek a földreform során fel nem osztható gazdasági berendezések hasznosítását, továbbá a földhözjuttatottak gazdaságának fejlesztését voltak hivatva elősegíteni.

A dolgozó parasztság kezdeményezésére a fogyasztási, a beszerző és értékesítő szövetkezetek egész sora alakult meg. Ezeknél a szövetkezeteknél a gazdasági tényezők mellett, több irányú politikai szervezkedés is megmutatkozott, szembekerülve a régi fogyasztási- és hitelszövetkezetekkel. Ez utóbbi szövetkezetek lényegében a kapitalizmus érdekvédelmi szervei voltak. A két szövetkezeti típus politikai ellentéte mögött és az azzal együtt meglévő gazdasági ellentét kibékíthetlensége csak harc árán dőlhetett el. Ennek eredménye volt, hogy a földművesszövetkezetekből kifejlődött az egységes falusi szövetkezeti hálózat, amely kis számban, termelőüzemeket is tartott fenn.

A földművesszövetkezetek 1945-ben fő céljuknak a termelés ki-
szélesítését tartották.

Az alapító rendelet ezt a következőképpen határozta meg :

" . . . tagjainak az egyéni tulajdonukat alkotó ingatlanukon folytatott okszerű gazdálkodást, a termeléshez szükséges beszerzéseket, a termények feldolgozását és értékesítését, a kölcsönösség és a szövetkezeti ügyvitel előnyei-

nek biztosításával elősegítse ; . . .
/ a nagybirtok után megmaradt / gazdasági felszerelést, gépeket, gazdasági épületeket . . .
kezelje és tagjai javára hasznosítsa ; . . .
az érdekelt tagok hozzájárulásával az egyéni, vagy közös gazdálkodás irányítását és vezetését is elláthatja. . . . " 17 /

A földművesszövetkezeteknek ez a működési köre egyre szélesebbé vált és 1949-től 1950-ig kiterjedt a dolgozó parasztság döntő többségére.

Kezdetben a termelőszövetkezetek, a termelőszövetkezeti csoportok és a bérlőszövetkezetek nagy része a földművesszövetkezetek keretein belül kezdték el működésüket, mintegy megvalósítva az alapító rendelet azon célkitűzését, amely szerint a földművesszövetkezet segítse elő a közös gazdálkodás létrejöttét.

Ezek után azt kell megvizsgálni, hogy milyen tényezők hatottak közre országosan, de a szegedi járásban is, a termelőszövetkezeti mozgalom kibontakozásánál.

Mindenekelőtt alá kell huzni, hogy az első termelőszövetkezeti csoportok a szegedi járásban az önkéntesség elvének maradéktalan érvényesülésével jöttek létre.

Az ujjonon földhözjuttatottaknak nem volt megfelelő felszerelésük a föld megműveléséhez. Egyes időszakokban szükséges lett volna a mezőgazdasági munkákat gyorsan elvégezni, azonban ezt a földhözjuttatottak családtagjaikkal együtt sem tudták megvalósítani a viszonylag kevés munkáskéz és a hiányos gazdasági felszerelések miatt. Mindezek a tényezők a termelés és ebből kifolyólag a jövedelem biztosítása szempontjából

17 / Az MSZMP Központi Bizottságának Párttörténeti Intézete és a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete Husz év. Tanulmányok a szocialista Magyarország történetéből. Kossuth Könyvkiadó 1964. Erdei Ferenc: A magyar mezőgazdaság fejlődésének 20 éve. 115-118 oldal.

negatív irányba hatottak. Ezek az objektív tényezők elsősorban a kis- és törpebirtokosok gazdaságában éreztették hatását.

Másrészt a földművesszövetkezet, mint társulási forma - beszerző és értékesítő érdekvédelmi szerv - adva volt, tehát e formát kiszélesített gazdasági tartalommal kellett megtölteni. Mindezekhez még hozzájárult a Párt politikai munkája, amely elősegítette a dolgozó parasztságnak a társas gazdálkodásra való áttérését.

A szegedi járásban az elsők között alakult meg - 1948-ban - a deszki Kossuth termelőszövetkezet. A szövetkezet tagjai újonnan földhözjuttatottak, kis- és törpebirtokosok voltak.^{18/} A szövetkezet életében fordulópontot jelentett 1949. március közepe, amikor is megérkezett gazdálkodásuk egyik fontos tényezője a 20. darab sertés. A csoport tagjai szemrevették az állatokat és úgy döntöttek, hogy 9 darabot továbbtenyésztene. Így 1950. márciusában 75 darab volt a sertés-szaporulat, majd július végére újabb 83 malacot irtak a csoport munkanaplójába. A csoportnak 29 darab kifogástalan anyakocája volt.

A tehenészetük története is hasonló az előbbihez.

A csoport fő jövedelmét az állattenyésztés képezte. Ezen túlmenően a gabonafélék termesztése is jelentősen hozzájárult a 24 Ft-os munkaegység eléréséhez. Míg 1951-ben 56 katasztrális hold kalászos vetése volt a csoportnak, addig az 1952-es gazdasági évben 176 holdra növelték a vetésterületet. Fontos tényezője volt az állatállomány fejlesztésének a szénatermelés fokozása, amit gondos munkával végeztek a szövetkezet tagjai.

A deszki Kossuth tisztes eredményes munkáját bizonyítja, hogy az 1951-es zárszámadás után 38.000 Ft-t fizettek vissza az államnak, amit rövidlejáratu hitelként kaptak, de a hosszú-

^{18/} Délmagyarország 1948. szeptember 10. 7. oldal.

lejáratu hitelből is 20.000 Ft-t törlesztettek. 19/

A tápéi Ady Endre tszcs 1949. augusztus 14.-én alakult meg. Ekkor fogadta el a tápéi Földművesszövetkezet igazgatósága, hogy önkéntes elhatározás alapján 35 új földhözjuttatott mezőgazdasági dolgozó az FMSZ keretén belül termelőszövetkezeti csoportot alakítson. A tszcs megalakulásával összefüggött az, hogy a Tagosító Bizottság 1949. augusztus 30.-án és 1949. szeptember 20.-ig végrehajtotta a részleges tagosítást. Összesen 186 katasztrális hold földterületet tagosítottak.

Ez a földterület az alábbiak szerint oszlik meg :

Alapító tagok által bevitt :	126 kh 420 négysz.öl.
A csoporttagok kezelésében lévő :	25 " 476 " "
Állami tulajdon :	34 " 839 " "

A fentiekből látszik, hogy a tápéi Ady Endre tszcs alapító tagjai által bevitt földterületek nagysága átlagosan és fejenként 3.6 katasztrális holdat tesznek ki. Ez azt mutatja, hogy Tápén az első tszcs-t törpebirtokosok alakították meg.

A termelőcsoport-t közgyűlése megválasztotta a vezetőséget és elnökét. Az elnök Ilia Pál új földhözjuttatott volt.

1950-ben új tagok léptek a tszcs-be és augusztus 23.-án a Tagosító Bizottság 261 kat. holddal növelte az előző évben betagosított területet. 1950. év őszén tehát a 35 alapító és a belépett 18 tag, összesen 53 tszcs tag 447 kat. holdon folytatta a közös gazdálkodást.

Az Ady Endre tszcs ekkor már formailag is különvált a földművesszövetkezettől, amelyet lehetővé tett a 133/ 1950 MT. sz. rendelet is. Saját tulajdona jelentéktelen volt. Önálló jogi személyiségénél fogva elkülönült vagyonnal is rendelkezett. Greschmacher Ernőnéől és dr. Papp Bélától megvásárolt tanyaépület és egy pár lófogát képezte a termelőcsoport saját tulajdonát. 20 /

19 / Délmagyarország 1952. május 14.

20 / Tagosító Bizottság jegyzőkönyve 1949. Községi irattár.

A tápéi Ady Endre tszcs az 1949- 1950-es években szép gazdasági, termelési eredményeket ért el. A helyi tanács és a pártszervezet - az eredmények láttán - 1951-ben az egész község parasztságát erőszakos módon, adminisztratív eszközökkel a tszcs-be beszervezte, az ez időszakban mutatkozó pártpolitika torzulása következtében. Ezzel a szervezési móddal az egyik legfontosabb szövetkezeti alapelvet, az önkéntesség elvét sértették meg.

Tápén a meglévő Ady Endre tszcs-n kívül újabb két csoportot - a Kossuth és a Dózsa tszcs-t - alakították meg. Ez a két szövetkezet ténylegesen nem is működött, mert az összehívott közgyűlések eredménytelenek voltak és vezetőséget egyik szövetkezeti csoport sem választott.

Az erőltetett módon végrehajtott szervezés a működő Ady Endre termelőszövetkezeti csoport tekintélyét is lerontotta. Azok a dolgozó parasztok, akik az 1951-es szervezéskor az Ady Endre tszcs-be léptek, meg is maradtak ott tagként és így 1956-ig 526 katasztrális hold földterületen gazdálkodtak. ²¹ / XIV. számú melléklet. /

A hiányos termelőeszközök és felszerelések következtében a kiskundorozsmai dolgozó parasztok rájöttek arra, hogy az egyéni gazdálkodás mellett nem tudják saját maguk és családjuk életszínvonalának emelkedését biztosítani.

A szövetkezet megalakításának gondolatát a kiskundorozsmai pártszervezet vetette fel először, felvilágosító munkával megmutatta azt, hogy a dolgozó parasztok egyéni érdeke a szövetkezeti társulás. Érvként hozták fel, hogy az egymáson való segítség legjobb formája, továbbá a mezőgazdasági felszerelés kihasználásának legjobb módja ; a szövetkezeti gazdálkodás. Ilyen körülmények mellett lehet elérni a terméshezam

²¹ / Csongrádmegyei Tsz-ek a fejlődés útján. Csongrádmegyei PB 1951.

Csongrádmegyei tsz-ek a fejlődés útján. Csongrádmegyei Nyomda 1952.

növelését, amely nemcsak az egyén, hanem a társadalom érdeke is.

Miksi János és Varga Lajos elvtársak - a már előbb elmondottak értelmében - 1949 őszén a pártszervezet segítségével megalakították a kiskundorozsmai József Attila termelőszövetkezeti csoportot.

Ekkor 150 kat.holdon 26 család kezdte meg a közös gazdálkodást. Családonként átlagban 5.7 kat.hold földet vittek be a közös gazdaságba. Ez a szám persze nem jelenti azt, hogy minden tagnak volt földje ; voltak, akik föld nélkül léptek be a tszcs-be .

Erre utal Varga Lajos elvtárs nyilatkozata is, aki a következőket mondotta :

" Bizony nem volt könnyű az első lépés, mert a tagság egy része földnélküli volt és felszerelés nélkül lépett be a csoportba. Volt más leköüzdeni való is a tszcs életében. Voltak tagok, akik meghátráltak a nehézségek előtt és 1951 tavaszán kiléptek a csoportból. A kulákhoz, vagy vidékre mentek el dolgozni. Nagyon meglátszott és érezhető volt a tszcs pártalapszervezet hiánya, mert nem volt, aki kézbevegye a felvilágosító munka irányítását és könnyen érvényesült így az ellenség hangja. Hiba volt az is, hogy nem a munkaegység, hanem az egyenlőségi elve alakult ki a csoportban. Amikor a vezetőség erre felfigyelt és intézkedéseket tett a hibák kijavítására, ennek az lett a következménye, hogy az 1950. évi zárszámadás után 25 család kérte felvételét a tszcs-be. " 22/

1950 őszén megalakult a József Attila tszcs-ben a pártszervezet, amely fő feladatának tekintette a csoporttagok felvilágosítását. 1951. márciusában már 20 tagu népnevelő gárdával

22 / ugyanott.

rendelkeztek, akik saját példamutatásukkal mozgósították a tsz tagságát a jobb munka elvégzésére. Ezek a népnevelők nemcsak a csoport tagjaival foglalkoztak ; felvilágosító szavuk elért a kívülálló dolgozó parasztokhoz is.

Ennek az lett az eredménye, hogy 1951. év végére már 85 csoporttag 466 kat. holdon gazdálkodott. A csoport vagyona pedig több mint félmillió forint volt.

A termelőcsoport vezetősége látta azt is, hogy a csoportos gazdálkodás jószágtenyésztés nélkül nem sokat ér. Ezért elhatározta, - még 1950 tavaszán - hogy fő feladatának tekintsi a jószágállomány beállítását.

Szándékuk valóra is vált, mert saját erőből állattenyésztést létesítettek.

Gazdasági felemelkedésük érdekében 1951 őszén ártézi kutat furattak, hogy konyhakertészetet tudjanak létesíteni. A József Attila tszcs 1952-ben már 10 kat. hold öntözéses területtel rendelkezett és ebből 180 ezer forint jövedelmet könyveltek el. 1953-ra további 20 holddal növelték a zöldségfélék termesztését.

A csoporttagok megértették, hogy nagyobb jövedelemre csak akkor számíthatnak, ha újabb beruházásokat eszközölnek. Ezért határozták el, hogy saját erejükből 120 férőhelyes birkaólat, 200 férőhelyes süldőszállást és 40 anyakoca részére fiadztatót építenek. Ezenkívül tervbe vették 12 kat. hold földterület erdősítését is. 23 /

A kiskundorozsmai József Attila tszcs gazdálkodása ebben az időszakban példamutató volt.

A kisteleki Felszabadulás termelőszövetkezeti csoportnak, amely 1949-ben alakult, 1950 augusztusáig 14 tagja volt. Az egyénileg dolgozó kisteleki parasztok figyelték munkájukat, hogy mikor takarják a szőlőt. Sokan azt mondogatták a kintiek közül, hogy csak nem olyan a szőlőmunka, ha nem a magáéban dolgozik az ember. Azt is hajtogatták, hogy a gabonát, a kukoricát, a répát és a többi növényt igaz, lehet közösen mű-

velni, de a szőlő az más, annak " lelke " van.

A kisteleki Felszabadulás tszcs-nek mindössze 14 hold szőlője volt. A tagok jövedelmének igen jelentős részerebből származott. Amikor, annak idején hallották a szőlő tulajdonosságairól szóló " elmélkedéseket " , egyesek meginogtak. Arra gondoltak, hátha tényleg nem lehet közösen művelni a szőlőt. Voltak közöttük olyanok is, - és ez volt a nagyobb része - akik azt mondták : " nem a szőlőnek van lelke elvtársak, hanem nekünk lett szivünk a munkához. "

Bár a csoport még nagy munkaerő hiányban szenvedett, de a kevés emberba helyén volt. A szivós munka eredménye nem maradt el és így 1951-ben a szőlő holdanként 40 mázsát adott. A jó terméseredmény és az összefogás következtében 30 forintos munkaegységet fizettek ki. 24 /

A kisteleki Felszabadulás termelőcsoport zárszámadása is megmutatta, hogy érdemes és kifizető dolog közösen gazdálkodni. Ezt követően a csoportba 80 új tag lépett be, akik részt vettek a közös munkában. Akkor már az új tagok is belátták, hogy a föld valójában és véglegesen csak így lehet az övéké, mert mostmár nem viszi el a hasznát egy - egy rossz időjárás, a különböző férgek kártevő garázdálkodása, mert egységes, közös munkával jó eredményeket lehet elérni. 25 /

Az 1951-es esztendő külön nevezetesség Gyálarét történetében. Ekkor vált Gyálarét termelőszövetkezeti községgé. Alapvetően új élet indult meg a faluban. Az embereket szoros szálak, a közös cél, a közös érdek közelebb hozta egymáshoz. Közös erővel végezték a nyári és őszi munkákat és az egyesített akarat alkotó erőként hatott.

A belső erőforrások kihasználásával építették fel a hizlal-

24 / Délmagyarország 1952. május 14. 7. oldal.

25 / Állami Levéltár Szeged. Szeged Járási Tanács Mezőgazdasági Osztályának iratai . Mg 43. csomag.

dát, alakították ki a tehénistállót és a jószágkonyhát, valamint darálóhelyiséget is építettek.

Eredményeiket bizonyítja, hogy 27 forintos munkaegységet értek el.

Gondoskodtak szakmai továbbfejlesztésükről is. Hetenként kétszer a gépállomás agrónómusa a csoport tagjai részére előadásokat tartott a fontosabb mezőgazdasági munkák elvégzéséről.

Már 1951-ben megszervezték a brigádokat ; két növénytermelő, egy gyümölcs- zöldség- és egy állattenyésztő brigádot alakítottak. A brigádokon belül létrehozták a munkacsoportokat.

Ellátogattak a Szovjetunióba is és az ottani kolhozokban szerzett tapasztalataikat hasznosították a termelőszövetkezetük továbbfejlesztésében. 26 /

A fenti példákból is levonható az a következtetés, hogy 1950-ig létrejött és működő termelőszövetkezetek parasztsága önkéntes társulás alapján hozta létre csoportját. Az ebben az időszakban megalakult szövetkezetek általában nincstelenekből, vagy törpebirtokosokból tevődtek össze, amely csoportok létrejöttének objektív és szubjektív körülményei is voltak.

A föld viszonylagosan jobb körülmények között való megművelése, a gazdálkodás biztonsághossza, mint gazdasági kényszer, továbbá a közös művelés alatt álló földek terméshezamának magasabb szintje a negyvenes évek végén működő kisparaszti gazdaságokhoz képest, - mint objektív tényezők jelentkeztek.

A termelőszövetkezeti mozgalom uttörői, a szegényparaszság, politikai felfogásában legközelebb állt a munkásosztályhoz, bíztak a Párt politikájának helyességében és hitték, hogy felemelkedésük egyetlen járható útja a kollektív gazdálkodás.

26 / Csongrádmegyei tsz-ek a fejlődés útján. Csongrádmegyei Nyomda 1952. Szeged.

Ez utóbbiak szubjektív tényezőként szerepeltek.

Ebben az időszakban a Párt politikája helyes volt. A termelőszövetkezeti mozgalom szervezése terén a lenini normák betartása volt a jellemző a Párt falusi politikájára. Ezen túlmenően a falu arculata - különösen kulturális tekintetben - hatalmas fejlődésnek indult. az iskolapolitika, az általános művelődéspolitiká, a parasztság érdekvédelmi szerveinek működése, továbbá a dolgozó parasztságnak az állami életben való mind tevékenyebb részvétele, erősítette a munkás - paraszt szövetséget és hozzájárult a Párt célkitűzésének, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének megvalósításához.

A Párt helyes parasztpolitikája 1948 végétől fokozatosan eltorzult és már 1950-től kezdődően mindjobban éreztette hatását. A Párt parasztpolitikájának eltorzulása mutatkozott meg Rákosi Mátyás kecskeméti beszédében, majd 1948. november 27.-én a Központi Bizottság ülésén, amikor is a következőt jelentette ki :

" Nekünk ezt a kérdést / a mezőgazdaság szocialista átszervezését / 3-4 éven belül oda kell vinni, hogy a magyar parasztság 90 %-a rendes szocialista, közös, társasművelésben művelje a földjét. " 27 /

Sürgős és fontos feladatnak tartotta a kulákok likvidálását és a kulákok földjének a szövetkezetekhez való csatolását. Ezt a már hivatkozott ülésen a következőképpen fogalmazta meg :

" A szövetkezésnek óriási lökést fog adni, ha a szegényparaszt és középparaszt a meglévő földhöz megkapja a kulákok földjét. " 28 /

27 / P.I. Archivum I/1. f. 38.3.e.

Lásd: Zsilák András: A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és a Magyar Dolgozók Pártja szövetségi politikájának főbb vonásai. / 1949- 1956. / Lásd: A Kommunista Párt szövetségi politikája. 176 oldal.

28 / Ugyanott.

A harc " szilárd vezetésének " fogalma gyakorlatilag azt jelentette, hogy a kulákság szükséges és indokolt korlátozása és fokozatos kiszorítása azonosult a kulákság idő előtti likvidálására való törekvéssel. 29 /

Ennek a politikának messzemenő következményei lettek a termelőszövetkezetek létrehozásának területén az elkövetkezendő években, amihez nagy mértékben hozzájárult a szektáns gazdaságpolitika is s így csorbát szenvedett a szocializmus gazdasági alaptörvénye.

Az országosan elkövetett hibák mellett eredmények is mutatkoztak a mezőgazdaság szocialista átszervezése területén. Ettől az országos képtől nem tért el a szegedi járás sem a következőkben tárgyalandó időszakban.

5. A mezőgazdaság szocialista átszervezésének jellemzői és a tsz mozgalom helyzete a szegedi járásban 1950- 1953 között.

A bányák, bankok, nagyüzemek és az üzemek államosítása, a hároméves terv ipari programjának végrehajtása lényegesen megváltoztatta a mezőgazdaság népgazdaságon belüli helyzetét is. E változásokat tovább mélyítette a mezőgazdaság szocialista átszervezésének a megkezdése és egyidejűleg a szocialista iparosítás ütemének rendkívüli mértékben való meggyorsítása.

A Párt - és állami vezetés, mint közeli feladatot, napirendre tűzte - 1949nyarán - a mezőgazdaság gyorsütemű, szocialista átszervezését. Az ebben az időben keletkezett kü-

29 / Zsilák András : A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és a Magyar Dolgozók Pártja szövetségi politikájának főbb vonásai. / 1949 - 1956 /

Lásd : A Kommunista Párt szövetségi politikája 1936-1962 . Kossuth Könyvkiadó 1966. 178. oldal.

lönböző állami - és párthatározatokból világosan kitűnik az a koncepció, amely alapját képezi a kollektív mezőgazdaság megteremtésének.

Ez a következő volt :

- 1./ A proletár államhatalomra támaszkodva, a falusi osztályharc megvívásával, a dolgozó parasztság megnyerésével meg kell teremteni a szocialista nagyüzemi gazdálkodás társadalmi - politikai feltételeit.
- 2./ A szocialista ipar és kereskedelem, az állami támogatások, továbbá a gépállomások segítségével meg kell teremteni a szocialista nagyüzemi gazdálkodás gazdasági feltételeit.
- 3./ A szocialista mezőgazdaság uralkodó formáivá - a kolhozok mintájára - a termelőszövetkezeteket kell tenni, amelyeket az önkéntesség és fokozatosság lenini elve alapján az általános falusi szövetkezetek bázisain és segítségével lehet megszervezni. Az állami gazdaságok csak, mint speciális feladatokat szolgáló mezőgazdasági egységek jöhetnek számításba.
- 4./ Fejleszteni kell a mezőgazdaság állami irányító szerveit, hogy azok végső soron a nagyüzemi szocialista gazdaságok közvetlen irányító szerveivé váljanak. 30 /

Ezek a helyes alapelvek azonban nem valósultak meg a gyakorlatban maradéktalanul, mert ezeket az alapvető politikai és gazdaságpolitikai tényezők befolyásolták.

30 / Erdei Ferenc : A magyar mezőgazdaság fejlődésének 20 éve.
Lásd : Husz év, tanulmányok a szocialista Magyarország történetéből. Kossuth Könyvkiadó 1964.
114. oldal.

E koncepció torz megvalósulása a következőkből adódott:

A falusi osztályharc megvívása abból a hibás elméleti tételből indult ki, hogy a szocializmus építése során az osztályharc mind élesebbé válik, mert az osztályellenség mindent elkövet hatalmának visszaszerzésére. Így a falun a kulák, mint az utolsó kizsákmányoló osztály likvidálására kell, hogy sor kerüljön, mert a középparasztot csak így lehet megnyerni.

Az adminisztratív rendszabályok tömege, amely a kulákkorlátozás politikáját volt hivatva megvalósítani. Ez sokszor a középparasztra is kiterjedt és nemhogy erősítette, hanem inkább gyengítette a munkás - paraszt szövetséget.

1950-től kezdődően mind erőszakosabb módon történt a termelőszövetkezetek szervezése, amikor is - sok esetben - a meggyőzés helyett az az állami kényszer érvényesült. Ennek értékmérője az 1953-as kormányprogram utáni helyzet. Ekkor ugyanis megmutatkozott a termelőszövetkezetek és csoportok feloszlásának arányain keresztül, hogy mely tsz-eket és tszcs-eket hozták létre erőszakkal - azok lényegében 1953-ban feloszlottak - s mely tsz-ek és tszcs-k voltak önkéntes társulások - azok a kormányprogram után továbbra is együttmaradtak.

Az adminisztratív intézkedésekhez tartoznak - a teljesség felsorolása nélkül - az 1950-től megjelenő begyűjtési rendeletek, amelyek progresszivitása és az ellene vétőkkel szembeni szankcionálás szigorúsága, a termelés visszaesését hozta magával, abban az értelemben is, hogy a parasztság egy része a földet otthagya, az iparba, vagy napszámba ment el dolgozni.

A termelőszövetkezeti mozgalom kiszélesítése terén helyes elgondolás volt a szocialista iparra és kereskedelemre való támaszkodás. Az ötéves terv irreális felemelése azonban, magával hozta a szocialista iparosítás egyoldalú fejlesztését, ami a mezőgazdasággal összefüggő iparok és a mezőgaz-

daság rovására érvényesült, ugyanakkor a mezőgazdaság anyagi - műszaki ellátásában a minimális szükséglet kielégítése is elmaradt. Mind ez a körülmény lehetetlenné tette a mezőgazdaság fejlődését, mert a termés hozam emelkedését elősegítő gazdasági bázisok hiányoztak.

Az előbbiekhöz hozzájárultak még a beruházások rendkívüli mértékű eltulzásokai, amelyek szintén negatív tényezőként hatottak.

A nagyüzemi gazdálkodás szervezéséhez értő és megfelelően irányítani tudó szakkáderek hiánya a munkaszervezet kialakításában okozott igen sok nehézséget.

Mindezek a nehézségek 1953-ban váltak nyilvánvalóvá, azonban ekkor még nem bontakozott ki egy új koncepció, amely fel tudta volna váltani a régit. Csupán megtört a régi monopóliuma és annak számos eleme éles vitát képezett. Ez tükröződött a gyakorlati gazdaságpolitika ellentmondásaiban és - nem utolsósorban - a termelőszövetkezeti mozgalom megtorpanásában, illetve visszaesésében. ^{31/}

A felsorolt tényezők hatása még közelről sem mutatkozott meg az 1950-es évek elején.

A tsz dolgozók I. országos értekezlete helyesen állapította meg a termelőszövetkezetek fejlődésének útját.

Az országos tanácskozás jelentősége elsősorban az volt, hogy kijelölte a termelőszövetkezetek előtt álló fő feladatokat.

Az értekezlet a termelőszövetkezeti mozgalom további fejlődésének fő kérdéseként a szövetkezetek és csoportok termelési színvonalának állandó emelését jelölte meg. Ez az a láncszem, amely a már megalakult szövetkezetek megerősödését és ugyanakkor az egyénileg dolgozó parasztoknak a társas gazdálkodásra való áttérését is a legbiztosabban vonja maga után.

Nyomatékosan aláhuzta az értekezlet; mindent el kell követ-

^{31/} Ugyanott.

ni annak érdekében, hogy a termelőcsoportokban kialakuljon a munkához való szocialista viszony. Meg kell értetni a szövetkezetekben dolgozó parasztokkal, hogy nem áll ellentétben egyéni érdekük a közösség érdekével. Ezért a lehetőségek teljes kihasználásával, a maximális teljesítményt nyujtsák, fejtsék ki képességeiket az egész közösség érdekében. Állandóan növeljék és erősítsék a szövetkezet közös vagyonát, mert ez törvényszerűen a termelés színvonalának emeléséhez, a tagok jólétének emelkedéséhez, a szövetkezetek megszilárdításához vezet.

32 /

A fentebb már lerőgzített alapelvek után meg kell vizsgálni azt, hogy ezek hogyan érvényesültek a gyakorlatban a szegedi járásban.

A Szeged járás területén az 1950-es évben a Földművesszövetkezetek és a tszcs-k kapcsolata a legjobbnak mondható. Az FMSZ-ek különösen gazdasági téren nyújtottak komoly segítséget a csoportoknak. Igen pozitív az a Földművesszövetkezetek tevékenységében, hogy a falu egyénileg dolgozó parasztjait - elsősorban az FMSZ tagjait - politikai felvilágosító munkával neveljék a kollektív gazdálkodásra. Ehhez nagymértékben hozzájárult a szocialista szektorok termelési színvonalának emelése. Amellett, hogy ezek a szükségleteket - saját hatókörükön belül - kielégítették, messzemenő politikai jelentőségük is volt. Az a körülmény, hogy a szocialista szektorok termelési színvonala felülmulta az egyénileg dolgozó parasztok termésátlagát az 1950-es évben, ösztönzőleg hatott a tszcs mozgalom fejlődésére.

Mindazon felül, hogy a munkásosztály a falujárásokkal, a gépállomások létrehozásával, és a mezőgazdasági eszközöknek - az adott körülmények között - viszonylag megfelelő ellátásával szüntelenül segítséget nyújtott a dolgozó parasztságnak a mezőgazdaság szocialista átszervezésében, a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésében, szükségessé

vált, hogy a meglévő termelőszövetkezetek a lehető legjobb és legszorosabb kapcsolatot tartsák fenn - ebben az időszakban - az egyénileg dolgozó parasztsággal.

Az 1950-es évben a helyzet az volt általában a járás területén is, hogyha valaki belépett a szövetkezeti csoportba, szinte megszakadt minden kapcsolata a belépés előtt vele jó barátságban lévő, de a tszcs-vel szemben még ingadozó gazdaságai között ; vagy azért, mert az illető azt gondolta, hogy őt lenézik, mert a csoportba belépett, vagy azért, mert ő tartja maradinak, vagy butának azokat, akik még nem jutottak el a belépésig. Ez azt eredményezte, hogy egyes termelőszövetkezeti csoportok elszigetelődtek a kívülálló dolgozó parasztoktól és így nem végezhettek közöttük megfelelő politikai felvilágosító munkát, illetve nem ismerhették meg kellően ezek a kívülállók a tszcs-k gazdasági eredményeit.

A fentiekén kívül hiányosság mutatkozott a termelőszövetkezeti csoportokon belül a munkaszervezés területén. Ennek okát meg lehet találni egyrészt abban, hogy a csoportok többsége még nem rendelkezett kellő tapasztalattal a mezőgazdasági munkák megszervezésénél, másrészt kevés olyan szakemberrel rendelkeztek, akik a mezőgazdasági nagyüzemeket megfelelően irányítani tudták volna. Mindezekén kívül a tagok nagy része nem ismerhette még a modern agrótechnikai módszereket, továbbá kevés géppel rendelkeztek még a szövetkezetek és a csoportok.

Az előbbieken felsorolt tényezők visszahuzó erőként hatottak a tszcs-k gazdasági fejlődésére és ezek összességükben az eredmények mellett is éreztették hatásukat.

A deszki Táncsics termelőcsoportnál a brigádokat és munkacsoportokat csak papíron szervezték meg. Ennek következtében a csoport tagjai nem végeztek tervszerű munkát, bár a csoportértekezleteken szinte mindig felvetették, hogy a következő héten milyen legyen a munkabeszta. Ez a megállapodás az elkövetkezendő napokban már felbomlott, mert mindenki saját el-

gondolása szerint dolgozott. 33 /

Ennek ellentéte volt tapasztalható a sövényházi Zója termelőszövetkezeti csoportnál, ahol a helyes munkaszervezést megvalósították. A csoport tagjait brigádokba és munkacsapatokba osztották be és a brigád, valamint a munkacsapat részére jegyzőkönyvek alapján átadták a kijelölt földterületet a termelőeszközökkel együtt. A felelősségnek ezzel a formájával lehetett biztosítani azt, hogy a tszcs tagok mindinkább magukénak érezzék a termelőszövetkezetet és a rájuk kirótt munkát megfelelően, időben elvégezzék. 34 /

A szakoktatás terén voltak olyan tapasztalatok, hogy egyes termelőszövetkezeti csoportok, bár elküldtek tagokat - elnökképző, brigád- és munkacsapatképző - tanfolyamra, azonban visszaérkezésük után nem állították be őket brigádvezetőnek, vagy munkacsapatvezetőnek. Nehézséget jelentett az is, hogy a tszcs elnökei igen gyakran váltották egymást és ennél fogva nem volt alkalmuk az elnököknek megismerni a csoport területét, a talaj minőségét, a tagok munkához való viszonyát, - általában felderíteni azokat a problémákat, amelyek megoldása előbbre vitte volna a termelőcsoport munkáját.

A községi tanácsok sem segítették mindenütt megfelelő módon a termelőszövetkezetek és csoportok szervezését, vagy azok megerősítését.

Igy például Sövényházán a tanács tagjai nem mutattak példát a tszcs mozgalom fejlesztésében. A tanács elnökének az volt a véleménye, hogy ő nem lehet a csoportnak a tagja, mert beosztásánál és ezzel együttjáró elfoglaltságánál fogva a kötelező 80 munkaegységet nem tudja teljesíteni. Így csak dísztag lehetne és ez kizárással járna. Ez a tanácselnök egyetlen esetben sem volt felvilágosító munkát végezni a termelőszö-

33 / Csongrádmegyei Pártbizottság Archivuma. 21 / 581.
I.- II. kötet.

34 / Ugyanott.

vetkezet fejlesztése érdekében, illetve nem volt hajlandó a csoport-t népszerűsítésére. 35 /

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályának munkájában is komoly hiányosság mutatkozott meg azon a téren, hogy az osztály dolgozói nem adták meg a csoportoknak a kellő szakirányítást. Éppen a szakkáderek hiánya miatt a tszcs-knek igen nagy szüksége lett volna erre, sőt egy-egy konkrét esetben sem látták el a szövetkezeti tagokat megfelelő tanáccsal. Látogatásuk főleg abból állott, hogy megnézték az állatokat, az észlelt hibákról és hiányosságokról feljegyzéseket készítettek, de intézkedést csak kevés esetben tettek. A nem megfelelő segítségnyújtás miatt több csoport élt panasszal, azok, amelyeknél az osztály brigádjai kint jártak ellenőrzésen.

Hibaként mutatkozott meg az is, hogy a tszcs-k üzemi párt-szervezetei az irányító szerepet nem töltötték be, sem a politikai munkában, sem a termelés tekintetében.

Vezetőségi üléseket alig tartottak, ezeket az intézőbizottsági ülésekkel váltották fel, mint például a sövényházi Dózsa tszcs-nél. Itt 1950-ben egy év alatt 5 esetben volt vezetőségi ülés. A tagok iskolára küldése sem a vezetőség, illetve a tagok megkérdezésével, azok hozzájárulásával történt, hanem egyszerűen az elnök kijelölése alapján, megsértve a szövetkezeti demokráciát. 36 /

A Csongrádmegyei Pártbizottság 1951. január 20.-án-összegezve az 1950-es év tapasztalatait - felhívást bocsájtott ki valamennyi Járási Pártbizottságnak, amely felhívásban - egyéb természetű mezőgazdasági munkákon felül - igen jelentős mértékben foglalkozott a termelőszövetkezetek fejlesztésével.

■ körlevél tényként állapítja meg, hogy a szövetkezetek és csoportok fejlesztése Csongrád megye területén nem mutatott olyan eredményeket, mint más megyékben. Ez nem kis mértékben

35 / Ugyanott.

36 / Ugyanott

abból adódott, - a felhívás szerint - hogy az agitáció nem volt megfelelő. A tszcs-k fejlesztésének propagálásában ki kell hangsúlyozni, hogy nemcsak az az érték a tagok számára, amit kiosztottak közöttük, hanem az is, ami üzemi tartalék-ként bennmarad a közösben. Ez az üzemi tartalék erősebbé teszi gazdaságukat, mert további beruházások lehetőségét teremti meg a közös vagyon gyarapítása érdekében.

A körlevél a továbbiakban az alábbi feladatokat határozza meg :

A felvilágosító munka során ki kell hangsúlyozni az I. és II. típusu csoportok gazdasági lehetőségeit. Ezekről a tszcs-kről nemcsak beszélni kell, hanem fel kell világosítani a dolgozó parasztságot arról is, hogy a különböző típusokban milyen a munkaszervezés, - ennek keretén belül a tagok közötti együttműködés, milyen az elosztás, a jövedelem, a gépi munka, az üzemi tartalék, a kedvezmény stb.

Foglalkozni kell az előkészítő bizottságokkal, hogy minél hamarább megtörténjék a csoportok megalakulása.

A kongresszusi felajánlásban igen sok tag beszervezését vállalták Csongrád megye szövetkezetei, csoportjai, valamint pártszervezetei, így e tervnek megfelelően kell végrehajtani a népnevelő munkát. Rétegapitációt kell folytatni, amelyben részt kell venniük a pártvezetőségi tagoknak, a tanácsstagoknak, és velük együtt menjenek agitálni a népnevelők, egy-egy becsületes középparaszthoz.

A megyei pártbizottság e felhívásában egyben tájékoztatót is adott a mezőgazdaság szocialista átszervezéséről.

1950. július és 1951. február 21.-e között 23 új csoport alakult és ezzel a Csongrád megye területén működő tszcs-k száma 128-ra emelkedett. Ugyanezen idő alatt a taglétszám 5.400-ról 9.363-ra emelkedett. A földterület pedig 36.000 holdról 53.750 kat. holdra nőtt meg.

A már régebben megalakult termelőszövetkezeti csoportok gaz-

daságilag is megerősödtek és eredményeik mind a növénytermelésben, mind az állattenyésztésben egyre jobban növekedtek. Az 1948 - 1949-es évek során megalakult termelőszövetkezetek zöme megszilárdult és a kezdeti nehézségeken túljutottak. Ezt azonban nem lehet elmondani az 1950. őszén és az 1951. elején megalakult termelőszövetkezeti csoportokról. Ezek a csoportok még a kezdeti nehézségekkel küzdöttek.

Az 1950-es év végén olyan jelenségek mutatkoztak, hogy a középparasztok és a régi kisparasztok aránya alig nőtt a termelőszövetkezeti csoportokban. Az új belépők zömét az újbirtokosok és a szegényparasztok alkották.

Az 1950-es év közepén a tszcs-k fejlesztése terén lemaradás mutatkozott.

A Politikai Bizottság 1950. november 24.-i határozata rámutatott arra, hogy a lemaradás és a hibák egyik okozója az volt, amely szerint a gyakorlatban nem érvényesült a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésének megfelelően a fokozatosság elve.

A megyei pártbizottság értékelő jelentésében rámutat arra is, hogy ez a megállapítás Csongrád megyére szintén vonatkozik, mert a megyében mindössze hét elsőtipusu, egy második tipusu csoportot hoztak létre. Általános gyakorlattá vált, hogy különösen a járási funkcionáriusok az egyes és kettes típus szerint dolgozó tszcs-eket nem is tekintik termelőszövetkezeti csoportoknak és így nem is foglalkoztak velük. Vagy, ha foglalkoztak is, az abban állt, hogy a harmadik típust akarták rájuk erőszakolni.

Ilyen volt például a Sövényháza területén működő II. tipusu tszcs, amelyet minden áron be akartak olvasztani a már meglévő Szántó Kovács János harmadik tipusu termelőszövetkezetbe. A Járási Pártbizottságnak ez az erőszakos munkája azt eredményezte, hogy a második tipusu tszcs-ből csupán egy személy ment át a harmadik típusba, míg a második típuson működő tszcs felbomlott, tagjai pedig szétszéledtek.

Ez utóbbi tény azt bizonyítja, hogy a dolgozó parasztságunk-

ban megvolt az akarat a szövetkezeti gazdálkodáshoz. A Járási Pártbizottság azonban nem vett-e figyelembe dolgozó parasztágunk politikai fejlettségét és súlyosan megsértette a termelőszövetkezeti csoport fejlesztésénél az önkéntesség és fokozatosság lenini elvének szigorú betartását. 37 /

A Csongrádmegyei Pártbizottság fentebb hivatkozott körlevele az önkéntesség és fokozatosság lenini elveinek szigorú betartására hív fel, mégis 1951-től mind erőteljesebben érezteti hatását - a hirdetett elvekkel ellentétben - a Párt gyakorlati politikájában Rákosi Mátyás által kinyilatkoztatott azon álláspont, amely szerint 3 - 4 éven belül meg kell valósítani a szocialista szövetkezeti mezőgazdaságot. Ha figyelembe vesszük, hogy Rákosi Mátyás ezt a programot 1948 végén hirdette meg, így 1952 végére be kellett volna fejezni a mezőgazdaság kollektivizálását.

Ennek egyenes következménye volt a Párt gyakorlati politikájának az a része, amikor a szocialista átszervezés gazdasági és politikai feltételeinek vizsgálata helyett, - a számszerűsítésre való törekvés miatt - szinte kizárólag agitációs eszközökkel kívánta a magyar mezőgazdaság kollektivizálását megvalósítani.

Az előbbiek mellett meg kell jegyezni azonban azt is, hogy ilyen politikai torzulások meglétével együtt voltak eredmények, amit az bizonyít, hogy azoknál a szövetkezeteknél, illetve csoportoknál, ahol már az említett feltételek megvoltak, az 1953-as kormányprogram után sem oszlottak fel ezek a közös gazdaságok, hanem továbbra is a társas gazdálkodás útján maradtak.

Az elmondott megállapítások és elvek kézzelfogható bizonyítékait adják a helyi sajtó egykorú cikkeinek tartalma és tényanyaga, továbbá a Járási Pártbizottság és a Mezőgazdasági Osztály összefoglaló jelentései.

Érdekes megfigyelni, hogy akár a Délmagyarország c. napilap, akár a pártbizottsági jelentések, amikor a szövetkezeti mozgalom terén elért eredményekkel, vagy hiányosságokkal foglalkoznak, ezek okait a jó, vagy rossz népmvelő munkával, illetve a kulák kiszorításával, vagy befolyásával magyarázzák. Ezek a cikkek és jelentések nem vizsgálták az eredményekhez és hiányosságokhoz kapcsolódó, azok okait ^{ki} feltáró társadalmi-gazdasági összefüggéseket és így nem tudhatták azt sem, hogy lényegében a szocializmus gazdasági alaptörvénye szenvedett csorbát.

Mindezek előrebocsájtása után rá kívánok térni a helyi sajtó tevékenységére a termelőszövetkezeti mozgalom helyzetének ismertetése vonatkozásában.

A Délmagyarország 1951-ben megjelent cikkei utalnak arra a társadalmi összefogásra és azokra a nehézségekre, amelyek leküzdése, mintegy feltétele volt a régi tszcs-k megszilárdításának, és az újabb csoportok megalakításának.

Hirt ad a Délmagyarország arról, hogy a forráskuti népmvelők a Pártkongresszus tiszteletére - a dolgozó parasztság között végzett agitációs munka eredményeképpen - tszcs-t alakítottak a községben.

1951. február 6.-án délután tartotta meg alakuló közgyűlését az I. típusú Béke termelőcsoport.

" Vajon elférünk-e ? - néz körül ugy 4 óra tájban a gyűlés színhelyén, a községháza tanácstermében Ocskó Imre, az alakuló tszcs egyik tagja. Mert bizony erre a gyűlésre még azok is eljöttek a községből, akik még ma nem lépnek be a csoportba. De elhozta őket a kíváncsiság. S már vagy 120-an szorongtak a gyűlés megkezdése előtt a teremben.

Pesti Menyhért, Varga Zoltán, Kis Jámor István és mások büszkén tekintenek a megjelentekre.

Nem kis részük volt abban, hogy új tszcs alakulhat ezen a napon a községben. Fáradhatatlanul járták napokon keresztül a népnevelőkkel együtt az utcákat, benéztek minden dolgozó paraszthoz s elmondották nekik, amit a tszcs-kről tudtak.

Hosszu harcot kellett megvívniuk, amíg elérkeztek a mai naphoz, a tszcs megalakulásához. Ebben a munkában segített a III. típusu Petőfi tszcs is. Mikor saját jólétükről beszéltek, nem felejtették el hozzámondani, hogy ami most van, azzal nem szabad megelégedni, az egyénieket meg kell győzni arról, hogy kövessenek bennünket ők is. Olyan eredményeket érhessenek el, mint mi.

. . . - a termelő csoportok belső életével én is a Petőfi termelőcsoport brigádértekezletein ismerkedtem meg - mondja Ocskó Imre. - A termelőcsoport meghívott bennünket, egyéni parasztokat azokra az értekezletekre is, amikor az évi üzemtervet és zárszámadást beszéltek meg. Ez sokat segített bennünket a most alakuló termelőcsoport ügyében. - " 38 /

A Délmagyarország 1951. február 16.-i száma cikket közölt arról, hogy 74 szőregi paraszt elindult a szövetkezeti gazdálkodás útján, boldogabb jövőjének szépítése érdekében.

Ennek előzménye az volt, hogy a szőregi termelőszövetkezeti csoportok tagjai elhatározták : helyes felvilágosító munkájukkal meggyőzik az egyénileg dolgozó parasztságot a nagyüzemi gazdálkodás fölényéről. 39 /

38 / Délmagyarország 1951. február 6. 3. oldal.

39 / Délmagyarország 1951. február 16.

" A petőfi termelőszövetkezet elnöke, Kasza elvtárs boldogan ujságolja : " Pár nap alatt mintegy 11 egyéni gazdálkodó jelentkezett hozzánk felvételre. Közöttük volt Lénárt József, Tóth Pál, 4 holdas dolgozó paraszt és Ecseki János 15 holdas középparaszt is. Pedig ezek nemrég még úgy nyilatkoztak, várnak még, majd meglátják.

Ecseki János azonban megértette, hogy minden elmulasztott nappal saját boldogulását késlelteti.

Figyeltem a Petőfi termelőszövetkezetet a megalkulásától kezdve. Nyolcan kezdték, ma már jóval százon felül van tagjainak száma. Vagyonuk is jóval az egymillió felett van. Most, hogy 40/ többen leszünk, még több eredményt érünk el. "

A Vörös Rózsa és a Micsurin termelőszövetkezetek sem maradtak le csoportjuk fejlesztésében. Nemcsak várták és szívesen látták a hozzájuk belépő dolgozó parasztokat, hanem rendszeresen el is jártak hozzájuk. Elvitték a csoport működési szabályzatát a dolgozó parasztokhoz és azt megvitatták velük. Munkájuk eredménye, hogy pár nap alatt a Vörös Rózsa tszcs-be 12 , a Micsurin tszcs-be pedig 11 tag lépett be.

Az elmúlt napokban 20 szőregi kis- és középparaszt határozta el, hogy I. típusú csoportot alakít.

A földművesszövetkezet vezetősége úgy döntött, hogy azon tagjai, akik még egyénileg gazdálkodnak, példamutatónak fognak eljárni és termelőszövetkezeti csoportot alakítanak.

Engedi József - 8.5 holdas középparaszt - a helyi földművesszövetkezet igazgatóságának tagja a következőket mondotta :

" A földművesszövetkezet a dolgozó parasztság egyik segítője és támpontja. Bennünket, vezetőket, igazgatósági tagokat azért választottak meg,

hogy a dolgozó parasztság érdekeit képviseljük. Most is példával kell nekünk előljárni. Ezért én belépek az I. típusu termelőcsoportba. " 41 /

Példáját követték mások is az igazgatóságból; így Hegyközi Ferenc 12 holdas középparaszt és Kovács Lajos dolgozó paraszt.

A földművesszövetkezet vezetőségéhez hasonlóan határozott az MNDSZ és a DISZ vezetősége is. 42 /

A Délmagyarország hirül adta, hogy Szőreg községe a jó előkészítő munka és a társadalmi összefogás következtében 1951. február 21.-én termelőszövetkezeti községgé alakult. A szőregi Petőfi tszcs a szegedi Pártbizottság kongresszusi zászlaját elnyerte. Ugyanakkor felhívta Szőreg szocialista község dolgozó parasztsága a megye szövetkezeti községeit a tavaszi mezőgazdasági munkák eredményes, időbeni elvégzésére. 43 /

A legfontosabb mezőgazdasági munkák, főként az aratás, a cséplés és a terménybegyűjtés sikeres elvégzésének megszervezésére és lebonyolítására Szeged Járás területén mezőgazdasági operatív bizottság alakult.

A bizottság tagjai : Makra András, a Szeged Járási Pártbizottság tagja, a DÉFOSZ, a DISZ, az MNDSZ, az MSZT, és a MESZÖV egy-egy tagja.

Az alakuló ülésen Makra András ismertette a bizottság tevékenységi körét és többek között kiemelte a következő feladatokat :

" Feltétlenül fontos, hogy az aratást kellő időben, a tavalyinál hamarabb, időben végezze el a dolgozó parasztság. Már most gondoskodni kell megfelelő raktárhelységekről, az aratóbrigádok időbeni megszervezéséről és az összes fogatos erők bevonásáról. Az operatív bizottság feladata, hogy

41 / Ugyanott.

42 / Ugyanott.

43 / Délmagyarország 1951. március 11.

a népnevelőket foglalkoztassa és megfelelő szempontokkal lássa el a dolgozó parasztság felvirágoztatása érdekében " 44 /

A termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozóinak 1951. december 27.-én Budapesten az EFEDOSZ székházban tartott országos tanácskozásán Kardos Imre elvtárs, Deszk szocialista község küldötte, felszólalásában beszámolt a község eredményeiről.

Elmondotta, hogy Deszk község dolgozói 1951. februárjában megértették az idők szavát és hozzáfogtak, hogy községüket termelőszövetkezeti községgé átalakítsák. Az átszervezést 10 nap alatt végezték el. Ehhez a munkához nagy segítséget adott a Szeged Járási Pártbizottság, amely főként szervezésből állott.

Felszólalásában elmondotta azt is, hogy a szocialista községgé való fejlesztés előtt már Deszken volt egy III. típusú csoport, majd egy I. típusú csoportot is létrehoztak Béke tizes elnevezéssel.

Kardos elvtárs elmondotta, hogy ez utóbbi csoport alakítását ő kezdeményezte és őt követte 27 középparaszt. Március 15.-ére a csoport létszáma 210 tagra gyarapodott, akik közül 61 középparaszt, 149 kisparaszt, akik együttesen 1.395 kat. hold földön gazdálkodnak.

1951 augusztusában hozzáfogtak a tagosításhoz, Ezt követően 1.608 kat. hold földön, 268 taggal gazdálkodnak.

Az őszi vetések megkezdésekor szervezetlenül fogtak a munkához, de csakhamar rájöttek a hibákra. Ezt követően értekezletet hívtak össze, ahol kijelölték a brigádvezetőket, majd intézőbizottsági ülésen megadták a brigádvezetőknek az utasításokat, miután a csoport tagsága elfogadta a brigádvezetőket. Az intézőbizottság hetenkint összehívja a brigádvezetőket. A csoportban rendszeresen megtartják a csoportértekezletet, az intézőbizottsági üléseket és a munkásvezetőkkel mindig előre megbeszélik a feladatokat.

44 /

Délmagyarország 1951. május 22. 3. oldal.

Elmondotta még Kardos elvtárs azt is, hogy a Béke tszcs-ben a párttagság száma 34 fő. A brigádokba párttagokat osztanak be, hogy ezek népnevelő munkát végezzenek és megértessék a tagsággal, hogy át kell térni a fejlettebb szövetkezési formára, a III. típusú csoport működésére. Erre azért van szükség, mert csak így lehet biztosítani a magasabb terméshozamot. 45 /

Ha a sajtóból kiemelt néhány cikket összehasonlítjuk a Járási Pártbizottság egyes ülésein elhangzott azon értékelésekkel, amelyek a mezőgazdaság szocialista átszervezésének helyzetére vonatkoznak, meg kell állapítani, hogy a pártbizottsági értékelések - minden torzulás ellenére - reálisabb képet adnak a helyzetről.

Ennek oka abban keresendő, hogy az egész mezőgazdaság gyorsütemű kollektivizálása - mint főcél - érdekében a sajtópropaganda mutatkozott a leghatékonyabb eszköznek. A sajtó ugyanis két kérdéssel foglalkozott mindössze. Az egyik : kizárólag az eredményesen működő szövetkezetek és csoportok munkája, amely nem volt jellemző a járásban, azonban ezeket az eredményeket úgy tüntették fel, mintha csak ilyenek lennének. Az így kiszakított helyzetjelentések nem adhatták meg a tényleges, általános képet.

A másik témakör volt a sajtóban : a szocialista átszervezés számszerűsége. Csak arról irt az ujság - az akkori légkör ismeretében, nyilván az adminisztratív intézkedések hatására - milyen nagyszámu dolgozó paraszt lépett be a szövetkezetbe, vagy csoportba.

A sajtó a számszerű eredmények nagyszerűségének meghirdetése mellett, nem adott számot arról, hogy a megalakult, vagy kibővült tsz-ek és tszcs-k részére a közös gazdálkodáshoz szükséges gazdasági és politikai feltételek biztosítottak-e.

A Járási Pártbizottság jelentéseinek reálisabb volta abban

keresendő, hogy a Pártbizottság vizsgálata a járást, mint egységet tárta fel, amely magában foglalta nemcsak a jól működő, hanem a veszteséges, vagy formálisan létrehozott szövetkezeteket és csoportokat is. Így ezekkel is kellett számolnia véleménye kialakításában.

Másrészt a könyörtelen gazdasági mutatók /termésátlag, munkaegység-érték stb. / objektivitásukkal feltárták a való helyzetet. Azt is meg kell jegyezni, hogy a Pártbizottság jelentései a ténylegesen fennálló okok helyett - az akkori politikai koncepciónak megfelelően - elsősorban az ellenség aknamunkájára és a dolgozó parasztságnak a magántulajdonhoz való ragaszkodására vezették vissza a hibák gyökereit.

Az 1951. április 15.-én tartott Szeged Járási Pártválasztmányi ülés összegezte a termelőszövetkezetek gazdasági és politikai helyzetét.

A Pártválasztmányi ülés tényként állapítja meg, hogy a mezőgazdaság fejlődése elmaradt az ipar fejlődése mögött. Ebben az időszakban a népgazdaság még két, egymástól gyökeresen különböző és egymással ellentétes alapon nyugszik : a szocialista nagyiparon és a kisárutermelő mezőgazdaságon. E kétösséget hosszú ideig fenntartani nem lehet. Pártunk II. Kongresszusa éppen ezért döntő feladatként határozta meg dolgozó parasztságunknak a termelőszövetkezetekbe való önkéntes társulását, továbbá az ország iparosításának meggyorsítását, valamint az árutermelés fokozását. 46 /

A Szeged Járási Pártbizottság a II. Kongresszus tiszteletére vállalta Szőreg, Kübekháza, és Öttömös községek termelőszövetkezeti községekké való fejlesztését. Ehelyett - némi módosítással - Szőreg, Kübekháza, Ujszentiván és Deszk községek alakultak át szocialista községekké.

1951-ben 46 termelőszövetkezet volt a járásban; ebből 4 önálló tszcs, 33 III. típusu és 9 I. típusu volt. Ezekhez a tszcs-khez összesen 1.853 család, 3.091 tagja tartozott.

46 / Csongrád megyei Pártbizottság Archivuma.
21 / 581 / 1951 . I.- II. kötet.

A fenti tagokból 254 középparaszt volt, 13.918 katasztrális hold területtel.

A termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésére jellemző volt, hogy 1951. év közepére már 61 termelőszövetkezeti csoport van a járás területén, amelyből 4 önálló, 33 harmadik típusu, és 24 első típusu. Összesen 8.277 taggal és 24.454 katasztrális földdel rendelkeznek. ^{47 /}

A pártbizottsági ülés megállapította, hogy ez a gyors fejlődés az 1951-es évben annak eredménye, hogy dolgozó parasztságunk bátran lép a közös gazdálkodás útjára. Aláhuzottan kihangsúlyozta a beszámoló, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezését nem lehet kampányszerűen végezni, ennek megvalósításához szivós, kitartó munka kell.

A Járási Pártbizottság célul tűzte ki: az 1951-es év végére a három termelőszövetkezeti község mögé felsorakoztatja a többi községeket is, hogy a Szegedi Járás szocialista, termelőszövetkezeti járás legyen. Az értekezlet felhívta a figyelmet arra, hogy a szervező munka során fel kell lépni a kulákság kollektivizálás-ellenes izgatása és bomlasztó tevékenysége ellen. A mezőgazdasági dolgozók részére felvilágosító előadásokat, szabad pártnapokat kell tartani. ^{48 /}

A most elmondottakból kitűnik, hogy a Párt falusi politikájában jelentkező hibák megmutatkoztak azokban a felajánlásokban is, amelyek célul tűzték ki egy-egy község - esetleg járás - szocialista községgé - illetve járássá - való megszervezését. Az ilyen községeket, mint súlyponti helyeket, a népnevelők tömegei szállták meg és sok esetben erőszakos agitációjuk, szinte egyenlő volt a zaklatással.

A termelőszövetkezeti községgé való fejlesztés lényegében napok, esetleg hetek alatt bonyolódott le, amelynek gyors üteme önmagában is lehetetlenné tette az önkéntesség és foko-

^{47 /} Ugyanott.

^{48 /} Ugyanott.

zatosság lenini elveinek betartását.

A kongresszusi felajánlás értékmérője - ebben a keretben - kizárólag a számszerűségekre való törekvés volt.

Az ilyen felajánlásokkal összefüggő szervezések nemhogy elősegítették volna a szövetkezetekbe került parasztság élet-szinvonalának emelkedését, hanem inkább a tsz-ekbe került parasztság reáljövedelme csökkent, az egyénileg dolgozó parasztokéhoz képest.

Ezt bizonyítják a Központi Statisztikai Hivatal számításai, amely szerint egy családra jutó fogyasztás reálértéke havi átlagban és országosan :

1951-ben	egyéni gazdaságokban	674- Ft.
	termelőszövetkezetben	527- "
1952-ben	egyéni gazdaságokban	646- "
	termelőszövetkezetben	477- "

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy a tsz családok fogyasztásának reálértéke a dolgozó parasztes családok fogyasztásának 1951-ben 78.2 %-át, 1952-ben pedig 73.8 %-át teszi ki. ^{49 /}

Az idézett fogyasztási reálértékek összehasonlítása is igazolja, hogy a mezőgazdaság kollektivizálását a felajánlásokban megjelölt számszerű fejlesztéssel megoldani nem lehetett.

A Járási Pártbizottság több ülésén foglalkozott a begyűjtéssel, mert ezzel kapcsolatosan igen komoly problémák merültek fel.

Az értékelés megállapította, hogy a parasztság elégedetlenségét még fokozta az a körülmény, amely szerint a kulákság a beszolgáltatás ellen izgatott és ez igen sok problémát

49 / P.I. Archivum I/2. f. 335. ö.e. Lásd:
Zsilák András : A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és a Magyar Dolgozók Pártja szövetségi politikájának főbb vonásai. / 1949- 1956 / 184.oldal

okozott a megtévesztett parasztság körében. A termelőszövetkezeti pártszervek és a járási tanács aktivistái igyekeztek politikai felvilágosító munkával a begyűjtés sikeres megoldását támogatni.

Nem egy esetben került sor arra, hogy a hatósági szerveinknek kellett a törvényes rendelkezések betartására utasítani a szabotáló kulákokat.

A Járási Pártbizottság felhívására Szőreg és Deszk községek között begyűjtési verseny indult meg. Ez a mozgalom az egész országra kiterjedt és a begyűjtés a várt sikerrel fejeződött be.

50 /

A Szegedi Járási Pártbizottság 1951 év során több alkalommal foglalkozott a mezőgazdasági munkák helyzetével és határozataiban irányt mutatott e munkák eredményes megvalósítása érdekében. Miután a termelőszövetkezetek és csoportok részéről egykoru okiratok nem állnak rendelkezésre, így elsősorban a Járási Pártbizottság és a Járási Tanács összefoglaló jelentéseiből lehet csak képet alkotni az akkori helyzetről.

Az MDP Szeged Járási Bizottsága 1951 június 10.-én tartott Pártválasztmányi ülésén foglalkozott a mezőgazdasági munkák helyzetével és az elkövetkezendő idők feladataival.

A Pártbizottság szem előtt tartotta az MDP III. Kongresszusán hozott határozatnak különösen azt a részét, amely leszögezi, hogy a mezőgazdasági termelés növelése és a szövetkezeti mozgalom kiszélesítése dialektikus egységben áll egymással.

A már előbb hivatkozott Pártválasztmányi ülés beszámolója leszögezi, hogy az elkövetkezendő két-három héten belül a járás termelőszövetkezetei, állami gazdaságai és egyéni parasztjai megkezdik a mezőgazdasági termelés legfontosabb

50 /

Csongrádmegyei Pártbizottság Archivuma. 21 / 581 / 1951 .
I.-II. kötet.

munkáját, az aratást és a cséplést. Megállapítja a jelentés azt is, hogy a tavaszi növényápolási munkák egyes községekben lassan és vontatottan indultak meg. Ennek részben az volt az oka, hogy a növényápolási munkákat nem kapcsolták össze a vetési munkálatokkal. Hozzájárult ehhez még az is, hogy a kulákság és a klerikális reakció igyekezett a dolgozókat félrevezetni.

A termelőszövetkezeti csoportokban, ahol lemaradás volt, átszervezést kellett végrehajtani a halaszthatatlan munkák időbeni elvégzésére. Más tszcs-knél hiányosságként mutatkozott, hogy nem foglalkoztatták kellőképpen a munkaerőket, különösen a nőket. 51 /

A községek növényápolási munkálatainak százalékos aránya a következőképpen állt a vizsgált időszakban :

Szőreg, Balástya, Bordány, Csorva, Öttömös, Pusztamérges, Forráskút, Pusztaszer, Gyálarét, Sándorfalva és Szatymaz növényápolási munkálatai 100 %-osak voltak.

Kiskundorozsma, Ásotthalom, Tápe pedig 99 %-ban,

Algyő, Ujszentiván, Csengele, Oszentiván, Zákányszék, Zsombó 98 %-ban,

Mórahalom, Röske, Kübekháza, Üllés pedig 92 %-ban teljesítették tervüket.

Ez utóbbi községek nagyrészt fűszerpaprikát termeltek, így ezeknek a növényeknek a megmunkálására a nyári időszakban került sor. 52 /

A termelőszövetkezeti csoportokban a cukorrépa egyelését és sarabolását, valamint a második kapálását elvégezték.

Az egyes csoportokban a gyapotművelésnél és annak kiegyelésénél vannak lemaradások. Például Algyőn és Deszken, ahol a rossz munkaszervezés miatt, továbbá mert sok a föld és kevés a munkaerő, így nem tudták kellő időben elvégezni a növényápolási munkálatokat. Általában megállapítható, hogy a ter-

51 / Ugyanott.

52 / Ugyanott

melőszövetkezetek és csoportok 1951. júliusában - százalékos arányban - jobban haladtak a mezőgazdasági művelésben, mint az egyénileg dolgozó parasztok.

Az I. és II. típusu termelőszövetkezeti csoportok tagjai is eredményesen végezték el a tavaszi növényápolási munkálato-
kat.

Igy, többek között példásan dolgozott a forráskuti I. típusu tszcs-nél Balogh Péter, aki jó munkájával felhívta az egyénileg dolgozó parasztok figyelmét a kollektív gazdálkodás előnyeire.

A helyes munka megszervezésének eredményei nem maradtak el a termelőszövetkezeti csoportoknál. E téren ki kell emelni a röszei Uj Élet, a csorvai Kiss Imre, a kübekházi Sarló Kalapács és a kiskundorozsmai József Attila termelőszövetkezeteket. Fontos feladat maradt továbbra is a tszcs-ken belüli nevelőmunka.

53 /

Az 1951. év tavaszának és nyarának időjárása igen csapadékos volt. Ennek következtében a növényápolási munkák felszaporodtak és ezeket a munkálatokat csak úgy lehetett elvégezni, ha minden szövetkezeti tag jól kihasználta a napi munkaidejét. A szövetkezetekben, mint az új gazdasági, szervezeti formában, mindjobban meg kellett értetni a tagokkal a társadalmi és egyéni érdek összhangjának fontosságát.

1951. nyarán a járás területén 36 termelőszövetkezeti csoport volt versenyben. Mindegyik hosszulejáratu versenyszerződést kötött egymással. E versenyszerződés célja a többtermelés volt.

22 termelőcsoportban 30 mázsás kukorica átlagtermést kötöttek ki katasztrális holdanként, 17 csoportban pedig 15 mázsás gabonatermést holdanként, 18 tszcs-ben 160 mázsás cukorrépatermést, míg 4 termelőcsoportban 7 mázsás gyapottermés szerepelt versenypontként.

Az időszaki munkák elvégzésére szerződést kötöttek egymással

a pusztamérgesi Rákóczi tszcs és az üllési Vörös Csillag tszcs, továbbá az öttömösi Szabadság és a csorvai Szabad Nép tszcs.

A termelőszövetkezeti községek közötti versenyben az ez idő szerinti értékelés alapján Szőreg község volt az első helyen.^{54/}

A Járási Pártbizottság az MDP kongresszusi határozata alapján felhívta a figyelmet arra, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom fejlődését úgy kívánatos elősegíteni, hogy a már meglévő szövetkezeteket és csoportokat politikailag és gazdaságilag meg kell szilárdítani. Ezért a fejlesztés kapcsán került sor a meglévő tszcs-k erősítésére, - az I. és II. típusú csoportok területén is. Ugyanakkor rámutatott a Pártbizottság határozata, hogy különösen nagy lendülettel kell végezni 1951. őszén a tszcs-k fejlesztését azért is, hogy országosan a szántóterületek mintegy 18-20 %-a kerüljön szövetkezeti művelés alá.

A termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésében - a Kongresszus határozatának megfelelően - szigorúan be kell tartani a fokozatosság elvét és ezért támogatni kell a termelőcsoportok mindhárom típusát.

Döntő láncszemként kell tekinteni a szövetkezeti mozgalom továbbfejlesztése terén a politikai és gazdasági megszilárdítást. Ezért nagy gondot kell fordítani a termelőszövetkezetek termelésének fejlesztésére, mind a növénytermesztés, mind az állattenyésztés terén. Csak ezzel lehet biztosítani a feltételét annak, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésének idejére a termés és az állatállomány csökkenése ne következzen be, sőt a gazdaságos termelés, valamint az állattenyésztés terv szerint növekedjék.

A Járási Pártbizottság felhívta a Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályát, hogy a termelőszövetkezetekben, gépállomásokon, állami gazdaságokban lévő agronómusokat osszák be a tszcs-kbe és tegyék feladatukká, hogy a brigádok és munkacsapatok részére a soron következő munkák agrótechnikájáról előadásokat tartsanak.

A termelőszövetkezetekben és csoportokban a közös állattenyésztés továbbfejlesztése vált az egyik legfontosabb feladattá, figyelembe véve azt, hogy országunk növekvő szükségleteinek ellátása állati termékekkel, csak a szocialista szektorokban és ezen belül is a közös szövetkezeti állattenyésztés gyors fejlesztésével biztosítható.

A Járási Tanács engedélyével lehetővé kell tenni, hogy a falvakban a használhatatlan romépületeket és annak anyagát a szövetkezetek és csoportok tulajdonába juttassák és ezeket az új épületekre fordíthassák.

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya a termelőszövetkezetek önállósítását kapcsolja össze a megszilárdítással és a munkaverseny szélesítésével.

A pártszervezeteknek fokozottabb gondot kell fordítani a termelőszövetkezeti tagság politikai nevelésére. A brigádok népnevelői között fel kell osztani a község területét. A népnevelők irányítását a termelőszövetkezet pártszervezete és a falusi pártszervezet végezze. Ugyanebbe a munkába be kell vonni a tömegszervezeteket is; így a DÉFOSZ- t és az MNDSZ- t, valamint a Földművesszövetkezeteket azzal, hogy elsősorban saját tagjaik körében folytat-
sanak meggyőző munkát, használják fel a tömegszervezeti gyűléseket a termelőszövetkezeti mozgalom népszerűsítésére és emellett vegyenek részt a termelőszövetkezeteket látogató csoportok megszervezésében. Ezen túlmenően be kell kapcsolni a helyi tanácsok tagjait is a meggyőző munkába és el kell érni azt is, hogy a tanácsok tagjai jó példával járjanak elő a szövetkezetekbe való belépésnél, az új csoportok megalakításánál. 55 /

A termelőszövetkezeti csoportok fejlesztésének, megszervezésének és a népnevelő munkának eredményeképpen 1951. év közepéig 36 harmadik típusú termelőcsoport alakult meg

55 /

Ugyanott.

a járásban, amelyből 7 önálló tszcs.

Ezekben a tszcs-kben a családok száma : 1875 , a tagok száma pedig : 2219 fő.

A tagság összetétele az alábbiak szerint alakult :

agrárproletár	28
kisparaszt	869
középparaszt	178

A tagok közül 447 párttag és 33 tagjelölt van.

A földterület összesen 15.258 kat. hold, ami a következőképpen alakult :

szántó	11.326 kh	
szőlő	903 "	
rét	1.418 "	
egyéb művelés alatt álló földter.	611 "	56 /

A járás területén ebben az időben 30 első típusu tszcs volt, amelyben 1.576 család, 1.927 taggal dolgozott. Ezek megoszlása a következő volt :

agrárproletár	22
kisparaszt	948
középparaszt	570

A párttagok száma 77, a tagjelölteké 35 fő volt.

A művelésük alatt álló földterület összesen : 10.222 kat. hold volt, amely az alábbiak szerint oszlott meg a művelési ágak alapján :

szántó	9.301 kh.	
rét	399 "	
egyéb terület	239 "	57 /

A fenti számok, és adatok alapján a Járási Pártbizottság

56 /

Ugyanott.

57 /

Ugyanott.

arra a megállapításra jutott, hogy Pártunk szivós és kitar-
tó felvilágosító és nevelő munkával érte el azt az ered-
ményt, amely alapján dolgozó parasztságunk mind gyorsabb ü-
temben a nagyüzemi gazdálkodás megvalósításának útjára tér.

A Járási Pártbizottság utmutatása alapján a tanácsi szervek
és a tömegszervezetek a politikai nevelőmunkán túl, konkrét
segítséget nyújtottak a termelőszövetkezetek részére.

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályának 1951. november
22.-én és november 28.-án készített jelentése értékeli az
őszii mezőgazdasági munkálatokat, de egyben képet ad az 1951.
évi gazdasági eredményekről és hiányosságokról.

Az aratási és cséplési munkák időben való elvégzése érdeké-
ben a deszki, az algyői, a kübekházi és az ujszentiváni cso-
portokhoz az üzemekből és a tömegszervezetekből társadalmi
munkásokat kellett szervezni. Az előbbieken kívül az algyői
és a deszki tszcs-khez a homokos területen lévő csoportokból
arató és cséplő munkásokat irányítottak át a mezőgazdasági
munkálatok időbeni elvégzésére. 58 /

Az őszi betakarítási munkákra az időjárás igen kedvezőtlen
volt. E munkálatokat 99.5 %-ra teljesítette a járás. A 0.5
%-os lemaradás abból adódott, hogy a cukorgyár által beüte-
mezett terv szerint kellett a cukorrépát a községekben fel-
szedni és így például Tápén november végén is folyamatban
volt a cukorrépa szedése. 59 /

Bár a betakarítás terén eredményekről lehet beszámolni,
azonban ez nem mondható el az őszi szántási, vetési munkák
elvégzésére.

A vetési tervet 1951. novemberében a járás egyetlen községe

58 /

Ugyanott.

59 /

Ugyanott.

sem teljesítette maradéktalanul, annak ellenére, hogy a Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya a vetési munkák zavartalan elvégzése érdekében a vetőmagcserére vonatkozó rendeletét még szeptember 17.-én kiadta a községeknek.

A községi tanácsok e rendelet birtokában sem szorgalmazták a vetőmagcserét és nem tudatosították a dolgozó parasztság körében ennek fontosságát. Például: Öttömös, Üllés, Pusztamérges községekben a tanácsok csak akkor vették elő a rendeletet és tanulmányozták, amikor az ellenőrzés során kiderült, hogy ezek a községek a vetőmegtervvel lemaradtak.

A járás területén az őszi vetési és mélyszántási munkákban az egyénileg dolgozó parasztokat megelőzve a szövetkezetek járnak az élen, példát mutatva az egyénileg dolgozóknak.

A szövetkezetek és csoportok kivétel nélkül az őszi vetést befejezték és a mélyszántási munkákra fektették a fő súlyt, hogy a megadott határidőre - 1951. november 30.-ára - azt is befejezzék.

A mélyszántás elvégzését kissé akadályozta az, hogy egybeesett a járás területén előírt fásítási terv során végrehajtandó erdőszántási munkálatokkal. Ezeket a munkákat a gépállomások végezték el és ezért a mezőgazdasági ingatlanok többségét igaerővel kellett megművelni. 60 /

A gyapotszedés úgy a szövetkezeteknél, mint az egyénileg dolgozó gazdáknál erőteljesen folyt.

1951 novemberében leszedték már a gyapotot az ásothalmi Vörös Csillag tsz-ben 3.kat. holdon, a csorvai Kiss Imre tszcs-ben 2 kat. holdon, a pusztamérgesi Rákóczi tszcs-ben 2 kat. holdon, az üllési Vörös Csillag tszcs-ben 2 kat. holdon, a szatymazi Szabadság tszcs-ben 5 kat. holdon, a kis-

60 /

Ugyanott.

teleki Felszabadulás tszcs-ben 3 kat. holdon, a balástyai Gorkij tszcs-ben 2 kat. holdon, a pusztaszeri Petőfi tszcs-ben 5 kat. holdon, a gyálaréti Komszomol tszcs-ben 37 kat. holdon, a szőregi Petőfi tszcs-ben 5 kat. holdon, a szőregi Micsurin tszcs-ben 4 kat. holdon, a Vörös Rózsa tszcs-ben 2 kat. holdon, a sándorfalvi Rózsa-a Ferenc tszcs-ben 6 kat. holdon, a mórakalmi Vörös Október tszcs-ben 5 kat. holdon és az észentiváni Vörös Hajnal tszcs-ben 3 kat.holdon. ^{61 /}

1951. november 25.-én a szegedi rendőrtanostály társadalmi munkával segítette - 50 fővel - a termelőszövetkezeteket.

A kübekházi Sarló Kalapács tszcs-nél 50 fő, a szőregi Petőfi tszcs-nél 50 fő, a szőregi Micsurin tszcs-nél 50 fő, a tápéi Ady Endre tszcs-nél 70 fő DISZ fiatal, az észentiváni Vörös Hajnal tszcs-nél 80 fő társadalmi munkás vett részt a gyapotszedésben.

Ennek eredményeképpen a tszcs-knél összesen 519 mázsa kikovadt gyapotot és 225 mázsa gubót szedtek le. ^{62 /}

Ez a társadalmi összefogás igen nagy mértékben elősegítette a működő csoportok termelési eredményeit.

A Járási Pártbizottság értékelése utalt arra is, hogy az eredmények mellett meg kell állapítani azokat a hiányosságokat is, amelyek abból adódtak, hogy 1951 őszén a szövetkezetek és csoportok fejlesztésének munkája igen ellanyhult és majdnem teljesen leállt. Ennek oka azzal is magyarázható, hogy az őszi munkák elvégzésére való mozgósítás mellett a tsz agitáció nem kapott megfelelő szerepet.

Ennek felismerése után a Járási Tanács, a Pártbizottság javaslatára a szövetkezetekhez patronázásokat állított be, akik felelősek voltak az egyes tszcs-kben végzett munkáért. Hatáskörükbe tartozott a konkrét támogatáson túl, a csoport

61 / Ugyanott.

62 / Ugyanott.

fejlesztéséhez, a vezetőség megszilárdításához szükséges segítségnyújtás. 63 /

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya a népnevelő munka megjavítása érdekében kidolgozta - a zárszámadások eredményei alapján - az egyes termelőszövetkezetek gazdaságosságának mutatóit.

Az 1951-es gazdasági évben 29 termelőcsoport zárszámadása készült el. Ezek közül 14 jó eredménnyel, míg 15 veszteséggel zárult.

A móraközi Uj Világ tszcs 24.779 Ft. eredménnyel zárta gazdasági évét, a rőszkei Uj Élet tszcs eredménye 195.192 Ft. volt. Ez a csoport eleget tett az összes fennálló kötelezettségének és ezen felül a tagok között az év végéig kiosztásra került 190.692 Ft. készpénz. Mustot 4.500 Ft. értékben osztottak ki. Az osztatlan szövetkezeti alapba helyezett a csoport készpénzben, 57.000 Ft.-ot, az 1952. évi gazdálkodás zavartalan menetének biztosítására pedig, az üzemi alapba 10.000 Ft.-ot.

Az ácskői Vörös Csillag tszcs zárszámadása - a kötelezettségek teljesítése után - biztosította a tagok részére a munkaegységük arányában osztható jövedelmet, készpénzben 157.827 Ft.-ot, terményben pedig 1.800 Ft. értékű termék került kiosztásra. 64 /

Ezekből a példákból láthatjuk, hogy azoknál a szövetkezetek -nél és csoportoknál, ahol a munkafegyelem, a munkaszervezés jó volt, a gazdasági feltételek biztosítottak voltak, a tszcs-k és tszcs-k tagsága a felvilágosító munka alapján felismerte, hogy a közös gazdaság minden vagyona a tagságé és a tagok teljesítményüknek megfelelően megtalálták számításukat a szövetkezetben.

Ezzel szemben, azoknál a szövetkezeteknél és csoportoknál,

63 / Ugyanott.

64 / Ugyanott.

ahol a munkát nem szervezték meg, a tsz vezetése nem volt szilárd, a gazdasági feltételek sem voltak biztosítottak, továbbá a népnevelő munka is hiányzott - mint például a mórakalmi Vörös Október tszcs-nél, a pusztamérgesi Rákóczi tszcs-nél - a zárszámadás mérlegveszteséget mutatott.

A Járási Pártbizottság álláspontja szerint a veszteséggel zárt csoportoknál a következő feladat hárult a társadalmi szervezetekre és a mezőgazdasági osztály dolgozóira : világosítsák fel a tagságot, hogy bár pénzbeni eredményt nem tudnak kimutatni, azonban a természetben megkapott termékek értéke döntően hozzájárul ahhoz, hogy a csoport tagságának évi ellátottsága biztosítva legyen. 65 /

Vegyük figyelembe továbbá, hogy ezeknél a csoportoknál a beruházási összegek és az elkészített gazdasági épületek mind a csoport vagyonát képezik. Ebből a szemszögből vizsgálva a helyzetet, megvan ezeknek a szövetkezeteknek is az eredménye.

A két éves állattenyésztési terv alapján a járás területén öt tszcs-t kívántak állattenyésztési csoporttá fejleszteni. Ezek a csoportok a következők voltak : a sándorfalvi Rózsa Ferenc, a szatymazi Szabadság, a gyálaréti Komszomol, a mórakalmi Vörös Október és a csorvai Kiss Imre tszcs-k.

A felsorolt csoportokhoz a Járási Tanács egy-egy állatfelelős patronázst állított be, akiknek az volt a feladatuk, hogy a csoport által kívánt és a helyi adottságoknak megfelelő állattenyésztési ágazatot, fő ágazattá fejlesszék ki.

Ezeknél a csoportoknál még az a feladat is előtérbe került, hogy a növénytermelés vitele mellett még a szükséges takarmányt is megtermeljék és így biztosítsák a fejlődő állattenyésztés részére a megfelelő takarmánymennyiséget.

A termelőszövetkezeti csoportok további szervezésének eredményeként 1951. novemberében a járás területén két új I. típusú tszcs alakult ; az egyik Forráskuton, Reménység néven,

14 családdal, 104 kat. hold földön, a másik Zsombón, Május 1 néven. 66 /

A termelőszövetkezeti mozgalom tényleges állami támogatását jelentette az az 1951. évben megjelent két minisztertanácsi határozat, amelyek egyike a termelőszövetkezetek és a III. típusú csoportok jövedelemelosztásának új rendszeréről, a másik pedig a termelőszövetkezeti községek és városok tagosításáról szól.

A jövedelemelosztásról szóló rendelkezés leszögezi, hogy a szövetkezetek kötelezettségeik teljesítése és a tartalékolás után fennmaradó mezőgazdasági terményekből munkájuk arányában, természetben részesüljenek a tagok, a pénzjövedelmet pedig a teljesített munkaegység arányában külön osszák fel. Ezen az úton lehet elérni azt, hogy a szorgalmasan dolgozó tagok bőven és szabadon rendelkezhessenek kenyérgabonával, takarmánnyal, cukorral, borral, valamint egyéb termékekkel és ezzel megteremthessék állandóan növekvő, szilárd jólétük alapját.

A Minisztertanács felhívta a termelőszövetkezetek elnökeit, igazgatóságát / intézőbizottságát /, hogy a jövedelemelosztás új rendszerét közgyűlésen / csoportértekezleten / részletesen ismertessék, a tagsággal vitassák meg és egyben tegyék meg a megfelelő előkészületeket a jövedelem elosztásának a Minisztertanács határozata szerint történő végrehajtására. 67 /

Pártunk és Kormányunk annak megállapítása mellett, hogy dolgozó parasztságunk nagy többsége termelőszövetkezetekben gazdálkodik, rámutat arra, hogy az eredményes gazdálkodást rendkívüli módon megnehezítette a bevitt földek széttagoltsága. Ezeknek a körülményeknek figyelembevételével szükségesnek látta a tagosításról szóló rendelet megalkotását.

66 / Ugyanott.

67 / Igazságügyi Közlöny 1951. június 30.

E rendelet értelmében azokban a községekben, városokban, ahol a dolgozó parasztság nagy többsége - legalább 70 %-a - belépett a termelőszövetkezetekbe / csoportokba / , a Földművelésügyi Miniszter a község egész határára kiterjedő tagosítást engedélyezhet az ott működő termelőszövetkezetek kérésére.

A község / város / egész területére kiterjedő tagosítás nem érintheti azonban a községek és városok belterületét és az ahhoz tartozó, vagy annak közelében levő zárt kerteket, továbbá a dolgozók külterületi lakóházait sem érintheti. Gondoskodik a rendelet arról is, hogy az egyénileg dolgozó parasztok csereingatlant kapjanak, ha földjük a tagosításba beleesik. Szükségszerűen előírja a jogszabály, hogy a termelőszövetkezeti családok részére megfelelő háztáji földet jelöljenek ki.

A tagosítást a Földművelésügyi Miniszter irányítása és ellenőrzése mellett a megyei tanácsok hajtják végre, a községi Földrendező Bizottságok és a bizottságok mellé rendelt szakértők útján. 68 /

A mezőgazdaság szocialista átszervezésének helyzete lényegében ugyanazt a képet mutatta országosan is, mint akár Csongrád megyében, illetve a Szegedi Járásban.

Az adott időszak gazdaságpolitikai koncepciójának megfelelően értékeli Fehér Lajos elvtárs az 1951-es gazdasági év eredményeit és határozza meg az 1952-es év feladatait a termelőszövetkezeti mozgalom területén.

A cikk bevezetőjében leszögezi a következőket :

" Az 1951-es év a szocialista országépítésnek sikereiben gazdag esztendeje volt. munkásosztályunk hősi erőfeszítésének eredményeként gépiparunk termelése 1951-ben 30.1 %-kal emelkedett az előző évihez képest. A gyorsütemű iparosodásnak - annak, hogy az elmúlt 4-5 év alatt

hazán mezőgazdasági országból ipari országgá vált - tudható be legelsősorban, hogy falun is meggyorsult a szocializmus építése.

Bár a mezőgazdaság termelése jelenlegi állapotában még messze mögötte marad az iparénak, mégis a mezőgazdaság szocialista átszervezése terén az elmúlt esztendőben hatalmas, eddig nem tapasztalt fellendülésnek lettünk szemtanúi. " 69 /

Országosan a termelőszövetkezetek száma egy év leforgása alatt megkétszereződött. A belépett családok száma, valamint az általuk bevitt földterület megháromszorozódott. Az ország egész szántóterületének 15.6 %-a az 1951-es év végére a közös gazdálkodás művelése alatt állott. Az állami gazdaságokkal együtt az ország szántóterületének több, mint 25 %-a a szocialista szektorhoz tartozott.

A termelőszövetkezeti mozgalom kiszélesítésével párhuzamosan a gépállomások fejlesztésére is törekedett Pártunk és Kormányunk.

Az 1951-es év végén gépállomásainkon országosan csaknem 10.000 új traktor dolgozott, tulnyomórészt a szövetkezetek földjén. Ennek következménye volt, hogy országosan a közös gazdaságok földjein az őszi és tavaszi szántás-vetés 90-92 %-át és a tarlóhántás 82 %-át gép : a gépállomások traktorai és munkagépei végezték.

A munkás - paraszt állam nemcsak gépi munkával, hanem különféle hosszú- és rövidlejáratu hitelekkel is támogatta a termelőszövetkezeteket és csoportokat. Az 1950- 1951-es évben

69 /

Fehér Lajos : Termelőszövetkezeti mozgalmunk helyzete és feladatai az új évben.

Magyar - Szovjet Közgazdasági Szemle 1952. I.- II.szám
74. oldal.

kormányzatunk csaknem egymilliárd forint összegű kölcsönt adott a szövetkezeteknek és csoportoknak termelési és beruházási célokra.

A nagyüzemi gazdálkodás előnyeinek fokozottabb kihasználását, a gépi munka intenzívebb igénybevételét és a gépállomások kapacitásának jobb kihasználását, továbbá az agrártechnikai módszerek szélesebbkörű alkalmazását mozdította elő az 1951. év őszén végrehajtott tagosítás. 70 /

A most felsorolt tényezők voltak azok, amelyek ténylegesen az objektív alapot képezhették a mezőgazdaság szocialista átszervezésénél. Ezek mennyisége és minősége azonban nem volt kielégítő ahhoz a nagyarányú átszervezéshez, amely szükségképpen a kollektivizálás gazdasági feltételeit maradéktalanul biztosíthatta volna.

A negatív tényezők mellett ki kell emelni azt, hogy a gépállomások létrejötte, a nagy erőt igénylő mezőgazdasági munkának géppel való elvégzése nemcsak az embert kímélte meg a nehéz fizikai munkától, hanem a jobb talajművelés biztosításával a terméseredményt is fokozta. Ugyancsak komoly szerepet tölthettek be az állami gazdaságok az agrártechnikai módszerek kidolgozásával és ezeknek a módszereknek a termelőszövetkezetek részére történő átadásával. A tagosítás lehetővé tette, hogy a szétszabdalt kisparcellák helyébe a földek összevonása lépjen, mert egy-egy szövetkezetnél, vagy csoportnál volt olyan eset is, hogy 600-700 darabban volt a földje. Jelentős munkaerő-megtakarítást is biztosított a tagosítás, mert az egységes művelés következtében csökkent az önköltség.

A termelőszövetkezetek megerősödését, továbbfejlődését nagyban elősegítette az 1951. nyarán bevezetett új rendszerű

70 /

Fehér Lajos : Termelőszövetkezeti mozgalmunk helyzete és feladatai az új évben.

Magyar - Szovjet Közgazdasági Szemle 1952.

I. - II. szám.

jövedelemelosztás, amelynek lényege : a természetbeni jut-
tatás a jövedelem arányában.

Fehér elvtárs cikkében rámutat arra, hogy az egyénileg dol-
gozó parasztok az olyan termelőszövetkezetekbe lépnek be
szívesen, amelyekben idejében elvégzik a vetést, nem kés-
nek el a kapálással, aratással, jól gondozzák a jószágokat,
amelyekben az övéknél nagyobb termést, magasabb jövedel-
met érnek el, ahol a szövetkezeti tagok jobban élnek, mint
ők. Egy szóval, örömet kérnek felvételüket az egyénileg dol-
gozó parasztok az olyan tsz-ekbe és tszcs-kbe, amelyek pél-
dásan gazdálkodnak és kézzelfoghatóan bebizonyítják előt-
tük a szövetkezeti gazdálkodás vitathatatlan fölényét.

Az 1951-es gazdasági év országosan is sok példát szolgálta-
tott arra, hogy a termelőszövetkezeteink nagyobb része
gyermekbetegségekkel küzdött, mert gyenge volt a vezetése,
nem volt szilárd munkaszervezete és laza volt a munkafegyel-
me. Ezekre volt visszavezethető, hogy termelőszövetkezete-
ink egy része - éppen az elmondott fogyatékok miatt -
nem érhetett el olyan termelési színvonalat, amelyet a gép-
állomások óriási segítsége és más, sokoldalú állami támoga-
tás révén elérhetett volna.

A felsorolt eredmények és hiányosságok mellett a termelő-
szövetkezeti mozgalom továbbfejlesztésében azt a feladatot
kellett megoldani, hogy a már meglévő termelőszövetkezetek
és csoportok gazdaságilag és politikailag szilárdak legyenek ;
olyan jól vezetett, eredményesen gazdálkodó, virág-
zó szövetkezeti gazdaságokká fejlődjenek, amelyek vonzóak
az egyénileg gazdálkodó kis- és középparasztok előtt.

A termelőszövetkezetek számbeli fejlesztése, új tömegek meg-
nyerése a belépésre és a termelőszövetkezetek megszilárdí-
tása ; egy és ugyanazon feladat két oldala.

A szövetkezeti gazdaságok szüntelen erősítése, gazdálkodá-
suk fejlesztése, a vezetés, a munkaszervezet, a munkafegyel-
lem állandó javítása nélkül nem haladhat előre a mozgalom.

A tömeges belépés feltételeit kétségtelenül csak az teremtheti meg, ha minden megyében, járásban, városban és községben számos, példásan gazdálkodó, mintaszerű termelőszövetkezet működik. 71 /

Fehér Lajos elvtárs cikkében foglalkozik azzal is, hogy melyek a termelőszövetkezetek megszilárdításának soronlevő, legdöntőbb kérdései az elkövetkezendő hónapokban.

E témakörön belül elsősorban utal a termelési színvonal megjavítására. Ehhez szükségesek ; a fejlett, korszerű nagyüzemi gazdálkodási módszerek kialakítása a növénytermesztésben és az állattenyésztésben.

Az eredményes gazdálkodás egyik igen fontos feltétele, hogy minden termelőszövetkezetnek és csoportnak legyen jól kidolgozott, gondosan elkészített évi termelési terve. A terv sikeres végrehajtása döntő mértékben azon múlik, hogy az üzemtervet részleteiben is ismerje minden dolgozó : tudja, hogy belőle mi az ő feladata s azt is tudja, hogy mi az, amiért ő is felelős a munka elvégzése szempontjából. Ezért fontos, hogy taggyűléseken, brigádértekezleteken részletesen megtárgyalják az üzemterveket és, hogy a dolgozók ötletei, javaslatai bekerüljenek a tervbe. Csak így lehet biztosítani, hogy a dolgozók magukénak tekintsék a termelési tervet és határidőre befejezzék a munkákat.

Az 1951. évi nyári betakarítási munkák szomorú tapasztalatokat hoztak nem egy termelőcsoport vezetője számára. Megmutatkozott, hogy mit jelent, ha terv nélkül dolgoznak, vagy, ha mechanikus, bürokratikus módon végzik a tervezést. Ez utóbbi mutatkozott meg számos termelőszövetkezetnél, ahol túlságosan is sokféle - gyakran 10-15 - olyan munkaigényes növény termelését tették kötelezővé, amelynek ápolása éppen a legnagyobb munka idejére - az aratás idejére - vált szükségessé. Ezért, az összetorlódott munkák miatt, ezeken a helyeken nem tudták idejében elvégezni a növényápolási munkákat. Emiatt termés kiesés következett be s

71 / Ugyanott.

így komoly kár érte az ilyen tszcs-eket.

Nagyon komoly feladat az agrótechnikai előírások betartása, mert csak így lehet komoly sikereket elérni a korszerű növénytermelésben.

Az 1951-es évben a termelőszövetkezeti gazdálkodás területén az állattenyésztésben mutatkozott a legnagyobb lemaradás. A szövetkezeteknek viszonylag kevés volt az állatállománya. Ennek felmérése alapján hozta meg az országos tanácskozás azt a határozatát, amely szerint minden tsz-ben legalább három állattenyésztő telepet kell szervezni, mégpedig : szarvasmarhatenyésztő, sertésenyésztő és hizlaló, valamint baromfitenyésztő telepet. Biztosítani kell, hogy minden szövetkezeti tagnak legyen háztáji tehene, hizó sertése, baromfija és ezek részére a természetbeni jövedelemelosztás új rendszere elegendő mennyiségű takarmányt biztosítson. El kell érni azt is, hogy az I. és II. típusú csoportok a jövedelmezőség fokozása céljából közös állattartást létesítsenek.

Az állatállomány erőteljes ütemű fejlődésének döntő feltételeként határozta meg Pártunk és Kormányunk, hogy a szükséges takarmányt megtermelje a szövetkezet.

A gyorsan szaporodó állatállomány részére férőhelyeket is kell biztosítani, ezért a pártszervezeteknek és tanácsoknak segíteniük kell az egészségesen kibontakozó, széleskörű építési mozgalmat.

A termelőszövetkezetek munkájánál igen fontos feladatként jelentkezett a vezetőség megerősítése, erőskezü, szilárd vezetés kialakítása, a helyes vezetési módszerek elsajátítása, az alapszabályszerű működés biztosítása.

E téren hibaként mutatkozott, hogy egyes tsz-ekben sokat cserélgetik az elnököket s emiatt nincs állandóság a vezetésben. Az erőskezü, szilárd vezetés és a szövetkezeti demokrácia, nem ellentétes fogalmak, ellenkezőleg : a kettő

kiegészíti egymást, egyik nem nélkülözheti a másikat.

Világos, hogy az a termelőszövetkezet képes nagy eredményeket elérni, amelynek tapasztalt, harcos, jó vezetői vannak és ezek a vezetők a legnagyobb mértékben támaszkodnak a szövetkezeti tagságra. Havonként közgyűléseket tartanak, rendszeresen beszámolnak a tagság előtt a szövetkezet helyzetéről, meghallgatják a dolgozók javaslatait, kezdeményezéseit és értik a módján annak, hogyan kell az egész tagságot bevonni a szövetkezet életébe, vezetésébe, a termelő munkába, valamint mozgosítani tudják a brigádokat a termelési terv teljesítésére, sőt tulteljesítésére.

A vezetés egyik legsürgősebb és legdöntőbb feladata volt a szilárd, állandó összetételű szocialista munkaszervezet megteremtése. Ezen a téren majdnem minden termelőszövetkezetben volt kisebb-nagyobb baj.

Számos termelőszövetkezetben nem volt állandó brigádszervezet, vagy ha volt is 1951. év első felében, az aratás idején összetorlódott nagy munkák időszakára felbomlott. A munkabrigádokat nem kampányidőre, hanem tartósan kell megszervezni.

A munkaszervezés további megjavítását, az anyagi érdekelttség és a felelősségérzet továbbfejlesztését, a munkafegyelem megszilárdítását célozta a Minisztertanácsnak az a határozata, amely előírta az 1952-es gazdasági évre azt, hogy fel kell osztani a kapásnövények területét a munkacsoportok között és felelőssé kell tenni őket a megmunkálásáért. Ez a szervezeti forma érdekeltté tette a tagokat a mezőgazdasági munkák időbeni elvégzésében.

A termelőszövetkezetek egyik legnagyobb gyengesége volt az 1951-es gazdasági évben a munkafegyelem bizonyosfoku lazasága. Voltak olyan szövetkezetek, amelyekben a tagságnak csak mintegy 50-60 %-a járt rendszeresen dolgozni. A többi egyáltalán nem, vagy csak néha vett részt a közös mun-

kában, vagy engedély nélkül másutt, nagyon sok esetben a kulákoknál vállalt munkát. Emiatt több helyen elgazosodtak a kapásnövények, csak későn arathattak és későn végezhatték el a kapásnövények betakarítását.

A fegyelmezetlenségeknek, igazolatlan hiányzásoknak sok helyen az volt az oka, hogy a termelőszövetkezeti vezetőség nem követelte meg mindig a tagoktól a földek bevitelét a szövetkezetbe. Így a tsz tagok egy része a szövetkezeten kívül maradt földjén gazdálkodott.

Hiba volt az is több termelőszövetkezetben, hogy nem jegyezték pontosan a teljesített munkaegységet. Így alakulhatott ki és burjánozhatott el az egyenlősdí elve, amely anyagilag megkárosította a jól dolgozókat, becsületes, szorgalmas tagokat és az ő rovásukra érdemtelen előnyhöz juttatta a lustákat, naplopókat.

A fegyelmezetlenségek, szervezetihiányok, szabálytalanságok elburjánzásának a legfőbb oka az volt egyes termelőszövetkezetekben, hogy a vezetők - megalkuvásból - nem mertek szembeszállni a hangoskodó dologtalanokkal, részeskedőkkel, civakodókkal, mert ezt kényes kérdésnek tartották.

A munkafegyelem megszilárdításának legfőbb eszköze mindezekelőtt a munkaegységek következetes alkalmazása, pontos nyilvántartása volt.

Szükség volt arra is, hogy a jól dolgozó szövetkezeti tagokat megjutalmazzák. A jó munka jutalmazásának kérdését a termelőszövetkezetek és gépállomások küldötteinek II. országos tanácskozása rendkívül alaposan megvitatta. Olyan határozatot hozott, hogy a terven felül termelt gabonafélék 1/4-ét jutalomképpen, természetben kell kiosztani a brigád, illetve a munkacsoport tagjai között. A jutalmazást be kell vezetni - ilyen elvek alapján - az állattenyésztésben is.

A kiegészítő részesedés - a többtermelés alapján járó

jutalmazási rendszer - új elvként jelentkezett a szövetkezeti dolgozók munkájának javadalmazásában. Az új jutalmazási rendszer a szövetkezeti tagot nemcsak abban tette érdekeltté, hogy minél több munkaegységet teljesítsen, hanem valóban érdekeltté tette munkája végső eredményében, a magasabb termés elérésében is.

Az új premizálási rendszer nagy horderejűsége abban rejlett, hogy továbbfejlesztette a szövetkezeti dolgozók egyéni felelősségét, anyagi érdekelttségét és egyben elősegítette a munkafegyelem megszilárdítását, kiszélesítette a munkaversenyt a többtermelésért folyó harcban.

A munkafegyelmet megsértőkkel szemben a szövetkezet vezetőségének rendelkezésére többféle rendszabály állott.

Az egyik ilyen hatékony rendszabály a kötelező munkaegység-minimum általános felemelése. Az országos tanácskozás határozatot hozott arra, hogy az eddigi 80 helyett minden szövetkezeti tag és családja évenként legalább 120 munkaegységet köteles teljesíteni. A kisgyermekes anyák részére legalább 80 munkaegységet kell évente előírni.

A fegyelmezésnek fontos eszközeként lehetett alkalmazni a munkaegység levonást is. Az Országos Tanács úgy határozott, hogy azoktól a tagoktól, akik igazolatlanul hiányoztak és figyelmeztetés ellenére sem mentek el a munkába, a közgyűlés határozatának megfelelően, minden igazolatlan nap után 1-2 munkaegységet le kell vonni.

A termelőszövetkezetek megszilárdításának legfontosabb tényezőjeként jelentkezett a gépállomások és a tsz-ek helyes együttműködése.

A gépállomás a munkásosztály leghatalmasabb segítsége a dolgozó parasztságnak a falusi kizsákmányolók, a kulákok ellen vívott harcában, az új, szocialista mezőgazdaság megteremtésének történelmi jelentőségű munkájában és egyben a legfőbb emelője a kollektív mezőgazdaság felvirágoztatásának.

Ezért fontos, hogy a gépállomások jó együttműködést teremtsenek a körzetükben lévő termelőszövetkezetekkel.

Ez a kapcsolat sok tekintetben nem volt egészséges. Szükségessé vált, hogy a gépállomások és a tsz-ek együttműködése új alapokra épüljön.

Az 1951. decemberében megjelent minisztertanácsi határozat úgy rendelkezett, hogy a gépállomások traktorvezetői, arató - cséplőgép vezetői és munkagépkezelői, ezentul termelőszövetkezeti tagok lesznek : annak a szövetkezetnek a tagjai, amelynek területén brigádjuk állandóan dolgozik. A traktoros brigádokat tehát odaerősítették a termelőszövetkezetükhöz, a traktorosok saját termelőszövetkezetükben dolgoztak kora tavasztól, késő őszig. Munkájuk után járó javadalmazásukat is a tsz-től kapták a teljesített munkaegységük arányában.

Igy anyagilag érdekeltté váltak a traktorosok is abban, hogy minden talajművelési, vetési, betakarítási munkát határidőre, sőt határidő előtt jól, gondosan elvégezzenek. Ha a tervében meghatározott mennyiségnél többet termelt, a szövetkezet az előírányzaton felüli termésből a traktorosokat is jutalmazta.

A gépállomások és szövetkezetek kapcsolatának új rendszere tehát óriási erőket szabadított fel és állította be a többtermelés előmozdításának érdekében, a szövetkezeti gazdaságok megszilárdítására, a szövetkezeti dolgozó parasztság jólétének gyorsütemű fokozására.

Ilyen körülmények között a termelőszövetkezeteknek érdekévé vált, hogy fiataljai közül a legjobbakat elküldjék a gépállomásra traktorosnak, munkagépkezelőnek.

A termelőszövetkezeti mozgalom megszilárdítása során szükségessé vált, hogy a párt- és tanácsszervek az első és második típusú tszcs-k munkáját, szövetkezeti gazdaságuk jóléte védelmezőségét elősegítsék. A tsz mozgalom fejlődése szem-

pontjából fontos érdek fűződött ahhoz, hogy türelmes, széleskörű meggyőző munka segítségével minél több I. és II. típusu tszcs tagsága jusson arra az elhatározásra, hogy a fejlettebb típusu közös gazdálkodás útjára térjenek át. 72 /

Az 1951-es évben elért eredmények a mezőgazdaság kollektivizálása területén azt vonták maguk után, hogy az 1952-es évre meghatározott feladatok megvalósításához szükséges feltételek biztosítása helyett, adminisztratív eszközökkel, még erőteljesebbé vált a tsz-ek szervezése.

Ennek következtében, bár nőtt a szövetkezetek és tagok száma, de ezzel együtt nem járt a terméshezam, illetve a termelékenység növekedése a mezőgazdaságban.

Voltak egyes szövetkezetek a szegedi járás területén is, amelyek az 1951-es és 1952-es évi zárszámadáskor eredményekben gazdag munkáról számolhattak be, de ez sem a járás mezőgazdasági termelésére, sem országosan nem volt jellemző.

Az előbbieken felsorolt feladatoknak megfelelően a Szeged Járási Pártbizottság 1952. január 3.-án tartott ülésén megtárgyalta - többek között - a tszcs-k megszilárdításával kapcsolatos jelentést.

A jelentés leszögezte, hogy az elmúlt hetek folyamán a III. típusu és az önálló termelőcsoportok zárszámadó közgyűléseit megtartották. A hangulat a csoportok döntő többségében jó volt, még olyan csoportoknál is, ahol a mérleg passzívan zárt, mint például a zákányszéki Kossuth tszcs-ben.

Itt a tagok valamennyien hosszú hozzászólásaikban, az elmúlt évben végzett helytelen munkaszervezésre mutattak rá, ami miatt pénzt a zárszámadás ismertetése után ugyan nem kaptak, de természetbeni járandóság igen szépen jutott nekik, úgy, hogy el is tudnak belőle adni. Megfogadták azt, hogy a következő gazdasági évben - tanulva az idei rossz munka-

szervezésből - sokkal jobban fognak dolgozni, a jobb eredmények elérése érdekében.

Nem egy helyen a tagok saját maguk mutatták rá, hogy milyen helytelenül cselekedtek, amikor nem írték rendszeresen a munkaegységet a munkaegység könyvbe. 73 /

Nem a legjobb volt a hangulat a mórakalmi Vörös Október tszcs-ben. Itt szintén passzívan zárt a csoport mérlege és még ráadásul a természetbeni juttatásból is igen keveset kapott a tagság. Ennek egyik oka az volt, hogy a csoportnak tetemes hiteltartozása volt, ezen kívül a munkafegyelem betartása is sok kívánni valót hagyott maga után. Ebben a csoportban is, főleg az egész évben szorgalmasan dolgozó tagok voltak azok, akik rámutattak a hibákra, úgy a termelés, mint a munkafegyelem terén. Helytelen volt az az intézkedés, amely szerint megengedték a csoportban, hogy egyes tagok a nyár folyamán tulságosan sok előleget vehettek fel, amit a zárszámadáskor nem tudtak visszafizetni. 74 /

Jó volt a hangulat viszont a tápéi Ady Endre tsz-ben, ahol a szövetkezet minden tagja megjelent az értekezleten. A csoport zárszámadása aktív volt. Munkaegységenként pénzben 10 forintot kaptak, a természetbeni járandóságon kívül.

A csoportban legtöbb munkaegységet teljesítő Terhes József 376 munkaegységet ért el és erre kapott 19 mázsa 21 kg búzát, 376 kg. burgonyát, 266 kg árpát, 10 mázsa tengerit, 755 kg szálatakarmányt és 3.400 forint készpénzt.

Török János az általa teljesített 308 munkaegységre kapott : 15 mázsa 37 kg búzát, 3 mázsa burgonyát, 252 kg árpát, 770 kg tengerit, 616 kg szálatakarmányt és 2.842 forint készpénzt. 75 /

Jó eredménnyel zárt a röszei Új Élet tszcs is. Az értekez-

73 / Csongrádmegyei Pártbizottság Archivuma 21/588/1952.

74 / Ugyanott.

75 / Ugyanott.

leten a tagság jó hangulatban volt. Teljes megelégedéssel fogadta a zárszámadás ismertetését, mert mind a természetbeni, mind a pénzbeni juttatás^{nál} a legjobb eredményt érték el. Így egy munkaegységre 18.81 forint jutott.

A szövetkezet egyik legjobb dolgozója, Tanács Imre, az alábbi juttatásokat kapta : 1.075 kg búzát, 53 kg kölest, 126 kg árpát, 1.200 kg tengerit, 8 kg mákot, 728 kg burgonyát, 315 kg szőlőt és 5.058 forint készpénzt. 76 /

Igen szép eredményt ért el még az ácsotthalmi Vörös Csillag tszcs, amelynek mérlege aktívan zárt. Ebben a csoportban a tagok a természetbeni juttatásokon kívül 15 forintos pénzjuttatásban is részesültek munkaegységenként. Az értekezleten kitűnő hangulat volt, mert úgy a Vörös Csillag, mint a községben lévő másik tszcs - a Felszabadulás termelőszövetkezet - is jó eredményt ért el. Ezért a két csoport úgy határozott, hogy egyesülnek és úgy döntöttek, hogy az egyesülés után új nevet adnak a szövetkezetnek, a Szabadságharcos tszcs nevet. 77 /

Az ácsotthalmi Vörös Csillag tszcs tagjai közül jó eredményt ért el id. Barna András, aki 329 munkaegységet teljesített és ennek ellenértékeként kapott 696 liter bort, 751 kg rezsot, 988 kg kukoricát, 230 kg szálastakarmányt, 240 kg burgonyát, 164 kg szőlőt és 5.078 forint készpénzt.

A Vörös Csillag tszcs zárszámadásának ismertetésekor két új belépő tag volt, akiket a jó eredmények elérése hozott be a közös gazdálkodásba.

Ugyancsak a jó eredmény láttán a községben lévő I. típusú Dózsa tszcs átalakult III. típusúra és abba is két új belépő tag volt. Az átalakulás a vezetőség javaslatára és a tagság kérésére történt meg. Azt mondták az új belépők, hogy őket nem kell agitálni, mert a községben működő két III. típusú tszcs eredményei győzték meg őket az egyedüli helyes

-76 /

Ugyanott.

77 /

Ugyanott.

utról, a nagyüzemi közös gazdálkodásról. 78 /

Csorva községben az 1951-es évben 17 dolgozó parasztcsalád, 33 taggal és 141 hold földdel I. típusu tszcs-t alakított, amely csoport Béke tszcs néven kívánt működni. 79 /

A Járási Pártbizottság úgy határozott, hogy a pártszervezetek ujraválasztása után megerősíti az intézőbizottságokat és igazgatóságokat is. Még az 1952-es évben sor kerül ennek a két fontos szervnek a megerősítésére, illetve kiegészítésére. Ott, ahol a szükség úgy kívánja, ezeket a szervezeteket újjáválasztják. Ezt a feladatot úgy fogják végrehajtani, hogy a vezetőségbe a szövetkezetek és csoportok legjobb dolgozóit választják be.

A Pártbizottság üléséig a járás területén 11 tszcs-ben egészítették ki a vezetőséget új tagokkal, még 23 tszcs-ben kell a vezetőséget kiegészíteni, illetve ujraválasztani.

Ezeknek a munkáknak elvégzésére a Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya ütemtervet készített, hogy mikor és hol tartják meg a kiegészítéseket, illetve az ujraválasztásokat.

A Járási Pártbizottság és a Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya tanfolyamokat szervezett a dolgozók és a vezetőségi tagok részére a munkaegység kiszámításának elsajátítása céljából. Az előadások tartására a párt és a járási tanács legjobb előadóit kérték fel. 80 /

A Járási Pártbizottság több ülésén felülvizsgálta egy-egy szövetkezet vagy csoport munkáját és konkrétan meghatározta a további feladatokat.

A Járási Pártbizottság határozata értelmében a járás területén lévő négy tszcs-t - a forráskuti Petőfi, a szaty-

78 / Ugyanott.

79 / Ugyanott.

80 / Ugyanott.

mazi Szabadság, a tápéi Ady Endre és a röszei Uj Élet termelőszövetkezetek munkáját - az alábbi szempontok szerint vizsgálta felül:

- 1./ a csoport munkaszervezése, brigád, munkacsapat és tervfejlesztése,
- 2./ a munkafegyelem, - a nők, valamint a családtagok bevonása,
- 3./ a termelőcsoportokat, ezek egyes brigádjait, hogyan segíti az intézőbizottság és a párt-szervezet.

A megvizsgált csoportokban a munkaszervezés általában jónak mondható. Ez annak tulajdonítható, hogy az üzemterveknek megfelelően és azzal egyidőben készítették el a munkaszervezést. 81 /

A tápéi Ady Endre tszcs-nél a pártszervezet, a termelőszövetkezet igazgatósága és intézőbizottsága közgyűlés elé vitte és a tagokkal megtárgyalta az üzemtervet és a munkaszervezést is. A munkafegyelem nagymértékben megszilárdult az elmúlt gazdasági évhez viszonyítva, amit bizonyít az is, hogy a brigádokat és munkacsapatokat helyesen szervezték meg, és részükre a területeket több gazdasági évre jegyzőkönyvileg átadták. 82 /

A röszei Uj Élet tszcs-nél az 1952-es gazdasági évet 367 hold földön és 119 dolgozóval kezdték meg, akik állandóan és rendszeresen kivették részüket a munkából.

A termelőcsoport dolgozói között 57 férfi és 62 nő volt a tárgyalt időszakban. Két brigád működött, amelyek közül az egyik növénytermelő brigád, a másik pedig szőlészeti és állattenyésztési brigád volt. Ezen belül hat növénytermelő csoport, egy kertészeti, egy szőlészeti, egy gyümölcsstermelő, egy gyapottermelő, egy építési és egy állattenyészté-

81 / Ugyanott.

82 / Ugyanott.

si munkacsapat működött. A termelőcsoporton belüli jó munkaszervezést igazolja az is, hogy a tavasszal megszervezett brigádok és munkacsapatok a beindított létszámmal dolgoztak és az időszerű, illetve határidős mezőgazdasági munkákat teljes egészében elvégzik. 83 /

A jó munkaszervezést igazolja az is a tápéi Ady Endre tiszcsnél, hogy a Petőfi brigád 260 kat. hold földet művel meg, amely brigádnak 28 tagja, négy munkacsapatban tevékenykedik. Mindenegyik munkacsapatra jut egy fogat, amely elősegíti az eredményes munkát. A brigád és a munkacsapatok a mezőgazdasági felszereléseket jegyzőkönyvileg kapták meg. A brigád élén nem függetlenített brigádvezető állt, hanem megbízott, aki eredményesen dolgozott.

Az üzemtervet, illetve ennek a brigádra eső részét hetenként felbontották. Így a brigád és az egyes munkacsapatok a reájuk eső feladatokat határidőre, de legtöbb esetben határidő előtt teljesítették. A brigád a tavaszi magvakat 100 %-ban elvetette és időben elkezdte a kikelt tavaszi növények megmunkálását, sarabolását.

A brigádok jó munkáját elősegítette az, hogy a brigádban a pártcsoport megfelelően ki volt építve. A munkaszünetben, az ebédszünetben rendszeresen foglalkoztak a tagok nevelésével, a sajtó felolvasásával és egyéb, a brigádra, valamint az egyes munkacsapatokra vonatkozó kérdések megbeszélésével. A jó politikai munka eredményeként igen kedvező a dolgozók hangulata, ami kihatással van a munka termelékenységére is. A termelőcsoport igyekezett a jó munkaszervezés mellett a helyes módszereket is kidolgozni.

A munkának időben és könnyebben való elvégzése érdekében, például azért, hogy a munkacsapatnak, illetve a brigádnak ne kelljen várnia a négyzetes vetőgépre, a kukorica vetését úgy oldották meg, hogy a rendes vetőgépekkel egyenes sorokba vetették a kukoricát, amit később ekekapával tettek

négyzetessé. A cukorrépa vetésénél - az időszerű munka megkönnyítése, illetőleg meggyorsítása céljából - sorvezetőnek a cukorrépával egyidőben, egy helyre árpát is vetettek, ritka vetéssel. Az árpa a cukorrépánál korábban kelt ki, ami a cukorrépa sorát megmutatta. Ez lehetővé tette a sarabolás elvégzését már abban az időben, amikor a cukorrépa kikelt.

84 /

A szatymazi termelőcsoportban a jó munkaszervezést alátámasztja az a módszer, amellyel a csoport tagsága a lemaradást, a munkák átcsoportosításával rövid idő alatt helyrehozta, illetve a soron következő feladatokat végrehajtotta. A csoportban 1952 áprilisában a szőlőművelésben nagyarányú munkalemaradás volt. A vezetőség a munkaerő átcsoportosításával, a DISZ brigádból szervezett segítséggel a lemaradást három nap alatt behozta.

Hiányosság volt a csoportnál az, hogy a vezetőség a feladatának végrehajtásában kapkodó volt és az utolsó percekre hagyta a fontosabb munkálatok elvégzését; ezért intézkedései sokszor tervszerűtlenek. Ez a tervszerűtlenség onnan adódott, hogy az igazgatóság tagjai nem voltak aktivizálva a feladatok végrehajtásában. Továbbá abból is eredt, hogy az értekezleteken nem hoztak megfelelő határozatokat a végrehajtás érdekében.

85 /

A forráskuti Petőfi termelőszövetkezetben a munkaszervezés lényegében megvolt. Komoly hiányossággént mutatkozott az, hogy az egyes brigádokat nem egyformán szervezték meg; egyes brigádok erősebbek, szakképzetesebbek, mint a mások.

A vezetőség nem ismerte fel kellő időben a munka helyes elosztásának szükségességét, nevezetesen, hogy minden munkacsoport megfelelő erővel rendelkezzen. Hiba volt továbbá az is, hogy amikor a vezetőség felismerte azt a helyzetet,

84 /

Ugyanott.

85 /

Ugyanott.

amely szerint az egyik brigád erősebb, mint a másik, nem csoportosította át az erőket úgy, ahogy azt a szatymazi Szabadság tszcs-ben eszközölték. ^{86 /}

A felülvizsgált termelőcsoportokban a munkafegyelem jónak mondható. Ezt alátámasztja egyrészt az, hogy a felülvizsgált négy tszcs közül háromban - Tápén, Rőszkén és Szatymazon - a mezőgazdasági munkákat határidőre, vagy határidő előtt teljesítették. A munkafegyelem szilárdságát igazolja az is, hogy a fenti három csoportban a brigádok és munkacsoportok a beindított létszámmal dolgoztak.

A tápéi Petőfi brigádba a dolgozók naponta 10-11 órát tevénykedtek, reggel 6-tól este 1/2 6 óráig. Ennek a brigádnak a munkáját megnehezítette az, hogy a brigád területe a tiszántúli tápéi réten van. A dolgozók többsége Tápé községből indult munkába. Ezen időszakban a Tiszán való átkelés órákat vett igénybe.

A brigád tagjai között jelentős számban dolgoztak nők, a tszcs tagok feleségei. A brigádnak többmint fele nő volt. A munkafegyelmet igazolja, hogy a munkaegység teljesítésében lemaradás nem igen volt. A tavaszi időszakban a családtagok közül csak kevesen dolgoztak, mert a munkák állása e ezt nem követelte még meg. ^{87 /}

A rőszkei Új Élet tszcs tagjai igen eredményesen dolgoztak. A munkaegységük beírása megfelelt a végzett munkájuknak. Példamutató, hogy sem a nők, sem a férfiak nem morzsolódtak le a munka végzése során.

A tavaszi mezőgazdasági munkákat, időben - 100 %-ra teljesítették. ^{88 /}

A fentebb említett termelőszövetkezeti csoportok többségét a párt és a tanács rendszeresen támogatta. Ez megnyilvánult abban, például Tápén, hogy Huszka elvtárs és a tanács elnö-

86 / Ugyanott.

87 / Ugyanott.

88 / Ugyanott.

nőke is rendszeresen meglátogatta a csoportok és konkrét javaslatokkal segítette elő az eredményes munkát, a jó munkamenetet.

Huszka elvtárs például javasolta, hogy a hizásra befogott sertéseket válogassák szét, mert vannak közöttük kiselejteztet anyakocák, amelyeket különvéve, helyes takarmányozással sokkal gyorsabban meg lehet hizlalni. A fentiekhez hasonlóan segítette a csoportot az építkezéssel kapcsolatos problémák megoldásában is.

Az intézőbizottság napirenden tartotta a termelőcsoport fejlesztését is. Ennek érdekében a csoport keretén belül működött egy mészégető és egy mezei téглаégető munkacsoport. Ezeknek a feladata az volt, hogy a termelőcsoport fejlesztéséhez szükséges gazdasági- és lakóépületeket megfelelő építési anyaggal lássák el.

A tszcs 1952. őszén jelentős építkezéseket akart eszközölni : többek között egy 50 férőhelyes marhaistállót, sertésfiadztatót, hizlaldát terveztek megépíteni. Ezen kívül elhatározták, hogy a csoport központjában lévő egyik romos lakóházat lebontják és másikat építenek helyette.

Ebben a tszcs-ben a meglévő jószágállomány - lovak és marhák - jól gondozottak voltak. Az istállót a legnagyobb rendben tartották a csoport-tagok.

A fentebb felsorolt tények igazolják, hogy a pártalapszervezet, az intézőbizottság, de a csoport tagsága is magáénak érezte a szövetkezeti tulajdont.

89 /

A röszei pártszervezet 1951-ben alakult 3 taggal és 6 tagjelölttel. A pártszervezet megalakulása, illetve munkája nagyban elősegítette a tszcs politikai fejlődését. Ennek eredményeként a pártonkívüliek is résztvettek a politikai oktatásban. A pártszervezet a taggyűléseken és csoporttertekezen rendszeresen foglalkozott a mezőgazdasági munkák

89 /

Ugyanott.

állásával és a begyűjtés kérdéseivel. Az eredmény nem maradt el a tavaszi mezőgazdasági munkálatok elvégzésénél és a csoport további fejlődésénél.

A tszcs kapcsolata igen jó volt a tanáccsal. A tanács illetékesei rendszeresen kijártak a csoporthoz és az ott felvetődött problémákat megbeszélték a tagokkal.

A jó munkaszervezés jellemzője volt, hogy a négyzetes vetést alkalmazták a kukoricánál és a gyapotnál, a keresztsoros vetést pedig a lucernánál. Ennél a termelőcsoportnál mindjobban alkalmazták a szovjet agrótechnikai módszereket, amelyekkel elősegítették a termésátlag növelését. 90 /

A szatymazi tszcs-ben a csoport tagságának 30 %-a párttagokból tevődött össze a vizsgált időszakban.

A községi vezetőség a csoportot támogatta, azonban hiányosság mutatkozott abban, hogy ez a támogatás, illetve irányítás, túlnyomó többségben, csak gazdasági vonatkozásban történt meg. A politikai irányítás helyett alkalmazott gazdasági irányítás olyan helyzetet teremtett - sok esetben - , mintha a község vezetősége vette volna át a termelőcsoport intézőbizottságának feladatkörét.

A Járási Pártbizottság értékelő jelentésében leszögezi, hogy a csoportban felmerülő hiányosságok - a munkaszervezetben, valamint egyéb helyeken - onnan adódtak, hogy a pártszervezet a döntő feladatok előtt a vezetőségi üléseken és taggyűléseken határozatot nem hozott a gazdasági munkák elvégzésének és befejezésének politikai alátámasztására vonatkozóan. 91 /

A felülvizsgált csoportok közül kirivó rossz példaként lehet megemlíteni a forráskuti termelőcsoportban folyó vezetést, illetve az irányítás módszereit, valamint a vezetőségi tagok helytelen magatartását.

Ugyanis a tszcs elnöke, a vezetőségi tagok és a csoport-tagok a szeszecsitált olyan nagy mennyiségben fogyasztották,

90 / Ugyanott.

91 / Ugyanott.

hogy egymás testi épségében kárt okoztak, illetve egymást tetteleg bántalmazták.

A fennálló szervezetlenségért nem kis mértékben terhelte a felelősség a községi tanács elnökét. Pesti elvtás ugyanis elsősorban az I. típusu tszcs-k támogatására és fejlesztésére helyezett csak súlyt, míg a III. típusu termelőcsoportot teljesen elhanyagolta. Minden egyébbe foglalkozott, csak a termelőcsoportnak a megfelelő gazdasági irányításhoz szükséges segítséget nem biztosította.

Mindezek a példák az bizonyítják, hogy a fő súlyt a termelőszövetkezetek munkaszervezésére, valamint a csoporttagok politikai nevelésére kellett volna helyezni a közös vagyon védelme és saját gazdasági megerősödésük érdekében. 92 /

Az 1952. augusztus 6.-án megtartott pártbizottsági ülés az ácsotthalmi Szabadságharcos tszcs és a tápéi Ady Endre tszcs munkájáról szóló jelentést tárgyalta meg.

E pártbizottsági ülésen Hankó János elvtárs hozzászólásában az alábbiakat hangsúlyozta :

A tápéi Ady Endre termelőcsoport megalakulása óta eltelt két év alatt létszámában igen szépen fejlődött. Gazdaságilag ugyan ért el komoly eredményeket, azonban hiányosság mutatkozik a tervteljesítésében, ami a politikai és népnevelő munka gyengeségéből adódik. 93 /

Engi Pál elvtárs hangsúlyozta, hogy a tápéi Ady Endre tszcs-nél szép eredmények vannak. Kiemelte Fári Sándor csoporttag teljesítményét, aki 300 munkaegységet szerzett. Ha ezt az eredményt a tszcs tagjai kivinnék a dolgozó parasztok közé és ott tudatosítanák, akkor a felfejlesztésnél sokkal nagyobb eredményt tudnának felmutatni. 94 /

92 /

Ugyanott.

93 /

Csongrádmegyei Pártbizottság Archivuma 21/ 589/ 1952.

94 /

Ugyanott .

Ugyanezen az ülésen Varga elvtárs, az átotthalmi Szabad-ságharcos termelőcsoport párttitkára, elmondotta azt az utat, amelyet a tszcs megalakulásától megtett.

A termelőcsoport 1949-ben alakult Vörös Csillag néven. 1951-ben csatlakozott a Felszabadulás tszcs-hez. A Felszabadulás termelőcsoportnak 500 kat. hold földje volt, míg a Vörös Csillagnak 380. A két csoport 350 taggal rendelkezett. Mindkét csoportnak volt pártszervezete: a Vörös Csillagnak 23, a Felszabadulásnak 18 párttagja volt.

Az egyesülés után szivós felvilágosító és nevelőmunkával elérte a termelőszövetkezet, hogy a tagság száma 1.368 főre emelkedett, amelyből 1.080 tag rendszeresen résztvett a közös munkában. A középparasztok száma: 545, a kisparasztoké : 511, a földnélkülieké pedig : 218 volt. A párttagok létszáma 46 fő, ami a csoport tagságának 3.3 %-a.

A pártszervezet kis létszámához viszonyítva betöltötte feladatát. Ez meglátszott abból is, hogy jól szervezték meg a munkát, a versenymozgalom pedig élénk volt. Ez megmutatkozott konkrétan abban, hogy a brigádok közötti versenyt eredményesnek értékelik a csoportokban.

15 tagu versenybizottság volt, amelyet a tszcs különböző területeire delegáltak. A versenybizottság, a pártszervezet irányítása mellett, taggyűléseken, brigádértekezleteken népszerűsítette a jól dolgozókat.

A pártszervezet a Párt- és Kormányhatározatokat először vezetőségi üléseken, utána pedig népnevelő értekezleteken tárgyalta meg, ahová a brigádvezetőket is meghívták. Ezt követően a brigádvezetők értekezleten ismertették a határozatokat a tagokkal. Ennek eredménye az lett, hogy a begyűjtést 100 %-ig tudták teljesíteni.

A növényápolási munkákban - különösen a kukorics kapálásában - a laza munkafegyelem miatt, lemaradás mutatkozik.

Varga elvtárs kihangsúlyozta, hogy a munkafegyelem megszi-

lárdisítása érdekében a befurakodott osztályellenséget leleplezte a pártszervezet a dolgozók előtt a Pártbizottság segítségével és ennek eredményeként 11 kulákot eltávolítottak a tszcs-ből. A munkafegyelmet lazítók ellen a pártszervezet felvette a harcot és javaslatot tett - konkrétan két esetben - büntető szankciók alkalmazására. Ennek alapján 13 dolgozót büntettek meg.

A kommunista példamutatás mutatkozott meg abban, hogy Mityók Lajosné elvtársnő - aki munkacsoportvezető és élen jár a termelésben - 1952. augusztusáig már 230 munkaegységet teljesített. Ugyancsak példamutató Apró Józsefné elvtársnő is, aki 210 munkaegységet teljesített a fenti időpontig.

Sajnos a párttagok között voltak olyanok is - mint Deák Kálmán - , akik példamutató munka helyett kiléptek a termelőcsoportból.

A termelőszövetkezet működésével kapcsolatban Varga elvtárs rámutatott arra, hogy a tszcs-ben 14 brigád működik, akik az általuk megművelt területhez szükséges gazdasági gépekkel és fogatokkal rendelkeznek.

Egy-egy brigád művelése alatt 350-400 kat. hold földterület áll. A munkaerők létszáma 60-tól 105 tagig terjed. A csoport 1952. évi termésátlaga az őszi kalászosokból 6 mázsa volt holdanként. 95 /

A Járási Pártbizottság pozitívan értékelte a két szövetkezeti csoport munkáját, azonban határozatában rámutatott arra, hogy a munkafegyelem megszilárdítása, a tszcs-k kifejlesztése és a begyűjtési terv teljesítése, továbbra is központi feladata kell, hogy legyen a tszcs-knek. 96 /

A Járási Pártbizottság 1952. október 8.-i ülésén hat termelőcsoportot vizsgált felül a Járási Tanács VB Mezőgazda-

95 /

Ugyanott.

96 /

Ugyanott.

sági Osztály jelentése alapján. A felülvizsgálat eredménye összegezve az alábbi volt:

A bordányi Dus Kalász tszcs 1951. év tavaszán alakult 16 családdal, 28 taggal, 180 kat. hold földterületen, amelyből 28 kat. hold szőlő és gyümölcsös, míg 30 kat. hold rét és legelő volt.

Az alig egy éve működő csoportnál az állami fegyelem betartása terén hiányosságok voltak tapasztalhatók, amelyek döntően a beadási kötelezettség teljesítésének elmaradásában mutatkoztak meg. A sertésbeadást 1952. októberéig csak 44 %-ban teljesítették. A hátralévő mennyiséget azért nem tudták beadni, mert nem állítottak be megfelelő állatállományt. 1952. őszén, csak 27 darab 7 hónapos süldőjük volt, amit 1953-ra tudnak meghizlalni.

A baromfi és tojásbeadás teljesítésében is el volt maradva a tszcs. Ennek oka abban rejlett, hogy 1952. tavaszán baromfiállományuk nem volt. Ezért napos csibéket kellett vásárolniuk, amiből a felnevelés során többmint 50 %-a elpusztult. Az így mutatkozó lemaradást a háztáji gazdaságok baromfi beadásával igyekeztek pótolni.

Ugyancsak lemaradás mutatkozott a kukorica, a napraforgó és a szénabeadás területén is.

A termelőcsoport a gyümölcsből származó jövedelmét az OSZH-nál fennálló hitelek kiegyenlítésére fordította.

A munkafegyelem a tszcs-ben a közepes szintet érte el. A tagok a munkából igyekeztek kivenni a részüket. Ez abban mutatkozott meg, hogy a termelőcsoport az őszi betakarítással és vetéssel nem volt lemaradva. Csupán a buza elvetésénél mutatkozott késés, ami a vetőmaghiányból adódott.

A vetőmagot, amint a központi készletből megkapták, rövid időn belül azt elvetették.

A szüretelési és silózási munkákat határidőre elvégezték a csoport tagjai.

A tszcs-ben két brigád, illetve négy munkacsapat működött.

Ezek szervezeten végezték a munkájukat. Hiányossággként mutatkozott, hogy a munkaverseny a brigádok és a munkacsoportok között nem volt megszervezve. Ennek megoldásával a vezetőség egyáltalán nem törődött.

A csoporton belül a vezetőség teljes egészében működött. Az értekezleteket kéthetenként megtartották, ahol megbeszélték a munkacsoportok tevékenységét és az elkövetkezendő feladatokat.

A vezetőségi értekezleteket a csoportértekezletek követték, ahol a tagság mintegy 85-90 %-a megjelent.

A Járási Tanács instruktorai felhívták a tszcs vezetőségét a jószágállomány fejlesztésére és a takarmány biztosítására, továbbá arra is, hogy a tszcs tanyáján példás rendet és tisztaságot tartsanak. 97 /

A kistalaki Felszabadulás termelőcsoport 1949. decemberében alakult 21 családdal, 35 taggal, 140 kat. hold területen. Ebből a földterületből 2 kat. hold szőlő, 5 kat. hold gyümölcsös, 8 kat. hold legelő, 20 kat. hold rét és 80 kat. hold szántóföld volt.

Az 1952-es évben a tszcs már 35 családdal, illetve 75 taggal rendelkezett és 397 kat. holdon gazdálkodott.

Az állami fegyelem betartása terén 1952. őszén lemaradás mutatkozott a tengeri, a borsó, a bab és a baromfi beadással. A többi beadási kötelezettségüket teljesítették. Így lehetőségük nyílt, hogy a megmaradt terményeket szabadpiacon értékesítsék. A gabona, a hizósértés, valamint a tojásbeadást 100 %-ra teljesítették.

A munkafegyelem területén lazaságok mutatkoztak, mert a csoport nem mindegyik állandó tagja vette ki részét a rendszeres munkából. Sűrűn előfordult, hogy a tagoknak egy-egy

97 /

Ugyanott.

csoportja, egy-két napra távol maradt a közös munkától. A munkafegyelem lazasága miatt adódott az a helyzet, hogy a termelőcsoport 1952. októberéig csak 30 kat. hold kukoricát szedett le és ennek a betakarítását végezte el.

A szövetkezet dolgozói 40 kat. hold földterületen vetőszántást eszközöltek, azonban vetőmag hiányában nem tudták elvégezni a vetést. A gépállomás csak egy traktort tudott biztosítani és ezért kénytelenek voltak fogatos erőt is igénybe venni, hogy a vetőszántással minél előbb készen legyenek.

A Mezőgazdasági Osztály ellenőrzése során megállapította, hogy a tszcs vezetősége, valamint a tszcs párttitkára nem nagy gondot fordított arra, hogy a csoport tagjai, valamint azok családtagjai 100 %-ig be legyenek vonva a termelő munkába. Könnyelműen elnézték azt, hogy amikor a súlyponti munkák dandárja volt, mindössze 15, esetleg 30 ember dolgozott a tszcs-ben.

A csoporttagok a velük történt beszélgetés során elmondták, hogy nagyon el vannak keseredve, mert a végzett munkájuk arányában még nem kaptak sem pénzt, sem természetbeni juttatást.

A Mezőgazdasági Osztály a fentiek megállapítása mellett nyomatókosan utalt arra, hogy ezt a helyzetet az ellenség kihasználta. Nevezetesen ; az a két kulák, aki a csoportban igyekezett rossz hangulatot kelteni.

A Mezőgazdasági Osztálytól a termelőcsoport vezetősége és párttitkára utasítást kapott arra, hogy a két kulákot sürgősen ki kell zárni a csoportból. A tszcs párttitkára azt a kijelentést tette, hogy ha a kulákokat ki akarják zárni, akkor jöjjenek ki a Járási Pártbizottságtól, vagy a Járási Tanácstól és zárják ki azokat.

98 /

98 /

Ugyanott.

Ez az egykoru megállapítás maradéktalanul tükrözi azt a koncepciót, amely szerint a szocializmus építésével az osztályharc mind élesebbé válik.

Persze nem arról van szó, hogy az 1952-es évben egyes kulákok ne izgattak volna a termelőszövetkezetek ellen, azonban ez csak akkor járhatott eredménnyel, ha a termelőcsoport tagjai a végzett munkájuk arányában semmiféle jutásban nem részesültek. Nyilván, ha a szövetkezeti tagoknak nem volt meg a megfelelő anyagi bázisuk, ami biztosította volna sajátmaguk és családjuk létfenntartását, kénytelenek voltak elmenni máshová dolgozni létalapjuk biztosítása érdekében.

Ezzel gyengítették a termelőcsoportot, mert az munkaerőhiánnyal küzdve, nem tudta időben, vagy egyáltalán elvégezni a szükséges mezőgazdasági munkákat. Ennek következtében rossz termés, vagy termés kiesés állott elő. Ehhez még egyéb gazdasági tényezők is hozzájárultak.

Ilyen körülmények között a tszcs-ben elért jövedelem lényegében még a létminimumot sem tudta biztosítani a tagság számára. Nem vitás tény az, hogy a kollektív mezőgazdaság megteremtésének ellenségei ezt a helyzetet kihasználták és suttogó propagandájukkal izgattak a tsz-ek ellen.

Nem az izgatásuk eredménye, hanem a fentiekben felsorolt néhány gazdasági körülményben kellett volna a gyökerét keresni annak, hogy a járás egyes tszcs-iben, - de országosan is - miért vett részt ilyen kevés csoporttag a közös munkában. Ugyanakkor a tápéi Ady Endre, vagy az átotthalmi Szabadságharcos termelőcsoportokban ilyen probléma nem merült fel, mert például e két tszcs gazdasági feltételei biztosítottak voltak és a tagság által elért eredmények beszédes bizonyítékként és meggyőző érvként hatottak a közös gazdálkodás mellett, az ellenséges propagandával szemben.

E rövid kitérés után utalni kell arra, hogy a Mezőgazdasági Osztály a hibák okaként jelölte meg a kisteleki Felsza-

badulás termelőszövetkezeti csoportnál azt is, hogy a pártszervezet nem foglalkozott eleget a csoport tagjaival, nem világosította fel őket kellően.

A tszcs-ben két brigádot és hat munkacsapatot szerveztek. A ceglédi járás versenyfelhívásához csatlakoztak, ezenkívül semmiféle vállalásuk nem volt. A csatlakozáson túl, a versenyben ténylegesen nem is vettek részt már leír körülmények miatt.

A tszcs-ben havonta ugyan tartottak csoportértekezletet, de ez csak formális volt.

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályának dolgozói hetenként meglátogatták a csoportot és igyekeztek kellő felvilágosítást adni, segítséget nyújtani a tszcs részére. 99 /

A mórakalmi Vörös Október Termelőcsoport 1950. október 10.-én alakult 65 családdal, 90 taggal, 595 kat. hold területen. 1952. őszén 104 család, 154 taggal, 1.055 kat. hold földterületen vett részt a közös gazdálkodásban. A fenti földterületből 633 kat. hold szántó, 266 kat. hold rét és kaszáló, 88 kat. hold szőlő, 30 kat. hold legelő és 38 kat. hold egyéb földterület volt.

A tszcs a gabonabeadási kötelezettségét 100 %-ra teljesítette. Az őszi kapástermények beadási kötelezettségének - terméshiány miatt - nem tudott eleget tenni. Ugyancsak nem tudta teljesíteni a hizó és baromfi beadási kötelezettségét sem.

A tszcs vezetősége, a tagság jóváhagyásával, olyan határozatot hozott, hogy a fennmaradó hátralékot minden cikkből a lehető legrövidebb időn belül teljesíteni fogják.

A termelőcsoportban a munkafegyelem laza. Ez annak tudható be, hogy az 1952-es évi nagy aszály és a téli fagy óriási károkat okozott a tszcs valamennyi termésében.

99 /

Ugyanott.

Ennek következtében a csoport tagságának nem volt biztosítva a munkaegységnek megfelelő természetbeni juttatás. Ilyen előzmények után a tagság, a vezetőség az elnökkel együtt olyan álláspontra helyezkedett, hogy inkább elmennek üzembe dolgozni, megélhetésük biztosítása érdekében.

Kenyérgabonából munkaegységenként mindössze 85 dekát osztottak ki. Egyéb terményt pedig egyáltalán nem tudtak biztosítani a tagok részére, mint például kukoricát, burgonyát stb. A termelőcsoportnak nem volt annyi kukoricája, hogy saját állatállományát fent tudta volna tartani. Miután a tszcs tagok kukoricát nem kaptak, így saját süldőiket sem tudták meghizlalni. Az OSZH-től felvett pénzt is kénytelenek voltak a közös állatállomány takarmányának biztosítására fordítani.

Az őszi mezőgazdasági munkákban lemaradás mutatkozott a csoportnál a trágyakihordás és a vetés területén. Ez a lemaradás abból adódott, hogy a kedvezőtlen időjárás következtében a szüretet hamarabb kellett elkezdeni és ez a munkaerő nagy részét elvonta a vetéstől.

A versenymozgalom sem alakult ki a termelőcsoportban, arra való hivatkozással, hogy bármilyen eredményeket is érjenek el, a fennálló hátralek tisztázása után sem részesülhetnek jutalomban, mert a minimális terméseredményből nincsen rá fedezet.

A tszcs-n belül a pártszervezet gyengén működött. A párttagok maguk sem jártak elől jó példával a közös tevékenységben. A pártszervezetnek azt a feladatot kellett volna megoldania - a Járási Pártbizottság utmutatása alapján - , hogy egyetlen tag sem lépjen ki a tszcs-ből és így a csoport együttmaradva, eredményesen dolgozhat a jövőben. 100/

A röszei Micsurin tszcs 1950. március 22.-én alakult meg 25 családdal, 67 taggal, 261 kat. hold területen. Az

100 /

Ugyanott.

1952-es évben a termelőcsoportnak 133 tagja volt és 577 kat. hold földdel rendelkezett. Ebből gyümölcsös 23 kat. hold, szőlő 65 kat. hold, rét és kaszáló 62 kat. hold terület volt.

A tszcs 1952. októberéig a beszolgáltatási kötelezettségének 80 %-ban tett eleget. A nyári aszály miatt a napraforgó és széna-beadási kötelezettségét nem tudta teljesíteni. Hiányosság mutatkozott a baromfiállománynál is, mert a tavasszal kapott naposcsibék nagy része - a nem megfelelő elhelyezés miatt - elpusztultak.

A termelőcsoportban a munkafegyelem igen laza volt. Ennek oka abban keresendő, hogy a vezetőség gyengén működött, az intézőbizottság pedig nem vette ki részét a vezetésből. Nem segítettek az elnöknek és az elnök egyedül nem volt képes ellenőrizni és irányítani a munkálatokat.

A tszcs pártszervezete sem működött. A párttitkár és a párt elnöke sem végezte példamutatóan a munkáját.

A termelőcsoporton belül 1952. októberében szervezték újjá a brigádokat, mert ebben az időpontban jött haza két csoporttag az 5 hónapos brigádvezető- képző iskoláról. 101 /

A csorvai Kiss Imre tszcs 1949. november 1.-én alakult 42 családdal, 75 taggal, 565 kat. hold földön. Az 1952-es év őszére a termelőcsoport 103 családdal, 169 taggal, 1.435 kat. hold földön gazdálkodott. Ebből a földterületből 152 kat. hold legelő, 30 kat. hold gyümölcsös és 116 kat. hold szőlő volt.

A tszcs a beadási kötelezettségét gabonából 100 %-ra teljesítette, ugyanakkor hátralékban volt a tojás és baromfi beadással.

A tszcs-ben a munkafegyelem igen laza volt. A tagok nem mentek rendszeresen dolgozni a csoportba. A tagok közül 25-en, 30-an elmentek rizsaratásra az állami gazdaságba,

101 /

Ugyanott.

egy másik csoport eljárta a kulákhöz napszámba, hogy biztosítva legyen a családjára részére a létfenttartás. A termelőcsoport többi tagja is azt a kijelentést tette, hogy ők is elmennek állami gazdaságba, vagy üzembe dolgozni, arra való hivatkozással, hogy a tszcs-ben nincs biztosítva a megélhetésük.

Ezt a helyzetet az alábbi tények bizonyítják:

A csoport tagjai között tagonként 60 kg kenyérgabonát osztottak szét és szeptemberben összesen 22.000 forintot kaptak munkaegység előlegként. Ebből az összegből egy munkaegységre 73 fillér jutott. A csoport tagjai emiatt nagyon elkeseredtek, mert ilyen jövedelemből nem tudták saját magukat és családjukat fenttartani.

Bár a tszcs-ben a munkacsapatokat és brigádokat megszervezték, ez azonban csak papírforma szerint volt meg, mert a tagok nagy része máshova ment el dolgozni. Így a tszcs-ben maradók képtelenek voltak az őszi vetés és betakarítás munkálatait maradéktalanul elvégezni.

A lemaradás másik oka az volt, hogy a Mezőgazdasági Osztály a vetőmagot csak későn, október hónapban tudta biztosítani.

A tszcs-ben az intézőbizottsági üléseket kéthetenként rendszeresen megtartották, míg a csoportértekezleteket havonta egyszer. Ez utóbbin a tagságnak mintegy 50 %-a vett csak részt, a többiek nemcsak, hogy a közös munkánál nem jelentek meg, de még az értekezletek iránt sem mutattak érdeklődést.

A tszcs üzemi pártszervezete sem működött és a párttagok sem mutattak példát a munkában. 102 /

A forráskuti Petőfi tszcs 1949. szeptember 9.-én alakult meg. Az 1952-es évben 50 családdal, 66 taggal, 304 kat. hold földön gazdálkodtak. E földterületből 14 kat. hold

102 /

Ugyanott.

szőlő, 20 kat. hold rét és 10 kat. hold legelő volt.

A termelőcsoport a beadási kötelezettségének gabonából 100 %-ig eleget tett. Ugyanakkor a baromfi és tojás beadási kötelezettség teljesítésével hátralékban volt. Ez abból adódott, hogy a csoport nem számított arra az 1951-es évben, hogy 1952-ben milyen mennyiségű beadási kötelezettsége lesz baromfiból és tojásból.

A tszcs nem fektetett nagy súlyt arra, hogy baromfiállományát fejlessze az 1951-es évben. 1952. tavaszán mégis beállított olyan mennyiségű baromfit, amely lehetővé tette a beadási kötelezettségének teljesítését.

A termelőcsoportban a munkafegyelem és a munkaszervezés teljesen laza volt. A szövetkezet eredeti elnöke 11 hónapos elnökképző iskolán vett részt, helyettese kezében pedig az irányítás és ellenőrzés teljesen szétfolyt.

A tszcs-ben nem alkalmazták az állami gépállomások és termelőszövetkezeti csoportok országos tanácsának 1951. évi határozatát és így a munkafegyelem meglazult.

A csoport becsületes dolgozói belátták, hogy ez így nem mehet tovább, ezért segítséget kértek a Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályától annak érdekében, hogy a munkafegyelmet megszilárdíthassák és a helyes munkaszervezést megvalósíthassák.

A 11 hónapos iskoláról visszatért elnök átvette a csoport vezetését. A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztály küldöttjével együtt újraszervezték az egész csoportot. Létrehozták a brigádokat és munkacsapatokat. A termelőcsoport értekezletén határozatot hoztak arra vonatkozólag, hogy a tszcs tagsága részére egyenként fogják felosztani a területet és így a csoport tagjait egyenként lehet felelőssé tenni az általuk végzett munkáért. Ezen a csoportértekezleten követelte a tagság azt is, hogy készítsenek

tervet és terv szerint dolgozzék a csoport mindenegy-
tagja. 103 /

A szőregi Petőfi termelőcsoport 1948. szeptemberében alakult. Taglétszáma ekkor 70 volt. 1949. tavaszán további 10 család, 20 taggal a közös gazdálkodás útjára tért. Működési engedély nélkül dolgoztak 1949. őszéig, de bebizonyították a közös gazdálkodás előnyeit. 1949 őszén 44 tagot vettek fel és 374 kat. hold területen megkezdték a működést 3 pár lóval, 15 tehénnel, 20 anyakocával és 300 darab birkával. 1952. decemberéig elérték, hogy a taglétszámuk 128-ra emelkedett. Ebből 115 volt a dolgozó tag, akik 1.019 kat. hold földön gazdálkodtak és 41 lóval, 65 szarvasmarhával, 430 sertéssel és 45 anyakocával rendelkeztek.

1949 őszén alakult meg a pártszervezet 13 taggal.
1952-ben 33 tagja lett az alapszervezetnek.

A Minisztertanács határozatát párttaggyűléseken megtárgyalták, majd ezt követően kisgyűléseken is és ennek következményeképpen aratóbrigádokat szerveztek. A tszcs az aratási tervét két nappal a határidő után teljesítette. A cséplést is a határidő után tudták teljesíteni, a cséplőgép hiánya miatt. A kenyérgabona beadási kötelezettségüknek 100 %-ra, míg a napraforgót, 110 %-ra, a takarmány beadást, 101 %-ra, a baromfit, 100 %-ra, a tojást, 100 %-ra, a sertést 120 %-ra és a szarvasmarha beadást 100 %-ra teljesítették.

A gépállomással szemben fenálló adósságát a termelőcsoport természetben kiegyenlítette.

A pártszervezet munkájának az volt a hiányossága, hogy a vezetőségi üléseket és népnevelő értekezleteket nem tar-

103 /

Ugyanott.

tották meg rendszeresen. A pártonkívüli dolgozókkal keveset foglalkoztak és ennek az lett a következménye, hogy a tszcs tagságának kevés százaléka vett részt az oktatásban. Az alapszervezet a pártépítési munkát azzal az indokkal hanyagolta el, hogy nincs olyan dolgozó, aki alkalmas lenne a tagfelvételre.

Ezeket a hibákat róttá a Járási Pártbizottság az alapszervezet terhére. 104 /

Nyilván ezek a megállapítások döntő többségükben formálisak voltak. Akkor, amikor a szőregi Petőfi tszcs-ben 128 tag közül, 115 rendszeresen dolgozott, a termelési és beadási tervét nemcsak, hogy teljesítette, hanem - egyes részleteiben - túl is teljesítette, ebből az eredményből megállapítható, hogy a pártszervezet a fő feladatát, a politikai nevelőmunkát, jól ellátta, ha az értekezleteinek statisztikája nem is volt kielégítő.

Az, hogy az alapszervezet ténylegesen törődött a termelőszövetkezeti csoport eredményes munkájával és tájékozott is volt a sikerekről, bizonyítja az is, hogy a taggyűléseken a munkában élenjárókat dicséretben részesítették.

A termelőcsoport és a gépállomás közötti kapcsolat azonban nem volt a legjobb. A tszcs arra hivatkozott, hogy a gépállomás a cséplési időben is nekik adott utoljára gépeket és ezért késtek a cséplési munkákkal. Az őszi vetéseknél a gépállomás egyes esetekben a keresztsoros vetést nem végezte el és ezért a termelőcsoportnak kellett a második vetéssort kézzel rávetni, amikor már az egyik sor ki is kelt.

A silózásnál is a traktor három napig üzemképtelen állapotban volt. A tszcs viszont a szerződésben vállalt kötelezettségét nem tartotta be a gépállomással szemben a betakarításnál. A gépállomás meg a kapásnövények elvetésénél,

104 /

Ugyanott.

a cséplésnél, a silózásnál nem járt el kötelességszerűen.

A gépállomás politikai téren igyekezett a csoport munkáját elősegíteni. A munkafegyelem megszilárdítása terén a közgyűléseken javaslatokat tettek a gépállomás dolgozói, továbbá mezőgazdasági előadásokat tartottak a községben, amelyre a tszcs tagságából tizen be voltak osztva, de ezek a tagok nagyon hiányosan jártak el az előadásokra.

A párttagok közül sokan élenjártak a munkában. Ilyen volt például Simon István és családja, továbbá Foór Miklósné és Vorsza Kristóf tszcs tagok.

Egyes párttagok viszont a munkát elhanyagolták, mint például Takács István, aki igyekezett - többszöri figyelmeztetés ellenére is - elégedetlenséget szítani. 105 /

A Szeged Járási Pártbizottság célul tűzte ki - a pártszervezetek vezetőségének újraválasztása után - a termelőszövetkezetek és csoportok megszilárdítását, a tsz-ek és tszcs-k vezetőségének kiegészítését, a nem megfelelőknél pedig az újraválasztást.

A jó vezetőség legfontosabb feladata, hogy a nevelő funkciót a tszcs-kben el tudja látni, mert a termelőcsoportokban ~~ugyanúgy~~ nőnek a feladatok, mint az iparban, vagy bármely más munkaterületen. Fel kell hívni a figyelmet a még meglévő hibák kijavítására, amelynek elkövetéséhez nagyban hozzájárult a hiányos vezetés mellett, az ellenség aknamunkája, az egyes csoportokba befurakodott kulákok, ellenséges elemek tevékenysége is.

Éppen ezért az elkövetkezendő időkben még nagyobb figyelmet kell fordítani a tszcs-k megszilárdítására, nehogy a csoport a szakadék szélére jusson, amint az előfordult az öttömösi Kossuth termelőcsoportnál, ahol 8 kulák züllesztette szét a tszcs-t, vagy az ujszentiváni Szabad Föld tszcs-ben, ahol a volt csendőrről és őrmester akarták a cso-

105 /

Ugyanott.

portot szétbomlasztani. 106 /

1952. január közepén négy termelőcsoportban volt részben vezetőség kiegészítés, részben újjáválasztás.

Ezek a következők voltak : a csengelei Lenin, a szőregi Vörös Rózsa, a szőregi Micsurin, valamint a domaszéki Béke tszcs.

A vezetőség újjáválasztása azt bizonyította, hogy a munka jobban fellendült, felfrissültek a csoportok az addig mutatózó elalvásból. Hozzákezdtek a brigádok megszervezéséhez, a munkacsapatok jó elosztásához, valamint a terület feltérképezéséhez és a tagokra való egyéni felbontáshoz.

Ilyen irányú munka folyt az 1952-es év elején a tápéi Ady Endre tszcs-ben, a kiskundorozsmai József Attila tszcs-ben és még több helyen.

Megszervezték az egyes csoportok részére a patronálókat, akik rendszeres ellenőrzést és segítségnyújtást adtak a tszcs-k munkájához.

A termelőcsoportok megszilárdításához nagyban hozzájárult az állattenyésztés bevezetése, továbbá a Szovjetunió tapasztalatainak ismertetése. Ezen a téren a III. típusú csoportoknál mutatkozott viszonylag a legnagyobb eredmény, de nem olyan mértékben, mint azt a termelőszövetkezeti mozgalom megkívánta volna.

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztálya nem végezte kellő körültekintéssel a munkáját. Az állattenyésztési előadók főleg irodai munkát végeztek, ritkán mentek ki a csoportokhoz és így a csoportoknál a szakszerű utmutatás hiánya miatt lemaradás mutatkozott.

A járás tszcs-iben az akarat megvolt az állattenyésztés fellendítésére, amit bizonyíthat az is, hogy 1951-ben - a II. Pártkongresszus tiszteletére - a csoportok fela-

106 /

Ugyanott.

jánlásukat majdnem mind az építkezés vonalán tették meg, továbbá az istálló és silóépítési tervüket a járás területén 124.21 %-ra teljesítették, sok helyen saját erőből. 107 /

A tszcs-k részéről komoly felajánlások születtek március 9.-ére.

A tápéi Ady Endre tszcs elhatározta, hogy a fenti időpontig az évi munkát teljesen megszervezik, kertészeti területekre a trágyát kihordják és azt be is szántják. A tulajdonukban lévő összes gépeket kijavítják, továbbá a szövetkezeti vagyon fokozottab védelme érdekében, az összes szerszámokat felleltározzák. Az állattenyésztő brigád vállalata, hogy 5 %-kal növeli a tejhozamot, mintegy ezzel is elősegítik az eredményeket. 108 /

A zánkai Petőfi tszcs tagjai vállalták, hogy március 9.-ére 20 hold újtelepítésű gyümölcsöst és 5 hold erdőültetést 100 %-ig befejeznek. 109 /

A deszki Kossuth tszcs tagjai vállalták, hogy még egy új brigádot fognak megszervezni, mintegy ezzel is a munkaszervezetüket jobbra tegyék. Egyéni vállalatok is történtek a munkacapatokon belül.

Kovács Mihály állattenyésztési brigádvezető vállalata, hogy március 9.-ére 19 kocát felbugat és így 50 darab malacszaporulatot várhatnak. 110 /

A domaszéki Rákóczi tszcs vállalta, hogy 52 férőhelyes sertésfiadztatót fognak építeni saját erőből, továbbá 16 kat. hold gyümölcsösben a koronairtást, a téli permetezést, valamint a téli talajművelést el fogják végezni.

107 / Ugyanott.

108 / Ugyanott.

109 / Ugyanott.

110 / Ugyanott.

A csoporttagság 86 órás számtan-mértan tanfolyamra iratkozott be, amelynek eredményes elvégzését vállalták. ^{111/}

1952. január közepéig a III. típusu tszcs-kbe 6 család lépett be 18 taggal, 17 kat. hold földdel.

Az I. típusu tszcs-kbe pedig 8 család, 16 taggal és 29 kat. hold földterülettel lépett a közös gazdálkodás útjára. Egy hét alatt tehát a járásban 18 családdal, 34 taggal és 46 kat. holddal növekedett a kollektív mezőgazdaság. ^{112 /}

A Szeged Járási Pártbizottság az 1952-es évben szinte minden pártbizottsági ülésen foglalkozott a mezőgazdaság helyzetével a tszcs-k felfejlesztésével és a termelőcsoportok munkájával.

Az 1952-es gazdasági év eredményeit és hiányosságait összegezi a Szeged Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályának 1952. december 3.-án a Járási Pártbizottság ülése elé terjesztett jelentése.

A jelentés foglalkozik azzal, hogy a harmadik és negyedik negyedévben a tszcs mozgalom területén komoly eredmények voltak tapasztalhatók. Ezt bizonyítja Sándorfalva példája, valamint az a tény, hogy több I. típusu tszcs átlépett a fejlettebb formába, a III. típusba.

A Járási Pártbizottság súlyponti kérdésként kezelte a tszcs-k felfejlesztését és ennek érdekében minden titkári értekezleten foglalkozott a fenti kérdéssel, amely szorosan össze volt kapcsolva a meglévő III. típusu tszcs-k politikai és gazdasági megerősítésével. Ennek érdekében a Pártbizottság határozatot is hozott a tszcs-k üzemi pártszervezeteinek megszilárdítására és a pártvezetőségek munkájának megjavítására. E célkitűzések csak részben valósultak meg. Ennek oka az volt - többek között -, hogy a Pártbizottság Mezőgazdasági Osztálya nem tudott kellő

111 / Ugyanott.

112 / Ugyanott.

segítséget adni az alapszervezeteknek és így több tszcs-ben igen gyengén valósították meg az előttük álló feladatokat. Több termelőszövetkezetben és csoportban nem volt kielégítő a munkafegyelem és a versenymozgalom sem bontakozott ki teljes mértékben. Ebből adódott, hogy a szőregi tszcs-knél nem fogadták el az állam által adott kölcsönt, vetőmagra és így még 1952. decemberében sem teljesítették a vetéstervüket.

A Járási Pártbizottság határozatában leszögezi a következőket : " Meg kell tisztítani a tszcs-eket a befurakodott ellenségtől. E téren volt némi előrelépés Ásotthalmán, Zákányszéken és Kisteleken."

Az értékelés utal arra, amely szerint: " Az ásotthalmi Szabadságharcos tszcs-nél és a röszei Micsurin tszcs-nél még mindig van benn kulák, akinek tevékenysége rányomja bélyegét a tszcs fejlődésére " 113 /

A Járási Pártbizottság állásfoglalása és a Mezőgazdasági Osztály értékelése a mezőgazdaság kollektivizálásával kapcsolatosan azonos abban a kérdésben, hogy a tsz mozgalom kiszélesedésének szinte kizárólagos kerékkötője az osztályellenség, a kulák tevékenysége. Emellett az állásfoglalás mellett jelentéktelenné válnak azok a lényeges gazdasági tényezők, amelyek objektíve akadályozták a mezőgazdaság szocialista átszervezését.

A Pártbizottság tervbe vette, hogy Mórahalom, Zákányszék és Csorva községeket termelőszövetkezeti községekké szervezi. E célkitűzés nem valósult meg, mert a gazdasági feltételek hiánya mellett a községek pártszervezetei sem készültek fel kellő módon a feladat megvalósítására.

A járás területén 1952. év végéig 9 önálló, 39 III. típusu, egy II. típusu tszcs működött, 9.949 taggal, 54.882 kat. hold területen.

113 /

Ugyanott.

A termelőcsoportoknál a versenyszellem is kezdett elég jól kibontakozódni, amit a következő tények bizonyítanak:

A járás területén a szövetkezetekben és csoportokban 95 brigád volt versenyben. Ezen felül 12 építési brigád volt párosversenyben egymással, továbbá 279 munkacsapat vett részt a versenyben. 114 /

A Járási Pártbizottság a zárszámadás előkészítése érdekében a termelőcsoportok és gépállomások politikai helyettesei részére egész napos értekezletet tartott, amelyen részletesen megszabták a feladatokat.

1952. december elejéig a zárszámadás megtörtént a kiskundorozsmai József Attila, az üllési Vörös Csillag, a kisteleki Felszabadulás, a domaszéki Rákoczi és a mórachalmi Micsurin tszcs-knél. Ezeknek a csoportoknak a zárszámadását a Járási Pártbizottság megerősítette és így került a tszcs közgyűlése elé.

Szinte majdnem minden termelőcsoport zárszámadásánál kiderült, hogy egyes terményfélésegekből egyáltalán nem tudtak eleget tenni beadási kötelezettségüknek, mert ezekre még a fedezet sem volt meg.

Az 1952. december 10.-i Pártbizottsági ülés lényegében értékelte a járás egész évi mezőgazdasági munkáját a begyűjtéssel összekapcsolva.

A jelentés megállapítása szerint a betakarítási munkálatok úgy az egyénileg dolgozó parasztoknál, mint a tszcs-knél befejezést nyertek. Kivételt képez az ujszentiváni Szabad Föld és a deszki Kossuth tszcs, ahol kisebb mennyiségű burgonya volt a földben, amelynek szedését a hó leesése után is folytatták.

A gépállomások a vetőszántást eredményesen befejezték, ellenben hiányosság mutatkozott a mélyszántás területén.

114 /

Ugyanott.

Előirányzat volt a tszcs-knél	10.530 kh.
teljesítettek	9.704 kh-t.
Előirányzat volt az egyénileg	
dolgozó parasztoknál	22.373 kh.
teljesítettek	13.879 kh-t.
Összesen teljesítettek :	72.4 %-ot.

A legjobb eredményt a mórահalmi gépállomás érte el a tervteljesítés terén. A mélyszántásnál a tervek teljesítését akadályozta a kötött talajon a nedves időjárás, de a könnyebb talajon a szántási munkálatok folyamatosak voltak.^{115/}

A járás területén a megerősítő bizottság 15 csoportnál hagyta jóvá a zárszámadást. Azoknál a tszcs-knél, ahol a zárszámadási taggyűlést már megtartották, a hangulat kielégítő volt. Csak azok a tagok zugolódtak, akik keveset dolgoztak a nyári folyamán, illetve kevés munkaegységet teljesítettek.

A Járási Pártbizottság ülése megállapította, hogy a termelőcsoportok általában eredményesen zárták az 1952-es gazdasági évet és így lehetőséget biztosítottak további fejlődésükhöz.^{116 /}

Az 1952-es év fagy- és aszálykára, a különböző gazdasági nehézségek és az adminisztratív intézkedések ellenére a szegedi járás néhány termelőszövetkezete igen szép eredményt tudott felmutatni a zárszámadás során.

A kiskundorozsmai József Attila tszcs zárszámadási közgyűlésén Miksi János elvtárs, a tszcs elnöke, beszámolójában utalt arra, hogy , bár a József Attila tszcs földjeit fagy és aszály súlytotta, mégis rozsából 10.21 mázsa, búzából 7.83 mázsa, árpából pedig 6.95 mázsa termésátlagot értek el holdanként. Az év folyamán 17.700 munkaegységet fordí-

115 /

Ugyanott.

116 /

Ugyanott.

tottak a növénytermelésre, 1.400-at az állattenyésztésre, 953-at pedig egyéb munkálatokra. A tagság a terményeken kívül 6.15 forintot kapott készpénzben munkaegységenként.

A tagok a csoportgyűléseken elmondották azt is, hogyha a gépállomásra négy traktorista tagot küldtek volna, akkor 77 mázsa rozsot, 5 mázsa kukoricát és 9.500 forint készpénzt megtakaríthattak volna a csoport részére és így a mérleg aktívája ezzel az értékkel is növelhető lett volna.

117 /

Eredményes gazdasági évről számoltak be a domaszéki Rákóczi, a tápéi Ady Endre és az átotthalmi Alkotmány termelőcsoportok zárszámadó közgyűlésein.

A domaszéki Rákóczi tszcs-ben a fegyelmezett munka eredményének örült a tagság. A terményfeleségekben bőven fizetett a csoport. Különösen azok a tagok jártak jól, akik az egész év folyamán példásan dolgoztak.

Bozsó Ferenc egymaga 320 munkaegységet teljesített, míg Cicánszki István negyedmagával 890 munkaegységet szerzett és ennek arányában bőséges járandóságot tudtak hazavinni.

118 /

Hasonló jó eredménnyel zárult a gazdasági év a tápéi Ady Endre tszcs-ben, ahol például Prezsák István sertésgondozó 526 munkaegységet teljesített. A tetemes természetbeni juttatáson felül 6.049 forint készpénzt vitt haza a családjának.

Ugyancsak gazdag terméssel zárt az átotthalmi Alkotmány tszcs is, a tagok legnagyobb megelégedésére.

119 /

A felsorolt eredmények és az egyes termelőcsoportoknál

117 /

Délmagyarország 1952. december 21. 6. oldal.

118 /

Délmagyarország 1952. december 24. 4. oldal.

119 /

Délmagyarország 1952. december 27. 4. oldal.

mutatkozó hiányosságok mellett a szegedi járás mezőgazdaságának helyzetéről és az 1952-es év tervteljesítéséről a Járási Tanács 1953. január hó 17.-én kelt összefoglaló jelentése az alábbiakat rögzíti:

Az 1952-es év a mezőgazdasági termelésre, valamint a mezőgazdasági munkák végzésére igen kedvezőtlen volt. Az időjárás január, február hónapokban teljesen tavaszi jelleget mutatott, így ezekben a hónapokban a még el nem végzett őszi szántási munkákat nagyrészt elvégezték, sőt a vetéseket is megkezdték.

A tavasz folyamán bekövetkezett fagyok azonban jelentős károkat okoztak. Ezt követte a száraz, aszályos időjárás, amely ugy a tavaszi, mint a nyári időjárásra jellemző volt. Ilyen kedvezőtlen feltételek mellett az 1951. évinél jóval alacsonyabb átlagtermés volt várható. A jelzett időjárási viszonyok következtében az elvetett növények jó fejlődésének biztosítása megkövetelte a fokozottabb növényápolási munkát.

A száraz, meleg időjárás a cséplést is előrehozta, így az 1952. július végére befejezést nyert. Az egyenlőtlen érés következtében a gabonaféléknél igen nagy volt a szemvesztés, amit az őszi folyamán lehetett leginkább látni az elvégzett tarlóhántás után.

Az őszi eleji száraz időjárás egyrészt kedvező volt az őszi kapások betakarítására, másrészt azonban az őszi vetési munkálatok elvégzésére kedvezőtlenül hatott.

A helyzet szeptember, október hónapokban megváltozott: az időnként lehulló csapadék lehetővé tette az őszi munkák zavartalan elvégzését. A betakarítás az ütemterv szerint folyt, míg a vetési munkák vontatottan haladtak. Ez részben betudható annak, hogy a helyi tanácsok nem kapták meg a szükséges ellenőrzést és instruálást, másrészt az aszályos időjárás következtében egyes növényfélésekből a termés annyira alacsony volt, hogy a helyileg szükséges vetőmag mennyiséget sem tudták biztosítani.

Bár november és december hónapokban teljes erővel folytak az őszi szántási és vetési munkálatok, az előírt szántási és vetési tervet a járás részleteiben mégsem teljesítette.

	tszcs.	egyéni.	összesen.
Fogattal felszántva	1.663 kh.	14.383 kh.	16.045 kh.
Traktorral "	8.517 "	1.760 "	10.277 " 120 /

A gyapottermelés területén a tavaszi fagyok következtében az első vetés ugyszólván teljesen kipusztult. Így július elején kellett újravetni. A kis tenyészidő ellenére a szegedi járás terméseredménye volt a legjobb a megyében; a tszcs-k elérték a 3 mázsás átlagtermést holdanként.

A silózási ütemterv csak a vetés befejezése után gyorsult meg. A járás a silózási tervét globálisan 68.8 %-ban, míg a tszcs-k 86 %-ban teljesítették.

A szegedi járásban 1952. év végén 126 tszcs működött. 121 /

Ez az összefoglaló jelentés csak részben ad képet a mezőgazdaság helyzetéről és a nehézségek okait lényegében az időjárási viszonyokra szűkíti le, mintha más tényező nem hatott volna közre a mezőgazdasági termelés kedvezőtlen alakulásában.

A mezőgazdaság alakulására jellemző tényezők lényegében országosan is ugyanazok voltak, mint amelyek Csongrád megyében is megtalálhatók a vizsgált időszakban.

Növénytermelésünk - az 1952-es évben - jelentős mértékben elmaradt az 5 éves terv hasonló évi előirányzatától. Ennek fő oka a rendkívül kedvezőtlen időjárás volt.

Mint ismeretes, a tavasz szokatlanul későn köszöntött be.

120 /

Állami Levéltár Szeged. Szeged Járási Tanács Mezőgazdasági Osztályának iratai. Mg. 43. csomag.

121 /

Ugyanott.

Áprilisban korai hóhullám volt az országban. Ezt igen hűvös időjárás, majd májusban a hosszantartó erős fagyok következtek. Juliusban és augusztusban szinte trópusi hőség és száraz időjárás volt. Ez a kedvezőtlen éghajlat alakulás a terméseredményeket igen hátrányosan befolyásolta. Ez különösen a kapásnövények terméshozamára volt hátrányos. Ezt a nehézséget fokozta az a körülmény is, hogy az őszi esőzések a termés betakarítását is nehezítették, valamint az őszi mezőgazdasági munkák elvégzésére is károsan hatottak.

A régi nagybirtokrendszer időszakában hasonló kedvezőtlen időjárás esetén a mezőgazdaság százezrek számára hozott volna éhínséget és több százezer kisparaszt jutott volna koldusbotra. A nép állama azonban, ilyen súlyos csapások ellenére is biztosítani tudta a munkásság és a parasztság élelemmel való ellátását, megélhetését. 122 /

Ezen nehézségeket úgy oldotta meg az állam, hogy csökkentette a kivitelre szánt élelmiszerek exportját és a baráti országokból jelentős mennyiségű takarmánygabonát hozott be, hogy az állatállomány ilyen körülmények között is fejlődni tudjon.

A parasztság terhein is úgy segített az állam, hogy lényegesen csökkentette a termésbeszolgáltatást.

Ebben az időben került sor a tartalék élelmiszerek felhasználására is. Megfelelő szigorral kellett fellépni a harácsolók, feketevágók, szabotálók és rémhirterjesztők ellen, akik a nemzet előtt álló nehéz időket saját spekulációikra akarták felhasználni.

Az ilyen nehéz időket azért tudtuk megfelelő módon átvészelni, mert a baráti országok összefogása segítette a

122 /

Gerő Ernő : A mezőgazdasági termelés alakulása 1952-ben.

Társadalmi Szemle 1952. decemberi száma.

nehézségek előtt álló, szocialista úton haladó testvéri
országot. 123 /

Meg kellett azonban állapítani azt is, hogy a mezőgazdasági termelésünk kedvezőtlen alakulása külkereskedelmünket igen érzékenyen érintette. Eddig kivittük a gabonát, mert feleslegünk volt, 1952-ben behozni kényyszerültünk. A terméskiesés különösen érzékenyen érintette a mezőgazdaság szocialista szektorát, mert itt több termésnek kellett volna lenni, mint az elmúlt évben. Ez azonban nem valósult meg.

Egyes termelőszövetkezetek a mostoha időjárás ellenére is kiemelkedő terméseredményeket értek el országosan.

Például Győr megyében a peresztegi Szabadság tsz 16.5 mázsa gabonatermést, a győrmegyei balfi Micsurin tsz. 17.2 mázsa, továbbá több állami gazdaság ért el 12-17 mázsa termésátlagot a kalászos növényeknél. 124 /

Néhány adat kiemelése szükséges annak bemutatásához, hogy az állatállomány egy év alatt, milyen fejlődést mutatott. Állatállományunk az 1952-es évben, különösen a juhtenyésztés terén emelkedett ugrásszerűen.

1951. júniusától, 1952. júniusáig a juhállomány 32.3 %-kal, a sertésállomány 19.1 %-kal, a szarvasmarha állomány 9.5 %-kal növekedett. A tehénállomány gyarapodása egyáltalán nem kielégítő, mert egy év alatt mindössze 5 %-kal emelkedett.

1952. szeptember 30.-án az állam kezében az ország sertésállományának 19.6 %-a, a juhállománynak 15 %-a, a szarvasmarha állománynak 11 %-a, a lóállománynak pedig 8 %-a volt. 125 /

Az állatállomány megnövekedett a termelőszövetkezetekben is.

123 / Ugyanott.

124 / Ugyanott.

125 / Ugyanott.

A III. típusu tszcs-knél - 1951. szeptember 30.-án - egy számosállatra 7.8 kat. hold szántó, 1952. szeptember 30.-án pedig, 6.1 kat. hold szántóterület jutott. Tehát ezekben a tszcs-kben az állatállomány gyorsabban növekedett, mint a földterület.

Az állattenyésztésünk fejlődésének, a tehénállomány lassu fejlődése mellett, fő hiányossága - s ez volt a döntő kérdés - az állattenyésztés hozamának elégtelensége. Nem volt kielégítő a helyzet a termelőszövetkezetekben, de az állami gazdaságokban sem.

Az állattenyésztés hozamának országosan alacsony átlaga mellett természetesen számos állami gazdaságban, termelőszövetkezetben, de az egyénileg gazdálkodó parasztság között is sokan, igen kiemelkedő eredményeket értek el. Ezek, az elmondott tények igazolták, hogy az állattenyésztés fejlesztése terén még igen sok tennivaló van, úgy a mennyiség, mint a minőség vonatkozásában. 126 /

Az MDP Központi Vezetőségének 1952. november 29.-én tartott ülésén elhangzott Gerő Ernő beszédében a mezőgazdaság fő feladatául a hozam növelését határozta meg.

A beszéd vázolta, hogy a növénytermelésben a hozam emelkedésének kulcsa, az alapvető agrótechnikai eljárások és rendszabályok következetes megvalósítása, valamint a talajerő fokozása.

Az 1952-es évi tapasztalatok megmutatták, hogy ahol betartották az alapvető agrótechnikai előírásokat, az eredmény nem maradt el. Az agrótechnika terén bizonyos előrehaladást tettünk a felszabadulás óta. Ugyanakkor mezőgazdaságunk sokezer traktort és munkagépeket kapott. A mezőgazdaság a felszabadulás óta 4.4 szerezésre emelte a műtrágya alkalmazását. Ez azonban mégsem mutatkozott meg kellőképpen az elért eredményekben.

126 / Ugyanott.

A talajművelés terén sem alkalmaztak a szocialista szektorokban megfelelő előkészítő és növényápoló munkát. A munkálatok elvégzése sem, a megfelelő időszakokban történt meg, a trágyázás tekintetében is voltak még javítani valóak. Sok helyen évek óta ott hevert a trágya felhasználatlanul.

A szerves trágya vonatkozásában is sok hiba történt, mert nem tervszerűen használták fel azt. Mégis meg kell állapítani, hogy némi javulás mutatkozott az elmúlt évekhez képest, mert az utolsó egy év alatt 35 %-kal nagyobb területet láttak el trágyával, mint az előző években.

A betakarítás terén sok gondot kellett fordítani a gabona betakarítására, különösen azt itt mutatózó veszteségek csökkentésére.

A Központi Statisztikai Hivatal 1952-es mérései szerint a pergés következtében 4-5 %-os, a behordásnál és a cséplésnél további 3-4 %-os, vagyis összesen 8 %-os átlagosan a szemvesztés. 127 /

A figyelmet az elkövetkezendő időszakban az öntözéses növénytermesztés felé kell irányítani - határozza meg feladatként a beszámoló - . Erre a célra igénybe kell venni az 1954. évre elkészülő és Tisza-ökon épülő duzzasztóművet, amely lehetővé teszi majd több tízezer hold földterület öntözését.

A fentiekből következik az, hogy a tavaszi mezőgazdasági munkákat előrelátóbban, tervszerűbben kellett volna megszervezni, a vetőmagot elő kellett volna készíteni, továbbá az ellenséget le kellett volna leplezni és el kellett volna szigetelni. 128 /

Az állattenyésztésnél a hozam növelése volt a fő kérdés. Ezzel függött össze a helyes takarmánykezelés, a takar-

127 /

Ugyanott.

128 /

Ugyanott.

mánygazdálkodás megszervezése, valamint a tenyésztési munka megjavítása.

Ezzel kapcsolatban Gerő Ernő a következőket mondotta :

" A hozam növelése mind a növénytermelésben, mind az állattenyésztésben előfeltétele és alapja annak is, hogy a dolgozó parasztok száz-
ezrei mielőbb a gyakorlatban győződjenek meg a nagyüzemi, társasgazdálkodás fölényéről, az egyéni, kisüzemi gazdálkodással szemben és önkéntesen belépjenek a termelőszövetkezetbe. "129/

A mezőgazdaság szocialista átépítését illetően, továbbra is változatlanul az eddig elért eredmények megszilárdítása, a meglévő termelőszövetkezetek gazdasági megerősítése volt a fő kérdés. Lényegében ennek kellett volna meghatároznia a fejlődés ütemét a továbbiakban.

Az 1952-es nehéz évet azok a termelőszövetkezetek tudták átvészelni, amelyek már néhány éves multra tekintettek vissza.

A gépállomások vezetése sok kívánnivalót hagyott maga után. A Földművelésügyi Minisztériumnak nagyobb gondot kellett volna fordítania gépállomások vezetésének megszilárdítására.

A begyűjtés terén is komoly hibák mutatkoztak. A begyűjtésben résztvevők közül sokan részrehajlóak voltak és azoktól is követeltek többlet-teljesítést, akik már a kötelezettségeiknek eleget tettek. Az ilyen tulkapásokat meg kell szüntetni és a felelősöket meg kell büntetni.

Nem lehet szó nélkül hagyni azt sem, hogy sok termelőszövetkezet rosszabbul tett eleget begyűjtési kötelezettségének, mint az egyénileg dolgozó parasztgazdaságok.

Ez volt a helyzet az állami gazdaságok többségénél is, ahol

a vezetők nem voltak eléggé tudatában annak, hogy az állami gazdaság célja nem az önellátás, hanem az országos ellátás.

A beszámoló utal arra, hogy az elkövetkezendő években biztosítani kell azt a helyzetet, amely szerint a mezőgazdasági szektorok, az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek és az egyénileg dolgozó parasztok, de nem utolsósorban a kulákok is teljes mértékben, időben tegyenek eleget a beadási kötelezettségeiknek.

Feltétlenül ki kell hangsúlyozni, hogy azok, akik eleget tettek az állammal szemben fennálló kötelezettségeiknek, a fennmaradó terményeikkel szabadon rendelkezhessenek. Ezt ki kell terjeszteni a következő években a rizsre és a napraforgó magvakra is. 130 /

Ugyancsak a mezőgazdasági termelés alakulásával és a falusi pártszervezetek feladataival foglalkozik a Pártépítés 1952. augusztusi számában megjelent egyik cikk.

E cikk rámutat arra, hogy pártunk falusi munkájának közép-pontjában a termelőszövetkezetek gazdasági és politikai megszilárdítása áll. Nagy feladatot jelentett ez a pártszervezeteknek, ha figyelembe vesszük, hogy 1952-ben 4.652 tszcs-ben, mintegy 225.000 család dolgozott másfélmillió szántóterületen, országosan. Nagyrészt ezeknek a jó munkájától függött a tszcs-k terméseredményének növelése és továbbfejlesztése.

A termelőszövetkezetek és csoportok pártszervezeteinek állandóan szem előtt kellett tartaniuk azt, hogy " első és legfontosabb feladatunk megerősíteni a már meglévő termelőszövetkezeteket és gondoskodni róla, hogy ezek a szövetkezetek jó példával, eredménnyel vonzzák a dolgozó parasztságot. " 131 /

130 / Ugyanott.

131 / Pártépítés 1952. 8. évfolyam 1. szám. 11-12. oldal.

Erre hívta fel a figyelmet a Párt Központi Vezetőségének novemberi ülése, valamint a termelőszövetkezetek és gépálmások élenjáró dolgozóinak országos értekezlete is. A tszcs pártszervezetek legfontosabb feladata, hogy nagyobb terméseredmények elérésére, a tszcs-k szervezeti és gazdasági megerősítésére, a közös vagyon növelésére, valamint a munkafegyelem és a szövetkezeti demokrácia megsértői, a közös vagyon pocsékolói elleni harcra nevelje, lelkesítse a tszcs dolgozóit. Aláhízottan hívja fel a figyelmet az állammal szembeni kötelezettség teljesítésére is. 132 /

Meg kell értetni a dolgozókkal, hogy a termelési tervek nem teljesítése, az állammal szembeni kötelezettség alóli kibuvás - a mi szocializmust építő hazánkban a dolgozó nép, az állam becsapását jelenti.

Minden alacsony terméseredmény, az államtól elvon egy-egy kilógramm terményt, árt ötéves tervünknek, életszinvonalunk emelésének. A hanyag, a lelkiismeretlen munka, a közösséggel szembeni felelőtlenség, a legnagyobb szégyen és a tszcs tagság becsületes többsége elítéli azt.

A tapasztalatok azt bizonyították, hogy a tszcs tagok többsége, a jól dolgozók, kezdenek fellépni a hanyagokkal szemben. Az elmúlt esztendő tapasztalata az volt, hogy ahol a vezetőség jól irányította a politikai munkát, ott kiemelkedő eredményeket értek el. Ezeket bizonyították az elmúlt évi zárszámadások összegzései. 133 /

A munkafegyelem megszilárdításáért folytatott harc egyik legjobb módszerének bizonyult az, ha a pártszervezetek nyíltan, az egyszerű tagok számára is érthetően felvetik, hogy milyen kárt jelent a becsületes dolgozók számára a fegyelmezetlenség. Ezt néhány országos adat is bizonyítja. Például Kisujszálláson a Dózsa tszcs-ben a lusták és a ha-

132 /

Ugyanott.

133 /

Ugyanott.

anyagok miatt nem tudták időben befejezni a sertésól építését. Ennek következtében elpusztult 70 darab malac, mert nem tudták azokat megfelelően elhelyezni.

Gazsó Lajos, a tiszaroffi Ötéves Terv tsz tagja, elmondotta, hogy a szövetkezet 55 tagjából 21 tag nem dolgozott rendszeresen, de akik dolgoztak is, azok sem használták ki megfelelően a munkaidőt. A 30 holdas kukoricásból 10 holdat egyszer sem, 20 holdat pedig csak egyszer kapáltak meg. A 45 kat. holdas maglucernából 90 mázsa helyett, csak 19 mázsát takarítottak be, de ez is csak másod-, vagy harmadosztályu lett. Ha becsületesen dolgoztak volna, a csoport keresete megduplázódhatott volna. 134 /

A munka megjavításához nagyban hozzájárulhat az a lehetőség, ha a pártszervezet népnevelői a brigád- és munkacsoport értekezleteken rendszeres hozzászólásaikkal rámutatnak a hiányosságokra. Ezeken a fórumokon elmondott bírálat a tszcs tagságát hozzásegítheti a magasabb értékű munkaegység kialakításához. Ahhoz, hogy a politikai munkának ez a módszere kialakulhasson, a tszcs pártszervezetének igen aktív tevékenységet kell kifejtenie. Meg kell tanítani a propagandistákat arra, hogy az agitációnak a leghatásosabb módszereit alkalmazzák.

A cikk megállapítja, hogy nagyrészt ennek a munkának a sikerétől függ a munkafegyelem megszilárdítása és a következő gazdasági év sikere. 135 /

A termelőszövetkezeti mozgalom kiszélesítésének, a természet eredmény növelésének érdekében a pártszervezetek az agitációs munkának döntő eszközként való alkalmazását kapták feladatul, ugyanakkor az állam adminisztratív eszközökkel igyekezett a mezőgazdaság kollektivizálását megvalósítani.

Ezt fényesen bizonyítja a következő országos statisztika:

134 /

Ugyanott.

135 /

Ugyanott.

Év	tsz-ek és tszcs-k száma	földterület	tsz családok száma
1949	1.367	316.400 kh	21.415
1952	5.110	2,608.000 "	282.874

136 /

A fenti adatokból látható, hogy a termelőszövetkezetek és csoportok száma - 1949 és 1952 között - majdnem négyszeresére, a földterületük nagysága, majdnem hétszeresére, a termelőszövetkezeti családok száma pedig több, mint tizenegyszeresére emelkedett.

A termelőszövetkezetek nagyarányu számszerű fejlődése, - amely jellemző volt országosan és a már leírtak szerint a szegedi járásban is - nem tudta biztosítani megfelelően sem a lakosság, sem az ipar, mezőgazdasági termékekkel való ellátottságát.

Ehhez hozzájárult még a kulákok korlátozásának erőteljes politikája, amelynek következményeként 1949 közepétől, 1953 elejéig országosan 193.000 esetben, összesen 1,824.476 kat. hold felajánlott, elsősorban kulák ingatlant vett át az állam. Ennek a földterületnek jelentős része megműveletlen maradt. Az így elhagyott földek terméskiesése erőteljesen éreztette hatását, aminek következménye nemcsak, hogy az ötéves tervben, de különösen a felemelt ötéves tervben előírt és mutatókban meghatározott termelékenység emelkedést nem lehetett elérni. 137 /

Ehhez járultak még a párt falusi politikájában és gyakorlati tevékenységében elkövetett hibák, amelyek eszmei alapját az képezte, hogy az MDP vezetősége a NEP politikát nem a munkás - paraszt szövetség, a város és a falu közti árukapcsolatok kérdésének, hanem csupán e kapcsolatok le-

136 / Statisztikai Évkönyv. 1949-1955. 197. oldal.

137 / Zsilák András : A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és az MDP politikájának főbb vonásai. /1949-1956/ Lásd: A Kommunista Párt szövetségi politikája. 172.old.

bonyolítására hivatott elosztó gépezet problémájának tekintette. Ennek az eszmei alapnak következménye volt, hogy a belőle adódó hibák nem a falusi lakosság egyik, vagy másik rétegét, hanem a dolgozó parasztság egészét érintették, tehát következésképpen lazították a munkás - paraszt szövetséget. ^{138 /}

A munkásosztály és a parasztság viszonyát károsan leginkább a begyűjtési rendszer befolyásolta. A beszolgáltatási normák évenkénti emelése, továbbá az alacsony begyűjtési árak, a kisárutermelő gazdaságok, a termelőszövetkezetek, valamint a csoportok fejlődését egyaránt akadályozta.

Rákosi Mátyás a beszolgáltatási normák emelését a járási titkárok országos értekezletén azzal magyarázta, hogy ezzel serkenteni kívánja a mezőgazdasági termelés emelését, színvonalának növekedését, mert a mezőgazdasági termelést új gépek és jelentékeny befektetés nélkül 50 %-kal lehetne fejleszteni, ha például 5 millió kat. hold másodvetést végezne el a parasztságunk.

E politika eredménye nem a mezőgazdasági termelés emelése, hanem egymillió kat. hold földterület parlagon hagyása lett országosan,

A begyűjtés progresszivitása mind erőteljesebben éreztette hatását 1949-től kezdődően. Ez elsősorban a módosabb középparaszti réteget érintette súlyosabban. A beszolgáltatási normák évenkénti emelése viszont a szegényparasztság és a középparasztság alsó rétegeit súlytotta leginkább.

A beszolgáltatási rendszer progresszivitása mellett is a szegényparaszti gazdaságok tudtak legkevésbé a gabonafeleslegre szert tenni, mert a kisparaszti gazdaságokban mutatózó alacsony termésátlag következtében az állammal szemben fennálló kötelezettségeik teljesítése után, gyakran a

törvényesen engedélyezett őstermelői fejadaggal sem rendelkeztek. Ezért őket a gabonaárak alakulása nemcsak, mint eladókat, hanem, mint vevőket is érzékenyen érintette.

Ezt bizonyítja, hogy például 1952-ben a buza állami felvásárlási ára 80 forint volt, míg a szabadpiaci ára 500 forintot tett ki. Ugyanezen időszakban a rozs állami felvásárlási ára 60 forint, míg a szabadpiaci ára 400 forint volt.

Az állattenyésztés és a huszbeadási kötelezettség szempontjából érzékenyen érintette a szegényparaszságot a kukorica árának alakulása is. A tárgyalt évben a kukorica állami felvásárlási ára mázsánként 62.3 forint volt, addig a szabadpiaci ára mázsánként 500 forintot tett ki. 139 /

Az irreális beszolgáltatási normák teljesítésének elmarádása, továbbá az engedély nélküli állatlevágás, fakitermelés, stb. miatt a büntetőeljárások egész sora indult meg a bíróságokon és az ilyen cselekményt elkövetőkkel szemben igen szigorú büntetést alkalmaztak. Különösen sok ilyen ügy fordult elő 1952. évben a szegedi járásban. Erre a körülményre csak néhány jellemző esetet kívánok felhozni.

Sz. V. vádlott, 62 éves, földműves- napszámos fogalalkozású és fél kh. juttatott földdel rendelkezett, röszei lakos. 1952. évben famozsárban 6 kg töröttpaprikát állított elő. Ezért a cselekményéért a bíróság 500 forint pénzbüntetésre ítélte, amelyet behajthatatlanság esetén 20 forintonként egy napi, összesen 25 napi börtönre kell átváltoztatni.

Az ítélet indokolása utal arra, amely szerint: "Terhelt cselekménye, mivel rendellenes módon állított elő paprikát, ezért veszélyes társadalmunk rendjére." 140 /

H.I.Csengelei lakos, aki 10 kat.hold ingatlannal rendelkezett 1952.január 4-én a saját tulajdonát képező ingatlannól 7 db. akácfát engedély nélkül tüzelés céljaira kivágott. Terhelt a tárgyaláson azzal védekezett, hogy a fákat kénytelen volt kivágni, mert azokat a szélvihar kidöntötte és a házára döltek, annak állagát veszélyeztette.

139/ Ugyanott. 181-182.old.

140/ Szegedi Járásbíróság B.21.283/1952.

A bíróság ezt a védekezést nem fogadta el, hanem a bűnösség megállapítása mellett 500.-Ft.pénzbüntetésre ítélte a vádlottat. Az ítélet indokolásában rámutat arra a bíróság, hogy "terhelt cselekménye, mivel az alföld fásítási tervét gátolta, veszélyes társadalmunk gazdasági rendjére". 141 /

K.I.királyhalmi lakos, 14 hold földön gazdálkodó földműves, a mórachalmi községi tanács által 1952/53 gazdasági évre előírt 85 kg.-os sertést 1952.junius 30-ig nem szolgáltatotta be. A terhelt a tárgyaláson azzal védekezett, hogy nem volt sem sertése, sem pénze, hogy azt megvegye. A bíróság a tárgyaláson a további bizonyítás felvétele helyett a bűnösséget megállapította és K.I.-t 6 hónapi börtönbüntetésre, 1500.-Ft.pénzbüntetésre és 1500.-Ft. értékű vagyonelkobzásra ítélte. 142 /

Cs.J.-né csorvái lakos, akinek férjével együtt 34.kat.hold és 200 négyszögöl területű ingatlana volt, 1951.évben 1320 db.tojást és 99 kg.élőbaromfit kellett volna beszolgáltatnia. E kötelezettségét csak részben teljesítette, nevezetesen az 1951.év végéig összesen 995 db.tojást és 81 kg.40 dkg.élő baromfit szolgáltatott be. Így 335 db.tojással és 8.60 kg.élő baromfival maradt hátralékban.

A tárgyaláson terhelt azzal védekezett, hogy a tojás és baromfi beszolgáltatási kötelezettségének azért nem tudott eleget tenni, mert nem volt miből teljesíteni a beszolgáltatást. Mindössze 8 db.tyukja maradt, a többi elvitték adóba.

A bíróság a bűnösség megállapítása mellett Cs.J.-né 2500.-Ft.pénzbüntetésre ítélte. Indokolásában rámutat arra, hogy "terhelt cselekménye, mivel a dolgozók baromfi és tojás ellátását veszélyeztette, veszélyes társadalmunk gazdasági rendjére. Személye a tett elkövetésén felül, osztályhelyzeténél fogva veszélyes elem".

A bíróság a büntetés kiszabásánál az alábbi körülményeket

141 / Szegedi Járásbíróság B.21.242/1952 Birésági irattár

142 / Szegedi Járásbíróság B.25.220/1952.Birósági irattár

mérlegelte :

" . . . a terhelt beismerését, büntetlen előéletét, családos állapotát, idősebb korát enyhítő körülményként mérlegelte, . . . Terhelt, bár osztályhelyzeténél fogva ellenséges elem, mégsem tartotta vele szemben szükségesnek a börtönbüntetés kiszabását, mert ezáltal uratlanul maradt volna a 34 hold területű ingatlan. Ugyanis férje jelenleg szabadságvesztés büntetését tölti s így nem lett volna senki, aki az ingatlant kezelni tudta volna. " 143 /

A felsorolt példák mindegyikében azonos az, hogy aki a begyűjtési rendelet ellen vétett, vagy a közellátás érdekeit veszélyeztette, a törvény a legnagyobb szigorral súlytotta le, mindenféle kimentési lehetőség mellőzésével.

Ez a helyzet tehát még jobban megszorította a kis és középparasztokat. Tulajdonképpen két lehetőség állott előttük : vagy belépnek a termelőszövetkezetbe, vagy napszámosként, illetve ipari segédmunkásként dolgoznak.

A beszolgáltatási rendszer kezdettől fogva ellenszenves volt a parasztság előtt. Különösen akkor vált ellenszenvesé, amikor a termelőszövetkezetbe való belépés adminisztratív eszköznek szerepelt. Ugyanis az egyénileg dolgozó parasztokat súlytotta elsősorban a begyűjtési rendelet és a kis és középparasztság nagy része éppen a beszolgáltatás elől való menekülés céljából lépett a szövetkezetekbe.

Amikor a gazdaságpolitika a begyűjtési rendszert a termelőszövetkezetekkel szemben is durván alkalmazta, a tsz-ekbe és tszcs-kbe belépett parasztok - tagsági viszonyuk fenttartása mellett - elmentek napszámba, vagy az iparba dol-

143 /

Szegedi Járásbíróság B. 21.203 / 1952. Birósági irattár.

gozni. Ennek következménye az az objektív körforgás lett, hogy az állandó földterület mellett, a szövetkezetek közös munkájában résztvevők száma állandóan csökkent, a földet még a szükséghez képest sem tudták megművelni, így a termés hozam nagymértékben esett.

Ilyen helyzet állott elő többek között, a mórահalmi Vörös Október tszcs-nél és a kisteleki Felszabadulás tszcs-nél is, ahol a mérleg passzívan zárult és a ténylegesen dolgozó tsz tagok még annyi juttatásban sem részesültek, ami a minimális létfenntartásukat biztosította volna. Ennek következményeképpen újabb tszcs dolgozók hagyták ott a szövetkezetet, földjüket is hátrahagyva, hogy másutt keressenek megélhetést biztosító foglalkozást. A helyzet felismerése helyett az eltorzított gazdaságpolitika a kizárólagos megoldást az erőszakos agitációs módszerekben látta. Ezek az ellentmondások különösen az 1952-es gazdasági évben, valamint az 1953-as gazdasági év első felében élesedtek ki, ami megmutatkozott az életszínvonal átmeneti csökkenésében is.

A termelőszövetkezetek helyzetét tovább nehezítette a beruházási politika.

Az ötéves tervben a mezőgazdaság beruházási összegét alacsonyán állapították meg és a felemelt ötéves terv során ez az összeg további csökkenést szenvedett. Ez a negatív politika késleltette a kollektív gazdaságok megszilárdulását. Ehhez kapcsolódott az a követelmény is, amelyet az állam felállított a termelőszövetkezetekkel szemben.

A mezőgazdasági termelés értékét az ötéves tervben 50 % -kal kellett volna felemelni. A termelőszövetkezetek és csoportok nagyarányú számszerű fejlesztésétől és annak ütemétől igen elmaradt a beruházások összege, amely alkalmas lett volna a szükségletek kielégítésére. 144 /

144 / Zsilák András : A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és az MDP politikájának főbb vonásai. /1949-1956/ Lásd: A Kommunista Párt szövetségi politikája 181. oldal.

A szövetkezetek anyagi támogatása nem a termelés fejlesztését szolgálta, mert a helytelen adópolitika és a beszállítási rendszer lehetetlenné tette a tsz-ek számára a gazdaságuknak saját erőforrásaik felhasználásával történő fejlesztését. Így az állami támogatás tulajdonképpen a tsz-ek eladósodásához vezetett és az állami tartozás elengedése csak 1953 második felében került sor. Az eladósodásra jellemző példa, hogy 1952-ben a termelőszövetkezetek egy kat. holdrabjuto tiszta vagyona 285 forint, adósságterhe pedig 1.062 forint volt. ^{145 /}

Bár egyes termelőszövetkezetek gazdálkodása kiemelkedő volt, mint például a szegedi járásban a tápéi Ady Endre tszcs, vagy a domaszéki Rákóczi tszcs, viszont a szövetkezetek összességének termésátlagai elmaradtak az egyéni gazdálkodók ugyancsak alacsony termésátlagaitól.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésének egyik igen fontos igazgatási területe volt - amelyben a Párt és az állam gazdaságpolitikája kifejezésre jutott - az állami gépállomások szervezetének létrehozása.

A gépállomásokhálózata azzal a céllal jött létre 1949-ben, hogy a mezőgazdasági termelés fejlesztésének, az élenjáró módszerek bevezetésének gépi és agrótechnikai központjai, a tsz-ek fejlesztésének és megszilárdításának, valamint a falu gazdasági, kulturális és társadalmi felemelkedésének szilárd támaszai legyenek.

Ennek érdekében a Magyar Népköztársaság 1953. január végén országosan közel 10.000 különböző traktort, többmint 1.100 vontatót, 180 kombájt 1.500 aratógépet és 11.000 cséplőgépet, valamint több ezer egyéb korszerű mezőgazdasági gépet állított munkába a gépállomásokon, amelyeknek irányítására és a termelési feladatok biztosítására az öntudatos szakmunkások ezreit küldte.

A gépállomások munkájának megjavítására vonatkozó miniszter-

tanácsi határozatot követően a munkagépek kijavitása, a szövetkezetekkel való együttműködés és a főbb mezőgazdasági munkák szervezése terén komoly eredményeket értek el a szegedi járás gépállomásai.

A röszei gépállomás traktorosai már 1953. februárjában szorgalmasan javították gépeiket, készülve a tavaszi mezőgazdasági munkákra. A javító brigádok azon igyekeztek, hogy február 15.-ig minden gépet munkára kész állapotba hozzának és így teljes erővel és idejében hozzáfoghassanak a tavaszi mezőgazdasági munkához.

A javítások megkezdése előtt brigádokat alakítottak. A traktorok motorjait Vörös Sándor és brigádja javította. Gondosan néztek át minden alkatrészt, mert azt akarták, hogy a traktorok kifogástalan állapotban kerüljenek a munkába.

Kószó János és brigádja ugyancsak a traktorok javításával foglalkozott. Külön brigád végezte el a járószerkezet karbantartását.

A röszei gépállomásonnáz erőgépek javítási és karbantartási munkálatain kívül egyéb elfoglaltságuk is volt a traktoristáknak. A környéken még 1953. februárjában is voltak mélyszántatlan földek, amelyeket sürgősen meg kellett művelniük. A traktoros férfiak között ott volt Varga Etelka és Káisi Irén is, akik derekasan kivették részüket a munkából, mert tudták, hogy a röszei gépállomásra hatalmas feladat hárul: 4.000 hold földet kellett megművelniük, amelyről majd bő termést kell hogy betakarítsanak a tszcs tagjai és az egyénileg dolgozó parasztok. ¹⁴⁶ /

Az 1953-as évben 11 termelőszövetkezet kötött munkaszerződést a pusztamérgesi gépállomással. A szerződés értelmében március 31.-ig összesen 3.530 kat. holdat kellett felszántania a gépállomásnak. A vállalt kötelezettség teljesítése komoly feladat elé állította a gépállomást, mert csak 13

traktora volt és így egy gépre kb. 270 normálhold jutott.

Amikor a gépállomás vezetősége a szerződéseket a tsz-ekkel aláírta, felelősséget is vállalt a kötelezettségek betartásáért. Hiszen a gépállomás és a szövetkezetek közötti kapcsolat alapokmánya a szerződés, így az abban foglaltakat, mind a gépállomás dolgozóinak, mind a tsz tagjainak be kell tartaniuk.

A szerződés megkötése után a vezetőség és a traktoristák megbeszélték a feladatokat. Legelső teendőként a szántás haladéktalan megkezdését jelölték meg. Az erőgépeket határidőre - február 15.-re - kijavították, tehát készen álltak az ekék, a boronák, csak az időjárás akadályozta a szántást. A gépállomás vezetősége előre megbeszélte a szövetkezet vezetőivel, hogy amint lehet szántani csak szóljanak és ők azonnal felvonulnak a földekre a gépekkel. A gépállomás körzeti mezőgazdászai a határjárás során figyelték, hol, mikor lehet szántani.

1953. február végén már kivonult a 13 traktor a munkára.

Nagy volt az öröm, amellyel a pusztamérgesi Rákóczi tszcs tagsága fogadta a földjükre érkezett traktorokat. Lippai István elvtárs, a szövetkezet elnöke, ígéretet tett, hogy ők is biztosítják a traktoroknak - kezdettől fogva - az állandó munkát, nem fogja semmi akadályozni a folyamatos szántást és a többi talajmunkát.

Az üllési Vörös Csillag tsz-ben is lelkesedést váltott ki a traktorok megérkezése. Rövid idő alatt a pusztamérgesi gépállomáshoz tartozó kilenc szövetkezetben dübörögtek a gépek.

A brigádok és a traktoristák, egymással versenyben, növelték a felszántott holdak számát. Nyolc traktorista és négy brigád indult harcba azért, hogy április 4.-re elnyerje a " legjobb traktorista " és a " legjobb brigád " megtisztelő címet.

A szántási munkáknál a legjobb eredményt azok a traktoristák érték el, akik saját termelőszövetkezetükben dolgoztak.

A pusztamérgesi gépállomás alkalmazta azt a jó módszert, hogy a gépállomás dolgozóinak számát szövetkezeti tagokkal gyarapította. Így a tsz tag traktoristák gyorsan és jól dolgoztak, hogy szövetkezetükben minél előbb végezzenek a szántással és minél előbb vessék el a magvakat.

Zádori Gyula és Gera Miklós szövetkezeti traktoristák érték el a legjobb eredményt a szántásban. Átlageredményük mindig felül volt a 4 normálholdon. Méltó versenytársuk volt Magda Imre is, aki azzal az elhatározással vett részt a versenyben, hogy abból győztesként kerüljön ki.

A brigádok vetélkedése között Papdi Imréné brigádja járt az élen, mert 3 nap alatt 42.5 holdat szántott fel. A kedvezőtlen talajviszonyok ellenére mindig felül teljesítették a 4 normálholdat. Az előírányzat pedig 3.6 és 3.9 normálhold volt.

Megállták a helyüket a munkában azok a női dolgozók is, akik a hódmezővásárhelyi traktoros iskoláról kerültek a pusztamérgesi gépállomásra. Így Törzsmagi Benjáminné és Szilágyi Nándorné is élenjártak a munkában. Az öregebb traktoristák szakmai segítségével tervük telteljesítésére törekedtek.

A gépállomások körzeti mezőgazdászai is derekasan helytálltak a munkában. A három körzeti mezőgazdász rendszeresen látogatta az szövetkezeteket és szakmai, munkaszervezési utmutatásokkal látta el a tagságot.

A pusztamérgesi Rákóczi tszcs-ben Máté Sándor, a gépállomás igazgatója, tartott szakmai előadásokat. A gépállomás mezőgazdászai pedig gyakorlatban segítették a szövetkezeti tagokat.

Gáspár Jenő körzeti mezőgazdász például az üllési Vörös Csillag tszcs tagjait segítette, amikor elromlott a silótöltőgépjük és a traktor gyújtófeje. A mezőgazdász segítség-

ge nyomán nem kellett soká állniok a gépeknek és így nem történt lényeges munkakiesés.

A gépállomás és a hozzá tartozó termelőszövetkezetek, kapcsolatuk elmélyítése és a tavaszi munkák sikere érdekében tanácsulést tartottak a gépállomáson, amelyre meghívták a környékbeli tanácselnököket és párttitkárokat is. E közös megbeszélés célja az volt, hogy a szövetkezetek elnökei elmondhassák tapasztalataikat a traktoristák munkájával kapcsolatban, továbbá, hogy javaslatokat tehessenek a szorosabb együttműködés érdekében. 147 /

A pusztamérgesi gépállomás helyes kezdeményezése ösztönzőleg hatott a többi gépállomásra is.

A deszki gépállomás február 11.-ére - 4 nappal a határidő előtt - befejezte a téli gépjavítási munkálatokat.

A deszki gépállomás dolgozói ezt követően összeültek megbeszélni: milyen feladatok várnak rájuk a tavaszi munkák végrehajtása után.

Az üzemi gyűlésen Vetró István elvtárs, a gépállomás igazgatója a következőkben határozta meg a tennivalókat :

" A további eredményes munkák biztosítása érdekében feltétlenül szükséges gépállomásunkon a jó munkaszervezés és a brigádbeosztás. Ha kapkodunk, ha nem fogjuk össze a munkaerőt, nem tudjuk teljesíteni tervünket. Pedig nem vallhat szégyent gépállomásunk a tsz-ekkel kötött szerződésnél - azt minden módon teljesítenünk kell. " 148 /

A gépállomás vezetőségének javaslatára 10 traktoros brigád alakult meg. Vezetőkké a legjobb, a legtapasztaltabb dolgozókat választották, akiknek már nagy része elvégezte

147 / Délmagyarország 1953.március 3. 4. oldal.

148 / Délmagyarország 1953. március 17. 4. oldal.

az 5 hónapos brigádvezetőképző iskolát. A brigádok egy része megalakulásuk után azonnal kivonult dolgozni a partsabb részekre, hogy megkezdjék a szántást.

A tavaszi tervteljesítés érdekében Vetró István igazgató elvtárs állandóan látogatta a brigádokat és ellenőrizte a munkájukat. Io naponkint megbeszélésre hívta össze a brigádok vezetőit és beszámoltatta őket a tervteljesítésről, a tapasztalatokról. Ezenkívül ellenőrizte a szántás mélységét, beszélt a tsz elnökökkel és vélemény^{ny}t kért tőlük a traktorosok munkájáról.

A gépállomás igazgatója ellenőrizte azt is, hogy a brigádvezetők hogyan látják el feladatukat. Ezt annál is inkább figyelemmel kellett kísérnie, mert előfordult olyan eset, amikor a brigádvezető hanyagsága miatt valamelyik brigád lemaradt a tervteljesítésben.

Az irányítás és ellenőrzés mellett szakmai segítséget is nyújtott a gépállomás igazgatója a brigádok tagjainak. Előfordult ugyanis az, hogy a kübekházi Sarló és Kalapács tszcs-ben dolgozó brigádnak elromlott a vetőgépe. Sehogy sem tudták megjavítani a traktorosok. Vetró elvtárs arra járt és azonnal segített. Gyorsan és hibátlanul beállította a tolóhengeres vetőgépet és azután elmagyarázta, hogyan kell az üzemi hibát kijavítani.

Ezek a példák azt bizonyítják, hogy a deszki gépállomás eredményeinek egyik fontos tényezője volt, a lelkiismeretes vezetés és ellenőrzés. 149 /

A gépállomások munkájában nemcsak eredmények, hanem hiányosságok is mutatkoztak a szegedi járás területén.

A termelőszövetkezetek és a termelőszövetkezeti csoportok csak akkor tudták teljesíteni a tavaszi munkákat határidőre, ha a tanácsok és a gépállomások megfelelő segítséget

biztosítottak számukra. Ha a gépállomás dolgozói a munka jó megszervezésével, a munkafegyelem megszilárdításával, a gépek 100 %-os kihasználásával működtek közre a tsz-ek gazdasági tevékenységében, akkor az eredmény nem maradt el.

A kiskundorozsmai gépállomás dolgozói keveset tettek azért, hogy a felszabadulási hét alatt az eddiginél is több segítséget nyujtsanak a szegedi járás tszcs-inek. A dorozsmai gépállomás dolgozói közel 500 hold őszi szántással tartoztak a szövetkezeteknek és az egyénileg dolgozó parasztoknak.

A dorozsmai gépállomás traktorosai 1953. március 20.-ig 39.5 %-ra teljesítették tavaszi tervüket.

A traktorosok közül Tóth Lajos 86 %-ra, Zádori Antal 67 %-ra, Majlát Antal pedig 56.5 %-ra teljesítette a tavaszi szántási tervét. A dorozsmai gépállomáson ezek a traktoristák voltak a legjobbak, akik kivették részüket a tavaszi munkából. A többi traktorista messze elmaradt mögöttük.

Ennek egyik oka az volt, hogy maga a párttitkár, Balogh Gyula elvtárs sem mutatott jó példát. Megtette azt, hogy amikor a tavaszi munkák dandárja, a magasabb terméshezam biztosítása érdekében, a több és jobb munkát követelte meg, egyszerűen otthagytá a gépállomást és farsangolni ment feleségével együtt.

A kiskundorozsmai gépállomás vezetősége nagyon jól tudta, hogy a szegedi járás szövetkezetei lelkesen csatlakoztak a szentesi Felszabadulás tsz szocialista felhívásához és a felszabadulási hét alatt több és jobb munkát akartak végezni. Ennek ellenére még csak március végén volt kialakulóban a dorozsmai gépállomáson a két műszakban való munka és még csak ekkor gondolkoztak azon, hogyan nyujthatnának az eddiginél több segítséget a szövetkezeteknek vállalásuk sikeres teljesítéséhez. 150 /

Az 1953. évi aratás- cséplési és begyűjtési munkák eredmé-

150 /

Délmagyarország 1953. március 25. 3. oldal.

nyes elvégzése érdekében a mórarahalmi gépállomás a megye valamennyi gépállomását versenyre hívta ki az alábbi lényeges feltételek mellett :

A mórarahalmi gépállomás a nyári talajmunka tervét 110 %-ra teljesíti. Aratási tervüket 120 %-ban valósítják meg. A kombájnnal történő aratási- cséplési tervüket 247 %-ra teljesítik. A cséplési tervüket 120 %-ban valósítják meg. Az üzemanyag felhasználást 90 %-ra csökkentik. A gépállomás a tervteljesítésben legjobb eredményt elért traktorosokat 500 forint, a második helyezetteket, 300 forint és a harmadik helyezetteket 200 forint pénzjutalomban részesíti.^{151/}

A mórarahalmi gépállomás felhívásához Csongrád megye valamennyi gépállomása csatlakozott és munkájával nagyrésztben helytállt a felhívásban foglalt mezőgazdasági munkálatok sikeres elvégzésében.

A gépállomások, mint a termelőszövetkezeti közös gazdaságok számára gépi munkát végző állami intézmények feltétlenül szükségesek voltak, ez történelmileg bebizonyosodott. A gépállomási rendszernek volt azonban két olyan tényezője, amely a termelőszövetkezetek számára nem kívánatosá tette a gépállomások működését.

Az egyik tényező az volt, hogy a gépállomások monopolhelyzetben voltak a mezőgazdasági gépek üzemeltetése területén, mert a termelőszövetkezetek nem vásárolhattak nagyobb gépeket s így kénytelenek voltak az ÁMG-vel szerződést kötni a nagyobb erőgépet igénylő mezőgazdasági munkák elvégzésére. Az elvégzett munkára vonatkozó minőségi kifogásaikat sem tudták a gépállomással szemben szankcionáltan érvényesíteni, mert nagy erőgépek hiányában - hacsak kézi erőt nem akartak használni - fennállt teljes ráutaltságuk.

A másik ilyen tényező az volt, hogy a gépállomások politikai és gazdasági irányító szerepet töltöttek be a termelőszövetkezetek felett. A gyakorlatban egyiket sem tudták el-

elviselni a termelőszövetkezetek és csoportok és ennek következtében egyre feszültebb ellentét támadt a szövetkezetek és a gépállomások között. A gépállomások ugyanis a gazdasági és politikai irányítást sok esetben úgy akarták megoldani, hogy nem vették figyelembe a helyi termelőszövetkezeti tagok kezdeményezését, sem a tervezésben, sem a munka megszervezésében. Ezenkívül, ha a gépállomás a tsz részére végzett munkát sem mennyiségileg, sem minőségileg nem megfelelően végezte el, illetve, ha a határidőt jóval meghaladóan teljesítette, akkor nem teremthetett olyan légkört, aminek következtében a gazdasági és a politikai irányítás terén megfelelő tekintéllyel rendelkezhetett. 152 /

Ezek a hiányosságok, mint jellemzőek voltak a kiskundorozsmai gépállomásra. Ugyanakkor kiváló együttműködést tudott teremteni a pusztamérgesi gépállomás a hórzetébe tartozó szövetkezetekkel.

Az 1953. évi tervben előirányzott termésátlagok elérése, illetve túlteljesítése érdekében a Minisztertanács határozatában felhívta a termelőszövetkezeteket a modern agrótechnika alkalmazására és a mezőgazdasági munkák időbeni megkezdésére.

A sándorfalvi Rózs-a Ferenc tszcs tagjai sem ültek tétlenül a téli hónapokban. A tél beálltával, a betakarítás után csoportértékekezletre jöttek össze és megbeszélték az előttük álló feladatokat. A csoport egy része az állatok téli takarmányozása és átteleltetése érdekében nagy szorgalommal látott a silózáshoz. Számításaik szerint az állatállományuknak 300 köbméter silótakarmányra volt szükségük a téli időszakban.

A silózás mellett azonban más dolga is volt a csoportnak. A

152 /

Erdei Ferenc : A magyar mezőgazdaság fejlődésének 20 éve. Lásd : Husz év tanulmányok a szocialista Magyarországnak történetéből. Kossuth Könyvkiadó 1964.

123 oldal.

szövetkezet földjének területén, több helyen, alvó szik ék-
telenkedett és ezt kívánták hasznosítani. Ennek érdekében a
cukorgyárból hatalmas mennyiségű mésziszapot szereztek be és
mintegy 8- 10 cm. vastagon terítették le a terméketlen talaj-
ra az iszapot. Ennek következtében, már 1953-ban termővé
vált ez a terület. A csoport tagjai közül többen kertesze-
ti tanfolyamok~~on~~vettek részt, hogy nagyobb szakértelemmel mű-
velhessék meg a közös gazdaság földjét. 153 /

A deszki Béke termelőcsoport tagjai faültetéssel foglalkoz-
tak a téli időszakban, hogy ezzel is elősegítsék a közös
gazdálkodás eredményeinek növelését. 154 /

A fejlett termelési módszerek alkalmazásának hasznosságát
felismerték a kiskundorozsmai József Attila termelőcsoport
tagjai is.

A fejlett agrótechnikai módszerek alkalmazásának gyakorlat-
ban történő kipróbálása érdekében jött létre szocialista
szerződés a szegedi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet és a
kiskundorozsmai József Attila tszcs között. 155 /

Ez az együttműködés bizonyította, hogy a tudományos intéze-
tek és szövetkezetek kapcsolata előnyös mindkét szerv részé-
re a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazása és a termés-
hozam növelése szempontjából.

A dorozsmai József Attila tszcs eredményes működése, a sike-
res zárszámadás, továbbá egyéb körülmények lehetővé tették,
hogy a kiskundorozsmai Szabad Föld termelőcsoport egyesül-
jön a József Attila tsz-tel.

Az egyesülést megelőzte a Szabad Föld tszcs rendkívüli köz-
gyűlése, ahol Tóth Imre elvtárs, a csoport elnöke, az egyesü-
lés fontosságát a következőkben foglalta össze :

1. / A két nagyüzemi gazdaságnak többmint 800 kat.
holdas területe lesz és így a gépi munkaerőt

153 / Délmagyarország 1953. január 10. 3. oldal.

154 / Délmagyarország 1953. január 11. 3. oldal.

155 / Délmagyarország 1953. január 16. 4. oldal.

jobban ki lehet használni.

2. / Jobban tudják alkalmazni a nagyüzemi termelési módszereket, mindenekelőtt a helyes vetésforgót.

Ezen a csoportülésen ismertették a József Attila tszcs tagjainak nyilatkozatát, amely szerint hajlandók a Szabad Föld tszcs-vel egyesülni.

Szigeti József elvtárs, a József Attila tszcs párttitkára a következőket mondotta:

" Mi nem azért szándékozunk csatlakozni, mert szegények vagyunk. Papiron kimutatjuk, hogy 3 évvel ezelőtt egy vak lóval indultunk el a Párt által mutatott uton és mostmár 40 szarvasmarhánk, 40 anyakocánk, 26 lovunk és sok gazdasági felszerelésünk van.

Szövetkezetünk bármelyik tagját megkérdezhetik: aki jól dolgozott egész évben, annak megvan az ujig való kenyere, disznót ölt és pénze is van elég ruházkodásra.

Az egyesülés gondolatát az érlelte meg bennünk, hogy így kevesebb lesz az adminisztrációs munka és sokkal több munkaerőt tudunk beállítani a növénytermelésbe. " 156 /

A rendkívüli taggyűlés eredményeként a két dorozsmai szövetkezet egyesült.

Népi demokráciánk történetében fordulópontot hozott az 1953-as év. Az MDP Központi Vezetősége 1953. júniusi ülésén - az SZKP elvtársi tanácsa alapján - felülvizsgálta a párt politikáját és a szocializmus építésének addigi tapasztalatait. Megállapította, hogy a jelentős események mellett, súlyos hibák fordultak elő a szocializmus építésében, ami a nehéz gazdasági és politikai helyzet kialakulásához vezetett.

156 /

Délmagyarország 1953. február 18. 5. oldal.

Az 1953. júniusi határozat a parasztkérdésben is új politikai irányvonal kidolgozását és alkalmazását határozta el, annak, kihangsúlyozása mellett, hogy a szocialista mezőgazdaság megteremtésének útja továbbra is a termelőszövetkezeti út.

A Központi Vezetőség határozatában elítélte a lenini önkéntesség elvének megsértését a mezőgazdaság szocialista átszervezése során, de egyben leszögezte, hogy lassítani kell a termelőszövetkezetek számszerű fejlesztését, meg kell szilárdítani a működő kollektív gazdaságokat, egyúttal erőteljesen támogatni kell az egyéni gazdaságokat, fokozni kell érdekeltységüket a termelésben.

A Központi Vezetőség júniusi ülése után megkezdődött a mezőgazdaságra vonatkozó párthatározatok és jogszabályok felülvizsgálata. E felülvizsgálat eredményeként törölték a beszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének elmaradása miatt kivetett 445 millió forintos kártérítést, csökkentették az 1953-as évre előírt beszolgáltatás mértékét, elengedték a termelőszövetkezetek hiteltartozásainak jelentős részét, törölték az adóhátralékokat, ingyenes állatorvosi ellátást vezettek be, továbbá kedvezményeket biztosítottak a termelőszövetkezetek megszilárdítása és a tagok anyagi jólétének növelése érdekében, valamint számos, a mezőgazdasági termelés fejlesztését ösztönző, fontos rendelkezést hoztak.

A júniustól szeptemberig foganatosított összes állami intézkedés költségkihatása 4590 millió forint és ebből a mezőgazdaság részesedése 3.805 millió forint volt. Az intézkedések éreztették pozitív hatásukat abban is, hogy júniustól októberig országosan mintegy félmillió kat. hold parlagon heverő földet vetettek be a parasztok és vettek művelés alá.

A Központi Vezetőség határozatában javasolta, hogy a gazdasági év végén adják meg a kilépés lehetőségét a szövetkezetből, továbbá engedélyezzék azoknak a szövetkezeteknek a feloszlását, amelyekben a tagok többsége ezt kívánja.

Ez az intézkedés a termelőszövetkezeti mozgalom terén elkövetett hibák kijavítását célozta.

A Központi Vezetőség határozatának, Nagy Imre - az általa meghirdetett kormányprogramban - más értelmezést adott és azt juttatta kifejezésre, hogy a kormány minden eszközzel meg akarja szilárdítani a paraszti termelés és tulajdon biztonságát. Ezzel az álláspontjával szinte felhívta a parasztságot arra, hogy az egyéni gazdálkodás útjára térjen.

A Nagy Imre keltette zavar és az általa felszított elégedetlenség következtében 1953 októberében és novemberében többmint 500 termelőszövetkezet oszlott fel, a termelőszövetkezeti családok száma 90.000 -rel, a tagság létszáma pedig mintegy 120.000-rel csökkent. 157 /

A szövetkezetekből való kilépést az is elősegítette, hogy néhány, speciális, a tsz-ekre vonatkozó minisztertanácsi határozatokon kívül, valamennyi megjelent jogszabály szinte azonos módon részesítette kedvezményben az egyénileg dolgozó parasztokat, mint a tsz-eket.

Annak kihangsúlyozása mellett, hogy voltak eredmények a közös vagyon gyarapítása terén a szegedi járás szövetkezeteiben - mint például a kiskundorozsmai József Attila tsz-ben, vagy a zákányszéki Kossuth termelőcsoportban - mégis vitás volt több tsz-ben, illetve tszcs-ben, hogy a szövetkezet feloszoljon, vagy sem.

A kormányprogram megjelenése után ilyen vita zajlott le a zákányszéki Alkotmány tszcs-ben is.

A termelőcsoport néhány elégedetlenkedő tagja, teljesen egyéni elgondolás alapján, levelet írt a Földművelésügyi Minisztériumba, amelyben kérték a szövetkezet feloszlását. A becsületes, szorgalmasan dolgozó tagok érthetően fel voltak háborodva, amikor tudomásukra jutott az eset, és egyhangulag kijelentették, hogy egyáltalán nem akarnak kilépni a csoportból.

158 / A Kommunista Párt szövetségi politikája 1936-1962.
Kossuth Könyvkiadó 1966. 186-188. oldal.

A csoporttagok 1953. augusztus 27.-én az alábbi szövegű levelet küldték a minisztériumba, amelyben kérték a feloszlási kérelem visszavonását.

" Mi, a zákányszéki tszcs tagjai megdöbbenve értesültünk arról, hogy tudtunk nélkül, általunk ismeretlen egyének tszcs-nk feloszlását kérték. Tudatjuk a Fölművelési Miniszter elvtárssal, hogy ez a kérelem hamis, nem a mi véleményünket fejezi ki. Mi, a becsületes dolgozó tagok ennek ellene vagyunk. Megbeszéljük a községi pártvezetőséggel, a helyi tanácsal, valamint csoportunk vezetőségével, hogy tovább akarunk dolgozni közös gazdaságunkban és ennek alapján kérjük a minisztériumhoz beérkezett kérelmet megsemmisíteni és csoportunk további működését engedélyezni. " 158 /

Számos probléma foglalkoztatta 1953. őszén a kübekházi Sarló és Kalapács termelőszövetkezet tagságát. Hova tűnt az a széna és kukoricaszár, amit a tsz vezetősége megvásárolt Godó Józseftől, aki viszont nem adott el ilyen takarmányt, hiszen maga is szükségben volt? A szövetkezet tagjai nem kaptak választ a kérdésekre, mert a szövetkezetben ismeretlen volt a kollektív vezetés. Ilyen problémák miatt sokan nem érezték magukénak a közös gazdaságot és mindtöbben kívántak onnan kilépni a kormányprogram után. Ehhez még hozzájárult azoknak az elemeknek a biztatása, akik a kormányprogramból bátorságot nyerve, a szövetkezetet belülről igyekeztek bomlasztani.

Ilyen vitás helyzetben hívták össze a csoportgyűlést, ahol végülis a szövetkezet becsületes dolgozói igyekeztek kiállni amellett, hogy maradjon meg a kollektív gazdaságuk. 159 /

Eldőlt a harc a kisteleki Felszabadulás és a deszki Kossuth

158 / Délmagyarország 1953. augusztus 29. 4. oldal.

159/ Délmagyarország 1953. szeptember 27. 5. oldal.

tsz-ben is sikerült mindkét szövetkezetnek továbbra működnie a feloszlítás helyett. Mindkét szövetkezetből azonban elég nagy számban léptek ki a tagok. 160 /

A termelőszövetkezetekből kilépett dolgozó parasztokat sok helyen ellenségnek tekintették.

Ilyen eset történt Ásotthalmán, Kübekházán és Mórahalmon is. Hegyes Jánost, aki kilépett a kübekházi Sarló és Kalapács termelőcsoportból, nagyon bántotta, hogy a községi tanácselnök egy beszélgetés során úgy nyilatkozott róla, hogy ő ellenség.

A gyálaréti Komszomol tszcs vezetői csürték, csavarták, különböző indokkal a csoportból 2 holddal kilépett Papp Antal és felesége kukorica járandóságának kiadását.

Hasómló volt a helyzet a mórahalmi Vörös Október termelőcsoportban is, ahol a kilépő tagoknak nemigen akartak adni a teljesített munkaegység után kukorica járandóságot. 161 /

Az MDP Központi Vezetőségének 1953. október 31.-i ülését követően, még nagyobb mértékben nőtt Szeged Járás területén az egyénileg dolgozó parasztság biztonságérzete, termelési kedve. Ezt bizonyítja, hogy 1953 végére a dolgozó parasztok a tartalékföldeket szinte mind bérbevették és ezen kívántak gazdálkodást folytatni.

Ez az ellentmondásosság vonul végig 1953. év közepétől, 1956-ig. Ennek az ellentmondásosság-nak következményeként a szövetkezeti mozgalom visszaesett, sőt 1953-ban, félév alatt a szövetkezet tagsága és földterülete mintegy 1/3-dal csökkent országosan. 162 /

1953. szeptember 19.-én kezdődött meg a termelőszövetkezetek és gépállomások élenjáró dolgozóinak III. országos tanácskozása. Az országos értekezlet magáévá tette a Termelőszövetke-

160 / Délmagyarország 1953. október 7. 4. oldal.

161 / Délmagyarország 1953. december 3. 3. oldal.

162 / Magyar és Nemzetközi Munkásmozgalom Története. 1945-1966. Kossuth Könyvkiadó 1966/67. 119. oldal.

zetek Országos Tanácsának 1953. szeptember 12.-én tartott ülésen hozott határozatát. Eszerint; meg kell teremteni a virágzó, közös gazdaságokat és ezen az uton biztosítani kell a szövetkezeti tagok életszínvonalának fokozatos emelését, amely el kell, hogy érje a földműveléshez jól értő középparasztok életszínvonalát.

A szövetkezeti tagok jólétének megteremtése érdekében növelni kell a szövetkezeti gazdaságok termésátlagait és a közös állattenyésztés hozamait, valamint biztosítani kell a szövetkezetek alapszabályszerű, demokratikus vezetését és működését. 163 /

A Szeged Járási Pártválasztmány 1953. szeptember 9.-én megtartott kibővített ülésén foglalkozott az MDP Központi Vezetőségének 1953. június 27-28.-i teljes ülésén hozott határozataival, különösképpen a mezőgazdaság helyzetéről és a K.V. határozatainak végrehajtásáról.

A kibővített Járási Pártválasztmányi ülés kissé felrázta a járási és a járásban lévő községek funkcionáriusait a tespedésből és lendületet adott az őszi mezőgazdasági munkák megkezdéséhez. Ezen a területen már ért is el eredményt a járás. A szántás, a vetés, a napraforgó és cukorrépa szedés komoly eredmények mutatkoztak.

A járások versenyében viszont a szegedi járás 4. , 5. helyen állt, ami azt jelentette, hogy vannak még tennivalók.

Egyes területeken a megmutatkozott lemaradás abból adódott, hogy a Járási Pártbizottság elhanyagolta a községi párt-szervezetek ellenőrzését tekintetben, hogy hogyan mozgósította a párttagokat a rendkívüli taggyűlésre, amely lendítőerőt adott volna a munkák meggyorsításához.

Például a mórakalmi, a pusztamérgesi gépállomásoknál a szeptemberi taggyűléseket nem tartották meg. Ebből eredően ezeken a területeken nem voltak meg a pártvezetőségi és a pártcsoport értekezletek sem.

Az agitáció gyengeségét mutatta az is, hogy a kormányrendeleteket nem tárgyalták meg a termelőszövetkezetekben és a csoportokban, abban a vonatkozásban, hogy ez milyen kedvezményt nyújt részükre.

A végzett munkaegység után kevés természetbeni járandóságot osztottak ki a tagok között. A gabonakölcsönt nem fogadták el az államtól több termelőszövetkezetben, mivel fel akartak oszlan. Ez a jelenség volt tapasztalható az ásothalmi és a mórahalmi tszcs-knél.

Az őszi mezőgazdasági munkák végzését gátolta az a körülmény, hogy több szövetkezet nem hajlandó a gépállomással leszerződni a szántási munkálatokra, vagy már az eddigi szerződést is fel kívánja bontani.

Ez történt a csorvai Előre, a mórahalmi Keleti Fény és még több szövetkezetnél. Ezek a tszcs-k írásban küldték meg a gépállomáshoz, hogy nem hajlandók géppel dolgozni. 164 /

Az őszi betakarítást a csorvai szövetkezetekben a tanács gátolta oly formában, amely szerint írásos engedélyt adott a szövetkezeti tagoknak arra, hogy elhagyva a tszcs-t, máshova menjenek dolgozni. 165 /

A járás területén egyes szövetkezetekben a kilépési hangulat még mindig fennállott, különösen azokban a tszcs-kben, ahol a vezetőség nem szilárd és meghátrált az osztályellenesség támadásai előtt.

Több tszcs-ben a vezetőség szervezte a kilépést. Például: a zákányszéki Petőfi, az ásothalmi Dózsa, a zákányszéki Dus Kalász, a forráskuti Petőfi, a csorvai Előre, a csengelei Táncsics és a csengelei Virágzó szövetkezetekben. Ezekben a tszcs-kben az őszi mezőgazdasági munkákat sem akarták közösen elvégezni.

A kilépési hangulat megtalálható volt azokban a tszcs-kben is, ahol egy tagra sok föld esett. A tagság úgy vetette fel

164 / Csongrádmegyei Pártbizottság Archivuma. Járási Pártbizottság anyaga. 1953. II. félév.

165 / Ugyanott.

a kérdést, hogy továbbra is szilárdan a szövetkezet mellett maradnak, ha akormányzat hozzájárul a kérésükhöz.

A szövetkezetek feloszlásának veszélye fennállt a csorvai Kiss Imre, a szatymazi Szabadság, az üllési Vörös Csillag, a zákányszéki Petőfi, a deszki Kossuth és a balástyai Gorkij termelőcsoportokban. Az osztályellenség támadásának fő iránya továbbra is - a választmányi ülés megállapítása szerint - a termelőcsoportokba beépített megbizottain keresztül, a tszcs-k felbomlasztása volt. Különösen rossz volt a hangulat a mórakalmi, az ácsotthalmi, a csorvai tszcs-kben, ahol az osztályellenség igyekezett a vezetőket és a szilárd csoporttagokat megfélemlíteni. 166 /

A Járási Pártbizottság az 1953. szeptember 23.-i ülésén ugyan 3 termelőszövetkezet munkáját tárgyalta meg, azonban Makra András elvtárs felszólalásában a járás termelőszövetkezeti mozgalmának helyzetéről átfogó ismertetést adott és igyekezett boncolni azokat az okokat, amelyek az egyes szövetkezetek feloszlásához vezettek.

Felszólalásában kitért arra, hogy nagyon sok hiba és baj van a szövetkezetekben. A legnagyobb hiba onnan indult ki, hogy felrugták a szövetkezeti demokráciát. A tsz tagok, - éppen a múlt gazdasági évből kifolyólag, amely rossz termésátlagot hozott és a gazdasági vezetők kiskirálykodásából adódoan - úgy látszott, mintha béresek lettek volna megint. Nem volt biztosítva az alapszabályban lefektetett jog a tagság részére. Magától a vezetőségtől elindulva, megállapítható volt, hogy " a vezetőség tagjai, csak vannak ", akkor legyenek is vezetők, a többieknek pedig nem volt beleszólásuk a vezetésbe. Tudomásul kellett venni, hogy a vezetőségnek mindenegyus tagja választott és egyenjogu a szövetkezet elnökével. Ilyen körülmények között kollektív vezetésről nem is lehetett beszélni.

166 /

Ugyanott.

A Központi Vezetőség határozatában rámutatott a hibák kijavításának módjára, amely utra rá kell lépnie a pártszervezeteknek és a gazdasági vezetőknek egyaránt.

Megelégedett, jómódu szövetkezeti tagságot akarunk teremteni, ez azonban nem miniszteri feladat, hanem a szövetkezet tagsága teremtheti csak meg annak feltételeit úgy, ahogy irányítják a vezető elvtársak. Ha a feltételek nincsenek meg, nincs meg a **többtermelés sem ahhoz**, hogy jómódu, boldog parasztság éljen országunkban.

Termelőcsoportjainkban úgy nézett ki a helyzet - a felsőbb szervektől elindulva, a szövetkezeti elnökkig bezárva - , hogy mindenki utasított és parancsolt és ugyanakkor kevesen dolgoztak. Ennek egyszer véget kell vetni ! Olyan helyzet alakult ki egyes termelőszövetkezetekben, hogy az elnök elvtársak és a gazdasági vezetők a párt helytelen ellenőrzéséből kifolyólag, valamilyen államigazdaság-féltét igyekeztek létrehozni a szövetkezetekből.

A szövetkezet tagjai felvetették több helyen, hogy elvtársak mi maradnánk a csoportban, de a tavaszi aszályos idő levetkőztetett bennünket és ehhez még hozzájárult, hogy a vezető elvtársak lebecsültek és illetéktelennek tartottak, ha észrevételeket tettünk a munka elvégzésével kapcsolatosan. Nem vették figyelembe a dolgozók javaslatait, akik a földnek mesterei. Nem szabad elfelejteni, hogy a dolgozó parasztok és a középparasztok a földet jobban ismerik, mint némely szövetkezeti elnök.

Tudomásul kell venni mindenkinek, hogy a tsz tagok gazdái a szövetkezetnek és azokká is kell lenniük. Az ő jó tapasztalataikat felhasználva szervezeten kell irányítani, de egyben figyelembe kell venni az akaratukat is. Ha ezt nem mellőzték volna, akkor Kükesházán nem gazosodtak volna el a különböző terményfélések, hanem eredményes munkával növelték volna a szövetkezet jövedelmét. A tapasztalatok alapján meg kell azt is állapítani, hogy nem azért nem mentek ki a tsz tagok dolgozni a földekre, mert nem akartak, hanem,

mert a felsorolt hibák a kedvét elvették. Nem érezték azt, hogy érdekelték a termelésben, mert nem úgy történtek a dolgok, ahogy történniük kellett volna.

Ezen a helyzeten változtatni kell, elsősorban a vezető elvtársaknak és figyelembe kell venniük az alulról jövő bírálatokat, javaslatokat. Attól függ tsz-eink megszilárdulása, hogy hogyan fogjuk biztosítani a termés hozam növekedését. Ennek egyik lényeges eszköze lehet, hogy a szövetkezet vezetőisége figyelembe veszi az egész gazdálkodás kialakításánál a tagság javaslatait.

A szervezeti előkészítés alapját képezi a brigádrendszer kialakítása és a brigádok terve. Szükséges, hogy a brigádok az arányos elosztás elve mellett jegyzőkönyvileg vegyék át a rájuk bízott területet és a vezetés nagyobb önállóságot biztosítson a brigádvezetőknek. Meg kell szüntetni az egyenlődség elvét és mindenki munkája arányában részesüljön a javakból.

Súlyos hiba volt még az is a szövetkezeteknél, hogy ellentét mutatkozott a régi és az új tagok között.

Több esetben előfordult, ha az új tagok akik középparasztok voltak, hozzáértő javaslatokat terjesztette elő a gazdálkodás vonatkozásában, akkor egyes tsz elnökök számtalanszor úgy vélekedtek, hogy várjatok ti még a javaslatokkal, ti még nagyon fiatalok vagytok a szövetkezetben.

Az ilyen jelenségek nagyon károsak voltak a kollektív gazdálkodásban, mert ezek megteremtették a lehetőségét annak, hogy az agrárproletárok és a középparasztok közé válaszfal kerüljön.

Minden vezető kötelessége lett volna, hogy türelmesen foglalkozzék a dolgozókkal, megmagyarázva álláspontja helytelenségét, vagy elfogadva ésszerű javaslatait. Ilyen magatartás mellett lehetett volna biztosítani azt, hogy a szövetkezetek tagjai a kilépés helyett, a kollektív gazdaságok megszilárdításának gondolatával foglalkozzanak. 167 /

Az 1953-as év végére a termelőszövetkezetek feloszlása óriási méreteket öltött. A Mezőgazdasági Osztály 1953. október havi jelentése a következőket tartalmazza :

" Járásunk területén 37 termelőszövetkezetben volt megtartva a feloszló közgyűlés. A 37 tszcs-ből 22 oszlott fel. A feloszlott tszcs-ben 3-ban volt pártszervezet. A feloszló 3 pártszervezetben és az összes eddig kilépő tagok közül 89 párttag van. A megmaradó tszcs-kben a tagok száma 4.143, ebből párttag 763. Összesen eddig a feloszló termelőszövetkezeti csoportokból és a megmaradó tszcs-kből 3.151 tag lépett ki. Az említett számokban az I. típusu tszcs-k nem szerepelnek. A tsz-ekből kilépni szándékozók közül eddig a kilépési nyilatkozatot 41 tag kérte vissza. Járásunk területén 54 új belépő tag van a tszcs-be, amelynek többsége kis- és középparaszt. Deszken a termelőszövetkezeti csoportból kilépő tagokból és kívülállókból Uj Élet néven 12 taggal III. típusu tszcs-t alakítottak. A feloszló 22 tszcs közül 17 tszcs-ben a földmérést befejezték, a földmérés a többi tszcs-ben folyamatban van, a hét folyamán többségükben be fogják fejezni.

Az osztályellenség támadása az elmúlt héten Ásotthalmán arra irányult, hogy a Szabadságharcos tszcs-t felbomlasszák, mivel a felszámoló közgyűlés óta 104 tag adta be a kilépési nyilatkozatát, Turu Lajos, horthysta örmester, Szabó Sándor volt levanteoktató, Czöndör Pálné 40 holdas kulákasszony felbujtására. Az ásotthalmi pap civilben öltözve járja a tanyákat és Papp Józsefné kulákasszonnyal, annak lakásáról irányítja a romboló munkát. Bomlasztó munkájukat arra irányítják, hogy a kilépő tagok a földmérő bizottság által adott földet ne fogadják el.

Ebből eredően 200 kilépő tag nem fogadta el a nekik adott földterületet, mivel nem a sajátjukat kapták vissza. " 168 /

A Járási Tanács VB Mezőgazdasági Osztályának 1953. november 21.-i jelentése arra utalt, hogy általánosságban el lehet mondani azt az örvendetes körülményt, amely szerint a termelőszövetkezetekből való kilépési láz nagyjából megszűnt a párt-szervezetek eredményesebb munkája nyomán. Ennek következtében a megmaradt szövetkezetekben a munkafegyelem is megszilárdult. A megmaradt tsz-ek zárszámadása döntő többségében aktívan zárult. A jelentés elkészítésének napjáig 17 tszcs-ben volt zárszámadás, amelyek közül csak kettő zárult passzív eredménnyel. Általánosságban el lehet mondani, hogy a tagság hangulata a zárszámadásokon - az eredményekre figyelemmel - nem volt rossz. A természetbeni járandóságokkal a tagok többsége meg volt elégedve. A pénzbeli járandóságot több termelőszövetkezetben keveselték, ami különösen megmutatkozott a pusztamérgesi Rákóczi, a deszki Kossuth, a kiskundorozsmai József Attila és még más tszcs-kben is. 169 /

Egyes termelőszövetkezetek feloszlásával összefüggően ma földvásárlás is igen elharapódzott, amihez az ügyvédek komoly segítséget nyújtottak.

Ez különösen megmutatkozott Szatymazon, Üllésen, Balástyán, és még több községben is, ahol a földek katasztrális holdjáért megadták a 3-4 ezer forintot. Például Szatymazon Gombos Mihály llo holdas kulák másfél kat. hold földet adott el 4.000 forintért, Budai János kisparasztnak. 170 /

Mórahalmán az ellenség a termelőcsoport további felbomlasztására törekedett. Ennek érdekében bevetette azt a rémhört, hogy kormányzatunk 1953. november 15.-ig minden III. típusu tszcs-t feloszlat és csak I. típusu tszcs-k maradhatnak meg. Ebből eredően a mórahalmi Március 9. tszcs-ben

168 / Ugyanott.

169 / Ugyanott.

170 / Ugyanott.

a tagság ingadozni kezdett és csak a közgyűlésen sikerült a tagokat felvilágosítani a rémhír tarthatatlanságáról és igazi céljáról. Ennek eredményeként a szövetkezet tagsága odanyilatkozott, hogy kitart továbbra is a közös gazdálkodás mellett. 171 /

/ XVI. XVII. számú mellékletek. /

A fentebb elmondottakból látható, hogy 1953-ban váltak nyilvánvalóvá azok a súlyos gazdasági és politikai nehézségek, amelyeknek következtében - többek között - a mezőgazdasági termelés egésze, a kollektív mezőgazdaság megvalósításának ügye válságos helyzetbe került. Ezzel egyidejűleg - az előbbi példákkal is bizonyítottan - a parasztság politikai hangulata és termelő kedve is megromlott.

Az 1953-as kormányhatározat után nem bontakozott ki egy újabb koncepció, amely felváltotta volna a régit. Kizárólag a korábbi koncepció egyeduralma tört meg, ami megnyilvánult abban, hogy az erőszakos termelőszövetkezeti szervezés helyébe a tagság tömeges kilépése, illetve nagyarányú tsz feloszlás következett be és ezzel együtt megnőtt a dolgozó parasztok termelési kedve. A gazdaságpolitikának ez az elhírtmondása és bizonytalansága végeredményben a termelőszövetkezeti mozgalom megtorpanásához, sőt visszaeséséhez vezetett.

III.

A termelőszövetkezeti tagság és a szövetkezetek számának csökkenése még 1954-ben is folytatódott. A termelőszövetkezetek anyagi támogatásának határfoka is elmaradt az egyéni gazdaságokétól. Eladósodásuk növekedett, termelési eredményeik továbbra sem érték el az egyénileg gazdálkodók eredményeit.

Az első ötéves terv végrehajtása 1954-ben fejeződött be. Az egész ipar termelése 5 év alatt 129 %-kal növekedett. Ez a

171 /

Ugyanott.

növekedés megfelelt az 1938-as év közel háromszorosának. A mezőgazdaság bruttó termelése 1949-hez viszonyítva 13 %-kal emelkedett. Az állami gépállomások által végzett munka 45.3 %-kal, az öntözött területek 180 %-kal, az 1 kat.hold földre jutó műtrágya mennyisége 162 %-kal nőtt. 172 /

A statisztikai adatok ismeretében meg lehet állapítani ; nemhogy az 1951-ben irreálisan felemelt előirányzatokat nem teljesítette a mezőgazdaság, hanem az eredeti ötéves terv mérsékeltőbb célkitűzéseit sem tudta megvalósítani.

Az elkövetett hibák és fogyatékoságok nem ronthatják le azokat a jelentős eredményeket, amelyeket dolgozó népünk a szocializmus építése terén ebben az időszakban elért.

1954 decemberében a Nagy Imre féle koncepció ellensúlyozására Rákosi Mátyás újból felvetette a termelőszövetkezeti mozgalom számszerű fejlesztésének fokozását a háborus veszélyre való hivatkozással.

E kérdés felvetésének valódi oka az volt, hogy igazolja az 1953. júniusa előtti parasztpolitika helyességét. Ezt követően ismét születtek olyan határozatok, amelyek előírták: hány taggal kell növelni a szövetkezet létszámát, hány új szövetkezetet kell megszervezni.

A határozatok következménye az lett, hogy ismét gyakorlati tá vált az önkéntesség lenini elvének megsértése és a parasztok rendszeres zaklatása. A kollektív mezőgazdaság erőszakos eszközökkel való megteremtése, a termelőszövetkezeti mozgalom kiszélesítése, közel sem járt már olyan számszerű sikerekkel, mint 1953. júniusa előtt. 173 /

Az 1956-os ellenforradalom - amely 22 milliárdos kárt okozott a magyar népnek - leverése után, az 1957 júniusában megtartott Országos Pártértekezleten a beszámoló igen alaposan e-

172 / Magyar Statisztikai Zsebkönyv 1956.

173 / Zsilák A. : A magyar társadalom osztályszerkezetének alakulása a szocializmus építésének kezdeti időszakában és az MDP politikájának főbb vonásai./ 1949-1956/
Lásd: A Kommunista Párt szövetségi politikája.190.oldal

lemezte az ország gazdasági helyzetét. A határozat, a népgazdaság egyensúlyának helyreállítását, a már elért színvonal megszilárdítását tűzte ki célul, a termelés, a munka termelékenységének növelése, az önköltség csökkentése útján.

Rámutatott arra, hogy a mezőgazdaság területén a legfontosabb feladat a termelés fellendítése és ennek alapján - egy későbbi időpontban - a mezőgazdaság szocialista átszervezése.^{174/}

A mezőgazdaság fejlesztésének és szocialista átszervezésének új koncepciója a Magyar Szocialista Munkáspárt országos értekezletén körvonalazott új politikai és gazdaságpolitikai irányvonalnak megfelelően bontakozott ki.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésének új irányelveit az alábbi legfontosabb megvalósításra váró feladatok tartalmazzák :

1. Helyre kell állítani a munkás-paraszt szövetség politikai egyensúlyát. Meg kell nyerni a parasztság bizalmát és vonzóvá kell tenni a kollektív nagyüzemi gazdálkodást.
2. Meg kell szüntetni az olyan adminisztratív rendszabályokat, amelyek az egyénileg dolgozó parasztságot a termelőszövetkezetek ellen fordítják. Ezzel egyidejűleg gazdasági-műszaki támogatásban kell részesíteni az egész mezőgazdaságot.
3. A termelőszövetkezetek szervezését és irányítását a dolgozó parasztság széleskörű együttműködésével kell továbbfejleszteni, ezért az állami irányításnak a gazdasági érdekelttség és az anyagi ösztönzés tervszerű befolyásolásán kell nyugodnia.
4. Lehetővé kell tenni a változatos szövetkezeti típusok létrehozását és megfelelő teret kell

^{174 /} MSZMP határozatait és dokumentumait 1956-1962.
Kossuth Könyvkiadó 1964. 59-62. oldal.

biztosítani a helyi kezdeményezéseknek a termelésben, a munka megszervezésében és a jövedelemelosztásban egyaránt.

5. A termelőszövetkezetek állami támogatásának olyan irányba kell hatnia, hogy a kollektív nagyüzemi gazdaságok konszolidálását, anyagi- szervezeti erősödését és termelésük növekedését eredményezze.
6. Biztosítani kell a háztáji földek kiadását, áru-termelésük támogatását addig, amíg a nagyüzemi gazdaságok nem válnak képessé a növekvő szükségletek kielégítésére. 175 /

Ezeknek az alapelveknek maradéktalan megvalósítása tette lehetővé, hogy az 1960-as évektől kezdődően a mezőgazdaság szocialista átszervezésénél ténylegesen megtörténjék hazánkban, így a Szeged Járásban is.

175 /

Erdei Ferenc : A magyar mezőgazdaság fejlődésének 20 éve.

Lásd : Husz év tanulmányok a szocialista Magyarországnak történetéből. Kossuth Könyvkiadó 1964.

115. oldal.

Bibliográfia.

Kübekházán a szántóföld 99 %-át megművelték
Délmagyarország, 1948. I.11.

Nagy siker az algyői Szabad Föld előadáson
Délmagyarország, 1948. I.3-án 2.old.

Dőgei Imre UFOSZ főtitkár, dr.Zöld Sándor Tápén
az új telekkönyv kiosztási ünnepségen
Délmagyarország, 1948. I.6.

Miénk a föld

A földosztás 3. évfordulója ünnepségéről a járásban
Délmagyarország, 1948. I.25-én.

Új gazdák érdekvédelmi szervezete az UFOSZ
Délmagyarország, 1948. I.25.

Mezőgazdasági verseny az UFOSZ szervezésében
Délmagyarország, 1948. II.7.

Szeged város gyarapodása lépést tart a magyar népidem.fejl.-vel.
Délmagyarország, 1948. II.8.

Négyezren hallgatják hetenként a Szabad Föld téli estéket
a Nagyszeged környéki tanyákban.
Délmagyarország, 1948. II.13.3.old.

Befejeződött az MKP Nagyszegedi falusi iskolája
Délmagyarország, 1948. II.17.2.old.

A vetőmag kérdését beszélték meg a város mezőg. értekezletén
Délmagyarország, 1948. III. 18.

Gabonabegyűjtési verseny, Csongrád a 9. helyen
Délmagyarország, 1948. III.23.

Munkásbiróság az újgazdák védelmében
Délmagyarország, 1948. IV.3. 3.old.

A parasztság megindult az MKP felé
Délmagyarország, 1948. IV.6. 1.old.

Falujárók Felsőtanyán
Délmagyarország, 1948. IV.14. 3.old.

Gabona jóvátételi engedmény a Szovjetunió részéről
Délmagyarország, IV.15.

Munkásokból jelölik ki a cséplési ellenőröket.
Délmagyarország, 1948. V.8.

Ruzsajárás és Királyhalom vezet a mezőg. term. versenyben
Délmagyarország, 1948. V.12.

Nem lesz kukorica a kenyérben
Délmagyarország, 1948. VI.20. 1.old.

Szeptember 18-án mezőg. kiállítás nyílik Szegeden
Délmagyarország, 1948. VII.2. 5.old.

A szövetkezés olyan formáit alkalmazzuk, amelyet a pság akar
Délmagyarország, 1948. VII.11. 3.old.

A demokratikus pártok közös fellépése a feketén cséplőkkel
Délmagyarország, 1948. VII.17.

Mihálytelek vezet a szegedi mezőg. versenyben
Délmagyarország, 1948. VII.17.

Munkaverseny a mezőgazdaságban
Délmagyarország, 1948. VII.21. 5.old.

Megvédjük a nép kenyerét
Délmagyarország, 1948. VII.23.

Indítsák el a beszolgáltatást minden községben.
Délmagyarország, 1948. VII.29. 1.old.

Szeged vezet Debrecennel szemben a beszolg.versenyben
Délmagyarország, 1948. VIII.7.

Ötvennégy traktorállomás működik 585 traktorral az orsz.-ban
Délmagyarország, 1948. VIII.10. 1.old.

Felhívás Szeged és környéke parasztságához,
Ünnepség a kenyér ünnepén aug. 20-án
Délmagyarország, 1948. VIII. 11-én, és 20.-án.

Munkás-paraszt találkozó a Szegedi Kenderfonóban
Délmagyarország, 1948.VIII.20-án.

Kisgazdapárt jobbszárnyának és kulákok bünszövetk. lelepl.
Délmagyarország, 1948. VIII.26.

Mögygyüttek a Szögediek, Őszentiván ünnepnapja.
Délmagyarország, 1948. VIII.3.

Kisparasztok érdekeit szolgálják a term. szerződéses
Délmagyarország, 1948. IX. 17.

Felhívás a dolgozó parasztsághoz
Délmagyarország, 1948.IX.21.

Deszkre rásüt a népidemokrácia napja
Délmagyarország, 1948. IX.10. 7.old.

A parasztság utja
Délmagyarország, 1948. IX.9. 3.old.

Át kell szervezni a magánparashti kisbirtokos mezőgazdaságot,
hogy lehetővé váljon falun is a fejlődés a szoc. felé
Délmagyarország, 1948.XIII.5.1.old.

Készülnek a nagyszegedi küldöttek a DÉFOSZ első konferenciájára
Délmagyarország, 1948. XII.17. 2.old.

Megjelent a rendelet a tsz-ek működéséről.
Délmagyarország, 1948. XII. 22.

1949.

A falusi osztályharc
Délmagyarország, 1949. I.1. 2.old.

A mai világban már nem lehet 3-4 holdas parcellákon gazd.
Délmagyarország, 1949. I.9. 7.old.

Kübekházán hidat vernek /Tsz-ek alakulnak/
Délmagyarország, 1949. I.16. 6.old.

Szegedkörnyék parasztsága az új úton
Szeged, 1949. I.19. 1.old.

Hogyan működjenek a tsz-ek /fokozatos átszervezés/
Délmagyarország, 1949. I.21. 6.old.

Termelésünket csak a föld társas megműv., a szövetkezés
útján tudjuk növelni.
Délmagyarország, 1949. I.25. 1.old.

Kollektív szerződés a mezőgazdaságban
Délmagyarország, 1949. III.31. 4.old.

Az ötéves terv a dolgozó parasztságért
Délmagyarország, 1949. V.1. 6.old.

A termelőszövetkezetek biztos útján
Délmagyarország, 1949. VII.2. 5.old.

Szegedi tanyák és falvak dolgozó parasztsága egyöntetűen csatlakozott a kunszentmártoniak terménybegyűjtési versenyfelhívásához,
Délmagyarország, 1949. VII. 19. 1.old.

Hét új tsz alakult Nagyszegeden
Délmagyarország, 1949. VII.20. 3.old.

A dolgozó parasztság fejlődő mozgalmának eredményét és feladatát beszélte meg a SZÖVOSZ küldöttgyűlése
Délmagyarország, 1949. VIII.9. 4.old.

Felavatták a dorozsmai gépállomást
Délmagyarország, 1949. VIII. 23. 5.old.

Mégis csak legjobb a csoportban dolgozni
Délmagyarország, 1949. XI.9. 5.old.

Micsurin és Dózsa tszcs alakult Szőregen
Délmagyarország, 1949. XI.4.

Törvényjavaslat a magyar népgazdaság 5 éves tervéről
Délmagyarország, 1949. XII.4. 1.old.

Dorozsma gépállomást kapott
1949. VI.5. 6.old.

1950.

A szövetkezeti gazdálkodás az egyetlen járható biztos út
Délmagyarország, 1950. I.27.

Új jobb életükért mondtak köszönetet a Pártnak az első
tszcs-k és gépállomások küldöttjei
Délmagyarország, 1950. II.7. 3.old.

A magyar népgazdaság fejlesztésének legközelebbi feladatai
Délmagyarország, 1950. VI.6. 3.old.

Eddig közel 2 millióan vettek részt az országos begyűjtésben
Délmagyarország, 1950. VII.25.

Tsz mozgalmak erősödésének újabb jelentős napján
Délmagyarország, 1950. VIII.27.old.

A Szovjetunióban járt parasztküldöttek beszámolóján
Délmagyarország, 1950. IX.1. 5.old.

Két új tsz alakult Szegeden
Délmagyarország, 1950. IX.13.

Az F.M. rendelete a tsz-ek és tszcs-k vezetőségének újjá-
lasztásáról.
Délmagyarország, 1950. XII. 13.

1951.

MDP Csongrád Megyei Bizottsága zászlót ajánlott fel a kong-
resszusi verseny győzteseinek.
Délmagyarország, 1951. I.21.

Népnevelők kongresszusi vállalásának eredményeként
Forráskuton I. típusú tszcs alakult, 51 családdal.
Délmagyarország, 1951. II.6. 3.old.

Ismertessük széles körben az I. és II. tip. tszcs-k előnyét
Délmagyarország, 1951. II.8. 4.old.

Tsz. mozgalmunk gyorsabb fejlődéséért
Délmagyarország, 1951. II.10.

Igy működik az I. és II. tip. tszcs
Délmagyarország, 1951. II.13. 3.old.

Hetvenegy szőregi paraszt elindult, hogy a szövetkezeti úton
építse gazdagabb, boldogabb jövőjét.
Délmagyarország, 1951. II.16. 2.old.

Szövetkezeti község leszünk /Szőreg/
Délmagyarország, 1951. II.18. 5.old.

Szőreg szerdán délben szövetkezeti község lett.
Délmagyarország, 1951. II.22.

Mutassuk meg, hogy mit jelent életünkben a szövetkezeti gazd.
Délmagyarország, 1951. III.11. 3.old.

A dorozsmai József Attila tsz. a járás legjobb tsz-e.
Délmagyarország, 1951. V.6. 3.old.

Megalakult a szegedi járás mezőgazdasági operatív bizottsága
Délmagyarország, 1951. V.22. 3.old.

Tanuló ifjúságunk lelkesen kapcsolódik be a mezőgazdasági mun-
kába. Rendelet a mezőg. és erdőgazd. munkások jutalmazásáról.
Délmagyarország, 1951. VI.16. és VI.20. 1.öld.

A Magyar Minisztertanács határozata az 1951/52. évi begyűjt.
Délmagyarország, 1951. VI.24.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának határozata a tsz-ek és III. típusu tszcs-k jövedelemelosztásának új rendszeréről. Délmagyarország, 1951. VII.8. 3.old.

Cséplőgéptől a begyűjtőhelyre
Délmagyarország, 1951. VII.11. 1.old.

Az MDP Csongrád Megyei Pártbizottsága felhívása a megye dolgozó parasztságához.
Délmagyarország, 1951. VII.15.

Az FM rendelete a tsz-ek jövedelemelosztásának új rendjéről
Délmagyarország, 1951. VII.18.

Rendelet a tsz közösségek és városok tagosításáról
Délmagyarország, 1951. VII.24. 3.old.

Csongrád megye az élenjárók között halad /begyűjtés/
Délmagyarország, 1951. VIII.12.

Megalakult Ujszegeden a Szabadság Tszcs.
Délmagyarország, 1951. IX.18. 3.old.

22 dolgozó paraszt elindult Mihályteleken a tsz útján
Délmagyarország, 1951. X.16. 3.old.

Fel kell számolni magunkban középparaszthoz való viszonyt
Délmagyarország, 1951. XII.11.

1952.

A baktói tszcs eredményeiről és hibáiról
Délmagyarország, 1952. I.20. 5.old.

Mit kell tudni az új begyűjtési törvényerejű rendeletről
Délmagyarország, 1952. I.17. 4-5.old.

Joggal boldogok az alsóvárosi Új Élet tsz szorgalmas tagjai
Délmagyarország, 1952. I.24. 5.old.

A munkafegyelem megszilárdítása, termelési tervek betartása, politikai munka megerősítése előfeltétele a tsz-ek, gépállomások továbbfejlesztésének.
Délmagyarország, 1952. I.29. 1.old.

Rendelet a mezőgazdasági gépi munka biztosításának szabályozásáról.
Délmagyarország, 1952. II.1. 2.old.

Néhány óra alatt 76 dolgozó lépett jelentkező tsz tagnak Ásotthalmán.
Délmagyarország, 1952. II.8. 3.old.

Az osztályellenség leleplezése a dolgozó parasztság előtt...
Délmagyarország, 1952. II.12. 2.old.

Rendelet a tavaszi mezőgazdasági munkák végrehajtásáról.
Délmagyarország, 1952. II.15.

A gépállomások legfőbb feladatai a tszcs-k és a gépállomás közötti kapcsolat megerősítése.
Délmagyarország, 1952. III.20. 5.old.

A mezőgazdasági állandó bizottság k aktivizálásának nem maradt el az eredménye.
Délmagyarország, 1952. IV.10. 3.old.

A Népköztársaság Minisztertanácsának 1009/1952.Psz. határozata a tsz-ek gazdasági megszilárdításáról és a munkafegyelem megerősítéséről.
Délmagyarország, 1952. IV.24. 3.old.

Ásotthalom tszcs tagsága kivetette a konkolyt magából
Délmagyarország, 1952. V.9. 3.old.

Deszk és Kübekháza községek párosversenyben dolgoznak a szegedi járás győzelméért.
Délmagyarország, 1952. V.14.

Az egyénileg dolgozók is párosversenyben vannak mezőg.m.-ban
Délmagyarország, 1952. V.20.

300 élenjáró dolg. paraszt vett részt a Mezőgazdasági Állandó Bizottság nagyaktiva értekezletén.
Délmagyarország, 1952. VI.24.

Kommunista parasztok példamutatása /vetés/
Délmagyarország, 1952. VII.1. 1.old.

Szeged dolgozó parasztsága csatlakozott a gádorosi, nagyszénási verseny felhíváshoz.
Délmagyarország, 1952. VII.10.

Zsizsikés gabonát szállítottak a gyűjtőhelyre /kártevés/
Délmagyarország, 1952. VIII.1. 3.old.

Községi tanácselnökök begyűjtési tapasztalatai.
Délmagyarország, 1952. VIII.9.

Milliomos tsz - boldogság. A csongrádmegyei parasztküldöttek látogatása a Zalka Máté tsz-ben.
Délmagyarország, 1952. II. kötet. VIII.12. 3.old.

A mai napig 80 szegedi dolg. paraszt lépett a tsz utra
Délmagyarország, 1952. VIII.17.

Dolgozó parasztok jelentkezettek mezőg. tanfolyamokra
Délmagyarország, 1952. VIII.26. 3.old.

Meg kell szüntetni Pusztaszeren a kulákok eldorádóját
Délmagyarország, 1952. VIII.29. 3.old.

A mezőgazdasági technikumok várják a fiatalokat
Délmagyarország, 1952. VIII.31.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának határozata az állattenyésztés fejlesztéséről 1952-1954. években.
Délmagyarország, 1952. IX.14.

Termelőszövetkezeti tanács ülése
Délmagyarország, 1952. XI.18.

1953.

Télen sem ülnek tétlenül a sándorfalvi Rákóczi F. tszcs tagjai
Délmagyarország, 1953. I.10. 3.old.

Egyik tszcs-ből kizárták a másikba bevették a kulákat
Délmagyarország, 1953. I.23. 4.old.

Igavonó állatok nélkül kezdték, ma félmillió vagyonuk van.
Délmagyarország, 1953. I.25. 3.old.

Galyatetőn és Balatonlellén üdültek tszcs-k tagjai
Délmagyarország, 1953. I.28.

Miben különbözik az új begyűjt. az elmúlt évitől.
Délmagyarország, 1953. I.30. 3.old.

Minisztertanács határozata a tavaszi mezőg. munkák elvégz.
Délmagyarország, 1953. IV.1. 2.old.

Középparasztosított kulákbanda bomlasztási Csorván.
Délmagyarország, 1953. II.6. 4.old.

Kübekházán kizárták a tszcs-ből a kulákat.
Délmagyarország, 1953. II.12. 6.old.

Az MDP Csongrádmegyei bizottsága megbizta a paraszti fiatalokat, hogy álljanak a begyűjtési verseny élére.
Délmagyarország, 1953. VI.30. 3.old.

Táncsics tszcs felhívása a tszcs versenyre
Délmagyarország, 1953. VII.3. 1.old.

Tsz-ek helyzete és az új osztályharc, kormányunk új programja után.
Délmagyarország, 1953. VII.14. 6.old.

Tszcs pártszervezetek feladata a tszcs-k megszilárdításában
Pártélet cikk. Délmagyarország, 1953. VII. 19.

Nagy segítség nekünk dolgozó parasztoknak az, amit a kormányprogram nyújt.

Délmagyarország, 1953. VII.22. 3.old.

A Minisztertanács határozata a tsz-ek esedékes hiteltartozásának elengedéséről, egyes hitelek visszafizetésének határidejének meghosszabbításáról a tsz tagság jövedelmének fokozása érdekében.

Délmagyarország, 1953. VIII.16. 1.old.

Milyen kormányintézkedésekkel segíti kormányunk a tsz-ek megerősödését.

Délmagyarország, 1953. VIII.23. 3.old.

Ülést tartott a Tsz-ek Országos Tanácsa

Délmagyarország, 1953. IX.13.

Minisztertanács határozata az új begyűjtési rendszerről, a beadás csökkentéséről, a tsz tagság jólétének emelése érdekében. Javaslat a tsz-ek új alapszabályára.

Délmagyarország, 1953. IX.19. 2-3old.

Megkezdődött a tsz-ek és gépállomások élenjáró dolgozóinak III. országos tanácskozása.

Délmagyarország, 1953. IX.20.

A tsz-ekből való kilépés és feloszlatus engedélyezésének szabályozása.

Délmagyarország, 1953. X.4. 3.old.

Zárszámadó közgyűlés előtt

Délmagyarország, 1953. XI.14.

A Csongrád Megyei Pártbizottság beszámolója a megyei pártaktiva értekezleten.

Délmagyarország, 1953. XI.18.

Jövedelemelosztás a Haladás tszcs-ben.

Délmagyarország, 1953. XII.1.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának törvényerejű rendeletéről, az állami begyűjtés többéves rendszeréről.

Délmagyarország, 1953. XII.13.

Dolgozó parasztok egy napja. Esti beszélgetés a Haladás tsz-ben az új begyűjtési rendszerről.

1953. XII.19. Délmagyarország.

Az MDP KV. és a minisztertanácsi határozatról, a mezőgazdasági termelés fejlesztéséért.

Délmagyarország, 1953. XII.23.

Hegedüs András beszéde az MDP KV. ülésén

Délmagyarország, 1953. XII.30.

A Forradalmi Kormányzótanács s XXXVIII.sz. rendelete, 1919.
a nagybirtokok társadalmi tulajdonba vételéről.
A Forradalmi Kormányzótanács rendeletei I.köt. 56.old.

Lenin művek XXV. kötet, a Kommunista Internacionálé II. Kongresszusán elmondott beszéd.

Magyarország földbirtok viszonyai 1935. Bpest, Stephaneum Ny.
1936. /Szeged, Megyei Statisztikai Hivatal/

Surányi Miklós: Bethlen c. könyve 140.oldal.

Illegális Szabad Nép gyűjtemény 108.old. /Orsz. Széchenyi
Könyvtár/

Néplap, 1944. I.évf. 6.szám /Szeged/

Az 1944. december 21-re Debrecenben összegyűlt, majd később
Bpestre összehívott Ideiglenes Nemzetgyűlés Naplója 1946.
26.old.

Szemelvények az "1945-ös földreform dolgozó parasztságunk
felemelkedésének első állomása" c. kiadvány. TTIT. 1954.

Magyar Közlöny, Debrecen, 1945. III.18. 10.szám.

Az ideiglenes Nemzetgyűlés Naplója 1945. 84-87.old.

Szabad Föld, 1945. IX. 16-i sz.

Magyar Közlöny, 1945. III.szám.

UFOSZ I. Kongresszusának határozata /röplap/

Magyar Politikai Események Röplapokban 1945-52-ig.
Összeállította Peterdy Szauer S. Ferenc/Szeged Somogyi Könyv-
tár/

Előre a Népidemokráciáért MKP III. Kongr. jegyzőkönyve
Szikra, 1946.

Csongrád Megyei tsz-ek a fejlődés útján, Csongrád Megyei
Nyomda, 1951. /Pártkiadvány/ Szegedi Levéltár

Szeged Járási Tanács Mezőg. anyaga 43. csomag. /Szeged, Álla-
mi Levéltár /ugyanott 42. csomag.

Magyar Közlöny, 1949. VIII. II. kötet.

Tápéi Tagosító Bizottság jkv. 1949./Tápéi Községi irattár/

Csongrád Megyei Pártbizottság Archivuma 21/581.I-II. 1951.
kötet. Ugyanott 21/588, 21/589. I.II.kötet, 1952.

Magyar Szovjet Közgazdasági Szemle, 1952. I-II. szám
Fehér Lajos: "Termelőszövetkezetünk és mozgalmunk helyzete és feladatai az új évben" c. cikk.

Állam és Igazgatás, 1952. 5-6. száma 283-292-ig.

Pártépítés 1952. I. szám. 11-12. oldal.

Társadalmi Szemle, 1952. XII. sz.

Gerő Ernő: A mezőgazdasági termelés alakulása 1952-ben.

Magyar és Nemzetközi Munkásmozg. Története 1945-1966-ig
Bp. Kossuth Kiadó, 1966/1967.

Mezőgazdasági Értesítő, 1953. VII. 15. 31. szám.
továbbá, 34, 35. szám.

Magyar Közlöny, 1953. év 29, 33, 32, 34, 36. számok.

Szabad Föld Könyvtára. Szerk. Iliás Ferenc, Bp. Szikra, 1947.

53. sorsz. Fehér Lajos: Nagyatádtól a földreformig

56. " Magyar Parasztság és a demokrácia

61. " Kovács K.E.: A magyar parasztság felvirágoztatása.

MKP Vezérfonal a falujárók tanfolyamához
Bp. Szikra, 1947. /Szövetkezetek szervezése és szerepe./

Veres Péter: Szabad parasztság és szabad termelés Bp.
Jövő Ny. 1947.

Harc a parasztság helyzetének megjavításáért
Bp. Igazság Ny. 1947. MKP. kiadvány.

SZDP. Mit akar az SZDP a földm. nép javára és a mezőg.
fejlesztésére, Bp. Valóság Ny. 1947.

Dobozi Imre: A parasztság jelene és jövője.
Bp. Szikra, Igazság Ny. 1948.

Fehér Lajos: Új élet a szabad földön.
Bp. Orsz. Tervhivatal, 1948. Athenaeum Ny.

Mezőg. Polit. Intézet közleményei: A mezőg. munka helyzete
1947-ben.
Bpest, Pátria Ny. 1948.

Gerő E.: Szövetkezetekkel a dolg. parasztság felemelkedéséért
MDP Orsz. Szövetk. Konferenciája.
Bp. Szikra, 1949. Igazság Ny.

A tszcs-k és gépállomások dolgozóinak 1950. jan.-i tanács-
kozása anyagából. Szövetk. mozgalom kérdései.
Bp. Szikra Ny. 1950.

Nagy I. és Hegedüs A.: Pártunk parasztpolitikájában mutatkozó
elhajlások és ferditések. Bp. Szikra Ny. 1950.

Dolgozók ezrei lépnek be tszcs-kbe. Csongr. Megyei Tanács
1950. Szeged. Délmagyar Ny.

Csongrád Megyei Tszcs-k a fejlődés után.
Szeged, Délmagyar Ny. 1950. /Csmi. Pb. kiadványa/

Hegedüs András: A magyar mezőgazdaság szoc. átszervezése
Bp. Szikra, Franklin Ny. 1951.

Erdei Ferenc: A tsz mozgalom helyzete és perspektívája
Bp. Szikra, Franklin Ny. 1951.

Magyarországi Tsz-ek működési szabályzata
Bp. Athenaeum, 1951 /MDP/

Molnár Károly: Fokozatosság elve a mezőgazdaság szocialista
átszervezésében.
Bpest.1951. Uttörő Ny.

Munka elszámolása a tsz-ekben.
Bp. Mezög. Dokum. Közp. 1951.

Az 1952. évi mezög. terv elkészítésének módszere.
Tervgazd. Kiadó. 1951.

Tsz-ek és tszcs-k jövedelem elosztása. Magy.Min.tan.
határozata. Bp. Szikra Ny. 1951.

Helyi tanácsok feladatai a tsz-ek és tszcs-k megszilárdításá-
ban és fejlesztésében.
HM. Helyi Tanácsok Főoszt. Bp. 1951. Athenaeum.

Nahlik Gyula: Miért előnyös a tsz.gazdálkodás
Bp. Szikra Ny. 1951.

Tsz-eink eredményeiről
Bp. 1951. HM. Szikra Ny.

Fehér Imre: Teljesítmény bérezés a mezőgazdaságban
Bp. Mezög. Kiadó, Szikra Ny. 1951.

Mezőgazdasági Tsz-ek és a gépállomások egészséges kapcsolata,
Bp. 1951. Mezög. Dok. Központ

Mit kell tudni a begyűjtésről.
Bp. Népműv. Min. Szikra Ny. 1951.

Önálló tsz-ek és tszcs-k term. terve 1952. évre.
Bp. Tervg. Kiadó, Szikra Ny. 1951.

Politikai tömegmunka a tsz-ekben
Bp. Athenaeum Ny. 1952/MDP/

Erdei Ferenc: Tsz községek és városok kérdései
Bp. Szikra, Franklin Ny. 1952.

Tsz-ek és tszcs-k beadási kötelezettségei.
Bp. FM. Egyetemi Ny. 1952.

Mi a munkaegység könyv.
Bp. Egyet. Ny. 1952.

Fehér Lajos: Tsz mozgalmunk helyzete és feladatai
Bp. Akadémiai Ny. 1952.

Márczis Antal: A tsz gazdaságok megszilárdításáért
Bp. Szikra, Franklin Ny. 1952.

Utmutató a részleges tagosításhoz
Bp. FM. Révai Ny. 1952.

Utmutató a tsz. községek tagosításához
Bp. FM. Állami Ny. 1952.

Paraszság felemelkedésének egyetlen utja a nagyüzemi
gazdálkodás
Debrecen, Petőfi Ny. 1952.

Utmutató az önálló és III. típusu tsz-ek 1953-i évi
termelési tervének elkészítéséhez.
Bp. Tervgazd. Kiadó, Vörös Csillag Ny. 1952.

Mit kell tudni az új begyűjtési rendeletről
Bp. Begyűjt. Min. Athenaeum Ny. 1953.

Jómódu tsz. parasztságért. A kormányprogram megvalósításának
utján.
Bp. MDP. Athenaeum Ny. 1953.

Term. szövetkezetekre vonatkozó fontosabb Párt és Korm.
határozatok.
Bp. Mezőg. Kiadó Szikra Ny. 1953.

A tsz-ek és gépáll. dolg. III. orsz. tanácsának határoz.
Bp. Term. Szöv. Tanács, Vörös Csillag Ny. 1953.

Erdei Ferenc: A parasztság politikai fejlődése
Bp. Fórum, 1947.

Fekete Gyula: A szövetkezeti mozgalom válsága az
első szövetkezeti csőd tükrében.
Bp. Valóság, 1947.

Mód Aladár: Az új szövetkezeti törvény az egységes
Szövetkezeti Központ jelentősége.
Bp. Társadalmi Szemle, 1947.

Lázár Vilmos: A mezőgazdaság 3 éves terve
Bp. Társadalmi Szemle, 1947.

Tekal László: Az új földreform a Tisza völgyében
Bp. Magyar Technika, 1947.

Vincze Oszkár: Mezőgazdaságunk feladatai a földreform
után.
Gazdaság, Bp. 1947.

Köves Andrásné: Földreform a felszabadulás előtt és után
Gazdaság, Bp. 1948.

Mód Aladár: Az 5 éves terv és M.O. gazdasági átalakulása
Bp. Társadalmi Szemle, 1949.

Erdei-Máté: Mezőgazdasági tudományos tanácskozás
Akadémiai Értesítő, Bp. 1951.

MDP. II. Kongresszusa, kongresszusi határozata
Bp. Társadalmi Szemle, 1951.

Javitsuk meg az áll. gépállomások munkáját.
Anyag és Adatszolgáltatás, Bp. 1951. 3.sz.

Vámbéri Rózsa: A tsz gazdaságok számviteléről
Bp. Számvitel, 1951.

Fehér Lajos: Termelőszövetkezeti mozgalmunk fejlődése
az 1950-1951-es években.
Magyar Szovjet Közg. Szemle, 1951.

Földes István: Tsz. jogunk fejlődése
Jogtud.Közl. 1951.

Siklós János: Hogyan dolg. fel a káderképző tanfolyamok
konferenciáján a szoc. mezőg. megteremt. elvi kérdéseit.
Anyag és Adatszolg. 1951.

Sándiné, Fadgyar Klára: Az MDP. II. Kong. utmutatásával a
mezőg. tud. munka megjavításáért.
Agrártudomány, 1951.

Hegedüs András: A tsz-ek szervezeti és gazd. megerősíté-
sének feladatai Magyarországon.
Tartós Békéért Népidemokr.-ért, 1951. 25.szám.

Farkas József: A tsz tagok munkaviszonya.
Jogtudományi Közl. 1951.

Gönczi István: A munkaszervezés egyes kérdései a mezőg.
üzemekben.
Agrártudomány, 1951.

A gép és traktorállomások a mezőg. szoc. átalakulására
irányuló munka központjai.
Anyag és Adatszolg. 1952. 1.szám.

Petőházi Sándor: Az állami begyűjtésről.
Állam és Igazgatás, 1952. 4.évf. 1.sz.

Tószegi Zoltán: Néhány kérdés a mezőg. bérezésünk
fejlődéséről.
Bér és Norma, 1952. 3.évf. 2.sz.

Fehér Lajos: Tsz. mozgalmunk helyzete és feladatai
az új évben.
Magyar Szovj.Közh. Szemle, 1952. 6.évf.1-2.sz.

Kardos Márton: Pártoktatás a tavaszi mezőg. munka idején
Propagandista, 1952. 2.sz.

Hegedüs András: Mezőgazdaságunk szoc. átszervezésének egyes
kérdései, Társadalmi Szemle. 1952. 4.sz.

Kerestes Mihály: A tanácsi szervek feladatai a mezőgazdasági
munkák biztosításában.
Állam és Igazgatás, 1952. 4.évf. 4.sz.

Pál József: Tanácsaink feladatai a tsz-ek helyes munkaszerve-
zetének kialakításában.
Állam és Igazgatás, 1952. 4.évf. 5-6.szám.

Eszterág Albert: Kulturagitációval segítsük elő a mezőgazdasági
munkák és begyűjtés sikerét.
Állam és Igazgatás, 1952. 4.évf. 7.szám.

Huszár György: Építkezések megszervezése a tsz-ekben.
Agrártudomány, 1952. 4.évf. 9.sz.

Görög Imre: Szántóföldi brigádok megszervezése
Agrártudomány, 1952. 4.évf. 10.sz.

Kalocsai Ferenc: Mezőg. normarendszerünkről.
Bér és Norma, 1952. 3.évf. 12.sz.

Kassai László: A mezőg. tervmunka néhány kérdéseiről
Állam és Igazgatás, 1953. 5.évf. 1.sz.

Tasnádi Sándor: Tömegkapcsolatokkal az 1953.évi
begyűjtés sikeréről.
Tanácsok Lapja, 1953. 4.évf. 4.szám.

Fehér Lajos: A lenini szövetkezeti tervről.
Propagandista, 1953. 2.évf. 4-5.szám.

Gönczi István: A gépállomások és Tsz-ek közötti
szerződés-kötés.
Agrártudomány, 1953. évf. 5.sz.

Földes István: A Magyar Minisztertanács határozata a
gépállomások munkájának megjavításáról.
Állam és Igazgatás, 1953. 5.évf. 4-5.sz.

Borsi Emil: Az 1945-ös földreform a dolgozó parasztság felemelkedésének első állomása.
TTIT. füzet sorozat, 1954. 85.sz.

Donáth Ferenc: Tsz. mozgalmunkról,
Pol. Akad. füzetek, 1950. 3.sz. Szikra.

Erdei Ferenc: Tsz. mozgalmunk helyzete és perspektívája
Pártfőiskolai füzetek, 9. Szikra. 1951.

Gyenes István: Mit nyújt az új kormányprogram a dolgozó
parasztságnak.
Művelt Nép. Bp. 1953.

A kormány intézkedései nagyobb jövedelmet biztosítanak a
tsz. tagoknak.
Tanácsok Lapja, 1953. 4.évf. 15.sz.

Tószegi Zoltán: Az állami gazdaságok prémium rendsz.
Bér és Norma, 1953. 4.évf. 11.sz.

Rácz Kálmán: Egyetlen biztos út a közös gazdálkodás útja
Tanácsok Lapja, 1953. 4.évf. 17.sz.

Kovács Imre: Óvjuk és erősítsük a falu szocialista építésé-
nek alapját a termelőszövetkezeteket.
Új Március, 1953. 3.évf. 8-9.sz.

Petőházi Sándor: Az idei kenyérgabona begyűjt. tanúságai
Tanácsok Lapja, 1953. 18.sz.

A tsz-ek és gépállomási dolg. országos értekezlete.
Agrártudomány, 1953. 5.évf. 11.sz.

Hay László: A mezőg. fejlődésének két irányvonala.
Tartós Békéért Népidemokr.-ért, 1953. 44.sz. 4. lap.

A politikai tömegnevelőmunka jelentősége a mezőgazd.
fejlesztésének végrehajtásában.
Anyag és Adatszolg. 1953. 12.sz.

Turi Sándor Kornél: A kormányprogr. megvalósítása a
mezőgazdaság területén.
Állam és Igazgatás, 1953. 5.évf. 10-11.szám.

Andics Erzsébet: Ellenforradalom és a Bethlen-i konszoli-
dáció.
Bp, Szikra, 1946.

Rákosi Mátyás: A magyar jövőért.
Bpest, Szikra, 1947. I-II.kötet.

Rákosi Mátyás: Népidemokráciánk útja. Előadás a Pártfőisk.
1952. II.29-én. /A szocialista Magyarországért c. könyvben/

Mód Aladár: 400 év küzdelme az önálló Magyarorszáért,
Bpest, 1948. Szikra.

Barla-Szabó: Mit tett a Magyar Kommunista Párt a paraszt-
ságért? /melléklet/

Az MDP II. Kongr. határozata.
Athenaeum Ny. Bp. MDP. KV. brossura.

Pártunk parasztpolitikája.
Bp. Athenaeum Ny. /MDP KV. füzet sorozata/

Két évtized. Tények és adatok a szocialista Magyarország
20 éves fejlődéséről.
Bpest, Kossuth Könyvkiadó, 1965.

Csongrád Megyei Pártbizottság Archivuma 1951, 1952, 1953. év
Szeged Járási Pártbizottság anyaga.

Kiss F., Tonelli Sándor dr, Sz. Szigeti Vilmos: Szeged.
Bp. 1927. Magyar városok monográfiája Kiadóhivatal.

Kerék Mihály: A földreform utja.
Bpest, 1942. Magyar Élet Kiadása.

Féja Géza: Viharsarok. Az alsó Tiszavidék földje és népe.
Athenaeum Kiadása.

Földreform 1945. Tanulmányok és dokumentum gyűjtemény.
Bpest. 1965. Kossuth Könyvkiadó.

20 év. Tanulmányok a szocialista Magyarország történetéből.
Bpest, 1964. Kossuth Könyvkiadó.

A Kommunista Párt Szövetségi Politikája 1936-1962.
Bpest, 1966. Kossuth Könyvkiadó.

M E L L É K L E T E K .

I.

Az 1920-as Nagyatádi féle földreformról szóló végzés

II.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság Határozata 1925

II/a.

Szeged Járás területének vázlata

III-III/1.

Kivonat az ideiglenes nemzetgyűlés naplójából, 1944.XII.21.

IV-IV/c-ig.

Kivonat az ideiglenes nemzetgyűlés naplójából, 1944.dec.22.

V-V/1-ig.

A Szociáldemokrata Párt munkaterve

V/a.

Barla-Szabó: Mit tett az MKP. a parasztságért

VI/1.

Politikai események rölapokban c. anyag borítólapja 1945-1952-ig.

VI/2.

Nemzeti Parasztpárt Pártértékesítője

VI/3.

Nemzeti Parasztpárt Kérdőíve

VI/4.

A Nemzeti Parasztpárt Programjavaslata borítólapja

VI/5-VI/8-ig.

A Nemzeti Parasztpárt programjavaslata

VII.

A juttatott földek alakulása foglalkozási csoportok szerint

VIII.

Független Kisgazda-Földmunkás- és Polgári Párt rölapja

IX-IX/1.

Magyar politikai események rölapokban 1945-1952-ig.
Mindszenty József hercegprimás beszédei. Borítólap és a
hercegprimás beszédének kivonata.

X.

Vasváry József beszéde 1946/47.évi F.M. költségvetési vitáján

XI-XI/a.

A kard és kereszt szövetség röplapja

XII-XII/1.

Kard és kereszt szövetség röplapja

XIII/1.

Dolgozó Parasztok és Földmunkások Országos Szövetsége röplap

XIII/2.

Az Országos Földművelésügyi Tanács felhívása a magyar parasztsághoz

XIV.

Engedély a részleges tagosításhoz 1950-ben.

XIV/1-XIV/3-ig.

Felvételek a tápéi Tiszatáj Tsz-ről

XV-XV/2-ig.

Termelőszövetkezeti alapszabály

XVI.

Kimutatás az 1953. évi mezőgazdasági munkák állásáról Szeged Járásban.

XVII.

Kimutatás Szeged Járás területén működő tszcs-k zárszámadásáról 1953. decemberéről.

T A R T A L O M

1. A magyar parasztság évszázados harca a földért.	1. oldal.
2. Az agrárkérdés alakulása Magyarországon a felszabadulás után.	4. "
3. A Szegedi Járás birtokviszonyai és agrárnépessége.	14. "
4. A szövetkezeti mozgalom hagyományai a magyar mezőgazdaságban. Az első tszcs-k kialakulása és fejlődése a szegedi járásba.	16. "
5. A mezőgazdaság szocialista átszervezésének jellemzői és a tsz mozgalom helyzete a szegedi járásban 1950-1953 között.	27. "
Befejezés	139. "
Bibliográfia	143. "
Mellékletek jegyzéke	159. "

KÉR

Öngy. Pallavicini Alfons Károly f. építész, öngy.
Sasvári József és dr. Székely Pál dr. jogászok —
6. rovataban felsorolt 1000 sz. sz. helyrajzi számú
Szegeden, az övezetileg, Kócsa László öngy.
Szegeden, az övezetileg, Halász Ferenc öngy.
jára (azaz a Kir. Kincstári Joghelyi Igazgatóság
feljegyzése, Szegedi Armentárius és Helyrajzi
mérnök, elnök kezébe Szegeden), Csengeri Gábor
(Libegető), David József (nő Kozma Károly) főnök
Julianával) földműves, társ 369. sz. a lakos jara
467. sz. betéti ingatlanok egyidejűleg két megosztás

5020. sz. 1921. sz. sz.

VÉG

A kérvény mellett bemutatott 1—30, 32—94,
96—105, 107—195, 198, 199, 201—223, 225,
260—285, 287—327. mellékleti jeli adás
véletlenszerűen, az A. mellékleti jeli beosztás 1. sz.
hátsó borítékoldalon elhelyezett táblában feltüntetett
II—IV. mellékleti jeli 3 rendbeli térrajz, a B. mellékleti
jeli területkimutatás, N. mellékleti jeli összehasonlító
jegyzék és A. mellékleti jeli mérnöki bizonyítvány,
ennek utolsó beirt oldalán foglalt községi bizonyítvány,
a birtokfeldarabolási terv jóváhagyását tartalmazó, az
5200 M. E. 1919. sz. rendelet értelmében Budapesten,
1920. július 29-én kelt 68.474/X. B—1. 1920. sz. m. kir.
földművelésügyi miniszteri rendelet, végül a m. kir. 10.
felmérési felügyelőségnek 155/1921. sz. a Szegeden,
1921. február 21-én kelt s a helyrajzi számozás helyes-
ségét megállapító záradéka alapján

a szegedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatósá-
g, a következőket rendel:

L

Utastítja a telekkönyvi irodát, hogy a következők
467. sz. betétben A. I. 1—105. sorok alatt legyen
4762., 4790—4793., 4862—4888., 4894—4927., 4928/1.,
4928/2., 4929—4964. helyrajzi számú parcellák közül
szüntesse meg a 4862—4888., 4894—4964. hely-
rajzi számú parcellákat az által, hogy ezeket megosztja,
beosztja új parcellákat alakul ki, melyek is helyrajzi szám,
melyek is ag és terület szerint a következők:

5570 számú

5571 számú és a

5572

5573

125 helyrajzi

5571

5572

5573

5570	számú	1	125
5571	számú és a	1	125
5572		1	125
5573		1	125
5574		1	125
5575		1	125
5576		1	125
5577		1	125
5578		1	125
5579		1	125
5580		1	125
5581		1	125
5582		1	125
5583		1	125
5584		1	125
5585		1	125
5586		1	125
5587		1	125
5588		1	125
5589		1	125
5590		1	125
5591		1	125
5592		1	125
5593		1	125
5594		1	125
5595		1	125
5596		1	125
5597		1	125
5598		1	125
5599		1	125
5600		1	125
5601		1	125
5602		1	125
5603		1	125
5604		1	125
5605		1	125
5606		1	125
5607		1	125
5608		1	125
5609		1	125
5610		1	125
5611		1	125
5612		1	125
5613		1	125
5614		1	125
5615		1	125
5616		1	125
5617		1	125
5618		1	125
5619		1	125
5620		1	125
5621		1	125
5622		1	125
5623		1	125
5624		1	125
5625		1	125
5626		1	125
5627		1	125
5628		1	125
5629		1	125
5630		1	125
5631		1	125
5632		1	125
5633		1	125
5634		1	125
5635		1	125
5636		1	125
5637		1	125
5638		1	125
5639		1	125
5640		1	125
5641		1	125
5642		1	125
5643		1	125

Az 1920. évi "Nagyatádi-féle földreform"-ról szóló végzés fénymásolt,
hiányos példánya.

A juttatás magas megváltás ellenében történt. Jellemző, hogy a földjut-
tatásban részesültek, a végzés tulajdonos-adóinak nevezi.

ORSZÁGOS FÖLDHÍRLENDZŐ BÍRÓSÁG.

16.919/1925.

O. F. B.

A MAGYAR ÁLLAM NEVÉBEN!

Az Országos Földhírelrendező Biróságnak Tíme, Algyő, Földvár, Sándorfalva, Mindszent, Sövényháza, Csánytelek, Fomóháza, Pálmonostora, Pétermonostora, Csáczamonszter, Kistelek, Kiskundorozsma községei és Csáczád város lakossága, továbbá Szeged sz. kir. város lakossága egy csoportja kérelmére az ögróf Pallavicini Alfons által kezeltetésében levő Mindszent-ágyasi hitbizományi bírói eljárásra folyamatba tett megváltási ügyet a 28.806/1924. számú határozattal elrendelt kiegészítő eljárás foganatosítása után a min. pénzügyminiszter meghatalmazottjának jelenlétében Budapestén 1925. évi június hó 10. és 26. napján tartott tanácsülésén megvitatta és a következőképpen határozott:

határozat:

4. VÁLTOZÁS.

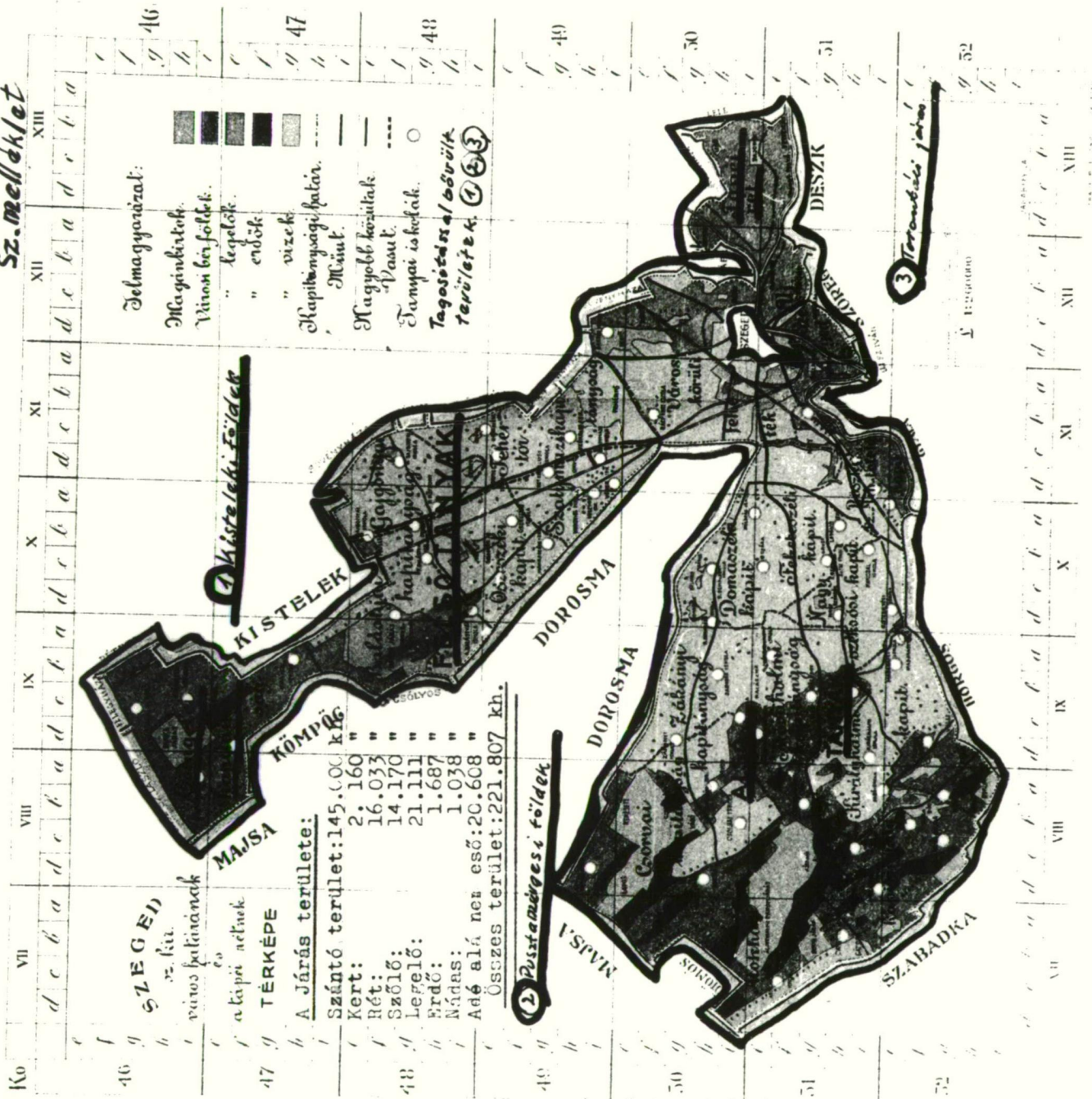
Az Országos Földhírelrendező Biróság az ögróf Pallavicini Alfons Károly kezeltetésében levő mindszent-ágyasi hitbizományi Sövényháza, Mindszent, Sándorfalva, Algyő, Fomóháza, Pálmonostora, és Pétermonostora községek határában fekvő összes 56.474 kat. hold 352 négyzet méter nagyságú hitbizományi bírói körből, amelyek a sövényházi 1. 370, mindszenti 1. 200, fomóházi 128, pétermonostori 1. 3. 4. algyői 1 és sándorfalvai 1 sz. bírói betétekben / és sövényházi 96, mindszenti 734, fomóházi 126, pétermonostori 107, pálmonostori 391, algyői 194 sz. bírói alváltási körökben vannak felosztva a következőképpen:

Föld neve	Hrsz. száma.	Szántó		Legelő		Földvár		Algyő		Földvár		Algyő		Földvár		Algyő	
		szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő	szántó	legelő
	2657																
	2656	1	69														
	5316																
	5317/1.	19	900														
	5317/2.	26	257														
	5317/3.	30	660														
	5318																
	5319																
	5320																
	5321																
	5322																
	5323																
	5324																
	5325																
	5326																
	5327																
	5328																
	5329																
	5330																

1925-26 években az úgynevezett "O.F.B.-s földek"-ből 224 kh.-oldat osztottak ki a község agrár és félproletárai között. Az tulajdonképpen földvásárlás volt.

1.kh. megvásárlási ára 600-1600 pengő között volt.

Sz.melléklet

Ügy van! — *Viharos taps és eljenzés.* Egősen békét azokkal a nagyhatalmakkal, amelyekkel semmiféle politikai vagy gazdasági intéünk nem volt (*Ügy van!*), nincs, amikkel terror alatt, német érdekek szolgálatá- kerültünk ellenséges viszonyba. (*Igaz! y van!*)

A békét, a mindnyájunk által oly hőn jtott békét azonban nem várhatjuk, sőt el fogadhatnánk a nagyhatalmaktól ajándék- pen. A békéért harcolnunk kell. (*Ügy van!*) metországunk. Európa állandó békebontója- legyőzésénél ott kell lennünk (*Felkiáltás: Ott leszünk!*), ott a helyünk a nagyhatal- k oldalán. (*Ügy van! — Taps.*) Szent lesz a harc, mert az emberiség, mert a magyar- hosszú békéjét fogja szolgálni. És rövid ez a harc, mert az önzés és erőszak a béke- nyak és igazságnak nem tud soká ellent- ni.

Sokezer magyar honvéd, többnyire idegen renruhában, kényszeredetten, még mindig áll lefőbb ellenségünk oldalán. Nekik szót nemtünk, halliák meg, érezzék meg a testvér neít: Ne harcoljanak a törvényes magyar rmány az igazi magyar hadsereg, saját test- eik ellen! Jöjjenek velünk a közös ellen- ellen! (*Ügy van!*)

Tisztelet Nemzetgyűlés! Különböző pártok iaként szinte mindannyian a Magyar Nem- i Függelenségi Frontba¹⁰ tömörülve jöttünk ze, hogy annak programját megvalósítsuk. nek a programnak első pontja, hogy nem- tünket aléltaságából felrúzzuk, hivatására fi- elmentessük és útját a demokratikus, szebb arvar jövő felé irányítsuk. E célból az ideig- es nemzetgyűlés szöveget intéz a magyar ohez, melyet most felolvasok és tisztelettel ogadásra ajánlok (*olvassa*):

A NEMZETGYŰLÉS SZÖZATA

1944 december 21-én Debrecenben a ma- gyar függetlenségi eszme ősi várában össze- gyűltek a magyar nép hivatott képviselői, hogy megalkossák az ideiglenes nemzet- gyűlést.

Ezer sebből vérző, végveszélybe került hazánk megmentésére rendkívüli erőfeszít-ésre van szükség.

Az nem lehet, hogy nemzetünk el- süllyedjen a sirba, melynek szélére taszított bennünket a Németországgal kötött átkos szövetség! Nem akarjuk, hogy a német hó- dítók oldalán a nemzet érdekei ellenére há- rom és fél évig folytatott bűnös háború miatt elpusztuljon nemzedékek munkája és összedőljön a magyar állam ezeréves épü- lete! Nem lehet, hogy a német zsoldban álló Szálasi-bűnözők... (*Közbeszólások: Pfu! — Le vele! — Pusztuljon a csirke- fogó!*)... hazaárulása miatt egyedül Ma- gyarország pusztuljon tovább Németország csatlósaként, egyedül Magyarország ne ves- sen véget a szabad népek ellen vívott esz- telen és öngyilkos háborúnak, egyedül a magyarság ne vegye ki részét a hazáját legázó német rablók megsemmisítésében.

Szakítani kell a hitlerista Németorszá- gal! (*Ügy van! Örökre!*)

Fegyverszünetet kell kötnünk a győz- tes szövetséges hatalmakkal (*Ügy van!*), a Szovjetunióval, Angliával, az Észak- amerikai Egyesült Államokkal! (*Általános helyeslés.*)

Nem szabad ölvetett kézzel néznünk, hogy a magyar hazát egyedül az orosz had- sereg szabadítsa fel a német járom alól. (*Ügy van!*) A szabadságot, a függetlenséget csak akkor érdemeljük meg igazán, ha ma- gunk is cselekvően, minden erőnkkel ki- vesszük részünket a saját felszabadításunk- ból. Álljon talpra a nemzet szent szabad- ságharcra a német elnyomók ellen!

Újjá kell építeni a romokban heverő Magyarországot.

A magyar nép nagy többsége ezt akar- ja. De ma nincs, aki a magyar nép, a ma- gyar nemzet, a magyar állam nevében cse- lekedjék. Az országnak nincs szuverén ké- pviselői szerve, nincs országgyűlése, nincs vezetése. Szálasiék bitorlók, akiket a német erőszak tiltetett az ország nyakára. (*Fel- kiáltások: Pfu! — Le velük!*)

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés azért ült össze, hogy legyen, aki a magyar nép, a magyar nemzet, a magyar állam nevében cselekszik.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés küldöttel a nép választottai. Az országnak a német járom alól felszabadult területéről gyűltek össze a városi és községi önkormányzatok, a demokratikus, hazafias erőket összefogó nemzeti bizottságok, a szakszervezetek, az ipartestületek, a mezőgazdasági és más tár- sadalmi szervezetek képviselőiben. A sza- badon, demokratikusan megválasztott ideig- lenes nemzetgyűlésnek tehát joga és köte- lessége a magyar nép összességének nevében szólni! Az Ideiglenes Nemzetgyűlés meg- alakulásával a magyar nép végre maga dönt sorsa fölött.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés ünnepélve- sen kijelenti, hogy kezébe veszi a gazdát- lanul maradt ország ügyének intézését, mint a nemzeti akarat kifejezője, a magyar állami szuverenitás hirtokosa.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés azért ült össze, hogy megjelölje a kivezető utat a hazára szakadt szerencsétlenségéből. Ideig- lenes nemzeti kormányt teremtünk, hogy legyen újra felelős központi végrehajtó ha- talom, mely a nép bizalmából erős kézzel lát hozzá a nemzet előtt álló feladatok meg- oldásához.

Sorsunk nehéz, de hittel hisszük, lesz magyar újjászületés! (*Ügy van!*) Tudva- tudjuk: lesz magyar felemelkedés! A bizton eljövendő erős, boldog Magyarország alap- jait akarjuk lerakni.

Független Magyarországot akarunk! (*Ügy van!*) Ezért szabadságharcot hilde- tünk a függetlenségünket letipró, a hazán- kat dúló németek ellen! (*Felkiáltás: helyeslés.*) Bocskai, Bethlen, Rákóczi Fejér, Kossuth Lajos zászlaja alá hívjuk a magyar népet: ragadjon fegyvert, lépjen a kurucok, a negyvennyolcas honvédek nyomdokába! Szabadságharcunkkal csatlakozunk a de- mokratikus népek küzdelméhez a német zsarnokság ellen. Lemossuk magunkról a német zsoldosság gyalázatát. (*Ügy van!*) Így újra emelt fővel állhatunk a világ előtt.

Nemzeti egységet akarunk! Fogjon ösz- sze minden hazáját szerető magyar a néme- tek és hazaáruló nyilas csatlósait ellen! (*Ügy van!*) Az országot felszabadítani, ha- záját újjáépíteni egyetlen párt, egyetlen társadalmi osztály sem tudja egyedül, csak a magyarság egyesült ereje! (*Ügy van!*)

Demokratikus Magyarországot akarunk!

Nem szabad tölteni az éjtelődnie, hogy a magyar népről még a népiesség nélkül döntsenek olyanok akik emberöltő alatt két ízben kormányzatok összeomlásba az országot. *(Úgy van!)* Magyarország a magyar nép országa legyen! Szabadságot, széleskörű politikai jogokat biztosítunk a dolgozó tömegeknek, hogy megvédhessék érdekeiket és hallathassák szavukat az ország ügyeinek eldöntésénél.

Biztosítjuk a magántulajdon sértetlenségét, mint társadalmi és gazdasági berendezkedésünk alapját.

Földreformot akarunk! *(Éljenzés.)* Földhöz juttatunk sok százezer földnélküli és szegény parasztot, hogy gyarapítsuk a magyar nemzeti erőt és évszázadokra megszilárdítsuk a demokratikus magyar államrendet.

Ez az országmentés útja, erre az útra lép az Ideiglenes Nemzetgyűlés. Követnie kell ezen az úton minden igaz magyarnak.

Magyarok! Sorakozzatok fel az Ideiglenes Nemzetgyűlés, a nemzeti akarat letéteményese, az állami főhatalom jogszerű birtokosa és gyakorlója mögé: támogassátok, segítsétek nemzetmentő munkájában.

Magyarok, az országnak még német rab-ságban sínylődő részein! Üzenjük, közeleg a felszabadulás! Képviselőitek nem-sokára elfoglalják helyüket az Ideiglenes Nemzetgyűlésben! Sietessétek a felszabadult magyarsággal való egyesüléstelek boldog pillanatát! Ne engedelmeskedjete a bitorló Szálasi-kormányoknak. *(Felkiáltások: Pfuj! Le vele!)*

Honvédek! Nincs más parancs számotokra, mint a nemzet parancsa! Az Ideiglenes Nemzetgyűlés a nemzet nevében parancsolja: fordítsátok fegyvereteket a német elnyomók ellen, támogassátok a felszabadító Vörös Hadsereget, csatlakozzatok a magyar szabadságharcokhoz, a szerveződő új magyar nemzeti haderőhöz!

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásával új fejezete kezdődött a magyar történelemnek. Megkezdődött a független, szabad, demokratikus Magyarország építése!

Eljen az erős, független, demokratikus Magyarország! *(Hosszantartó viharos taps és lelkes éljenzés.)*

Elnök: Méltóztattak hallani az Ideiglenes Nemzetgyűlésnek a magyar nemzethez intézett szövegét. E felett a szöveg felett a vitát megnyitom. Felkérem az Ideiglenes Nemzetgyűlés által megválasztott jegyzőket, szíveskedjenek helyeiket elfoglalni. Felkérem a nemzetgyűlés tagjait, hogy akik a vitában felszólalni akarnak, szíveskedjenek a jegyzőknél feliratkozni.

Bejelentem a tisztelt Nemzetgyűlésnek, hogy az elnökség a nemzetgyűlés legközelebbi ülésén javaslatot terjeszt elő az alkalmazandó házszabályokra vonatkozólag. Addig is tisztelettel kérem, méltóztassék kimondani, hogy az Ideiglenes Nemzetgyűlés a felszólalásokat húsz percnél időre korlátozza. *(Helyeslés.)* Méltóztatnak-e javaslatához hozzászólni? *(Elfogadjuk!)* A javaslatot elfogadottnak jelentem ki. Az ülést öt percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: A nemzetgyűlés ülését újra megnyitom. Következik a vita az Ideiglenes Nemzet-

gyűlésnek a nemzethez intézett szöveg felett. Felszólalásra jelentkezett?

Jegyző: Miklós Béla vezérezredes úr!

Elnök: Miklós Béla vezérezredes, ideiglenes nemzetgyűlési képviselő urat illeti a szó!

Dálnoki Miklós Béla vezérezredes (pk): Mélyen tisztelt Nemzetgyűlés! Mint a honvédség legidősebb vezérezredese és az előkészítő bizottság tagja óhajtok felszólalni. *(Halljuk! Halljuk!)*

Vitán felül áll, hogy a most dúló, ránk kényszerített háború sohasem volt népszerű. Már 1941-ben, amikor a magyar gyorshadtest egészen a Doneg vidékéig nyomult elő, sűrűn hallatszottak a tiszték és a legénység soraiban olyan hangok, hogy vajjon újra a kalandozó-sok korában élünk-e, hogy olyan messze eltávolodtunk határainktól.

Ez az első részvétel a gyűlölt hitlerista Németország oldalán azonban csak kezdet volt. Egyre fokozottabb részvételt követelt tőlünk Németország. Hiába volt minden ellenkezés, mert az állami szervezet tele volt nácibírenc árulókkal *(Úgy van!)*, akik minden kormányzati ténykedést, minden intézkedést azonnal besúgtak a németeknek. De tele volt árulóval a magyar hadsereg is, és ők, mint német származású tiszték, mindvégig a hitlerista Németország oldalán való kitartást hirdették *(Úgy van!)*, később pedig mint nyilasok, magyar érzésű bajtársaikat, előjáróikat árulták el.

Bekövetkezett a szegyénteljes 1944 évi március 19-ike, amikor a hitlerista SS és a garázda német titkosrendőrség háttámadta az arevonalon küzdő és mitsem sejtő magyar nemzetet és rablók módjára leigázta, fosztogatva az országot. A magyar honvédeket vezényelték ki az arevonálra harcolni, mialatt ők a készleteket fölérték az országban, vagy elszállították. *(Úgy van! — Egy hang: Fosztogatottak!)*

Végre a sok hiábavaló véráldozat, szenvedés és megaláztatás után ütött a gyűlölt német iga és járom alól való felszabadulás órája és elhangzott a kormányzó szövege a magyar néphez. Ekkor következett be a magyar nemzet történetében példátlanul álló gyalázatos hazárdulás: a Szálasi-féle nácibírenc puccsa *(Felkiáltások: Le vele!)*, mely többet ártott az országnak, mint három Caraffa véres munkája és a magyar nemzet jövőjét a legkomolyabban veszélyeztette. *(Úgy van!)*

Azokat a nyilas tisztéket, akik a hatalmat bitorló Szálasi-síval együtt dolgoztak és akik okai annak, hogy félrevezetett magyar honvédek még most is a németek oldalán folytatják ezt a kilátástalan, esztelen, zsoldos szellemű harcot, az új szabadságharcos magyar honvédek ki fogja közöszíteni soraiból és a magyar nép ítélőszéke, illetve hadbírósa elé fogja állítani. *(Viharos taps és éljenzés. — Egy hang: Szabadságba velük! — Közbeszéd: Azok is magyar emberek!)*

A magyar honvéd és a magyar nép éppoly egységet fog képezni a jövőben, mint amilyen egységet képezett az egész nemzet a 48-as dicső szabadságharcban. Testvéri megértésben, mint egy nagy család ragad fegyvert a nemzet szent szabadságharcának megvívására.

Igy gondolkozik a magyar honvédség és bíznak abban, hogy ugyanígy gondolkozik és cselekszik is a magyar nemzet túlnyomó többsége.

A magyar szuverenitás egyik legfőbb biz-

A megalakított kormány nevében felolvassom az

IDEIGLENES NEMZETI KORMÁNY NYILATKOZATÁT:

»Hazánk súlyos nemzeti válságot él át. A Németországgal kötött katonai szövetség beteljesítője Magyarországot a német imperialisták háborújába a Szovjetunió és a többi demokratikus szabad nemzet ellen. Mohács óta nem zuhant ilyen mélyre az ország. Államiságunk alapjai megrendültek. A nácizsoldban álló Szálasi bűnéből Magyarország ma az egész világtól gyűlölt Hitler utolsó csatlósa.

Országunk kormányzóját, Horthy Miklóst elhurcolták a németek. A Budapesten székelő országvesztő hungarista labancok, akik Hitler kegyelméből magukat magyar »kormány»-nak nevezik, bitorolják a hatalmat. Az ország vezetés és kormány nélkül maradt, amikor a nemzet léteérdeke megköveteli, hogy erős kezek ragadják meg a gyéplőt és kivezessék hazánkat a katasztrófából, melybe a német szövetség és a német háborúban való részvétel sodorták. Ez a válságos helyzet készítette a magyar hazafiakat arra, hogy párt és társadalmi különbséget félretéve összefogjanak a haza megmentésére. Ebből a széles nemzeti összefogásból született meg demokratikus alapon az ideiglenes nemzetgyűlés, a városi és községi önkormányzatok, a nemzeti bizottságok, a szakszervezetek, az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi szervezetek, kulturális és egyéb társadalmi egyesületek választott kiküldötteiből alakult törvényhozó testület. Az ideiglenes nemzetgyűlés, a magyar nép egyetlen törvényes képviselői szerve megalakította Magyarországot ideiglenes nemzeti kormányát.

Rákóczi és Kossuth nagy hagyományához híven az ideiglenes nemzeti kormány egyszersmindenkorra szakít az országot évszázadokon át leigázó német elnyomókkal és a német szövetséggel, mely egy emberöltő alatt két ízben sodorta hazánkat háborús vereségbe, nemzeti összeomlásba. A magyar nép akaratát érvényre juttatva, az ideiglenes nemzeti kormány legelső feladatának tekinti, hogy haladéktalanul fegyverszünetet kössön a Szovjetunióval és mindazokkal a szabadságszerető országokkal, amelyekkel Magyarország hadállapotban van. Az ideiglenes nemzeti kormány vállalja azoknak az anyagi károknak a jóvátételét, amelyeket Magyarország a Szovjetunió és a szomszéd népek ellen folytatott háborújával okozott. Az ideiglenes nemzeti kormány minden igyekezete oda irányul, hogy jó szomszédi viszonyt és szoros együttműködést teremtsen az összes környező demokratikus országokkal, valamint az Egyesült Államokkal és Nagybritanniával és őszinte barátságot a hatalmas Szovjetunióval, amely segíti népiünket a német iga lerázásában.

A nemzet léteérdeke, hogy a magyar nép fegyveres ereje a Szovjetunió hadseregével és a többi demokratikus nemzettel együtt hozzájáruljon a hitlerizmus megsemmisítéséhez és ezzel részben jóvátegye a hibákat, melyeket az ország a Szovjetunió és más szabadságszerető népek ellen elkövetett.

Az ideiglenes nemzeti kormány legfontosabb teendője a magyar nemzet minden erejének, összes erőforrásainak mozgósítása, a gyűlölt német elnyomók és országvesztő nyilas bércekek ellen. Úgy a Vörös Hadsereg által már

felszabadított területen, mint a még német megszállás alatt levő országrészen szoros együttműködésben a nemzetet s vezetői harcát a német elnyomók kiűzésére, erős, független, demokratikus Magyarország megteremtésére.

A magyar szabadságharc győzelmének, függetlenségünk és államiságunk helyreállításának elengedhetetlen feltétele Magyarország demokratikus átalakítása. Ennek megfelelően az ideiglenes nemzeti kormány hatályon kívül helyezi az összes népellenes törvényeket és rendeleteket (*Viharos taps és kegyeslés.*), valamint a zsidók elleni barbar rendelkezéseket. Biztosítja a demokratikus szabadságjogokat: a sajtó-, gyűlekezési és egyesülési szabadságot, (*Viharos taps.*) »az általános szavazól, titkos választójogot, (*Zajos taps.*) »teljes vallásszabadságot, (*Éljen és taps.*) »Az ideiglenes nemzeti kormány feladata az összes nyilas és egyéb népellenes törvényeket, (*Zajos taps.*) »Kiküszöböli a korrupciót a kultúrából, a sajtóból, az iskolából, a közműteltől, (*Zajos taps.*) »a faji és nemzeti gyűlöletet. (*Egy hang: A srábokat ki kell tenni!*) »Megtisztítja az állami szerveket a nyilasoktól és egyéb nemetbércecektől, felelősségre vonja a hazaárulókat, (*Zajos taps.*) »demokratikus alapokra fekteti a közigazgatást, visszaállítja a községek, városok és megyék önkormányzatát. (*Éljen és taps.*)

»A német elnyomók elleni harc és hazánk felszabadításának meggyorsítása érdekében az ideiglenes nemzeti kormány megszervezi az új magyar nemzeti haderőt, (*Viharos taps.*) »a magyar függetlenség és állami szuverenitás egyik legfőbb biztosítékát.

Az ország gazdasági talpraállítására, a parasztság évszázados álmainak valóráváltására, a magyar demokrácia alapjainak megszilárdítására az ideiglenes nemzeti kormány haladéktalanul földreformot hajt végre. (*Viharos éljen és taps.*) »mely sok százezer földnélkülit tesz életképes gazdaság tulajdonosává. A földreform céljaira első sorban a hazaárulók, a Volksbund-tagok. (*Egy hang: Le velük!*) »a német hadseregben szolgált birtokait veszi igénybe és teljes egészükben, minden felszereléssel együtt elkozza. (*Éljen és taps.*) »Mindenekelőtt földhöz juttatandók azok, akik résztvesznek a németek és nyilas bércecek elleni fegyveres harcban.

Az ideiglenes nemzeti kormány eltörli mindazokat a kényszerrendszabályokat, melyeknek célja a magyar mezőgazdaság kifizetése, a németek érdekében. Egyben állami hitellel és más rendszabályokkal hathatósan elősegíti a mezőgazdasági termelést.

A németek által kifosztott és elpusztított ország gazdasági lehetőségeihez mérten mindent megtesz a széles néprétegek életszínvonalának emelésére, a németek érdekében mestersegesen alacsony színvonalon tartott munkabérek és fizetések felemelésére. (*Taps.*) »Viszsaállítja a munkásbiztosítás teljes önkormányzatát. (*Éljen és taps.*) »a háború alatt hatályon kívül helyezett munkásvédelmi törvényeket és továbbfejleszti a munkásvédelmet.

Az ideiglenes nemzeti kormány az ország gazdasági és társadalmi berendezkedésének alapjait a magántulajdont tekintve és biztosítja sértetlenségét. Hatásosan előmozdítja a magánkezdeményezést és magánvállalkozást, támogatja a kisipart és kiskereskedelmet. (*Él-*

fizethették ki. Az így befolyt összegből a rendelet mezőgazdaság-fejlesztési alapot szándékozott létrehozni. Az állam, hogy a magántulajdonra vonatkozó igények elvi elismerését bizonyítsa — későbbi teherbíró-képességétől függően —, kilátásba helyezte a kisajátított földek tulajdonosainak kártalanítását is.

A földreform-rendelet megjelenését követő hetekben nagyarányú, forradalmi jellegű mozgalom bontakozott ki a dolgozó parasztság körében. A túlnyomórészt már felszabadult ország községeiben napok alatt létrejöttek a földigénylő bizottságok. Megalakulásukat a kommunista párt és a Nemzeti Parasztpárt munkások és fiatal értelmiségiek százainak falura küldésével is elősegítette: ezek mint egy-egy terület alkalmi kormánybiztosai vagy mint egyszerű agitá-

148. kép
Földosztás 1945-ben

torok közvetlenül közreműködtek a politikailag elmaradottabb községek földosztó bizottságainak megalakításában, kioktatták a parasztokat a földosztás végrehajtásának módozatairól stb. Országosan 3200 földigénylő bizottság alakult, több mint 35 000 taggal. Nagy többségük a szegényparasztság leggerincesebb, legharcosabb elemeiből került ki. Hónapokon keresztül minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül végezték nehéz munkájukat; bátran szembeszálltak a nagybirtokosok vagy szószólók fenyegetéseivel és rémhíreivel, a nagybirtokok megmentésére irányuló, sokszor körmönfont helyi kísérletekkel; hadakoztak a megyei földbirtokrendező tanácsok jobboldali aggályoskodása vagy bürokratizmusa ellen. Eleinte sok helyütt szívós küzdelmet kellett folytatniuk a szegényparasztság elmaradott, az évtizedes, kilátástalannak tűnő harcba belefáradt rétegének aktivizálásáért, gerincének kiegyenesítéséért is. De a földigénylő bizottságok túlnyomó többsége megállta a helyét: a Tiszántúlon, Észak-Magyarországon és a Duna—Tisza közén a földosztás hetek alatt lezajlott, június végére alapjában befejeződött a Dunántúlon is.

A földreform méreteire és radikalizmusára jellemző, hogy amíg az 1919-es proletárdiktatúra leverését követő „Nagyatádi-féle földreform” az ország művelésre alkalmas területének alig 4 %-át érintette, most e terület 35 %-ára terjedt ki. A földalapba 5 600 000 kat. h. került, ebből kerekén 3 260 000 kat. h.-at osztottak szét. A többi kisajátított föld — nagyrészt erdő-

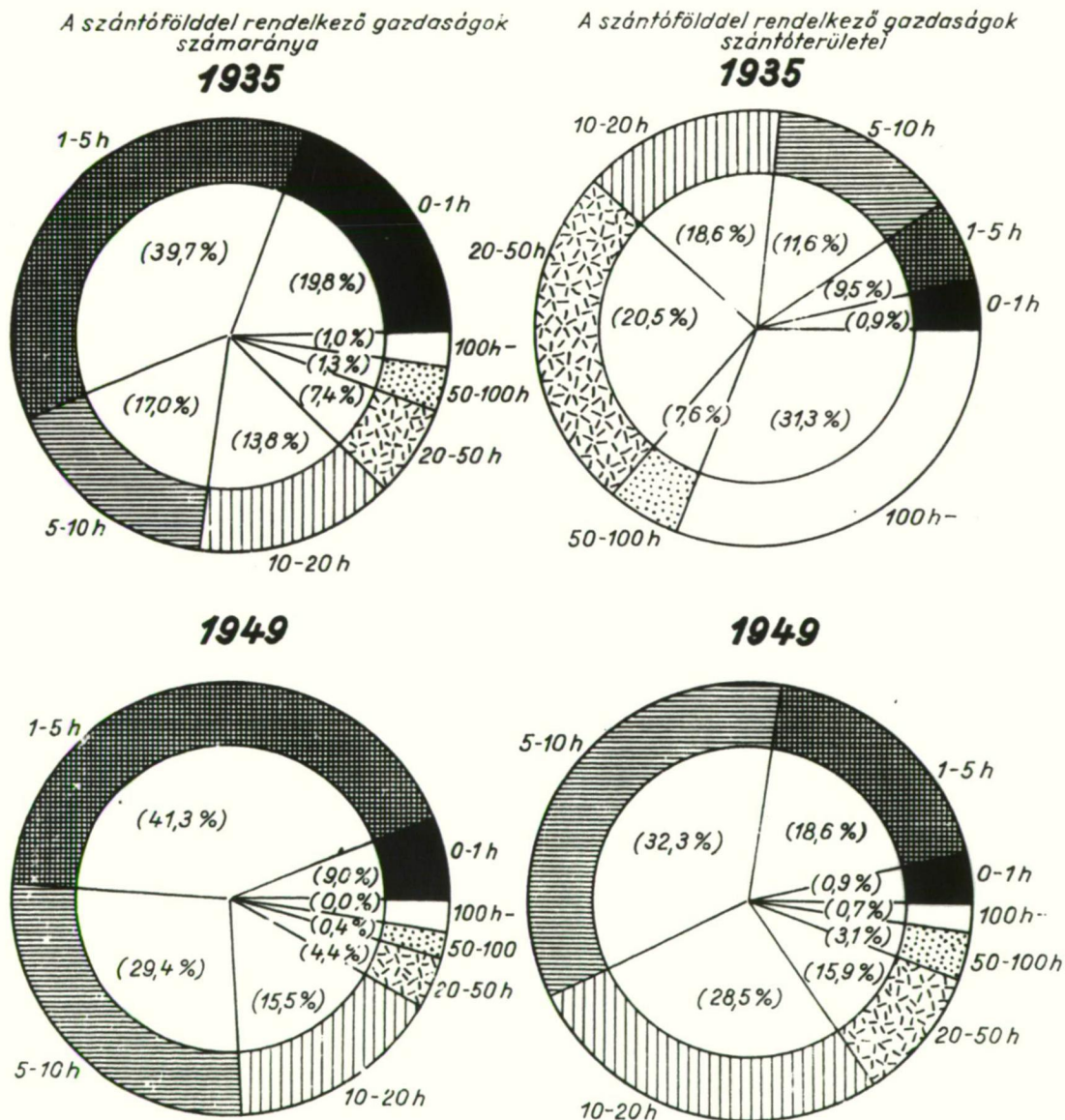
számolását jelentette, hanem a tőkés kizsákmányolás körének nagyfokú szűkítését és korlátozását is. A nagybirtokos osztály és a katolikus egyház birtokainak parasztkézre adása az egyik legnagyobb gazdasági hatalmat ütötte ki a magyar reakció kezéből, s közvetve meggyengítette a nagytőkés osztályt is, amelynek a nagybirtokosság majdnem egy évszázadon át szoros szövetségese volt.

A földosztás jelentősen átalakította a falusi osztályviszonyokat. A kulákság gazdasági erejét komolyabban nem változtatta meg, de az ország föld nélküli és (0–1 kat. h.-as) törpebirtokos népességének számát 1 300 000 fővel csökkentette, s az 5–25 kat. h.-dal rendelkező kis- és középparaszti népességet közel 1 200 000 fővel növelte. Eltűnt a „hárommillió koldus” Magyarországa, s a faluban a túlnyomóan egyéni munkán alapuló kisbirtok vált uralkodóvá.

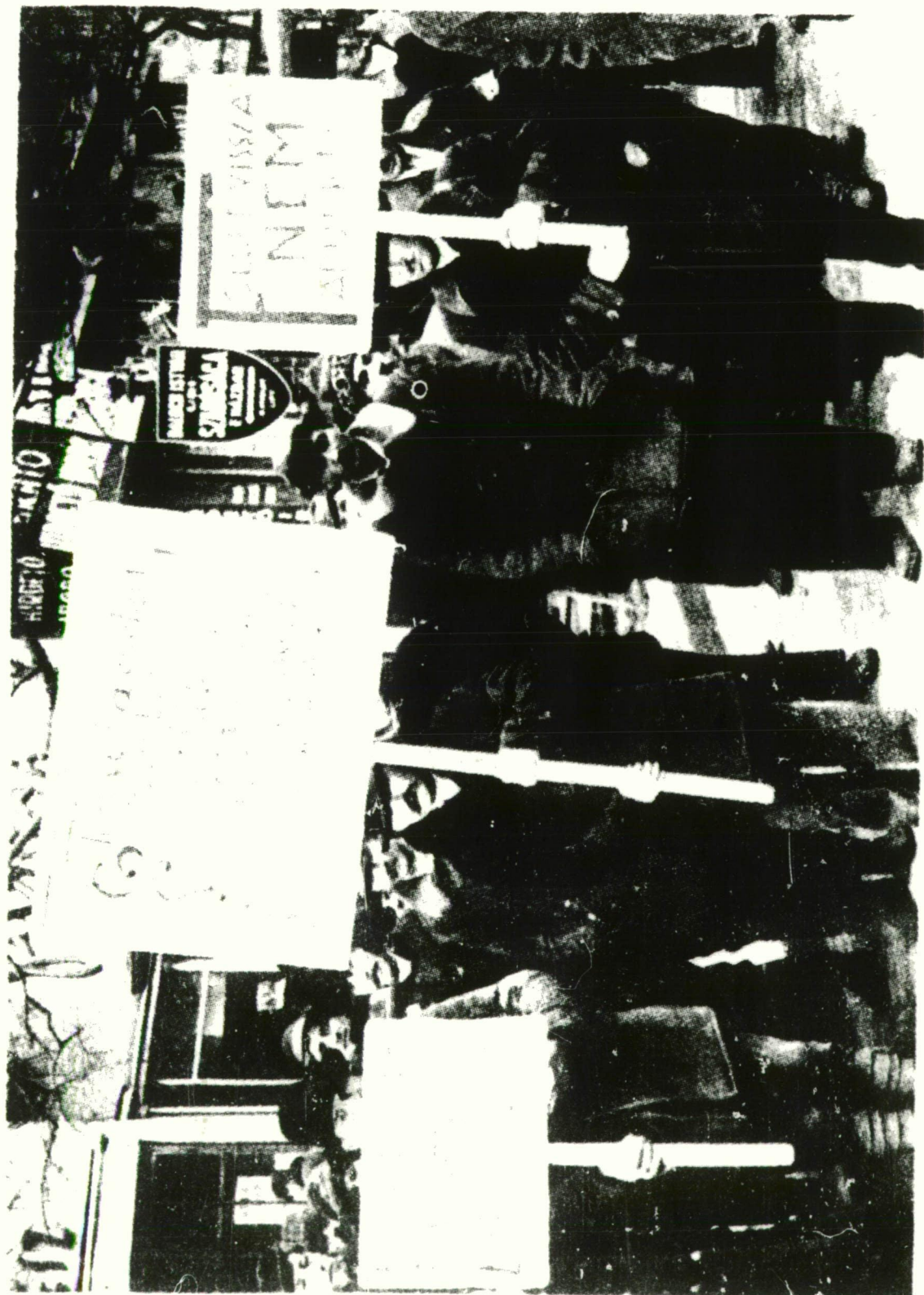
A népi demokrácia alakuló rendje a földreform eredményeként megszilárdult. A volt agrárproletárok és félproletárok több száz ezres tábora még határozottabban a kommunisták, a népi balszárny felé fordult. A felszabaduláskor a falvak többségében fellépett kis kommunista cso-

A mezőgazdaság szerkezete

az 1945. évi földreform előtt és után

munkásokat is, ugyancsak megriasztotta a Horthy-korszakból jól ismert szélsőjobbólc
elemek előretörése; erősödött bennük a törekvés a kommunistákkal való szorosabb öss

154. kép

A ceglédi úigazdák
tüntetése Budapesten
1946. január 17-én

A Szociáldemokrata Párt munkaterve

**Magyarország gazdasági, politikai
és szellemi újjáépítésére**

B U D A P E S T, 1 9 4 5

6. Valamennyi demokratikus állammal, elsősorban a szomszédos államokkal és azokkal is, melyekkel közös határunk nincs, de mindenekelőtt a munkáspárti vezetés alatt álló Angliával, továbbá USA-val, Franciaországgal szoros baráti és gazdasági kapcsolatok kiépítését kívánjuk.
7. Nemzetiségi politikánk alapelve a teljes jogegyenlőség és szabadság.
8. A nemzetiségi politika háborús bűnösei népbíróság elé állítandók.
9. A határon túl élő magyarok védelmében a szomszédállamoktól hasonló nemzetiségi politika megvalósítását várjuk el, mint amilyet a demokratikus Magyarország alkalmaz nemzetiségeivel szemben.

IV. Községpolitika

1. A háború viharában tönkretett helységek újjáépítése.
2. A községi önkormányzat biztosítása.
3. Adókievési jog a községi beruházások, elsősorban a tömeges lakásépítés, szociális, egészségügyi és kulturális szükségletek fedezésére. Az adózás elve: erős progresszivitás és luxusadók fokozott kivetése.
4. Közüzemek létesítése és fejlesztése a dolgozó nép érdekeit védő tarifapolitikával.
5. Lakóvédelem, olesó kislakások építése.
6. Fokozott küzdelem a népbetegségek ellen. Kórházak gyarapítása, ingyenes fürdők létesítése, iskolaorvosi intézmény továbbfejlesztése.
7. Ingyenes közoktatást, rendszeres iskolai étkeztetést, napközi és tanulóotthonok létesítését. Nyilvános könyvtárak létesítését és szaporítását.
8. Országos községi politikai bizottság létesítését, melynek az a feladata, hogy az országban működő községi, törvényhatósági bizottságok munkáját összehangolja.

V. Mezőgazdaság

A földhöz jutott népnek lehetőséget kell nyújtani, hogy a földjét saját és a közösség előnyére a legintenzívebben művelhesse meg. Ezért megvalósítandó:

1. A széleskörű ingyenes gazdasági szakoktatás, ennek előmozdítására állami mintagazdaságok létesítése.
2. Állatállományunk (igavonó és tenyészállat) megfelelő kifejlesztése külföldről való behozatal révén is.
3. Olesó mezőgazdasági gépakció a hiányzó és elpusztult gépi berendezés pótlására.
4. Termelő és értékesítő szövetkezetek létesítése, mert ezek biztosítják:
 - a) a kisbirtokosok összefogása révén a nagybirtok minden előnyét;
 - b) tervszerű termelésben minden lehetőség kihasználását;
 - c) tökéletesebb gépek és szerszámok beszerzését;
 - d) nemesített vetőmagvak és tenyészállatok beszerzését;
 - e) belterjes gazdálkodáshoz szükséges hitelek biztosítását és nyújtását;
 - f) a termények tervszerű értékesítését;
 - g) közvetlen kapcsolat a városi termelő és fogyasztó szövetkezetekkel és így az agrárpolitika feleslegesen tágitó közvetítők kikapcsolását;
 - h) mezőgazdasági ipartelemek (cukor-, szesz-, olaj-, konzervgyárak) létesítését és fenntartását a kisbirtokosok számára is, akik csak a szövetkezeti egyesülésben juthatnak mindazokhoz az előnyökhöz, melyekkel eddig csak a nagybirtok rendelkezhetett és amely előnyök hiánya a múltban a kis- és törpebirtokosokat a földjük rabszolgájává tette.
5. Állami, gépi állomások létesítése az ország minden részében traktorokkal, mélyszántást végző gépekkel, arató- és eséplőgépekkel.
6. Olesó műtrágyaakciókkal a műtrágyázás népszerűsítése.
7. Képzett agrármérnökök kiküldése és vegyvizsgálati állomások létesítése azért, hogy minden földön az ott legjobban megfelelő műtrágyát alkalmazhassák és a legjobban megfelelő terméket termeljék.
8. Ipari növények és olajos magvak termelésének tervszerű fokozása.
9. Kertgazdaságok létesítése és fokozása ipari gócpontok és nagyvárosok övezetében.
10. Mind a mezőgazdaságban, mind az iparban dolgozók érdekeinek érvényesítését és hatékony védelmét.
11. A földreform teljes és végleges végrehajtása érdekében a telepítések és a földbirtokrendezés végrehajtása.
12. Szociálpolitikai védelem a mezőgazdasági munkások és kisbirtokosok számára, akik betegség, baleset, rokkantság és aggkor esetén az ipari munkássággal azonos elbánásban részesüljenek.
13. Hajózási és öntöző csatornák létesítése a tervszerű termelés eredményének fokozása és a közlekedési lehetőségek fejlesztése érdekében.

BARLA-SZABÓ

**MIT TETT
A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
A PARASZTSÁGÉRT?**

Évszázadok óta nyomta a nagybirtok a parasztságot

Elnyomás alatt élt a magyar parasztság ezer évig. Nagybirtokos hűbérurak ültek a nyakán, nekik dolgozott látástól-vakulásig. A paraszt csak arra volt jó, hogy kiszipolyozzák. Ő művelte a földet, ő fizette az adót, ő katonáskodott, de az ország ügyeibe nem engedték beleszólni. Történelmünk arról tanuskodik, hogy a parasztság soha nem nyugodott bele sorsába, minden alkalmat megragadott annak megváltoztatására, de véresen elfojtották valamennyi megmozdulását. A Dózsa-féle parasztforradalom letörése után csak 1848-ban nyílt alkalom a parasztság bilincsének széttörésére. A jobbágság eltörlése azonban nem igen javított a kiszolgáltatott parasztság helyzetén, a nagybirtokok megmaradtak az urak kezén, a parasztság többsége ki volt rekesztve a földből. A világháború előtti időkben több százezer emberünk azért vándorolt ki Amerikába, mert itthon nem talált boldogulást a nagybirtok miatt.

1918—19-ben nagy lehetőség nyílt a parasztság földhözjuttatására. Azonban az ipari munkásság és parasztság külön utakon járt. Nem volt erős

munkás-parasztszövetség, amely biztosította volna a nagybirtokok felosztását s a szegény parasztság földhöz juttatását. Ebből csak a nagybirtokosoknak és nagytőkéseknek lett hasznuk. A parasztság egy részét sikerült mindenféle ígéretessel szembefordítani a városi munkássággal. Győzött az ellenforradalom és Horthy.

Jó időre megpecsételődött a föld népének sorsa. A csendőrszuronyok árnyékában korlátlanul uralkodtak tovább is a nagybirtokosok. Horthyék azzal édesgették magukhoz a földéhes parasztságot, hogy földet ígértek neki. A környező államokban mindenütt földosztás ment végbe a háború után, a leszerelő katonák kielégítésére és a forradalmi hangulat levezetésére. Mindenütt több-kevesebb föld jutott a parasztság részére, volt ahol gyökeres földreformot hajtottak végre, mint például az északi kisállamok, Észtország, Lettország és Románia is. Valamennyi környező utódállamban több volt a parasztságnak a földje, joga és beleszólása az állam ügyeibe, mint minálunk. Horthyék sem térhettek ki egyenesen a földreform elől. Mindent megtettek, hogy félrevezessék a parasztságot és kiszúróják a szemét ideig-óráig valamivel. Csináltak olyan földreformot, amely a nagybirtoknak a szájaíze szerint való volt és úgy tűnt fel, mintha a parasztságnak is része lett volna benne.

Nagyatádi Szabó István és kisgazda-pártja kapóra jött nekik. Nagyatádit megtették földművelésügyi miniszternek, hogy megnyerjék a parasztok bizalmát. Az volt a tervük, hogy a kecske is jól lakják és a káposzta is megmaradjon. De nem lehet a nagybirtokot fenntartani és egyidejűleg a parasztságot kielégíteni. Az 1920-as földreform hosszas huza-vona után alig 700.000 hold földet juttatott kb. 400.000 igénylőnek, elsősorban jegyzőknek, csendőröknek. A parasztság csakhamar kiábrándultan vette észre, hogy becsapták. A parasztkézre került földek nagy része hamarosan a nagybirtokosok, gazdag parasztok és a bankok tulajdonába jutott. A nincstelen és törpebirtokos nem rendelkezett gazdasági felszereléssel és jószággal a csekélyke föld megmunkálására, a megváltási ár egyre nagyobb erővel nyomta a válát, kicsúszott legtöbb esetben lába alól a föld. Nemcsak az új szerzemény, hanem egész vagyontárája ráment sok esetben a Nagyatádi féle kisgazdapárti földreformra. A 400.000 parasztnak juttatott egy-két hold csak arra volt jó, hogy földhözköötött munkaerőt biztosítson a nagybirtokosok számára.

Az elszegényedés és nyomor ijesztő mértéket öltött a parasztság körében, egyre nőtt a fetszültség a pár ezer nagybirtokos és a földről kiszorított milliók között.

A kommunisták a kisemmizett parasztság mellé állnak.

Ezekben a reménytelennek látszó időkben a Magyar Kommunista Párt vezette az elnyomott, kizsárolt parasztságot. Tanult a múlt hibáiból, rájött arra, hogy a munkásság erős szövetségese a parasztság, hogy a dolgozó nép csak egységben, közös fellépésben érhet el sikert a kizsákmányoló nagytőkésekkel és nagybirtokosokkal szemben. A parasztság igazi harcos szószólói a kommunisták voltak. Föld alá szorítva, illegalitásba kényszerítve is, megalkuvás nélküli harcot folytattak a parasztságért.

A Magyar Kommunista Párt érdekei helyes felismerésére, a munkásokkal való egységre tanította a parasztságot. Nemcsak szóval, írással, hanem tettekkel is mindig más és más körülményben, hol egy jó tanító, jó földmunkás, kisgazda, jó író képében tanította a parasztságot küzdeni a nagybirtokos urak ellen. Több ezer bebörtönzött, összevert paraszt példája is bizonyítja az elmúlt 25 év folyamán, hogy a Magyar Kommunista Párt együtt küzdött a parasztsággal az elnyomás ellen. A parasztság ezrei léptek be a kommunista pártba.

A Magyar Kommunista Párt nemzeti egységet hirdet a nemzeti függetlenség kivívására

Gömbös Gyula kormánya öt- gyárosaink és nagybirtokosaink egy része érdekközösségbe került a német és olasz nagytőkésekkel és közösen készültek a háborúra, hódító céljaik megvalósítására, és a szabad nemzetek leigázására. A németek és hazai bérenceik háborúba vitték az országot és százezerszámra küdték a parasztság fiait távoli harcterekre a Szovjetunió népének leigázására. Egyetemes nemzeti érdekké vált, hogy minél gyorsabban szakítani tudjunk ezzel a dicstelen háborúval és megmentsük idejében a nemzetet a katasztrófától. A Magyar Kommunista Párt meghirdette az egész nemzet összefogását önállóságunk kivívására, harcbaszólitott minden becsületes magyar embert a munkásság, parasztság és értelmiség köréből, hogy az ország sikeresen tudjon szembeszállni a német elnyomással, hogy le tudjon számolni a fasiszmus hazai képviselőivel.

Sajnos, idejében nem tudtuk kivívni nemzeti önállóságunkat a németekkel szemben. Horthy és a nagybirtokosok nem akartak fellépni fegyveresen a német erőszakkal szemben még akkor sem, amikor már világossá vált előttük, hogy katasztrófába vitték a nemzetet. A Vörös Haderégnek kellett kitisztítani országunkat a

németektől, de a Magyar Kommunista Párt által vezetett nemzeti ellenállás megmentette a nemzet becsületét és lehetővé tette, hogy a magyar nép kezébe vegye sorsa intézését.

A Magyar Kommunista Párt megindítja az életet

A nagybirtokos urak fejvesztve menekültek a Vörös Hadsereg közeledtére, de helyén maradt mindenütt a föld népe, a paraszt. A régi államhatalom máról-holnapra összeomlott. A felszabadított falvakban, községekben, városokban mindenütt a kommunisták álltak a közügyek élére, ők indították meg az életet a keleti országrészekben, közvetlenül a front szomszédságában. Megalakították mindenütt a Nemzeti Bizottságokat, melyek több hónapon keresztül helyettesítették a hiányzó központi államhatalmat. Valóságos kis köztársaságok ezek és alkalmat nyújtottak a munkásoknak és parasztoknak arra, hogy megszerezzék a közügyek intézéséhez szükséges jártasságot.

Legelőször le kellett számolni a nagybirtokkal

A Magyar Kommunista Párt évek óta hirdette, hogy a nagybirtokosok pusztulásba viszik az országot, éppen azért legsürgősebb feladatának a nagybirtokkal való leszámolást és a parasztságnak földhöz való juttatását tartja. Még

a múlt év novemberében, a legnagyobb harcok idején, első kiáltványában állást foglalt a nagybirtokok felosztása mellett. A Debrecenben megalakuló Nemzeti Kormány a Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére szintén magáévá tette ezt a kérdést. Egymásután keresik fel Nagyikunság, Békés, Bihar és Hajdu megye községeiből a parasztkiküldöttek a Magyar Kommunista Pártot és a kommunista földművelésügyi minisztert, Nagy Imrét. Sürgetik a földosztást, javaslatokat tesznek erre vonatkozólag. A magyar parasztság a vezető Kommunista Párttal és a miniszterrel beszéli meg annak a módját, hogyan vegye birtokába és tulajdonába ősi jussát, a nagybirtokok földjét. *A megvalósulás azonban nem ment gyorsan.*

A Magyar Kommunista Párt még februárban határozottan állást foglalt a földreform mellett és kifejezésre juttatta véleményét e kérdésben. Szükség volt azonban arra, hogy a többi demokratikus párt, elsősorban pedig a Kisgazdapárt is nyilatkozzon a földreform felől. Az idő nagyon sürgetett, nagy szükség volt arra, hogy még a tavaszi munkálatok megkezdése előtt létrejöjjön a földreformrendelet. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés ebben az ügyben csak a pártok megegyezése alapján dönthetett. A Magyar Kommunista Párt heteken keresztül hiába sürgette a Kisgazdapártot. A kisgazdák majdnem egy hónapon keresztül teljes hallgatásba

burkolódtak, nem mondták meg a párt igazi véleményét. Végre is nem tudtak kitérni a Magyar Kommunista Párt nyomása elől és kénytelenek voltak elfogadni a Magyar Kommunista Párt tervezetét. Március 18-án az ideiglenes Kormány is jóváhagyta a híressé vált 600-as rendeletet, s hozzá lehetett fogni a nagybirtokok felosztásához. A Kisgazdapárt halogató magatartása kétségkívül sokat ártott a parasztságnak és az egész nemzetnek, mert a tavaszi mezőgazdasági munkálatok már eléggé előrehaladott állapotban voltak, mikor végre hozzá lehetett fogni a földek kiosztásához.

Az 1920-as és 1945-ös földreform közti különbség

A parasztság eleinte bizalmatlanul tekintett a fölreform elé, mert egyszer már becsapták. Akkor a nagybirtokos urak és a szolgálatukba szegődött Kisgazdapárt csinálta a földreformot, Nagyatádi Szabó Istvánval az élen.

A Kisgazdapártba bementek a bankok, a nagybirtokosok, a gyárosok érdekeinek képviselői, magukhoz ragadták a párt vezetését és nem a parasztság, hanem a nagybirtokosok. A Földigénylő Bizottságban maguk a földreformot. Bethlen István gróf, Rubinek Gyula, Kornfeld Mórítz báró készítették ezt a reformot s vezették orránál fogva a parasztságot.

A parasztságnak nem volt beleszólása a föld-

reformba és sikerült is az uraknak megmenteni a nagybirtokokat és fenntartani népelnyomó rendszerüket.

Most mindez másképp történt. A parasztság földért folyó harcát a Magyar Kommunista Párt vezette. A dolgozó nép pártja, ahová nem furakodhattak be sem a bankárok, sem a gyárosok, sem a nagybirtokosok.

A Magyar Kommunista Párt engesztelhetetlen ellensége a kizsákmányolóknak, de barátja és következetes képviselője a város és falu dolgozóinak. Ez a legfőbb oka annak, hogy ez a földreform most egészen más, mint az 1920-as. Már eddig is 4 millió hold föld került felosztásra és mintegy 600.000 gazdasági cseléd, mezőgazdasági munkás és törpebirtokos kapott földet. Átlagban 6.6 hold jutott egy földigénylőre. Ezenkívül 44.000 katasztrális hold házhely került kiosztásra 125.000 személy között. Ez a földreform gyökeresen felszámolta a nagybirtokot s ezzel kihúzta a gyékényt az elnyomó nagybirtokosok lába alól.

A Magyar Kommunista Párt évek óta azt hirdette, hogy a földreformot alulról, demokratikusan kell megcsinálni. Ez valósult meg most a nagybirtokok felosztása során. A földek felosztását maga a parasztság vette a kezébe. A Földigénylő Bizottságokba maguk a földigénylők döntöttek afelől, hogy a rendelet értel-

mében melyik birtokot kell elkobozni, vagy igénybevenni, kik és mennyi földet kapjanak.

A parasztság azonban önmagára hagyva, nem tudta volna kellő gyorsasággal megvalósítani a földreformot. Támogatásra szorult munkájában. A Magyar Kommunista Párt akkor mellé állt a parasztságnak, segített neki a földek kiosztásában. Legjobb erőit mozgósította és küldte a parasztság megsegítésére. Mindenütt meglát-szik annak a nyoma, ahol hozzáértő kommunis-ták vettek részt a földosztásban.

A Nagyatádi-féle földreformnak egyik legna-gyobb hibája az volt, hogy nem gondoskodott arról, hogy a parasztság meg is tarthassa a ka-pott földet, nem adott szerszámot és jószágot a földekhez. A mostani földreform máshogy in-tézkedett: ingó és ingatlan gazdasági felszere-léssel juttatta a földeket az új gazdák kezére. A termelési bizottságok révén lehetővé tette iga és gépek igénybevételét a földek megmunkálására.

Az 1920-as földreform a megváltási árat oly magasan szabta meg, hogy legtöbb esetben kénytelen volt eladni a kapott földet a kispa-raszt, mert a hátralékok és kamatok kibírha-tatlán teherként nyomták a vállát. A mostani földreform e tekintetben is a parasztság érde-keit tartja szem előtt. A kiosztott földek meg-váltási ára holdanként körülbelül 5 mázsa búza s kifizetése nem kerül nehézségbe az új gaz-dáknak.

A Magyar Kommunista Párt biztosítja a parasztság gazdasági megerősödését

Óriási terhek hárultak mezőgazdaságunkra a tavaszi szántás-vetés előtt. Meg kellett művelni minél több földet, holott állatállományunk leg-nagyobb részben elpusztult, hiány volt a legegyszerűbb szerszámokban is. Mindenekelőtt benzint és olaja^t kellett szerezni a traktorokhoz, hogy az igahiányt valamennyire pótolni lehessen. A Magyar Kommunista Párt magáévá tette az ügyet és az oroszoknál elérte, hogy idejében kellő mennyiségű üzemanyagot kaptunk. A hiányzó gazdasági felszerelés pótlására első-k közt a mezőgazdasági ipar újjáépítését tűzte ki a munkásság feladatául a Magyar Kommunista Párt. A párt egyik legfőbb célkitűzése a pa-rasztság gazdasági megerősítése, tudja jól, hogy az egész nemzet érdeke ezt kívánja.

Ezt bizonyítja a beszoigálatási rendelet is. Az új termés betakarítása előtt intézkedni kel-lett a beszoigálatásról. Akkoriban Faraghó Gábor volt a közellátási miniszter. Ő azt akarta, hogy az egész termést be kelljen adni a parasztnak. A Magyar Kommunista Párt nem tűrhette, hogy Faraghó elképzelése megvalósul-hasson, mert ez a legnagyobb mértékben igaz-ságtalan lett volna a parasztságra nézve és fel-idézte volna a multból gyűlöletes Jurcsek-féle

pontrendszert. Győzött a Magyar Kommunista Párt álláspontja, a megjelent beszolgáltatási rendelet nem egyformán terheli meg a parasztságot, fokozatosan nő a birtoknagyság szerint és lehető legkevesebb gabonamennyiség beadását teszi kötelezővé. Ennél kevesebbet nem lehetett kérni, mert az ország ellátását csak így lehetett biztosítani, a legszűkösebben is. Ugyancsak a Magyar Kommunista Párt akadályozta meg, hogy a földadót beszolgáltatáson felül terményben keljen fizetni, mint azt eredetileg Vásári kisgazda pénzügyminiszter tervezte. A beszolgáltatott gabonamennyiség beleszámít a földadóba is. Faraghó és Vásári lemondását éppen azért kényszerítette ki a Magyar Kommunista Párt, mert ezek a miniszterek intézkedéseikkel megakadályozhatták volna a parasztság, elsősorban az új gazdák megerősödését.

A mezőgazdasági munkabérrendelet szintén azt bizonyítja, hogy a Magyar Kommunista Párt szem előtt tartja az egész mezőgazdaság érdekeit. Nagy Imre elvtárs, földművelésügyi miniszter figyelembe vette mind a munkások, mind a munkaadó gazdák érdekeit. Javította a munkások bérét, de nem terhelte meg túlságosan a gazdákat sem.

Nagy Imre elvtárs kezdeményezésére a kormány 4 milliárdos hitelt ad a parasztságnak. Termelő hitelről van szó, melyben az új és régi gazdák egyaránt részesülhetnek. A pénz-

ügyi kölcsön lehetővé tenné a parasztok tízezrei számára vetőmag és jószág vásárlását és bizonyára nagyban hozzájárul majd a parasztság új szövetkezeteinek megerősödéséhez. Bár Nagy Imre elvtárs már júliusban kérte a hitel haladéktalan folyósítását, hogy még idejében megkaphassák a parasztok, a bankok eddig visszatartották a pénzt. Oltványi kisgazdapárti minisztert terheli a felelősség azért, hogy a parasztság, különösen a nagyon rászoruló kisgazdák semmit sem láttak a hitelből. A Magyar Kommunista Párt minden erejével azon van, hogy pénzt éppen a legjobban rászorult parasztok minél előbb megkapják és visszaverje a pénzügyminiszter támadását a parasztság ellen.

A Magyar Kommunista Párt a parasztság kulturális felemelkedéséért

Az úri elnyomás gondosan vigyázott arra, hogy a parasztság sötétségben, tájékozatlanságban maradjon. Tudták jól nagybirtokosaink, hogy az iskolázott nép hamarabb átlát a szitán és nem lehet orránál fogva vezetni. A Magyar Kommunista Párt ezzel szemben azt hirdeti, hogy meg kell nyitni a dolgozó nép számára az iskolákat, szellemi fegyvert, tudást kell adni a kezébe, hogy világosan felismerhesse igazi ellenségeit, meg tudja védeni jogos tulajdonát és

egységes iskola az első lépés egész közoktatásunk átszervezése tekintetében. A Magyar Kommunista Párt gondoskodni fog róla, hogy a parasztság ne legyen elzárva a világtól, bejusson tömegesen a legfelsőbb iskolákba is, megismerje a város lakóit és az ipari munkássággal karöltve előrevigye az egész magyar nemzetet.

A Magyar Kommunista Párt hazahozza a hadifoglyokat

Felosztottuk a nagybirtokokat, megindultunk a boldogabb jövő felé, de a háború még ott sajtott a parasztság és munkásság, az egész nemzet lelkében.

Sokszázezer magyar honvédet várt félő gondal haza a hadifogságból a falu és város. A hadifoglyok távolléte gazdasági szempontból is nehezítette az újjáépítést, óriási volt a munkaerőhiány minden téren. De igazi megbékélés nem is következhetik el, míg a szeretett hozzátartozók nem térnek vissza családjaik körébe. A Magyar Kommunista Párt kezdettől fogva megtett mindent a hadifoglyok ügyében. A fáradozást teljes siker koronázta. Farkas Mihály elvtárs, belügyi államtitkár személyesen közbenjárt az angol-amerikai hatóságoknál több-százezer magyar hadifogoly hazaszállításáért. Rákosi Mátyás augusztus 20-án, a kecskeméti

nagygyűlésen kérte az oroszországi magyar hadifoglyok hazaengedését. Három napra rá Sztálin generalisszimusz bejelentette, hogy az összes magyar hadifoglyok hamarosan hazatérnek otthonaikba. *Elsősorban a Magyar Kommunista Pártnak és vezérének, Rákosi Mátyásnak volt köszönhető, hogy a hadifoglyokat ilyen hamar elengedik, még a béke megkötése előtt.* A hadifogolykérdés gyors megoldása a parasztság minden rétegét, a szegény parasztot épúgy érdekli, mint a gazdag parasztságot. Egész parasztságunk és az egész nemzet javára szolgált tehát a Magyar Kommunista Párt. Kitűnik ebből, hogy a külföld elsősorban azon méri le a magyar demokrácia erejét, hogy milyen erős a Kommunista Párt.

Mit akar a Magyar Kommunista Párt?

A Magyar Kommunista Párt minden ténykedésével bebizonyította eddig, hogy a dolgozó parasztság és munkásság érdekeit tartja elsősorban szem előtt. A földreform még nem zárult le teljesen. *Most a Magyar Kommunista Pártnak az a legfőbb törekvése, hogy a kiosztott föld végérvényesen, telekkönyvileg bekebelezett tulajdonát képezze az új gazdáknak.* El akarja érni, hogy a földosztás során felmerült vitás, jogi kérdések végleg elrendeződjenek, hogy a

paraszság nyugodtan foghasson hozzá földjei megmunkálásához. Sokaknak nem jutott föld, főleg a hadifoglyok közül. Tavasszal, a kitelepített svábok földjén új honfoglalásra fog indulni a magyar paraszt. A Kommunista Párt követeli a svábok kitelepítését, mert ilyen módon 600 ezer hold földet juttathat a földnélküli magyar parasztok kezébe. A reakció szövetségesét látja a svábokban. Ezért a Kisgazda Párt jobbszárnyán keresztül igyekszik elodáztatni a svábok kitelepítését.

A nagybirtokos urak nem egykönnyen nyugszanak bele földjeik elvesztésébe, minden eszközt megragadnak régi hatalmuk visszaszerzésére. Ezt minden áron meg kell akadályozni. Ha a munkásság és a paraszság összefog és a Kommunista Pártot segíti győzelemre a választásokon, ezzel megadta a kegyelemdöfést a reakciónak. *A földesurak félnek a Magyar Kommunista Párttól*, mert jól tudják, hogy ez az igazi ellensége mindazoknak, akik a régi kiszolgáltatottságban, sötétségben akarják tartani a dolgozó népet.

A Magyar Kommunista Párt az élen járt a nagybirtokok felosztásában, de minden erejével megvédi a paraszság magántulajdonát és nem engedi, hogy a paraszság földje veszélybe kerüljön. Ezért kell a parasztoknak a parlamenti választásokon a Magyar Kommunista Pártot szavazniuk.

MAGYAR POLITIKAI ESEMÉNYEK RÖPLAPOKBAN
1945 - 1952-ig.

Összeüjtve három füzetben.

+ + + + +

II.

Koalíciós pártok.

A "Szocialdemokrata Párt", a "Független Kisgazda,
Földmunkás- és Polgári Párt", a "Nemzeti Praszt-
párt", a "Magyar Radikális Párt" képviselő válasz-
tási és egyéb politikai brosurái, felhívásai, pro-
paganda rölapjai.

+ +

Összeállította :

Peterdy Szauer S.Ferenc

Szeged, 1952.

NEMZETI PARASZTPÁRT DÉLMAGYARORSZÁGI SZERVEZETEINEKI

P Á R T É R T E S Í T Ő**Minden szervezetben választmányi
gyűlésen és taggyűlésen felolvasandó!****BIZALMAS!***Barátaim!***A pártkongresszus.**

Pártunk nagyjelentőségű lépésre határozta el magát. Országos szervezetünkbe alkotmányos vázat és munkarendszert kívánt beleépíteni. Ez meg is történt! Elvégezte az országos pártkongresszus és nagyválasztmány. Erről a munkáról számolunk be itt tagtársainknak. Mindegyikünk érzi és ismeri a célt de a harc részleteit is éppenúgy ismernünk kell. Mindegyiknek tisztában kell lenni azzal, hogy miért és hogyan harcolunk, mit kell tennünk a jelen pillanatban, a szervezetekben, hogyan kell viselkednünk az ellenünk törő politikai erőkkkel szemben. Mindezek a kérdések megtárgyaltak a pártkongresszuson s a nagyválasztmányi gyűlésen. A megbeszélések, viták és határozatok sommáját itt mondjuk el a következőkben:

Bővebben nem akarunk szólni róla, mert a Paraszt Újság és a Szabad Szó beszámoltak az ott történetekről. Az ország öntudatos parasztságának nagyarányú felvonulása volt. Előbújt minden parasztból, panasz, követelés. Ország-világ színe előtt mutatta meg parasztságunk politikai érettségét, harcos akaraterejét. Nem lehet már rólunk és nélkülünk politikát csinálni ebben az országban. Veres Péter az a szilárd pont, aki mögé 700.000 parasztember, beiratkozott tagunk sorakozott föl. Nincs erő, mely ezt a tömeget útjában megállíthatja. Egészséges párt vagyunk, mert benne szabad a szó, a bírálat. Ha vannak is véleménykülönbségek, a cél mindnyájunknál egy: a parasztság gazdasági és szellemi felszabadítása. Ehhez egy lépés volt a pártkongresszus.

**A párt országos választmányának
ülése és határozatai.**

Szerdán, március 13-án, miután a régi vezetőség lemondott, Vass Antal korelnök nyitotta meg a gyűlést. A nagyválasztmány megválasztotta az új vezetőséget. Veres Péter elnök, Erdei Ferenc és Kovács Imre alelnökök személyében, azonkívül jelölő bizottságot alakított a politikai bizottság megválasztására. (E szerint tehát az országos főtitkári állás megszűnt. Teendőit a két alelnök vette át). Utána Veres Péter elnök nyitotta meg a gyűlést és válaszolt a kongresszus panaszosainak. Beszédének sommája a következő:

A baloldali blokk (Nemzeti Parasztpárt, Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt és Szabad Szakszervezetek) támadást intéztek a Kiszgazdapártban lévő reakció ellen. A blokk-szó a Kiszgazdapárt Ortutai és Dobi féle balszárnya is csatlakozott. Eredmény: 21 képviselő kizárása a Kiszgazdapártból. Akciónk tehát sikeres volt a demokrácia fejlődése tekintetében és lépésünkkel polgárháborútól mentettük meg az országot.

A földreformjavaslat, mely a 600-as törvény kiegészítésére kell, hogy megjelenjen s amit a Parasztpárt dolgozott ki, elfogadtatott a Kiszgazdapárt balszárnya által is. A földreformjavaslat a földosztás hibáinak figyelembevételével készült. Ez a segítség a földreform gyors befejezéséhez.

Fontos kérdés a telepítés ügye. A nagybirtokokra és a sváb birtokokra települendők bizonytalanok a sorsukban. Ügveiknek intézésére telepítési hivatal áll föl. Jó ha már előbb odatelepülnek, mert a svábok minden mozgathatót eladogatnak.

A termelési bizottság minden termelési kérdésre ügyeljen. Minden talpalattnyi földet be kell, hogy vessünk. Az üzemanvagkiutalást a termelési bizottság kezében hagyják.

Kéri a nagyválasztmányt, hogy ruhazza fel a vezetőséget és a megalakítandó politikai bizottságot a teljes döntés jogával minden

A NEMZETI PARASZTPARTI a dolgozó parasztlak pártja!

EZT AKARJUK:

1. Lebontani az urak Magyarországot, felépíteni a nép Magyarországot.
2. Azonnali radikális földreformot. Meghagyható birtok-maximum: úri birtoknál 100 kat. hold, parasztbirtoknál 200 kat. hold.
3. Teljes politikai szabadságot. Eltörölni minden kiváltságot, minden születési előjogot. Általános titkos választójogot.
4. Teljes jogegyenlőséget, születésre, vagyoni helyzetre, foglalkozásra és vallásra való tekintet nélkül. Az úri vagy fasiszta szellemű törvények azonnali eltörlését.
5. Az egész államszervezet demokratikus átalakítását. Az úri, népiellenes és fasiszta elemek azonnali eltávolítását minden intézkedő szervből. A hivatalok ne a nép urai, hanem a népakarat megvalósítói legyenek.
6. Demokratikus szellemű országos rendőrség megszervezését városban és faluban egyaránt. A csendőrségnek, ennek a népiellenes terror-szervezetnek azonnali feloszlását.
7. Igazi néphadsereget, amelyben csak a képesség szabja meg a tisztí rangfokozatok elérését. A karpaszományos előjog megszüntetését és a katonatiszti úri kasztszellemtől kiirtását.
8. A vagyon- és jövedelmi adók nagymértékben emelkedő kulcs szerinti (erősen progresszív) kiadását. A közszükségleti cikkek és a kiskeresetek adójának minél nagyobb mértékű leszállítását. Új földadó kataszter felvételét és a földadó arányosítását az ipari és kereskedelmi tőkék adójával.
9. Intézményes munkásvédelmet, szociális olajcseppek helyett komoly társadalombiztosítást a mezőgazdasági munkásság számára is.
10. Nagyarányú iparfejlesztést, az ipar decentralizálását. A vállalkozás szabadságának biztosítását, de a nagyipari vállalatok egyeduralkodó szigorú letörését és a kartellek megszüntetését.
11. A kisipar támogatását. A bányák, közérdekű üzemek és nagybankok államosítását.
12. Az egykéz-monopóliumok megszüntetését és a biztosítás államosítását.
13. A pontrendszer eltörlését.
14. A közoktatás általánosságát és ingyenessé tételét. A tehetségek szabad érvényesülését és intézményes támogatását. Közköztársunk teljes újjászervezését és a német szelleműtől való megtisztítását.
15. Külpolitikában a német imperializmussal való gyökeres szakítást. Összinté együttműködést a szomszédos államokkal, a demokratikus nagyhatalmakkal, különösképpen a Szovjetunióval.

Ha te is ezt akard, lépj be a NEMZETI PARASZTPARTBA és töltsd ki az alábbi kérdőívet

Kérdőív

1. Név, születési év, lakás:
2. Hány tagból áll a családja?
3. Hány hold földje van?
4. Hány hold földet tudna a családjával megmunkálni?
5. Van-e a község határában 100 holdon felüli úri birtok? Összesen hány hold?
6. Van-e a község határában 200 holdon felüli parasztbirtok? Összesen hány hold?
7. Van-e a község határában nyílas vagy németbarát tulajdonosnak elkobozható birtoka? Összesen hány hold?
8. Összesen hány hold felosztható birtok van a község határában?
9. Hány földigénylő van a községben?
10. Megalakították-e már a földigénylők a helybeli földreform-bizottságot?

A kitöltött ívet gyűjtsétek össze és küldjétek be a

**NEMZETI PARASZTPARTI
ORSZÁGOS KÖZPONTJÁBA
Budapest, VI., Andrássy-út 25**

A

Nemzeti Parasztpárt Programjavaslata

**Ezt a programjavaslatot
a Nemzeti Parasztpárt
1947 május 11-én
a mezőtúri Dózsa-napon
hirdette ki.**

A Nemzeti Parasztpárt kiadása

4.) Gazdasági demokráciát!

A POLITIKAI DEMOKRACIA ÖNMAGABAN NEM ELÉG! Csak fegyver a kezünkben, hogy megvédehessük vele gazdasági érdekeinket. De erős fegyver, tehát használnunk kell. Gazdasági téren is ki kell vívni a teljes egyenlőségünket. A paraszti munka éppen olyan fontos, éppen olyan értékes, mint bármilyen más. Azt akarjuk, hogy ezt ne csak elismerjék, hanem ennek az elismerésnek meg legyen az anyagi eredménye is. Mert ma még mindig az a helyzet, hogy a parasztság nem kapja meg munkája kellő ellenértékét.

MEG KELL SZÜNTETNI AZ AGRAROLLÓT! A mezőgazdasági termékek és az iparcikkek ára közötti különbség a múltban is erősen sújtotta a parasztságot. Ma is ez a dolgozó parasztság egyik főszereplője. Tudjuk, hogy az agrárrolló mai erős szétnyílásának legfőbb oka a háborús pusztulás, a nyershiány és az ezek miatt elégtelen ipari termelés. Tudjuk azt is, hogy ezeket az okokat máról-holnapra nem lehet megszüntetni. Nem üzünk tehát agrárdemagógiát és nem állítunk fel teljesíthetetlen követeléseket. De követeljük, hogy az újjáépítés terheit ne csak a dolgozó néptömegek viseljék. Követeljük, hogy elsősorban a parasztság számára nélkülözhetetlen iparcikkek árát szállítsák le a tőkés nyereségének és a kereskedők haszonkulcsának a megállapításánál érvényesüljön a dolgozó parasztság érdeke! Követeljük, hogy a termelés emelkedésével arányosan egy, sőt kétszeresüljön a végül teljesen szűnjön meg az agrárrolló!

NEM AKARUNK A NAGYTŐKE, A NAGYKERESKEDELEM ÉS A BANKOK JOBBÁGYAI LENNI! Nem elégszünk meg azzal, hogy megszabadultunk a feudalizmus, a nagybirtok halálos elnyomása alól. Ha nem vigyázunk, a nagytőke és a nagykereskedelem a maga árpolitikájával, hitelpolitikájával, értékesítési politikájával, a trösztök, kartellek és monopóliumok hatalmával új jobbágyságba taszíthat bennünket. Mert a földet be lehet telekkönyvezni, de a föld hozadékát, munkánk gyümölcsét nem. Hiába dolgozunk mi, a saját földünkön, szabadságunk csak látszat-szabadság lesz, ha nehéz munkánk eredményét nem mi élvezzük. Hiába korszerűsítjük mi a gazdaságunkat, ha az ehhez szükséges forgótőkét uszorkamatra kapjuk és a kamatrabszoltság nyűgöt vesszük a nyakunkba. Hiába termelünk többet, jobbat, ha ki vagyunk téve az átvevő kereskedelem kénye-kedvének, árdiktatúrájának. Ez ellen az új jobbágyság ellen is védekezni akarunk!

MEG KELL TÖRNI A NAGYTŐKE HATALMAT! A múlt népelelőjáró-rendszer egyik főtámasza a nagybirtok mellett a vele összeszőződött nagytőke volt. Nagy anyagi hatalmával és nemzetközi kapcsolataival komoly szerepe volt a magyar politikai élet irányításában. Anyagi ereje a háborús pusztulásokkal megcsappant, de azóta, főleg az infláció alatt, a dolgozó tömegek nélkülözése árán jelentősen visszapótlódott. Politikai hatalmát is megnyirbálták a demokrácia egyes intézkedései, mint az üzemi bizottságok bevezetése, némely iparágak államosítása, de befolyása egyes pártokon, hivatalokon, gazdasági kulcspozíciókon, külföldi összeköttetéseken, lapokon keresztül ma is erősen érvényesül. Szíves ellensége a népiuralom megvalósulásának, annál is inkább, mert a volt nagybirtokosok majdnem mind részesei voltak a részesei ma is tőkés nagyvállalkozásoknak. Nekünk, parasztnak létérdekünk, a gazdasági demokrácia megteremtésének előfeltétele, hogy teljesen megtörjük a nagytőke hatalmát. Ezért követeltük a bányák és a kulcsparok államosítását. Ezért követeljük minden téren a nagytőke befolyásának a csökkentését.

FEL KELL OSZLATNI A KARTELLEKET ÉS TRÖSZTÖKET! Az iparfejlesztés érdeke megköveteli a vállalkozás szabadságának a biztosítását, de a fogyasztók és főleg a dolgozó parasztság védelme érdekében nem lehet megengedni, hogy ez a szabadság kartellek és trösztök létezésével kiváltságos, árdiktáló helyzetet biztosítson nagytőkés vállalkozások számára.

A BANKOKAT ÉS HITELINTÉZETEKET ÁLLAMI ELLENŐRZÉS ALÁ KELL VONNI! A bankok a nagytőkének, a kapitalizmusnak olyan intézményei, amelyeknek a legnagyobb befolyásuk van a termelésre, a kereskedelmi forgalomra és amelyek egyben legnagyobb lehetőséget nyújtanak az indokolatlan haszonszerzésre. A mezőgazdaság, a dolgozó parasztság fele a hitelélet irányításával a bankok, a nagytőke egyik fő kiszármányoló eszközei. Az egész gazdasági élet, az egész demokrácia s benne különösen a parasztság érdeke azt követeli, hogy szoros állami ellenőrzés alá vonják működésüket.

A BIZTOSÍTÁS ÁLLAMOSÍTÁSÁT VAGY SZÖVETKEZETI MEGSZERVEZÉSÉT AKARJUK! A létesítés a pénz-kapitalizmus egyik legszemérmetlenebb kizsákmányoló üzlete. A biztosító vállalatok hatalmas és biztos nyereséggel dolgoznak, ugyanakkor a károk megtérítésénél minden lehető módon csökkenteni igyekeznek a terítés összegét. Biztosításra szükség van, de közhasznú és kizsákmányolástólmentes formáját csak a szövetkezeti biztosítás kifejlesztésével vagy a biztosítás államosításával lehet igazán kialakítani.

A KERESKEDELEM EGÉSZSÉGTELEN TÚLTENGÉSFT KORLÁTOZNI KELL! A szabad kereskedelmet szükségesnek és hasznosnak tartjuk mindaddig, amíg valóban a közvetítés feladatát látja el s a kereskedői haszonban mértéket tud tartani. Mindenütt korlátozni kell azonban a kereskedelem szabadságát, ahol felesleges közvetítőket kapcsol be és csak a kereskedői haszon emelését tartja szem előtt. Véget kell vetni annak az egészségtelen túltengésnek, hogy a termelő munka rovására egyre nagyobb és nagyobb kereskedőréteg végzi a közvetítést a „kis forgalom nagy haszon” elve alapján, óriásian megdrágítva a fogyasztási cikkek árát. A meglévő kereskedői létszám erős apasztását akarjuk. Új kereskedői engedélyeket csak a növekvő termeléssel és forgalommal arányosan lehessen kiadni. Különösen csökkenteni kell a nagykereskedők létszámát és haszonkulcsát. Minden magánkézben lévő monopóliumot és egykéz jogosítványt meg kell szüntetni és bármilyen különleges jogot csak szövetkezeteknek szabad aani.

A SZÖVETKEZETEK A GAZDASÁGI DEMOKRÁCIA LEGERŐSEBB BASTYAI! A szövetkezésben látjuk az egyik legjobb, leghatásosabb eszközt arra, hogy a dolgozó nép megvéhesse a maga gazdasági érdekeit minden tőkés és kereskedői kizsákmányolással szemben. A szövetkezés arra való, hogy erősítse és védje a sok kisgazdaságot, kisegyszíntenciát a nagyobbak kihasználása ellen. Különösen a gazdaságilag szervezetlen, a piac hullámzásának és a kereskedelem kénye-kedvének a kiszolgáltatott kisbirtokos parasztságnak van erre az önvédelemre szüksége. Az önállóan gazdálkodó kistermelők közös, szövetkezeti beszerzéssel, értékesítéssel, egy-egy termelő erejét meghaladó gépek és egyéb berendezések közös megszerzésével erősebbé, hasznosabbá, életképesebbé tudják tenni a gazdaságukat. Ezért akarjuk a szövetkezeti rendszer minél hatalmasabb kifejlesztését, a népi önkormányzat alapján. Követeljük, hogy az állam támogatassa, segítse a népi szövetkezetek, különösen a paraszti szövetkezetek megalakulását és munkáját. Az elsőrendűen fontos értékesítő és beszerző szövetkezetek mellett fontosnak tartjuk a hitelszövetkezeteknek, a földhözjutottak földművesszövetkezeteinek, valamint minden mezőgazdasági termelő szövetkezetnek az erősítését is.

DEMOKRATIKUS ADÓRENDSZERT AKARUNK! Adórendszerünk még ma is olyan, hogy aránytalanul sújtja a kisjövedelmű dolgozó rétegeket és aránytalanul kedvez a nagyjövedelmű, nagyvagyonú gazdaságoknak. Egységes, új adórendszer megalkotására van szükség, amely érvényesíti az adózás demokratikus elveit s amely megszünteti a mezőgazdaság aránytalan teherviselését az iparral és főként a kereskedelemmel szemben. Szükséges egy új földadó-kataszter felállítása, mert a régi nagy kedvezményeket nyújtott a nagybirtoknak s ugyanakkor aránytalanul felértékelte a dolgozó parasztok földjét. Az új adórendszernek adómentessé kell tenni a létminimumot, ugyanakkor erős progresszivitást kell alkalmazni a nagy vagyonokkal, a nagy jövedelmekkel és nagy örökségekkel szemben. A legfontosabb közszükségleti cikkek adóját el kell törölni. A luxuscikkek és luxusszórakozások adóját emelni kell. A gazdasági élet minden területén a jövedelmek arányában növelt adót kell kiróni. A háborús és inflációs vagyonekat súlyos vagyonváltásáddal kell sújtani.

5.) *Érdekvédelmet a parasztságnak!*

DEMOKRATIKUS PARASZTI ÉRDEKKÉPVISELETI SZERVEZETET AKARUNK. A régi rendszer is kifejlesztette az egyes termelési ágak, szakmák érdekvédelmi szervezeteit. Ezek azonban nem voltak önkormányzati, népi szervek. A fasiszta rendszer alatt pedig olyan kényszer-szervezetekké torzulnak, amelyekben megszűnt a szakmai önkormányzat minden előnye. A parasztságnak a múltban sem volt érdekképviselője. Az OMGE a nagybirtokosok érdekvédelmi szervezete volt, ugyanolyan, mint a gyárosoknál a GYOSZ és minden mezőgazdaság védő tevékenysége a nagybirtokosok, az úri középbirtokosok, s a középbirtokos nagygazdák védelmében merült ki. A mezőgazdasági kamarák külsőleg demokratikusabb színezetűek voltak, de komoly,

7.) Magántulajdont a dolgozóknak!

A MAGÁNTULAJDON ALAPJÁN ÁLLUNK! A magántulajdont és a megélhetésért való szabad munkálkodást olyan alapelvnek tekintjük, amely egyetlen szilárd és biztos alapja lehet a parasztdemokráciának. Ettől nem vagyunk hajlandók soha eltérni! Azt valljuk, hogy a magántulajdont, s a megélhetésért való szabad munkálkodást minden dolgozó ember számára biztosítani kell és ezt meg kell védeni minden támadással szemben. Ebből következik, hogy a magántulajdon és a gazdasági szabadság elve a mi felfogásunk szerint sem is jelentheti a korlátlan vagyonhalmozást és a korlátlan kizsákmányolást. Ezért elvetjük a magántulajdon védelmének azt a hazug, farizeus formáját, amely a gazdasági szabadság ürügye alatt megengedi, hogy a nagy magántulajdonok tönkretégyék és felfalják a dolgozó emberek kis magántulajdonát. Nem kevesek magántulajdonát akarjuk és nem kevesek korlátlan szabadságát akarjuk, hanem mindenki magántulajdonát és mindenki szabadságát olyan mértékben, ahogyan ezt a közösség megadhatja, s megengedheti.

A KIZSÁKMÁNYOLÓ VAGYONSZERZEST LEHETETLENNE KELL TENNI! Törvényes rendelkezésekkel is határt kell szabni a vagyonhalmozásnak, éppen azért, hogy minél több dolgozó embernek juthasson magántulajdon és hogy ne gyűlhessenek össze egy ember kezében százakat, ezreket kizsákmányoló nagy vagyonok!

A FÖLDHÖZ JUTTATOTTAK TULAJDONAT ÖRÖKRE BIZTOSÍTANI KELL! A nagybirtokok felosztása nem sértette a magántulajdon elvét, hanem megvalósította annak igazi és valószínűs értelmét. Ezer nagybirtokos helyett, akiknek az ősei közül sokan hazaárulásért kapták tízezer, százezer holdjaikat, hatszázezer szegény parasztnak adott magántulajdont. Ezek tulajdonjogát elvitathatatlanra kell tenni. Mindenekelőtt a lehető leggyorsabban be kell fejezni az új birtokok telekkönyvi bekebelezését és minden háborgatás és visszaparlás lehetőségét meg kell szüntetni. Aki megműveli a juttatott földet, attól földet elvenni nem lehet. Súlyosan meg kell büntetni minden földreform elleni támadást.

FÖLDET CSAK PARASZT VÁSÁROLHASSON! A földreform során százezernyi nincstelen parasztnak nem jutott föld és ugyancsak több százezernyi olyan földbirtokos paraszt van az országban, akiknek megélhetését kevés földje nem tudja biztosítani. Ezért mindent el kell követni, hogy a ma még nem paraszti kézen levő birtokokból minél több kerüljön a dolgozó parasztság kezére. Törvénnyel kell tehát szabályozni a föld öröklésének kérdését is. A föld ne lehessen spekuláció tárgya és ne lehessen földműveléssel nem foglalkozók vagyongyűjtési lehetősége. Szabályozni kell a földforgalmat mégpedig úgy, hogy 2 kat. holdon felül csak paraszt vásárolhasson földet. Kiváltképp véget kell vetni annak, ami a múltban volt, hogy bankok, részvénytársaságok, gyárosok, nagykereskedők, ügyvédek vásárolták össze a földet a parasztok elől. Kivételek természetesen a szövetkezetek, a közintézmények, a kulturális célokat szolgáló alapítványok, de ezek sem szerezhettek többet 50 holdnál. Ha nincs paraszt-vevő, az Országos Földalap vásárolja meg a birtokot és tartalékolja később jelentkező paraszti vásárlók számára. Minden földeladásnál elővételi jogot kell biztosítani a teljesen nincstelen és a tíz holdnál kisebb birtokkal rendelkező parasztoknak.

SZÁZ HOLDAS HATARON FELÜL SENKI NE VÁSÁROLHASSON FÖLDET, nehogy mások tönkremenéséből egyesek újra közép- vagy nagybirtokokat gyűjthessenek össze, a szegényebbeket elütve a földszerzés lehetőségétől.

LEGALABB HÁZAT ÉS KERTET AKARUNK MINDEN DOLGOZÓNAK! Legalább saját otthona és kertje lehessen minden dolgozó embernek, akinek erre igénye van. Különösen az egészségtelen, agyonzsúfolt falusi lakásviszonyokon kell sürgősen segíteni. Azoknak a nincstelen szegény parasztoknak, akiknek a földreform során nem jutott föld, legalább házhelyet és veteményföldet kell juttatni. Állami segítséggel, építőszövetkezetek megteremtésével lehetővé kell tenni, hogy a kapott házhelyeken minél előbb egészséges hajlékok épüljenek. Ugyanígy, kertvárosok létesítésével, lehetővé kell tenni minél több ipari és szellemi dolgozó számára is a saját kis családi ház megszerzését.

8.) Virágzó parasztgazdaságokat!

MINDEN ERŐT A MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSÉRE!

Népünk nagy többségének, részben közvetlenül részben közvetve, a mezőgazdaság biztosít kenyert. Ezen lényegesen nem is tudunk változtatni, mert főleg a nyersanyaghiány miatt iparosításunknak határai vannak, s az egészséges iparfejlesztés lehetőségei is jórészt a mezőgazdasággal összefüggő iparágakban vannak. Nemzeti jóvedelmünk, s vele egész népünk életszintje emelkedését nagyrészt a mezőgazdaságtól várhatjuk. Jövő gazdaságpolitikánk súlypontját ide kell helyeznünk! Virágzó parasztgazdaságokat kell teremtenünk, nemcsak a parasztság, hanem az egész nemzet jóléte érdekében.

ELSŐ FELADAT: AZ ÚJBIRTOKOSOK MEGERŐSÍTÉSE! A földreformmal hatszázezer mincsteien, vagy törpebirtokos parasztember jutott földhöz. Többszázezer új parasztgazdaság teremődött. Ez a korszakalkotó reform azzal, hogy lerázta a nagybirtokrendszer fejlődést bénító nyűgét, mezőgazdaságunk fejlődésének óriási lehetőségét nyitotta meg. De ugyanekkor irtózatossá lehűző különbe is lehet ez a változás mezőgazdaságunkon, ha megállunk a földosztás első lépésénél. A legsürgősebb feladat ma az, hogy minden eszközzel, hitelekkel, igaerővel, szerszámmal, géppel, vetőmaggal segítsük az újbirtokosok megerősödését!

PARASZTI AGRÁRPOLITIKÁT KÖVETELÜNK! A magyar mezőgazdasági politika a múltban a földművelésügyi minisztériumtól kezdve lefelé, minden végrehajtó szervében, intézkedésében a nagybirtokrendszert szolgálta. Mai agrárpolitikánkban is sok régi hagyaték van még! Ezeket sürgősen el kell takarítani. A földreform után mezőgazdaságunk teljesen kisparaszti mezőgazdaság lett. Az ország másfélmilliónyi gazdaságából több mint egymillió 10 holdnál nem nagyobb parasztgazdaság. Erre kell felépülnie az új magyar agrárpolitikának, s az most már nem lehet más, mint paraszti agrárpolitika. Ezeknek a paraszti kisgazdaságoknak, — a réginek és újnak egyaránt — a fejlesztése, erősítése és megszervezése a magyar mezőgazdasági politika igazi feladata. Úgy kell tehát a termelés irányait kialakítani, hogy ezzel ezeknek a kisgazdaságoknak nyisson helyes fejlődési utakat és a belső szükséglet ellátásán kívül értékes mezőgazdasági kivitel is lehetővé tegyen.

ÉSZSZERŰ TAGOSÍTÁST AKARUNK! Nagyon sok helyen hátránya a paraszti gazdálkodásnak, hogy a gazdák birtoka sok apró parcellákban szétszórva fekszik a falu határában. Ez a hátrányos helyzet olyan akadály a termelés fejlődésének, amelyet mielőbb meg kell szüntetni. Azt akarjuk tehát, hogy mindenütt, ahol ilyen apró parcellákra oszlik a határ, észszerű tagosítás történjék. Mindenütt, ahol a község parasztságának többsége akarja a tagosítást, jól előkészített és igazságosan végrehajtott tagosítást akarunk keresztülvinni.

BELTERJES MEZŐGAZDASÁGOT AKARUNK! Nem maradhatunk meg a mezőgazdasági termelés külterjes formáinál, mert elvérzünk a gyilkos világversenyben és mert a külterjes mezőgazdasági termelés nem bír emberi módon ekkora népességet eltartani, amekkora nálunk a mezőgazdaságra van utalva. Szemtermelés helyett kerti termelésre, gyümölcstermelésre, ipari növények és aprómagvak termesztésére, takarmánytermelésre, állattenyésztésre és hizlalásra kell átállanunk. Azt követeljük az új agrárpolitikától, hogy ennek az átállásnak szabjon irányt, kezdjen már most alapot rakni és teremtsen kellő feltételeket!

A MEZŐGAZDASÁG ÉRDEKÉHEZ IGAZODÓ KÖZLEKEDÉSPOLITIKÁT KÖVETELÜNK! Belterjes gazdálkodás nincs olcsó és jó közlekedés nélkül. Az ország közlekedési hálózata a múltban elsősorban a főváros érdekei szerint, másodsorban különleges kereskedelmi és ipari, nem ritkán nagybirtokosi érdekek szerint épült ki. Ennek a továbbfejlesztése ma nem történhet másképpen, mint a mezőgazdasági termelés és a mezőgazdasági népesség érdekeinek messzemenő figyelembevételével. A közutakat és vasutakat úgy kell továbbépíteni, hogy nagyszabású, országos terv keretében minden falu és minden tanyavidék össze legyen kötve a maga városi központjával. A falvak és tanyák elhagyottságát kisvasutakkal, autóbuszjáratokkal és kerékpárutakkal is csökkenteni kell. Csatornázással új víziutakat kell nyitni s meg kell teremteni az öntözéses gazdálkodás feltételeit. Fejlesztetni kell a villamosítást, s a legkeisebb faluban, a legeldugottabb tanyaközpontban is el kell vinni a villanyt, a civilizáció hírnökeként.

II. A juttatott földek alakulása foglalkozási csoportok szerint

Foglalkozás	Juttatottak száma	Juttatott terület összes holdakban	Egy személy részére juttatott átlag terület
Gazdasági cseléd	169 874	922 255	8,4
Mezőgazdasági munkás ...	261 088	1 288 463	4,9
Törpebirtokos	213 930	829 477	3,9
Kisbirtokos	32 865	143 131	4,4
Szegődményes iparos és kisiparos	22 164	53 866	2,4
Okleveles gazda	1 256	14 548	11,3
Erdészeti alkalmazott	1 164	6 998	6,0
Összesen	642 342	3 258 739	5,1

III. A szántófölddel rendelkező gazdaságok számának és szántóterületének százalékos megoszlása a gazdaságok nagyságcsoportjai szerint 1935-ben és 1949-ben

Gazdaságcsoport	Szántófölddel rendelkező gazdaságok számának megoszlása		Gazdaságok szántóterületének százalékos megoszlása	
	1935.	1949.	1935.	1949.
0— 1 hold	19,8	9,0	0,9	0,9
1— 5 „	39,7	41,3	9,5	18,6
5— 10 „	17,0	29,4	11,6	32,3
10— 20 „	13,8	15,5	18,6	28,5
20— 50 „	7,4	4,4	20,5	15,9
50—100 „	1,3	0,4	7,6	3,1
100-on felül	1,0	0,0	31,3	0,7

IV. Osztálytagozódás 1949-ben falun:

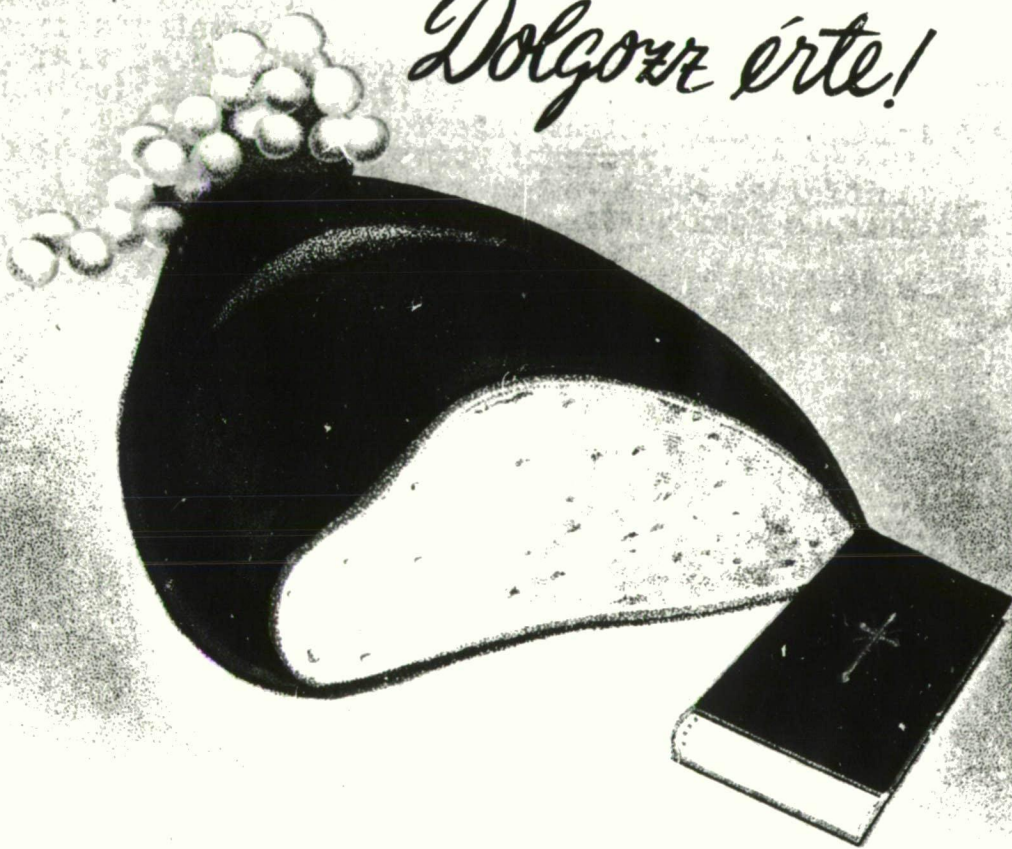
0— 5 hold gazdasággal rendelkező kb.	406 800
5—10 hold gazdasággal rendelkező kb.	319 400
10—25 hold gazdasággal rendelkező kb.	305 600
25 holdnál nagyobb gazdasággal rendelkező kb.	61 900
Összesen:	1 093 700

V. A földreform hatásaként megnőtt a kisárutermelők száma falun:

1930-ban a kisárutermelők száma az össznépesség	28,6%-a.
1949-ben a kisárutermelők száma az össznépesség	43,3%-a.

SORT BILIZS

Dolgozz érte!

FÜGGETLEN KISGAZDA- FÖLDMUNKÁS-ÉS POLGÁRI PÁRT

Sok szervezetünk van a munkások között. A kört jelentős sürgős megtételét várjuk.

Pártvezető

.....
gedi
int
veze
pár
int
.....
háros
ti-ké
soit
güke
.....
other
atko
ele
.....
stel
ok b
.....
tag
i ig
oka
.....
az
zérő
pi p
tő s
neg
.....
juk,
znap
jat
erve
dozn
ükse
ok ó
rral
at.T
i, ár
zérő
ciós
iós
azok
t t
hog

MAGYAR POLITIKAI ESEMÉNYEK RÖPLAPOKBAN
1945 - 1952-ig.

Összegyűjtve három füzetben.

F Ü G G E L É K.

+ + + + +

Mindszenthy József hercegprimás beszédei, nyugati magyar emigránsok sajtó cikkei, Hechaluc /zsidó/ hirszolgalat s egyéb külföldi sajtó termék, valamint különféle vegyes propaganda röplap.

Összeállította :
Peterdy Szauer S. Ferenc

Szeged, 1952.

amiben a magyar ujjaszületés legbiztosabb zálogát szeretnők látni, az ideiglenes nemzeti kormány hitünk szerint illetékességét messze tüllepvé, szükségtelenül, a keresztény hívók érzelmeivel nem számolva, súlyosan meglazította. Nem található a világon még egy állam, mely a házasság felbonthatatlanság kérdésében annyira leder álláspontot képviselne, mint az új magyar házassági rendelet. S mivel ez nem tekinthető egyszerű hibának, emberi kisiklásnak, hiszen a természetjog egyik fontos követelményéről, a házasság felbonthatatlanságáról van szó, mit várhatunk mi attól a demokráciától, azoktól a pártoktól és irányzatoktól, amelyek felhatalmazás és illetékesség nélkül is hozzá mernek nyulni az egészséges társasélet ilyen lényeges alappillééréhez? Számíthatunk e arra, hogy ezek az emberek hatalomra jutva, a természetjog alapkövetelményét tiszteletben fogják tartani, ha a hatalom és illetékesség nélkül ennyire belenyulnak abba a törvénybe, amelyet minden ép erkölcsi érzésű és sok, hazáját szerető férfiú a legfontosabbnak tart?

Még kell emlékeznünk, hogy a földbirtokreform rendelet több részletben olyan törekvéseket árul el, mintha bizonyos társadalmi osztályok egyszerű gazdasági tönkretetését célozta volna. Néha még hangok is hallatszottak, hogy ez az intézkedés büntetés a magyar birtokososztály multjéért. Ám megfelel-e minden igazságnak, megfelel-e a természetjog törvénynek? Helyes-e a kollektív igazságszolgáltatás elve? Szabad-e jog és törvény uralmára törekvő társadalomban azt vállalnunk, hogy az egyik testvér hibájáért bűnhődjék a másik, s az ősapák kétséges mulasztásait szenvedje meg az unorák késői nemzedéke? A földosztásnál pártpolitika érvényesült és katonáink is kimaradtak a földosztásból.

Nem a földbirtokreformot tesszük itt bírálat tárgyává, hanem a benne megnyilvánuló bosszualló szellemet, mely igéri ugyan a vagyonukból kiforgatott tulajdonosoknak a jóvátételt, de az ígéretek közül aligha lehet valami. Magára a reformra is kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy végrehajtásában is nélkülözötte a megfontoltságot és méltányosságot s ennek az elcsúsztatott, szenvedélytől fűtött munkának gazdasági követelményeit sanyal és ki tudja, mily hosszú ideig sanyalni fogja az egész lakosság, főleg a városi dolgozó.

Még inkább meg kell döbbenünk, ha arra nézünk, hogy ez az erőszakosságra hajló "rendszer" milyen közszellemet teremtett az országban, az egyes intézményeiben. Országszerte, de egyes vidékeken különösképen örömet találják abban, hogy üreshangu, egyéni neheztelés, személyes sérelem, titkos pártoskodás, pártmesterkedések miatt fogjanak le férfiakat, akik maguk sem sejtik, hogy mi az elfogatásuk oka és senkinek sem sikerül megtudni a vidéki hatalmasságok szigorú eljárásának indító okát. Papot, aki esztendőközön át szanatoriumban ápoltatta egészségét gyenge tüdeje miatt, nehéz bér munkára ítélnék, pusztán azért, mert az illető tiltakozott egy katolikus falusi egyesület jogtalan felosztatásának. Szent István napi beszédéért napokra elzárnak papokat, s hogy

Az 1946/47. évi állami költségvetés földművelésügyi tárca vitája során Vásáry József az alábbi beszédet mondta:

Vásáry József (msz): Igen t. Nemzetgyűlés! Öszintén megmondom, nehezen vagyok Bárányos miniszter úr költségvetése ellen, mert meg kell mondanom, hogy a koalíciós politikusok között őt tartom leginkább alkalmasnak a földművelésügyi kormányzat irányítására. Nagyon jól tudja azonban mindenki, hogy a politika az államvezetésre irányuló elemek, elvek, gyakorlati törekvések és kormányzati módok összessége és amikor bizalmatlan vagyok a kormány földművelésügyi tárcája iránt is, nagy segítségemre szolgál az, hogy a miniszter úr maga is kijelentette, miszerint nem volt egyenlő elbánás a mezőgazdasággal és az iparral szemben például az indítási hiteleknel és elismerte a miniszter úr, hogy most már a kormány nem zárkozhatik el a mezőgazdaság komoly megerősítése elől.

Igen t. Nemzetgyűlés! Nem kell arról beszélnem, hogy a föld minden emberi életnek alapja és így a nemzetgazdaságoknak legjelentősebb tényezője. Különösen áll ez Magyarországra, amelynek a trianoni határok között minden erejének forrása, nemzetgazdaságának alapja és fejlődésének biztosítója a magyar föld. A földet és a föld népet azonban nem lehetne magára hagyni, hiszen a miniszter úr maga is azt mondta, hogy a költségvetésnek legbiztosabb alapja a parasztság szorgalma, élni akarása és most kibontakozó öntudata. Ebben teljesen igaza is van, mert az, hogy a magyar nemzet megmaradt itt ezer esztendő vízviharain keresztül, igenis elsősorban a magyar földművelő nép érdeme. (Nagy Vince (msz): Ugy van!) Hiszen Debrecen városát hányszor égették fel, hányszor menekült el a nép, de mindig visszatért, a föld mindig őserőt adott a föld népének és a nemzet megújodott.

Eppen ezért csodálkozással kell látnom azt, hogy ami az elmúlt huszonöt esztendőn keresztül folyt, ugyanaz folyik, sőt rosszabb körülmények közt a mai politikai viszonyok között is. (Spitálszky Károly (szd): Talán mégsem!) A mezőgazdaság érdekében még annyi sem történik, mint amennyi eddig történt. Ne méltóztassanak elfelejteni: az első világháború után kibontakozó ipari fejlődést, amelyre végtelen nagy szükség volt, a földművelő népnek mérhetetlen megadóztatása tette lehetővé, egy ilyen újabb megadóztatást azonban a magyar földművelő nép nem bír el. (Nagy Vince (msz): Nem bizony!) A miniszter úr, mint a kormány egyik tagja, bátran és őszintén megmondotta: ha nem lesz felkészülve a magyar föld népe a világversenyre, nem álljuk meg helyünket. Márpedig, igen t. Nemzetgyűlés, nem kell hozzá túlságosan nagy tudomány, hogy megállapítsuk, hogy mi erre a küzdelemre egyáltalán nem vagyunk felkészülve.

Távol áll tőlem az, hogy amikor kritika alá veszek egy kérdést, lehetetlen feltételeket és kívánságokat állítsak fel, amelyeket nem lehet megvalósítani. En csak azokról beszélek, amelyeket meg lehetett és meg kellett volna valósítani, amelyeket ha később csinálnak meg, elkésve csinálják, amikor már a bajok nagy mértékben ütköznek ki.

Nagyon jól méltóztatnak tudni, hogy a földreform végrehajtása megtörtént. Ez ellen senki sem szólott; nem hallottam senkitől sem, hogy ez ellen az alaprendelet ellen, amelyet később a nemzetgyűlés törvényerőre emelt, bárki is ebben az országban szól emelt volna. (Nagy Vince (msz): Ugy van! Egyhangulag ment végbe!) Sőt az elsőbbség is a baloldale volt, hiszen a parasztpárt ugrott ki legelőször Debrecenben s utána a kommunizapárt, mindenki elvárhatta volna tehát, hogy ezt a földreformot tiszteletben fogják tartani és a kiegészítéseket nem fogják eltérni. De erről sem beszéltek, lezárt dolgokkal állunk szemben.

Eggyel azonban tisztában kellett volna lenni. A földreformot tulajdonképpen csak megkezdték, de folytatása elmaradt. Mert mit jelent a reform? Jelenti a régebbi állapothoz kedvezőbb helyzetnek a megteremtését. A régebbi állapot — igenis meg lehet állapítani — nem volt kedvező. Nem volt kedvező a most földhözjuttatott nép szempontjából, de nem volt kedvező a mezőgazdaság általános helyzete szempontjából sem. Ha visszagondolunk, kétségbe kellene esnünk, hogy micsoda elképesztő számadatok állanak előttünk: hogy az első összefogás után mi minden történhetett volna, mi mindent lehetett volna a magyar földből kivenni, ha itt helyes és okos agrárpolitika lett volna, amely alapjául szolgálhatott volna egész nemzetgazdaságunk megerősödésének. Ha nem is lehetett volna kiküszöbölni azokat a válságokat, amelyek itt huszonöt éven keresztül voltak, de bizonyos tekintetben és nagy mértékben lehetett volna mérsékelni őket.

Es most nézzük meg azt, hogy mi lett volna a földreform további kellekei? Földet kaptak az emberek, hozzá kellett volna adni a tudást és a tőkét, amelyek nélkül nem lehet eredményes gazdálkodást folytatni. Mindenki, aki a földműveléssel foglalkozik, ha már azt gondolja, hogy tudása elég magas színvonalra is emelkedett, nap mint nap rájön arra, hogy milyen véges az emberi tudás a természet nagy műhelyében és mennyi minden hiányzik még ismereteiből. És akkor magára hagyták azt a népet, amelynek odaadták a földet és a tudásnak a legelemibb feltételeit sem adták meg neki! Nem a miniszter úr személyének szól, de paródiának kell tekintenem azt, amikor olvasom a szakoktatásnál, hogy a földhözjuttatottak gazdasági oktatására 145.200 forint.

A kard és Kerest Szövetség Szelkitűzése.

A szervezeti szabályzat kiegészítése politikai vonalon.
Minden olyan erőtt, mely nemzeti alapra áll, a társadalmi választások, a néptörvényhozásával egységbe tömöríteni a hazai vallás és magántulajdon védel-
re. 2./ Ki nevelni az egységes demokratikus magyarországot, melynek minden
ja felelem nélkül Terjesztheti úgy szóval mint írásba véleményeit,
Szólas, válasz szabadság, állampolgárt jó erős bírói ítélet nélkül letartoz-
ni csak abban az esetben lehet/tettetés/ha az állam egész polgárságára
rós hatással van, kivételt képeznek, akadémisták anarkisták stb, földalat
kódolat a nemzet ellenesek társasága, melynek kiiktatása minden magyarnak lelki
ismereti kötelessége,
Mindenki tudásának megfelelően olyan munkakört választhat, mely neki legjobb
a megfelelő. Munkáját csak erejéhez mérten, mely nem megabírtat szabad igény-
venni, kihasználni és mindenkör olyan munkakörök mellett, mely emberhez méltó
etét biztosítanak neki. A munkavállalást kötelezni nem lehet arra 1./ hogy 8 -
ai munka után külön munkát órák dolgozón, /hogy Szakszervezetnek tagja legy-
en. /Hogy munkája végetével még part életet munkát végezzen Biztosítással
munkavállalónak, /hogy 66 éves koráig munkába lehessen, 2./ hogy betegsége esetén
gyen ingyen orvosi és gyógyászati kezelésbe részesüljön, /hogy 60 éves kora
ghaladája nyugdíjjal legyen ellátva, /4 hogy emberi méltósághoz képest lakása
higiéniahát megfelelően legyen elkészítve /5/ hogy ügyei mindenkör igazságó-
n legyen elbírálván és elintézve. 6./ Gondoskodva legyen hogy kultur emberhez
lító életet élhesen a saját élet körülményei szerint.
A szövetség alapvető elve hogy az állampolgárokat egy azon albanás szerint
tekeli megnyit test meg a hazájáért. nem ismerünk munkást iparost, gazdálko-
t és értelmiségi kasztokat csak egyet, magyar állampolgárt. Küzdünk és
arcólunk marsz Lenin, Engels és Sztálin népbőlondító elvei ellen, küzdünk a
nemzetköziség zsidóinak világhatalmi törekvései ellen. küzdünk az ellen h
gya társadalom az összeség felst oly egyének uralkodójának kik normális kö-
lmények között a társadalomnak alakját képezték és börtönök lakói voltak
töre kész harcós pártja legyen mely a megszabadulás után mint döntő erő
dőljön bele és vezesse az ország újra építését azon az elven hogy eben az
rtágban csak az lehet életképes akirészt vesz ennek felépítésén, legyen az
tar szelemi akár fizikai újraépítés. Kizárjuk körünköl a kőpenyőforgatókat a
za eleaségeit a gyáván megbuvókat, kik csak akór a legények hamár a farkast
gyón verték, nincsen szükségünk a gyávára gerinces magyar aljon mindenhol a
rtán s akkór nem lesz még egyszer népuralom hazug jelszavababujtattót
rós zsidó Kaganóv diktatura. eleben magunkhoz emeljük fel a legkisebeket
a melyek hűek maradtak szenvedéseik árán is nemzetükhöz, hitükhöz. Nem
ismerünk különbséget ember és ember között, mindenkör az elvégzett becsülete
es munka a mérv adó, az a munka mely nem sztahanóvista brigád stb, elmélet
zerint épül s ha a vihar jön mint kártya vár óalik szét hanem az a munka a
érvadó mely lasan de legjobb tudás szerint épít és épült fel. Ez ugy fizikai
int szelemi munkára vonatkozik,
élünk újra az ezer esztendő Magyarorság egyesítése de az ország területén
akó kisebbségek jogait is tiszteletben tartjuk ha ők is beilleszkednek abba
e elméletbe hogy ha itt, élnek ugy kötelességeik is vannak e földet hazával
zemben. Leszögezi a szövetség azt is hogy programja nem zsidó elenes, de
z 1945-től tapasztalt cselekedeteik számom lesznek kérve, számom leszkerve
az ártatlanul kivégzettek kiöntött vére a bitófa a börtönök és internáló
börtörök ártatlan szenvedeteinek szenvedése mert mindenért számolni kel
Célunk a Magyar népet Európa népei közt az első helyre ugy gazdasági mint
ulturális vonalon felemelni. 200 holdig terjedő birtokot vissza adni tulaj-
onósának nagybirtokok volt gazdait birtokaikért kárpótolni. Az 1945 évi
zétosztást újra rendesen 25 holdas parcellákba örök bérlet gyanánt rendezni
csak azoknak akik tudásukal Magyarorsággal az elmúlt idő alatti cselekedet-
eikkel megérdemlik. azt. A Kereskedelemmet a magyarság kezébe juttatnivissza,
e it is azt az elvet valva, hogy csak az legyen kereskedő kinek rátermettsége
an. Az iparós osztály a múlt szenvedéseit megerősíteni kell láterve a
amut gyárek minden elsőorvasztó hatalmát A z állam gyárai sem lehetnek az
lankapitalizmusnak bástyái csak az ipar kiegyenlítői és árszabályzói.
közigazgatás aként leegyszerűsítése hogy felesleges munkával ne terhellőd-
ezek meg az adózás arányos százalékos elosztással a cél.

Ember baráti állam összeség felállításának célja minden ember azt érzi
 hogy élete nem felesleges emberi és anyagi szempontból célja van, megbecsül-
 s ezáltal tudásával felemeli a kisebbséget. Ez etnikai és gazdasági célja
 A szövetségnek mert ezért harcolunk élünk s ezért kérünk téged ember test-
 térd magadhoz a légy keresztény s a szó nem az értelmébe állj közeink s, küld-
 velünk az ISTEKNEK A HAZÁRT HAZÁVVA hogy újra
 Szabadok és boldogok legyünk.
 Ezért töbörözd és szervezd az erőt.

Kelt DEBRECEN.

I. H. SZ.

rossz-Kard!Istenért, Hazáért és a Szabadságért!ELLENÁLLÁSI HIRADÓ!50. IV. hét.
tapogatózás:"Dél-szava!"

A magyar nép egyik lelki tulajdonsága, s egyben legjobb is a hiányérzet. Jöhetnek hozzá nagy szavakkal, fényes ígéretekkel, hogy könnyen fejezzem ki, nem dől be. De, ha az az ember kád ezen a lelki műszeren játszani, aki lelkiileg benne van a nép lelki világában; aki annyira a föld embere, hogy érzésvilága a Kék Duna és a Szőke Tisza; a sik Alföld szavával eszréli a hurokat megüti, azé a nép szeretete. Ma mikor a nagy sorsdöntő fordulat küszöbén állunk, rá kell dübönnünk arra, hogy vajjon, hogy is állunk? Lehet-e a jó emberiséget egy közös szellemi nevezőre hozni, vagy nem? Tudunk-e oly programot adni, mely a társadalom különböző rétegeit, egy cél: a szabad magyar nemzet; a keresztény demokráciában egyesítse. Az élet színpadán sok dolog fut. Különböző emberek, különböző elgondolások utvesztőjében tapogatózva keresik kibontakozás lehetőségét. Mi a Kereszt-Kard szövetség, ma már nem tapogatózunk. Igaz; a megindulás napján sem tapogatóztunk. Nem, mert láttunk és a látottak alapján leszűrjük a tanulságokat. A tanulságokat, melyekre öt év alatt rá kellett jönnie mindenkinek, nem lehet úgy ma építeni, nem az új idők zenéje, hanem a múlté, de az sem, ami a jelené! Hogy igazunk volt, hogy a célkitűzést mennyire magáévá tette a föld népe, azt az alábbi kis kimutatás igazolja:

Dél-körzet: 4.000, taglajos, -16.000, nyilvántartott! Közép-körzet: 3.000, taglajos, -24.000, nyilvántartott! Bpk. ipari-központ: 18.000, taglajos, -118.000, nyilvántartott! Felső-dunántul: 19.720, taglajos, -241.000, nyilvántartott! Alsó-dunántul: 4.703, taglajos, -71.323, nyilvántartott! Nehézipari-kerület: 8.400, taglajos, -130.000, nyilvántartott! -fenti adatok egy év munkájának eredményét szövegezik; ezek az adatok csupán a férfiak számát jelzik! S nem fényes ígéretekkel lettek a szövetség tagjai, nem, csak egy szóval: Magyar Testvérek!

Isten, Haza és Szabadság jelszava, a jobb jövő építését megmutatta, hogy min a tapogatózás mellőzésével - azon az úton haladunk, amely a magyar nép lelki égyitotta és megérezte, hogy az ő zászlaja az, amely alá csatlakoznia kell!

"DÉL!"magyar tiszparancsolat!

/Szeresd Istenedet, fajtádat, Hazádat, mert a szeretet mindenkor diadalmasodik!

/Légy próféta és terjeszd magad körül a hitet, mely még ma is csodákat tesz /Féltáddal járd elől, így követőid nem csatlakoznak benned!

/Gyermekeidet nevelj hazaszeretetre és a vallás törvényei szerint, így nemak magad, de a nemzet is gyarapodik!

/Ragaszkodj multadhoz, őseid nyelvéhez, mert elveszel, ha más nemzetet utánzol.

/Adj két kézzel, ha Hazádról van szó: "Kétszer ad, ki azonnal ad!"

/Tiszteld Istenedet, hited szerint és feletteseidet törvény szerint!

/Légy gerinces és szavatartó; a becsület mindig legyen az első!

/Ki embertársát elárulja; az önmagamát itéli el!

/A magyarság egységesítésén folyton munkálkodj, mert a nemzet, ha egy, úgy erős. A pártütöket átok sújtja, nincs hazájuk seholsem. Az erő egységben van /ezt ellenséged is elismeri!

Világ.

Gyűlnek a viharfelhők, s a viharelőtti csend reáfeküdt Európa sokat szemlét népeire. Berlín körül gyülekeznek a dögmadarak, most fog eldőlni, Kelet Nyugat harca. Harc, melyben a béke folyton hangoztatott jelszavának, hangozóinak, nincs igazuk. Béke csak úgy lehet, ha szabad népek vannak és szabad emberek. De Kelet imperializmusa nem az őszesség szabadságáért bont zászlót, hanem a Kaganovok még nagyobb hatalmáért. Az I.H.Sz. jelenti: a Vietnámi bolsevistaellenes kormány legújabb rendelete szerint; a vörös hadsereg u.n. tisztánjait minden további nélkül ki kell végezni! Indoklás: nem rendes harc, az, aki orvul támad. Moszkva is proklamál; újabb tisztok kerültek a megbízhatatlanok listájára. Kiváncsiak vagyunk vajjon Szviridov, mikor kerül rá? Jó hír: a nyugati német kormány és a francia között legutóbb közös válsághatározásra jött létre, legnevezetesebb pontja az, hogy mindkét szerződő fél kötelezi magát arra, hogy a bolsevizmus elleni harcban teljes erejével részt vesz!

vezetési hír:

Sopronból jelenti a K.K. nagyon szép eredmény mutatkozik; a hangulat felült. Nagyon sok az orosz, a tüzéség állásban van. Dél úzeni: türelemre kell

hővet inteni.

Breccen: a kálvinista Róma is megfektet, agylátszik nem akar lemaradni.

...-n üzenem: jó munkát, a bélyegek jól jöttek.

...pel: türelem, Vasas, türelem, ha az idő itt lesz, /Dél/ kíméje a parancsot, akkor az a jó munkásokból dolgozni fog.

Beszéket: jó haladás, a kapott hírt vettem, le a kalappal Suda előtt.

Fentosi

"Dél üzeni" sok tag türelmetlen, szeretné, ha úgy futtyszóra, mindenét elején a kezében volna már a hárszó. Kedves Magyar Testvér! légy türelmes, majd ha az Ablaka nyomda nyomja, mindennap kezedbe kerül, "Dél szava" de addig még egy kis türelmet kérek.

Tanácskörtársaság: 1919. III. 1. 6. 19..... 1919. VIII. hó 4-én, kaput!!!

1950. V. hó 1. 1950. X. hó 51-én, kaput!!!

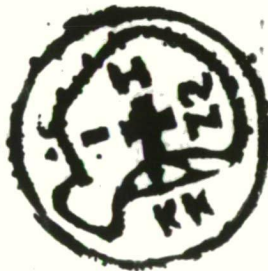
enti dátumokat úgy kell értelmezni, hogy nemcsak Magyarországra, hanem az egész világra vonatkozik.

Tartalékos tisztek figyelmébe!!! multikori káderezás eredményeként a megbízhatatlanok, valamint politikailag elítéltek a Szovjetunióba lesznek kiszolgáltatva! Ez vonatkozik az összes politikailag is!

Milyen vezetői vannak ma a magyaroknak? UNGAR; LAMBERT; SZMODICS; VUKICS; ETTL; TIEMI; LENOVICS; MATEJKA; stb. nemis szólva a sok magyarosítottról..... minden kommentár fölösleges.

Üdv!

"Dél szava"

Budapest, 1949 május 8.

Kedves Barátunk!

Kivánjuk, hogy soraink kedves családdal együtt jó erőben, egészségben, emberséges módon találjanak.

Öt esztendővel ezelőtt, az urak és hajcsárok csak avval törődtek, hogy nekik dolgozzál. Ha 1-2 holiad volt, kevés termett rajta s ezt a keveset is elvitte a kamat, a bankadósság, az igazsora. Ha családnek szegüdtél, a sovány komencióból jóllakni se lehetett, nem hogy tisztességes gúnyára, lábbelire futotta volna. Még inkább rádköszöntött az inség, ha részes munkára, filléres napszámra szorultál. Mindenképpen nyomoruságos sorod volt s ha fölemelted szavad, keserűségedre az urak rugással, csendőrrrel, börtönnel válaszoltak.

Igy tartott ez a háboru végéig. Akkor végre Neked is kitavaszkodott. Fölszabadulásunk megváltotta édes hazánkat a német fasiszták rabságától. Téged megváltott az urak igájától. 642.000 társaddal együtt Te is földet kaptál s a demokrácia jóvoltából hozzáfoghattál, hogy magad és családod emberséges jövőjének alapját megvedd.

Nem volt könnyű dolgod. Birkóztál az iga, a szerszám, a vetőmag gondjával: emellett a hajdani földesurakkal s rabló cinkosáikkal, kik a föld helyett derest s akasztófát szántak Neked. A magad erejéből nem sokra mentél volna ennyi gonddal-bajjal, ennyi ellenséggel szemben. Am egy percre sem voltál egyedül: a kommunisták, Rákosi Mátyás vezetésével, az ipari munkásság és az UFO32 mindenben támogattak, megvédték földedet, segítettek, hogy gazdaságodban megerősödhess. Ellenségeid próbálkozásaira kemény ököllel feleltek, újraépítették a gyárakat, hogy új felszerelést, új gépeket adhassanak a falunak: gondoskodtak róla, hogy hitelt, jószágot, vetőmagot, műtrágyát kapjatok. A sok közös gond, közös küzdelem hű barátokká, jó szövetségessékké tett benneteket. Ennek a szövetségnek, a munkás-paraszt szövetségnek köszönhető, hogy a romok helyén nekünk és Neked épült újjá az ország, hogy 3 éves tervünk befejezéséhez közeledünk, s hogy belőled, lenézett nincstelenből megbecsült, gyarapodó parasztember lett. De nemcsak becsületed, gazdaságod, jószágod van: beleszólásod van az ország dolgába s ha végiggondolod, hogy a községházán, a megyeházán, köz-hivatalokban, minisztériumokban, vezető helyeken hány dolgozó paraszttársad végzi munkáját, megdobban a szíved a büszkeségtől. Tudod, hogy ez a Te hazád, a Te országod.

Mivélünk együtt elmondhatod, hogy nagy utat tettünk meg az elmúlt négy esztendő alatt. Azt azonban egyikünk se mondja, hogy már nincs tennivaló. Te is jól tudod, hogy mezőgazdaságunk elmoradott, fölszerelésünk elavult, termés hozamaink alacsonyok, a paraszti munka gépek híján meg nehéz és nem gazdaságos - s nagy különbség van még a város és a falu élete között. Szép, új hazánk fundamentumát már leraktuk: de a fundamentumra új erős épületet kell emelni.

Erre való az 5 éves terv. Mezőgazdaságunk géposztásával korszerűbbé, jövedelmezőbbé és könnyebbé tesszük a dolgozó parasztság munkáját - a Tiédet is. Nagymértékben szaporítjuk a jószágállományt, növeljük a műtrágya-gyártást, emeljük a termés hozamokat, terméketlen területeket fogunk öntözés alá: az 5 éves terv végére újjáteremtjük mezőgazdaságunkat. De nem érhetjük be ennyivel. El kell érünk s el is érjük, hogy Ti valamennyien hozzájussatok az emberséges élet, a kultúra áldásaihoz. Minden faluba bevezetjük a villanyt, telefont, mindenüvé köves utat építünk: új egészségházakat, szülőotthonokat, községi kutakat, fürdőket teremtünk, ifiak, lányok tízezerszámra kerülnek be a felsőbb iskolákba, hogy jóra való, tanult szakemberek, jó vezető emberek váljanak belőlük. Mezőgazdaságunk s egész hazánk még sokkal szebb, erősebb, virágzóbb lesz az 5 éves terv végére, mint most.

Jól láthatod, hogy nagy munka vár ránk. Ekkora feladatot csak úgy tudunk elvégezni, ha békességben dolgozhatunk, s ha minden becsületes dolgozó magyar hazafi összefog a nemes célért. Ugy van ez, akár a Te életedben: aratásnál, házépítésnél, nagy dologidőben összefog a család, hogy gyors és jó munkát végezhesen. A mi nagy családnak a Magyar Függetlenségi Népfront. Egyesíti a demokratikus pártok erejét, minden dolgozó magyar ember, asszony és fiatal erejét édes hazánk békéjének védelmére, 5 éves tervünk végrehajtására, boldogabb jövőnk megvalósítására. Nagy erő, győzhetetlen erő ez. Kivülről a testvéri népi demokráciák, a hatalmas Szovjetunió s a kerek világ valamennyi békeszerető népe táplálja, belülről a hazájukat szerető dolgozó magyarok milliói, kiknek sorában Neked is ott a helyed. Ekkora erővel, ilyen összefogással a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével csak győzni lehet: s úgyünkön se a csaholó rémhírterjesztők, se a béke ellenségei, de még a poklok kapui se vehetnek erőt.

Kedves Barátunk! Hazánk függetlensége, népünk jóléte és a béke megvédése mindnyájunk feladata. Mindnyájunk erejét, alkotó munkáját a Népfront fogja össze s a Népfront által elvégzendő feladatból méltó rész jut a Dolgozó Parasztok és Földmunkások Országos Szövetségének, minden egyes dolgozó magyar parasztnak, legyen akármelyik pártban, vagy párton kívül, mert 5 éves tervünk áldásai, a jólét, fény, műveltség, édes hazánk szabadsága és békéje is minden dolgozó paraszt osztályrésze lesz.

Nagy munkánkban számításba vettük a Te csatlakozásodat a jó ügyhöz, becsületes munkádat, józan gondolkodásodat, igaz magyar szívedet. Tudjuk, hogy joggal számítunk Reád: s május 15-én, amikor tettekre kerül a sor, emelt fővel, biztos kézzel add szavazatodat a Magyar Függetlenségi Népfrontra.

Baráti üdvözléssel:

DOLGOZÓ PARASZTOK ÉS FÖLDMUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSEGE nevében:

Dögei Imre

Ugyvezető elnök.

Szabó István

elnök.

Ágoston

főtárhelyettes.

ORSZÁGOS FÖLDMÍVELÉSÜGYI TANÁCS

Felhívás a magyar parasztsághoz!

Egy marék búzát a hadifoglyokért!

Az egész ország feszült figyelemmel fordul most a visszatérő hadifoglyok felé. Több száz ezer hadifogoly tér haza az elkövetkezendő hónapokban, akiket a háborús szenvedések megviseltek. Beteg és rokkant hadifoglyaink gyógyítására fel kell készülnünk. El kell őket látnunk ruházattal. Meg kell adnunk számukra a lehetőséget, hogy a termelőmunkába bekapcsolódhassanak.

A »Siess, Adj, Segíts!« — a magyar nép összefogása a hadifoglyok, kórházak és tüdőbetegek megsegítésére — már eddig is igen számottevő segítséget tudott nyújtani hazaérkező hadifoglyainknak és egészségügyi intézményeinknek. A magyar parasztságnak különösen fel kell figyelnie erre a mozgalomra, most, amikor a hadifoglyok hazaszállítása kezdetét vette és máris tömegesen érkeznek haza hosszú távollét után fiaink. A »Siess, Adj, Segíts!« mozgalom feladatai megsokszorozódtak. E feladat ellátásában a mozgalom joggal számíthat a parasztság megértő támogatására, mert hazatérő hadifoglyaink többsége a föld fiainak sorából kerül ki.

A »Siess, Adj, Segíts!« most mozgalmat indított :

„Egy marék búzát a hadifoglyokért.”

Ezzel a kéréssel fordul a mozgalom most az aratás és a eséplés küszöbén a magyar parasztsághoz, abban a reményben, hogy a parasztság méltányolni fogja a mozgalom nagy szociális jelentőségét és felajánlja termésének csekély hányadát — mondjuk fél százalékát — önkéntes adományként hadifoglyaink segélyezésére.

Az Országos Földművelésügyi Tanács teljes mértékben átérzi a »Siess, Adj, Segíts!« mozgalom jelentőségét és igen nagyra értékeli azokat a szolgálatokat, amelyeket a mozgalom a magyar társadalomnak, valamint a jövő nemzedéknek már eddig is tett. Ezért kérő szavával csatlakozik a mozgalom felhívásához és arra kéri a föld dolgozó parasztságát, hogy nyissa meg szívét, hallgassa meg a hívó szót s önkéntes támogatásával járuljon hozzá hadifoglyaink felsegélyezéséhez.

A »Siess, Adj, Segíts!« mozgalom vezetősége biztosított arról, hogy a parasztság felajánlott adománya csakis a fenti célokat fogja szolgálni s annak mikénti felhasználásába a parasztságnak teljes betekintést ad.

Bízunk abban, hogy felhívásunk megértésre talál!

Budapest, 1947. évi június hó 23.

Az Országos Földművelésügyi Tanács nevében :

Jóbi István

elnök

Károlyi György

igazgató

ADD TOVÁBB!

Földművelésügyi Minisztérium.
Földirtokrendezési főosztály.

TARGY:

Page községben
/városban/
Sz. termelő-
szövetkezeti csoport /
lak. részére az
1950. évben végrehajtott
részleges tagcserés végha-
tározatának jóváhagyása.

Ügyazon: 8132 / 700 / 4/12 - 4/450

..... megyei véderőbizottság elnöke által
..... község /v. / területén a
..... termelési vetkezési csoport /állami gaz-
daság/ 1950. évi részleges tagosítási ügyében meghozott 1950. évi 3. számú tagosítási véghatározatot, valamint a helyszíri munká-
latokról készült tagosítási jegyzőkönyvet az 1949. évi 3. számú tör-
vényerejű rendelet 9. §-a és a 14.100/1950. VIII.23. /F.M. számú
rendelet 29. §-a alapján felülvizszáltam és meghoztam a következő

...udapest. 1952. *OK* ... b6 *10* ... nap.

A kidnaping hitel66th

Fodányi Sándor sk.
főosztályvezető.

A közvetítő vállalkozásnak meg kell adnia a részvétel
felosztásának részleteit.

Flod uowonir he f

A Földművelésügyi Minisztérium engedélye a részleges tagosítás jóváhagyása tárgyában.

Természeti viszonyok.

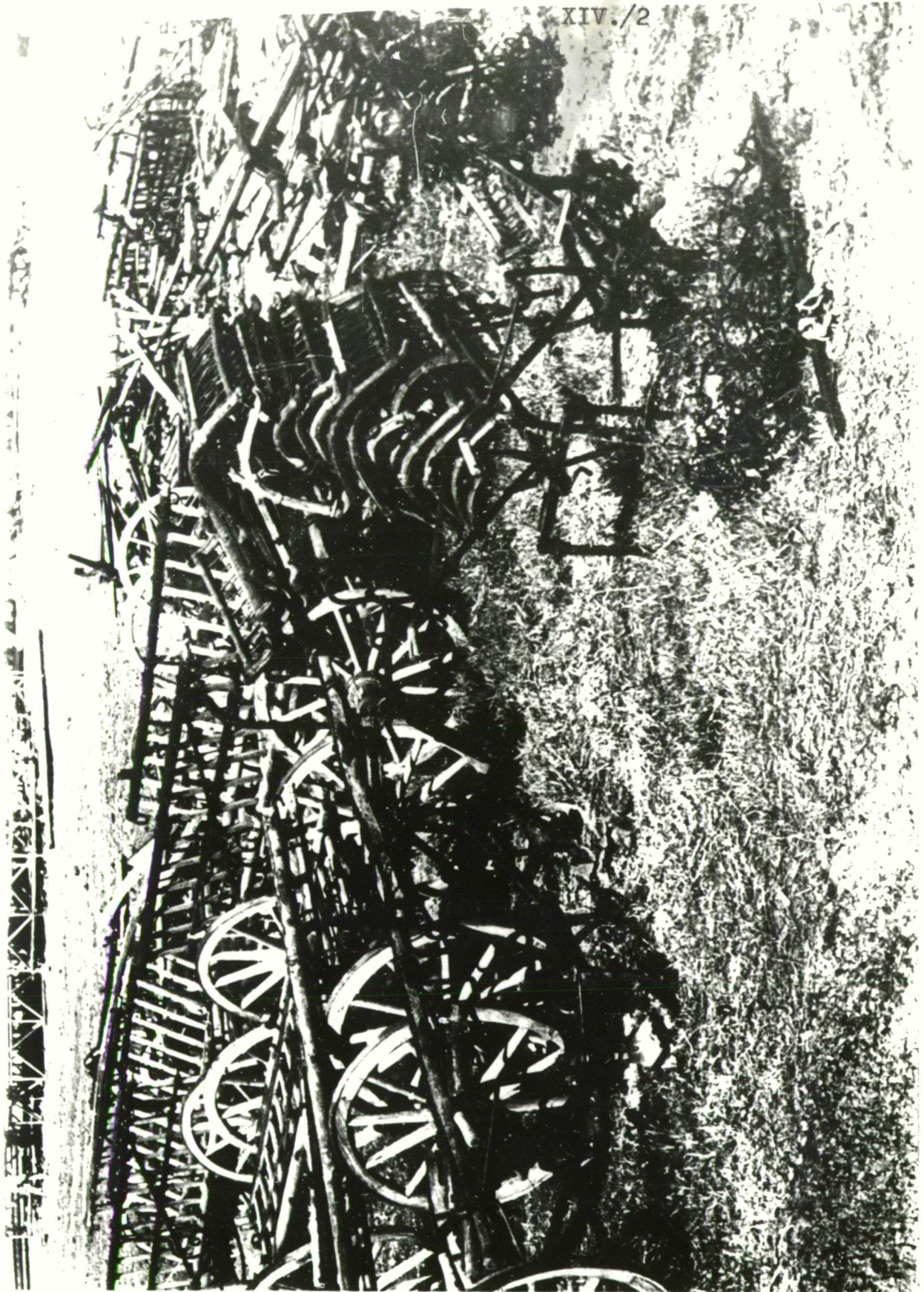
Talajviszonyok. Tápé területén öt féle talajnemet találunk, amelynek kialakulásában a víznek jutott a legnagyobb szerep. A talaj egyharmada iszap lerakódás, egyharmada rétiagyag, egyharmada pedig szik, szikesmárga és feketeagyag (televény). Gazdasági szempontból kedvező a helyzet, mert úgyszólván az egész terület alkalmas a termelésre. Kimondottan szik ma alig van, mindössze 100 kat. hold.

Az iszap és a televény kitűnő termőtalaj. Az előbbiből kb. 40 %, az utóbbiból 65 % Szeged város kezén van. A réti agyag

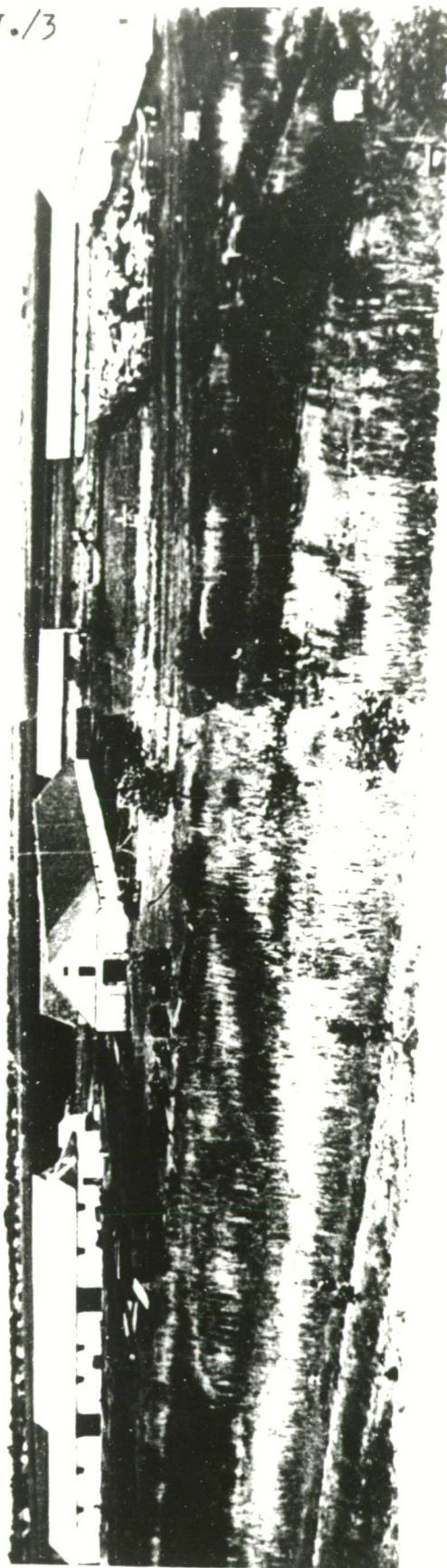

2. ábra.

jó, a szikesmárga közepes termőföld, amelyekben bármilyen növény

A belépő tisz. tagok gazdasági felszereléseiket a tisz. közös használatába adták. A kisparaszti gazdálkodásban használt felszerelések egyrészét azonban nagyüzemben hasznosítani nem lehetett. A selejtezés után a nyilvántartás szerint kb. egy millió Ft. a leírt érték.

A "Tiszatáj" Tsz. I. számú Üzemegysége.

2. §.

A bejelentésben meg kell jelölni a hídmerleg fekvési helyét, terhelhetőségi határát, a tulajdonos, vagy a rendelkezésre jogosult, nevét, foglalkozását és pontos lakcímét, továbbá azt, hogy a hídmerleget tulajdonosa, illetőleg birtokosa iparjogosi tv. alapján folytatott kereső tevékenysége körében használja-e, végül, ha a hídmerleg használaton kívül áll, ennek okát.

3. §.

(1) Ha a hídmerleget tulajdonosa (birtokosa) iparjogosi tv. alapján folytatott keresőtevékenysége körében nem használja, a belkereskedelmi miniszter elrendelheti a hídmerlegnek térítés ellenében való igénybevételét.

(2) A hídmerleg igénybevétele végleges vagy ideiglenes. A végleges igénybevétel esetében a tulajdonosnak fizetendő térítés tárgyában a belkereskedelmi miniszter határoz.

4. §.

Annak a hídmerlegnek igénybevételét, amelyre nézve a jelen rendeletben megszabott bejelentést elmulasztották, a belkereskedelmi miniszter a 3. §-ban megszabott feltételtől függetlenül elrendelheti. Ilyen esetben a hídmerlegért térítést fizetni nem lehet.

5. §.

(1) Az 1. §-ban megszabott bejelentési kötelezettség elmulasztása — amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágás és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. törvény és az azt kiegészítő rendelkezések azzal az eltéréssel irányadók, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege huszonnégyezer forint.

(3) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Szakminiszterként a belkereskedelmi miniszter jár el.

**132/1950. (V. 6.) M. T. számú rendelet
az árszabályozásról szóló 82/1950. (III. 21.) M. T.
számú rendelet módosítása és kiegészítése
tárgyában.**

(Közigazgatási rendszám: 10.074.)

1. §.

A 82/1950. (III. 21.) M. T. számú rendelet 4. §-ának (1) bekezdése azzal egészítetik ki, hogy árszabályozó hatáskör illeti meg a pénzügyminisztert is.

2. §.

(1) A 82/1950. (III. 21.) M. T. számú rendelet 1. számú melléklete akként módosítottatik, hogy a nemesfémanyagok árának megállapítása a pénzügyminiszter hatáskörébe tartozik.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem érinti a könnyűipari miniszternek a nemesfémipari termékek árak megállapítására vonatkozó hatáskörét. [82/1950. (III. 21.) M. T. számú rendelet 1. számú mellékletének b) pontja.]

**133/1950. (V. 7.) M. T. számú rendelet
az önálló termelőszövetkezetekről.**

(Közigazgatási rendszám: 8.162.)

1. §.

(1) A 14.002/1948. (XII. 18.) Korm. számú rendelet értelmében működő közösen termelő szövetkezeti csoport (III. típus) a földművelésügyi miniszter engedélyével önálló III. típusú termelőszövetkezté (a továbbiakban: termelőszövetkezet) átalakulhat.

(2) Dolgozó parasztok a földművelésügyi miniszter engedélyével a jelen rendeletben meghatározott feltételek mellett újonnan is alakíthatnak termelőszövetkezetet.

(3) Termelőszövetkezet átalakulásához, illetőleg alakulásiához alapítási tervre nincs szükség.

2. §.

A termelőszövetkezté váló átalakuláshoz, vagy a termelőszövetkezet alakulásához szükséges, hogy a termelőszövetkezet működésében legalább harminc dolgozó parasztcsalád tagként vegyen részt és a termelőszövetkezet gazdálkodásában legalább háromszáz kat. hold. mezőgazdasági ingatlan legyen. A terület számításánál, ha a szántóföld területe a háromszáz kat. holdat nem éri el, egy hold szőlőt vagy gyümölcsösöt öt hold szántóval kell egyenlőnek venni; ilyen területátszámításnak azonban csak akkor van helye, ha legalább húsz kat. hold üzemszerű művelésre alkalmas szőlő vagy gyümölcsös áll rendelkezésre. A területi korlátozások a földművelésügyi igazgatóság javaslatára a földművelésügyi miniszter felmentést adhat.

3. §.

(1) A termelőszövetkezet mezőgazdasági nagyüzemi termeléssel, a nagyüzemi gazdálkodás folytatásához szükséges segéd- és feldolgozó üzemek fenntartásával, saját terményeinek és termékeinek értékesítésével, valamint

a termeléshez szükséges eszközök és anyagok beszerzésével foglalkozhatik.

(2) A termelőszövetkezet ügyleteire a kereskedelmi törvény rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

4. §.

(1) Termelőszövetkezet csak e rendelet kiegészítő részét alkotó mintaszabályzat szerint működhetik.

(2) Átalakulás esetében a csoporttervezetnek átalakulást kimondó határozata folytán a csoport minden tagja a termelőszövetkezet tagjává válik.

5. §.

A termelőszövetkezet szervei: a közgyűlés, az igazgatóság, az ellenőrző bizottság és a fegyelmi bizottság. A termelőszövetkezet élén az elnök áll, aki egyben az igazgatóság elnöke is.

6. §.

(1) A termelőszövetkezetet az elnök képviseli.

(2) A termelőszövetkezet nevében írásbeli kötelezettség vállalásához a termelőszövetkezet megnevezése mellett az elnök aláírása, akadályoztatása esetében az elnök helyettesének és az igazgatóság egy tagjának aláírása szükséges.

(3) Utalványozás érvényességéhez minden esetben szükséges, hogy az utalványt a termelőszövetkezet elnöke vagy annak helyettese, továbbá az igazgatóság egy tagja aláírja és a termelőszövetkezet könyvelője ellenjegyezze.

(4) A termelőszövetkezet nevében írásbeli kötelezettség vállalására jogosított személyeket a kereskedelmi törvény szerint cégjegyzésre jogosultaknak kell tekinteni.

7. §.

Termelőszövetkezté váló átalakulás, termelőszövetkezet alakulása, valamint az azzal összefüggő minden okirat és vagyonátzállás díj- és illetékmentes.

8. §.

A termelőszövetkezetet a cégbírósnál bejegyezni nem kell. A termelőszövetkezetekről meggyőzkint a mezőgazdasági igazgatóság nyilvántartást vezet, amelyben feltünteti:

a) a termelőszövetkezet elnevezését és székhelyét,
b) a földművelésügyi miniszter engedélyének színiát,
c) a termelőszövetkezet nevében írásbeli kötelezettség vállalására jogosított személyek nevét, lakóhelyét és aláírásának módját [6. § (2) bek.], valamint az ezekben bekövetkezett változásokat.

9. §.

(1) Amennyiben az a rendelet és a kiegészítő részét alkotó mintaszabályzat eltérően nem rendelkezik, a termelőszövetkezet és tagjaira is alkalmazni kell az 1947:XI. törvény

és az ezt módosító jogszabályok, továbbá a 8000/1948. (VIII. 13.) Korm. számú rendelet, a 14 000/1948. (XII. 18.) Korm. számú rendelet, a 2550/1949. (III. 19.) Korm. számú rendelet, valamint a fokozott büntetőjogi védelmet biztosító 2560/1949. (III. 19.) Korm. számú rendelet rendelkezéseit.

(2) A jogszabályoknak a termelőszövetkezeti csoportokról szóló rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell a termelőszövetkezetekre is.

Minta a 133/1950. (V. 7.) M. T. számú rendelethez.

A termelőszövetkezet működési szabályzata.
(III. típus.)

Hazánk felszabadulásával, a földbirtokreform megvalósulásával, a gyárak és a bankok államosításával, a népi demokrácia államrendjének kialakulásával és megszilárdulásával a magyar dolgozó parasztság elindult az Alkotmányunk által biztosított emberibb élet útján. A hároméves terv hatalmas beruházásai, a géppálmások létesítése, az állami velőmagkölcsönök és egyéb akciók, a földhaszonbérleti rendeletek, a szövetkezetek állami támogatása, a terhek igazságosabb elosztása érdekében a gazdag parasztokat erősebben sújtó progresszív adózás rendszerének bevezetése megjavították a dolgozó parasztság helyzetét.

Azonban annak ellenére, hogy a dolgozó parasztság sorsa jobbra fordult, gazdálkodása általában a régi maradt, elszórt kis parcelláján jelenleg is ugyanazokkal a módszerekkel gazdálkodik, mint apái és nagyapái. Pedig a dolgozó parasztság életét csak úgy lehet tartósan és hathatósan jobbra, könnyebbé, szebbé tenni, ha a mezőgazdaságban ugyanúgy, mint az iparban, nagyüzemi gazdálkodást honosítunk meg, ha korszerű gépeket, traktorokat, nemesített velőmagot, műtrágyát, növényvédőszerkeket stb. alkalmazunk. Csakis a nagyüzemi termelés adhat a falunak, a dolgozó parasztságnak jólétet és műveltséget: villanyt, vízvezetékét, kórházat, szülőotthont, jó iskolát és óvodát, könyvtárat, mozi, szóval mindazt, amittől a mi dolgozó parasztságunk és gyermekei még jórészt el vannak zárva.

A nagyüzemi termelés megvalósításának útja a dolgozó parasztság számára: a szövetkezés. A szövetkezetekben való társulás és a közös termelés meghittségevel dolgozó parasztságunk biztosíthatja magának a nagyüzemi termelés előnyeit, elérheti és túlszárnyalja a hajdani nagybirtokok termelési eredményét. A közös szövetkezet termelés jobb eredményei, a termelés minőségének a megjavulása, a korszerű állattartás magasabb hozama azonban már nem egy maroknyi nagybirtokost fog gazdagítani, mint ez a régi világban történt, hanem azokat, akik a nagyüzemi termelés előnyeinek biztosítása érdekében a termelőszövetkezetekben egyesülnek: a dolgozó parasztságot fogja felemelni és gyarapítani.

Ezek a felismerések vezetnek bennünket, dolgozó parasztokat, akik önkéntes elhatározásunkból, a jelen szabályzat szerint szövetkezeti termelés céljából termelőszövetkezetet alakítunk.

A termelőszövetkezet ingatlanai és azok fel. ereklése.

1. A termelőszövetkezet tagjai a közös termelésben a művelésük alatt álló összes ingatlannal vesznek részt, tekintet nélkül arra, hogy azt tulajdon címén vagy más jogcímen használják. A termelőszövetkezet tagja jogosult — családtagjainak számához képest — $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kat. hold földet háziművelés céljára megtartani. Ebbe a területbe bele kell számítani a házkörűi teleknek mező-, szőlő- vagy kertgazdasági művelés alatt álló részét is. Akinek a belépésekor földje nincs, annak — a szövetkezet gazdálkodási területéhez és lehetőségeihez mérten — háziművelés céljára legfeljebb $\frac{1}{2}$ kat. hold használatát lehet engedélyezni. A háziművelésre engedélyezett terület terheit annak használója viseli.

Szőlő, gyümölcsös vagy rizsföld esetében a termelőszövetkezet igazgatósága a taggal egyetértésben a belépésekor állapítja meg, hogy a belépés folytán a szövetkezet művelésébe vont szőlő, gyümölcsös vagy rizsföld holdankint hány kat. hold szántóval egyenlő. Egy kat. hold szőlőt vagy gyümölcsöst legfeljebb öt kat. hold szántóföldet, egy kat. hold

rizsföldet pedig legfeljebb három kat. hold szántófölddel lehet egyenlőnek tekinteni.

A termelőszövetkezet tagjai a közös termelésben összes tagvont állataikkal vesznek részt. A haszonállatokból a tag csak annyit tarthat meg házi gondozásban, amennyi a saját és családtagjának háztartási szükségletére kell. A szövetkezetbe vitt állatok ellenértékét a szövetkezet a tagnak részletekben kifizeti.

Ha a tagnak háziműveléshez igazállatra van szüksége, azt a termelőszövetkezet kedvező feltételek mellett bocsátja a tag rendelkezésére.

Közös jószágot a tag egyéni gondozására bízni nem szabad.

Az egyéni tulajdonban maradt gazdasági eszközök, felszerelési tárgyak stb. közös termelésben való használatáért a termelőszövetkezet az elhasználódásnak (kopás, rongálódás) megfelelő térítést köteles fizetni.

A termelőszövetkezet a nagyüzemi gazdálkodás folytatásához szükséges mértékben mezőgazdasági segéd- és fel dolgozó üzemeket tarthat fenn. A feldolgozó üzemekben csak a termelőszövetkezet és tagjai által előállított termények és termékek dolgozhatnak fel.

A termelőszövetkezet szervei.

2. A termelőszövetkezet legfelsőbb igazgatási szerve a közgyűlés, amelyen a termelőszövetkezet tagjai tanácskozási és szavazati joggal, azok a dolgozó családtagok pedig, akik a termelőszövetkezetben állandó munkát végeznek, tanácskozási joggal vesznek részt.

A közgyűlést havonta legalább egyszer össze kell hívni.

A közgyűlés választja meg két évre a termelőszövetkezet elnökét, aki egyben az igazgatóság elnöke is, — két évre az igazgatóság, három évre az ellenőrzőbizottság és egy évre a fegyelmi bizottság tagjait.

Ha a termelőszövetkezet taglétszáma száznál több, két igazgatósági tagot, ha pedig a százat nem haladja meg, öt igazgatósági tagot kell választani.

Az ellenőrző bizottság három tagból áll. Tagjait úgy kell három évre megválasztani, hogy egy tagja minden évben kicserélődjék. Az első választásnál tehát egy tag egy évre, egy tag két évre, egy pedig három évre kap megbízást. Az ellenőrző bizottság a szövetkezet gazdálkodási és pénzügyi tevékenységét ellenőrzi.

A fegyelmi vétségek megállapítására és a fegyelmi büntetések kiszabására háromtagú fegyelmi bizottságot kell választani.

A termelőszövetkezet szerveinek működését, az elnök, az igazgatóság, az ellenőrző bizottság és a fegyelmi bizottság megválasztásának és esetleges leváltásuknak módját részletesen a belső szervezeti szabályzat határozza meg.

A termelőszövetkezet feladata.

3. A termelőszövetkezet feladata az, hogy a művelése alá vont földeken a tervszerű és eredményes gazdálkodást közös szövetkezeti üzemen, társas munkaszervezettel megvalósítsa.

4. A közös termelés alapja a közös üzemterv. Ezt a gazdasági év kezdete előtt az igazgatóság készíti elő és a közgyűlés hagyja jóvá.

A közös termeléshez szükséges összes beszerzés, a termelőszövetkezet tulajdonában lévő termények, termékek, áruk és anyagok tárolása, valamint a termelőszövetkezet terményeinek értékesítése a közös gazdálkodás keretében történik.

5. A közgyűlés által jóváhagyott közös üzemterv alapján az igazgatóság előkészíti és megszervezi az egyes munkák elvégzését. Az üzemágak munkaerőszükségleteinek megfelelően a tagokból állandó jellegű brigádokat szervez. A brigád munkájának természetétől függően, ennek keretén belül munkacapatokat lehet szervezni. A brigádok és munkacapatok megszervezésekor figyelemmel kell lenni a tagok és munkára jelentkezett családtagjaik szakképzettségére, rátermettségére és gyakorlatára, valamint arra, hogy melyik brigádban, illetőleg munkacapatban vesznek részt legszívesebben.

A brigád minden munkaszakasz megkezdése előtt brigád-ertekezleten tárgyalja meg munkájának tervszerű lebonyolítását.

A növénytermelő brigádok legalább egy teljes vetésforgó idejére alakulnak. Részükre az igazgatóság — a közgyűlés jóváhagyásával — a vetésforgó tábláin, a vetésforgó időtartamára állandó munkaterületül szolgáló parcellákat jelöl ki.

Allattenyésztő brigád 3—5 évre alakul.

A növénytermelő brigád létszáma 40—50, az állattenyésztő brigád létszáma 8—20 dolgozó. Amennyiben egy üzemi egységben ennél több munkatárs van szükség, több brigádot kell alakítani.

6. A brigádokat 2—12 főből álló munkacsapatokra lehet felosztani.

A brigádok és munkacsapatok vezetőit az elnök az igazgatósággal egyetértve nevezi ki.

7. A brigádok vezetői a termelőszövetkezet elnökének, a munkacsapatok vezetői pedig a brigádvezetőknek utasításait szívesen irányítják a brigádok, illetőleg a munkacsapatok munkáját.

8. Minden tag felelős munkája elvégzéséért és annak minőségéért. A brigádok és a munkacsapatok munkájáért a vezető felelős. Rossz minőségű munka esetén a munka után járó munkaegységek számát arányosan csökkenteni lehet. Az eredményes, jó minőségű munkát viszont év végén külön jutalomban kell részesíteni. Azokat a tagokat, munkacsapat-vezetőket, továbbá a termelőszövetkezet elnökét, akik jól végzett munkájukkal a tájadosítóság figyelembevételével túlteljesítették az üzemi tervben előírt átlagos termelési eredményeket, az év végén a többet érdemlényből jutalmazni kell.

9. A termelőszövetkezetben a tagok és a munkában résztvevő családtagok munkáját átlagos napi teljesítményben kell mérni és munkaegységekben kell értékelni. A munka mérésénél és kiértékelésénél a „Munkaegységkönyv” táblázatát kell alkalmazni. A napi munkateljesítményeket és az ezért járó munkaegységeket a brigád-, illetőleg a munkacsapat-vezető jegyzi be a tagok tagkönyvébe, illetőleg a munkában résztvevő családtagok munkakönyvébe.

10. A termelőszövetkezetben minden munkát elsősorban a tagok jogosultak és egyben kötelezettek munkaszervezeti beosztásuk szerint elvégezni. Olyan személy munkáját, aki a termelőszövetkezetnek nem tagja, csak akkor lehet igénybe venni, ha a szükséges munkát a tagok nem tudják elvégezni.

Az eredmény elszámolása.

11. A termelőszövetkezet zárszámadását az igazgatóság köteles minden naptári év végén elkészíteni, az ellenőrző bizottságnak bemutatni és jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszteni.

A zárszámadást a következő elvek szerint kell elkészíteni: Az egész évi természetbeni és pénzbeni bevételekből le kell vonni az egész évben történt felhasználásokat és költségeket, továbbá a beruházási és üzemi tartalékokat, valamint az alapokba utalt összegeket. Ezeknek az összegeknek a levonása után fennmaradó rész, mint tiszta felesleg kerül a tagok között felosztásra.

12. A tiszta felesleg szétosztása a közgyűlés határozata szerint a tagok és a dolgozó családtagok által megszerzett és igazolt munkaegységek arányában, természetben és pénzben történik. A tiszta felesleg megállapításának és szétosztásának módját részletesen a belső szervezeti szabályzat határozza meg.

13. A bérelt földek hasznbérére, valamint a tagok által beadott saját földek utáni járadékra — amely a hasznbérnél magasabb nem lehet —, a mindenkor érvényes hasznbérrendelkezések irányadók. Ha az adót a földek után a termelőszövetkezet fizeti, úgy azt a földhasznbér és földjáradék összegéből le kell vonni.

14. Az elnöki, a brigádvezetői, a munkacsapatvezetői és könyvelői munkáért munkaegységjövairás jár. Az igazgatósági tagok részére a termelőszövetkezet érdekében végzett külön munkájukért a közgyűlés munkaegységben kifejezett díjazást

letdíjat állapíthat meg. Az ellenőrző és fegyelmi bizottságok tagjai ilyen díjazásra igényt nem tarthatnak.

15. A közös szövetkezeti vagyont elemi károk ellen biztosítani kell.

16. Ez a szabályzat az aláíró termelőszövetkezeti tagokat az aláírás időpontjától kezdődően kötelezi. Hatályba azonban csak akkor lép, ha a szabályzatot a földművelésügyi miniszter is jóváhagyta és ennek alapján a működési engedélyt kiadta.

Kelt 195 évi hó napján

134/1950. (V. 7.) M. T. számú rendelet a külkereskedelemmel kapcsolatos szállítások költségeinek és elszámolásainak felülvizsgálatáról.⁵³⁾

(Közigazgatási rendszám: 7.330.)

(1) A közületek fuvarozási szerződéseiből eredő igények érvényesítésének szabályozása tárgyában kiadott 4138/1949. (VII. 5.) Korm. számú rendelet akként módosul, hogy a külkereskedelmi nemzeti vállalatok számára teljesített áru fuvarozásokra vonatkozó fuvarokmányok és fuvarszámlák felülvizsgálatára és az ezekkel kapcsolatos igények érvényesítésére kizárólag a külkereskedelmi miniszter jogosult.

(2) Az erre vonatkozó eljárás szabályait a külkereskedelmi miniszter rendelettel állapítja meg.

135/1950. (V. 10.) M. T. számú rendelet az ecetgyedáruság megszüntetése tárgyában.

(Közigazgatási rendszám: 6.525.)

1. §.

Az ecetgyedáruság bevezetéséről szóló 2170/1949. (III. 19.) M. T. számú rendelet az 1950. évi április hó 1. napja után ecetgyártás céljára átvett szesz és az ebből készült termékek tekintetében hatályát veszti.

2. §.

Ecetet csak küzületi vállalat állíthat elő.

136/1950. (V. 10.) M. T. számú rendelet egyes ingóságoknak az Állami Zálogház és Árverési Csarnok nv. útján történő értékesítésére vonatkozó jogszabályok módosítása tárgyában.

(Közigazgatási rendszám: 10.081.)

1. §.

(1) A jelen rendelet hatálybalépésétől kezdve az Állami Zálogház és Árverési Csarnok nv., bizományi eladás útján köteles értékesíteni azokat az ingókat, amelyeket a fennálló jogszabályok értelmében árverés útján kellene értékesítenie.

(2) Az (1) bekezdés alapján értékesítésre kerülő ingók eladási árát a valóságos forgalmi értéknek megfelelően kell megállapítani.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak a vállalatnál tartott önkéntes árverésekre és aukciókra. (73 880/1925. XIV. K. M. számú rendelet 3. §-a; Magyarországi Rendelet Tára 536. lap.)

2. §.

A jelen rendelet hatálybalépésével az egyes jogszabályoknak a jelen rendelettel ellentétes rendelkezései hatályukat veszítik. A jelen rendelet végrehajtásáról, valamint a bizományi eladás módjait megállapításáról a pénzügyminiszter gondoskodik.

⁵³⁾ Végrehajtására lásd a 7.210—2/1950. (V. 7.) Kk. M. sz. rendeletet.

János Tardos M.g. oszt. anyaga
43. csomagg

Szeged Járási Tanács VB. Hozzájárulási Összeírás

ÖSZI MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁK ÁLLÁSA DECEMBER 10-IG

Község neve:	Öszi szántás Telj.	Tavaszi szántás Telj.	Haza vetés Telj.	Haza vetés %	Árpa vetés Telj.	Árpa vetés %	Fak. kev. vetés Telj.	Fak. kev. vetés %
Algyő	2613	102	2873	111	2303	109	360	100
Ásotthalom	5560	138	100	45	872	93	173	42
Balástya	5398	109	934	65	1124	108	245	102
Bordány	1930	106	330	97	369	102	111	92
Csengele	3844	111	0	-	367	101	87	108
Cserva	3547	101	0	-	180	53	322	107
Deák	2292	105	1210	109	1613	104	611	103
Dóc	1580	128	760	73	798	103	60	120
Demaszék	3160	149	129	9	897	109	309	154
Ferrácskút	1945	111	253	110	375	104	115	93
Gyálárét	1620	99	1830	101	1325	101	303	101
Kiskundoroszma	1981	106	1353	128	949	102	715	102
Kistelek	4338	111	1316	94	493	79	3604	117
Kübekháza	1795	98	787	48	1271	100	10	4
Mórhalom	3711	106	240	21	635	105	2705	104
Ószentiván	1888	111	1516	107	1427	109	21	2
Öttömös	882	106	0	-	53	108	802	108
Pusztamérge	995	102	24	80	78	63	868	108
Pusztamérge	2330	104	1100	104	610	117	1883	113
Réskö	2157	102	2035	98	1383	101	328	105
Sándorfalva	2516	107	1565	92	1575	103	643	107
Székely	2393	102	604	75	841	100	1315	101
Székely	2247	103	1848	90	1516	113	6	-
Székely	2857	116	1945	108	2058	101	-	-
Székely	1133	108	1031	89	856	114	17	-
Székely	2835	110	53	40	322	89	2313	110
Székely	3300	127	195	30	419	91	2347	118
Székely	1208	108	18	4	309	106	773	107
SZÉKES:	71979	111.4	24795	80.2	24363	102.3	37774	113.7
Szeged, 953 december 12							98.	1060
Arka István sk.								
Ab. elnök								

Lakatos Ágnes sk.
statistikuskus

Bálint Ferenc sk.
főjegyző

*Magyar Nemzet 43. évfolyam
Földrajzi Múzeum, 1933. évi évkönyve*

Kimutatás a Járás termelőművelőjeinek 1933. évi évkönyve adatairól.

Sorszám - Járás

Sz. sz.	Föld. neve	Aktiv old. Ft.	Passzív old. Ft.	Aktiv. Ft.-al száraz. kint.	Hány Ft.	Egy munkagys. eső knt. rész. rész. Ft.-ban	Ebből egy munkagys. munkagys. el. el. el. kint. kint. kint.
1./	Lenin	3,310.303.-	3,186.687.-	123.616.-	-	33.92.-	150
2./	Vörösi Rósa	2,109.488.-	2,109.488.-	-	-	20.81.-	2.-
3./	Jászai Attila	2,163.480.-	2,163.480.-	27.467.-	-	14.31.-	1.14
4./	Uj Világ	635.655.-	562.469.-	52.645.-	-	22.69.-	2.36
5./	Szabados	1,293.697.-	1,199.449.-	93.633.-	-	23.71.-	2.29
6./	Felcsabadulás	226.902.-	214.242.-	12.660.-	-	15.61.-	2.30
7./	Kossuth	1,758.446.-	1,734.609.-	23.837.-	-	18.55.-	1.-
8./	Kiss János	2,672.167.-	2,655.851.-	16.365.-	-	15.15.-	1.30
9./	Duskalász	503.438.-	503.438.-	-	-	17.27.-	1.30
10./	Vörösi Rósa	624.366.-	617.356.-	7.010.-	-	18.68.-	1.45
11./	Ady Endre	2,363.811.-	2,223.429.-	140.382.-	-	26.12.-	1.60
12./	Alkotó	1,763.333.-	1,763.333.-	-	-	16.49.-	1.80
13./	Vörösi Rósa	1,749.628.-	1,649.780.-	99.860.-	-	19.03.-	2.-
14./	Rósa Rósa	2,773.925.-	2,691.904.-	82.021.-	-	28.87.-	2.09
15./	Uj Világ	1,733.928.-	1,713.213.-	20.715.-	-	18.57.-	1.60
16./	Kossuth	723.625.-	730.645.-	-	55.020.-	13.86.-	3.07
17./	Vörösi Rósa	523.642.-	674.913.-	-	151.271.-	14.59.-	3.05
18./	Petőfi	2,093.327.-	2,272.694.-	-	174.367.-	16.80.-	3.45
19./	Halász	505.616.-	542.030.-	-	36.414.-	10.45.-	2.20
20./	Rákóczi	1,665.275.-	1,691.802.-	-	26.527.-	32.67.-	3.57
21./	Béke	225.506.-	233.208.-	-	7.702.-	9.37.-	1.46
22./	Felcsabadulás	752.855.-	953.823.-	-	108.968.-	16.26.-	9.05
23./	Petőfi	858.190.-	957.595.-	-	93.315.-	8.77.-	3.03
24./	Német	1,933.746.-	1,931.897.-	-	8.151.-	18.33.-	3.52
25./	Petőfi	659.770.-	756.917.-	-	97.147.-	10.41.-	3.85
26./	Vörösi Rósa	164.393.-	190.591.-	-	26.198.-	12.03.-	2.-
27./	Szabados-Rósa	5,047.623.-	5,341.914.-	-	294.291.-	11.52.-	1.30
28./	Szabados-Rósa	2,903.449.-	3,475.541.-	-	572.092.-	12.10.-	2.10
29./	Lenin	573.824.-	652.418.-	-	46.594.-	17.96.-	2.-
30./	Rákóczi	1,591.310.-	1,675.358.-	-	84.048.-	17.10.-	1.56
31./	Petőfi	770.754.-	798.754.-	-	20.542.-	11.11.-	2.87
32./	Tóth	352.637.-	273.380.-	-	21.343.-	18.60.-	2.30
33./	Kossuth	3,239.181.-	3,604.580.-	-	365.399.-	23.84.-	1.23
34./	Szabados	1,409.024.-	1,594.465.-	-	180.441.-	16.63.-	2.07
35./	Rósa	486.124.-	522.688.-	-	36.564.-	16.71.-	3.34
ÖSSZESEN:		49,408.233.-	51,188.211.-	700.166.-	2,410.144.-	17.66.-	1.96

Összevett, 1933. november 22.